

2
(100)
2016

CZĘSTOCHOWSKI BIULETYN OŚWIATOWY

KWARTALNIK REGIONALNEGO OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

100.
WYDANIE
CBO

Ośrodek Szkoleniowy
w Złotym Potoku

wom
CZĘSTOCHOWA

**49 miejsc
noclegowych
ZAPRASZAMY!**

Oferujemy możliwość zorganizowania:

- szkoleń
- konferencji
- rad pedagogicznych
- wycieczek szkolnych
- wyjazdów integracyjnych
- kolonii, zielonych szkół, obozów itp.
- imprez okolicznościowych
- pobytów indywidualnych

osrodek.womczest.edu.pl
zlotypotok@womczest.edu.pl

ul. T. Kościuszki 99
42-253 Janów, Złoty Potok
tel. 34 327 81 24, tel./faks 34 327 82 62

Spis treści

KONKURS O TYTUŁ REGIONALNEGO LIDERA OTWARTEJ SZKOŁY/PLACÓWKI

K. Wąsowicz, S. Kurcab, A. Krawczyk – Rok Ot-
wartej Szkoły z RODN „WOM” w Częstochowie ... 4

Kategoria: przedszkola, szkoły podstawowe

I miejsce

B. Marchewka, R. Suszek, I. Pluta-Lyszczyk, K. Kot
– Choroń – miejsce bliskie sercu – projekt edu-
kacyjny – Szkoła Podstawowa im. M. Konopnic-
kiej w Choroni ... 7

II miejsce

U. Mazurek-Deska, M. Bęben, J. Cichoń-Dec – Otwie-
ramy szkolne bramy – Szkoła Podstawowa im. Wo-
łyńskiej Brygady Kawalerii w Miedźnie ... 11

III miejsce (ex aequo)

M. Czerwik, I. Nowak, E. Rakowska – Gminna
olimpiada sportowa przedszkolaków – Przed-
szkole Publiczne w Poczesnej ... 14

A. Lewandowska, A. Dul, A. Rebane-Jakubczyk,
E. Kisiel – Wachlarz możliwości – Szkoła Pod-
stawowa w Olsztynie ... 17

I. Pilińska, A. Szczepańczyk, E. Kubarska, A. Sro-
kosz, J. Ligmanowska – Nasze przedszkole
– nasz drugi dom – Miejskie Przedszkole Inte-
gracyjne nr 43 w Częstochowie ... 22

Kategoria: gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne

I miejsce

M. Wojtowicz, B. Pusz, A. Haczyk, M. Matyja – „Trze-
ba mieć tylko odwagę chcieć” – Zespół Szkół
Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta
w Częstochowie ... 26

II miejsce

M. Gzyl, E. Nowak, I. Ślężona-Plawgo, K. Czakiert
– Rozwinąć skrzydła – Gimnazjum w Zespole
Szkolno-Przedszkolnym w Ciasnej ... 31

III miejsce

U. Burska-Combik, M. Kluba, G. Jędrak, A. Ba-
naszczyk – Tak, dla mojego gimnazjum – Gim-
nazjum im. Kazimierza Wielkiego w Krzepicach ... 36

PRZYKŁADY DOBREJ PRAKTYKI

K. Wilk – Zaproszenie do współpracy ... 40

D. Pawelak, A. Gruca – Uczymy się przez działanie.
Przykłady dobrej praktyki zrealizowane w Szkole
Podstawowej im. red. Jana Ciszewskiego w Wa-
leńszowie ... 41

M. Wiśniewska-Cabala – Budzenie zainteresowa-
nia książką u dzieci 4-, 5- i 6-letnich – wycho-
wywanie przyszłych czytelników. Przykład dob-
rej praktyki w Przedszkolu Publicznym w Hucie
Starej A ... 44

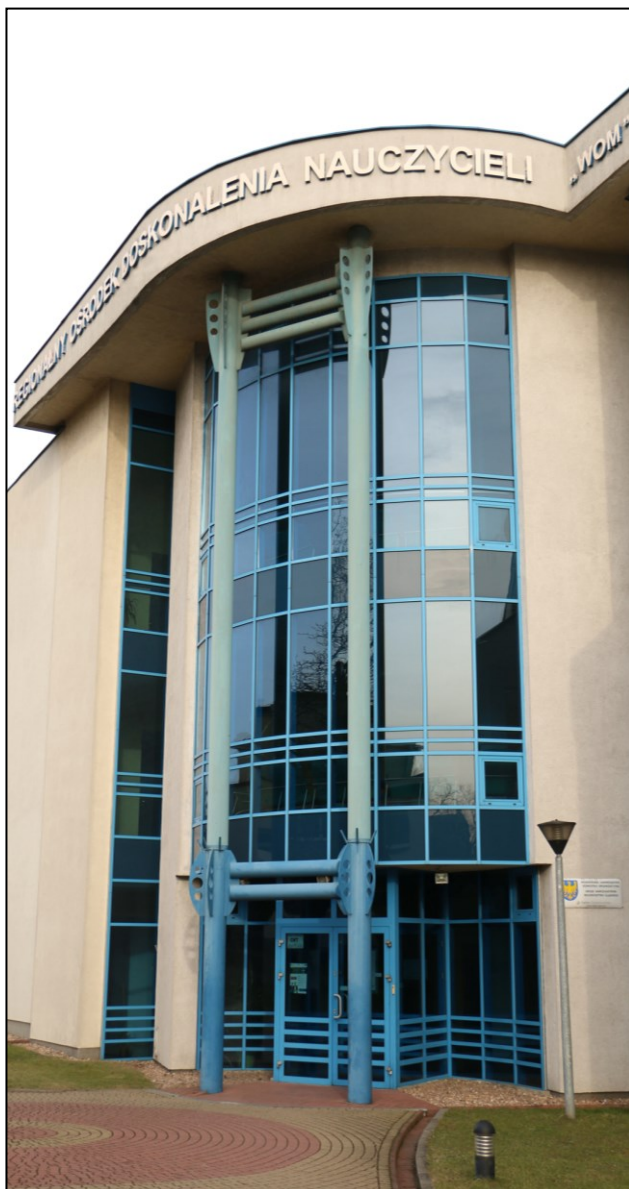
FORUM NAUCZYCIELI KONSULTANTÓW

J. Durka – Elementy współczesnego patriotyzmu
w ujęciu regionalnym i ogólnopolskim. Kon-
spekt gry miejskiej do zrealizowania w szkołach
ponadgimnazjalnych w ramach wiedzy o społe-
czeństwie ... 47

T. Karoń, E. Straszak – Sprawdzenie planowe
w ochronie danych osobowych ... 50

Częstochowski Biuletyn Oświatowy

nr 2/2016 (100)

Regionalny Ośrodek
Dokształcenia Nauczycieli
„WOM” w Częstochowie

Częstochowa 2016

- B. Kosta, K. Pogłodzińska – Regionalny Festiwal Piosenki Europejskiej „Śpiewanie w Bieganie” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy 54
- D. Liberda – Wie kann man kreativ mit Märchentexten im DaF-Unterricht arbeiten? Teil II (am Beispiel von „Bremer Stadtmusikanten” der Brüder Grimm) 56
- E. Makowska – Meilleurs souvenirs de la Lune ! ... 59
- A. Żurek – Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET) kompleksową ofertą wsparcia dziecka, ucznia z niepełnosprawnością 61

FORUM BIBLIOTEK I BIBLIOTEKARZY

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

- A. Arkabus, A. Plusa – Dobra zmiana w bibliotece – ogólnopolska debata „Rola bibliotek szkolnych i pedagogicznych w systemie oświaty” 66
- M. Krzemińska, A. Janas, K. Małasiewicz, J. Resakowska – Dyktuś 2016 71
- M. Małek – Wolno czytać i nie tylko... II Ogólnopolska Noc Bibliotek w Publicznej Bibliotece Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie ... 73

EDUKACJA W TEORII I PRAKTYCE

Edukacja polonistyczna

- U. Wykurz – Program edukacyjny „Motyle i me nuety” dla uczniów klas II-III gimnazjum 75

Edukacja kulturalna

- A. Jałowiecka-Frania, B. Golachowska – „Teatr 52” jako szkolna instytucja kultury 80

Edukacja informacyjna

- E. Napora – Wirtualny świat – korzyści i zagrożenia rozwoju dziecka 85

Edukacja europejska

- E. Ciesielska – Demokracja w szkole, czyli motywowanie zamiast formalnego oceniania – angielska szkoła okiem polskiego nauczyciela 89

Kształcenie zawodowe

- M. Kalinowska, W. Drózd – Wojewódzki Konkurs „Młody Mistrz Budownictwa” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy i Śląskiego Kuratora Oświaty 91

AKADEMIA WYCHOWAWCY

- U. Mielczarek – Współpraca z rodzicami gwarancja sukcesu wychowawczego 96
- E. Kornacka-Skwara – Skuteczna współpraca nauczycieli z rodzicami w kontekście procesów komunikowania 98
- M. Szczepanik – Jak przekazywać rodzicom negatywne informacje o zachowaniu ich dzieci 103

JUBILEUSZOWE PODSUMOWANIE

- B. Śmigielska – „Częstochowski Biuletyn Oświatowy”. 25 lat istnienia – rys historyczny 106

RADA PROGRAMOWA

prof. zw. dr hab. MARIA NOWICKA-SKOWRON
prof. nadzw. dr hab. JOLANTA KARBOWNICZEK
ks. dr ROMAN CEGLAREK
dr JAROSŁAW DURKA
dr JULIUSZ SĘTOWSKI
RENATA LIPNIEWSKA
KATARZYNA WILK
przewodnicząca

KOMITET REDAKCYJNY

Nauczyciele konsultanci RODN „WOM” w Częstochowie
Nauczyciele bibliotekarze PBP RODN „WOM” w Częstochowie

REDAKTOR NACZELNY
GRAŻYNA BOCHENKIEWICZ

ZASTĘPCA REDAKTORA
IWONA KMECIK

ZESPÓŁ REDAKCYJNY
PAWEŁ WŁODARCZYK
fotoedycja, grafika, skład
JOLANTA CZARNOTA
MARIUSZ TREND

© Copyright by Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” Częstochowa 2016

Wydawca

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Jana Pawła II 126/130
tel. 34 360 60 04, 34 360 60 14, wew. 212, 253
cbo.womczest.edu.pl
bochenkiewicz@womczest.edu.pl

Skład, druk, oprawa

Wydawnictwo Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Jana Pawła II 126/130
tel. 34 360 60 04, 34 360 60 14, wew. 552

- Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania niezbędnych poprawek, uzupełniania i skracania artykułów oraz nadawania własnych tytułów bez naruszania zasadniczych myśli autora.
- Nadesłane materiały są publikowane bez honorariów dla ich autorów.
- Redakcja nie zwraca nadesłanych materiałów.

Szanowni Czytelnicy,

oddajemy w Państwa ręce setny numer „Częstochowskiego Biuletynu Oświatowego”, czasopisma, które po raz pierwszy ukazało się w 1991 roku, z inicjatywy Pana Włodzimierza Kolmana, ówczesnego Kuratora Oświaty i Wychowania w Częstochowie.

Pismo od lat stara się upowszechniać bieżącą informację pedagogiczną, akcentuje trendy w edukacji, promuje twórcze rozwiązania nauczycieli i prezentuje osiągnięcia placówek oświatowych regionu, wspierając pedagogów w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Biuletyn swoje zadania realizował zawsze w ścisłej współpracy z szerokim środowiskiem edukacyjnym. Na jego funkcjonowanie złożyła się praca wielu Osób. Z okazji Jubileuszu pragnę serdecznie podziękować Członkom Rady Programowej, Dyrektorom Ośrodka, Redaktorom, Członkom Komitetu Redakcyjnego i Zespołu Redakcyjnego za wieloletnią merytoryczną i organizacyjną współpracę oraz Urzędowi Marszałkowskiemu w Katowicach, który, jako organ prowadzący Ośrodek, finansuje czasopismo.

Przez szereg lat, obok Pedagogów, w tym Nauczycieli-konsultantów i Nauczycieli-bibliotekarzy, z naszym Biuletynem współpracowali Wizytatorzy Kuratorium Oświaty, Pracownicy naukowcy wyższych uczelni, m.in. Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie, Politechniki Częstochowskiej, Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, Pracownicy Publicznych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych i Publicznych Bibliotek Pedagogicznych, lokalne instytucje kultury, w tym Filharmonia Częstochowska i Muzeum Częstochowskie oraz liczne placówki wspierające nauczycieli w realizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego.

Kontynuacja czasopisma z 25-letnią tradycją oraz współpraca z tworzącymi je Osobami jest dla mnie prawdziwym zaszczytem, stanowi wyzwanie i przynosi wiele radości.

Życzę nam Wszystkim, aby „Częstochowski Biuletyn Oświatowy” nadal rozwijał się i służył jako przyjazne forum wymiany informacji oraz doświadczeń pedagogicznych. Wierzę, że dzięki zaangażowaniu i pracy wielu Osób, pismo będzie nadal cieszyć się Państwa uznaniem i sympatią.

Katarzyna Wilk
dyrektor
RODN „WOM” w Częstochowie

Konkurs o tytuł Regionalnego Lidera Otwartej Szkoły/Placówki

Katarzyna Wąsowicz
Sylwia Kurcab
Aleksandra Krawczyk

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

ROK OTWARTEJ SZKOŁY Z RODN „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

Rok szkolny 2015/2016 został przez Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłoszony ROKIEM OTWARTEJ SZKOŁY. W odpowiedzi na ministerialną inicjatywę w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie podjęto szereg działań mających na celu rozwijanie współpracy oraz motywowanie nauczycieli do jeszcze większej aktywności w tym zakresie. Zorganizowano spotkania stacjonarne i online mające na celu poinformowanie o planowanych w ośrodku przedsięwzięciach oraz umożliwiające nauczycielom wymianę doświadczeń w ramach priorytetowego obszaru. Zaproszono również wszystkie szkoły i placówki oświatowe z naszego regionu do udziału w Konkursie o tytuł Regionalnego Lidera Otwartej Szkoły/Placówki. Udział w konkursie umożliwił nauczycielom prezentację własnych pomysłów i osiągnięć w zakresie „otwierania” placówek na wiele różnych obszarów i wartości.

„Szkoła otwarta to taka, która nie zamyka się na kulturę, sztukę, sport i środowisko lokalne”. Taką definicję zamieszczono na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Nie przedstawiono bardziej szczegółowych informacji, wskazówek, podpowiedzi, w jaki sposób mają postępować nauczyciele, aby szkoła była „otwarta”. Trudno jednak o precyzyjny katalog działań, bo przecież każda placówka jest inna, każda ma inne potrzeby, ale też inne możliwości, zasoby i potencjał, funkcjonuje w innym środowisku. W związku z tym każda szkoła, przedszkole czy placówka powinna „otwierać się” inaczej. Nieoceniona jest tutaj pewna umiejętność wzajemnego rozpoznania potrzeb z jednoczesnym optymalnym wykorzystaniem lokalnego potencjału.

Podsumowanie pracy komisji konkursowej przedstawione przez Katarzynę Wąsowicz, nauczyciela konsultanta RODN „WOM” w Częstochowie

Albert Camus powiedział kiedyś, że „szkoła przygotowuje dzieci do życia w świecie, który nie istnieje”. Pisarz sugerował, że szkoła działa w izolacji, że zamyka się na świat, w którym wkrótce będą funkcjonować jej uczniowie. I może tak kiedyś było... Może wtedy, w połowie XX wieku szkoła skupiała się jedynie na przekazywaniu wiedzy, na podręcznikach, definicjach, regułkach do zapamiętania. Może nie zwracało się wówczas uwagi na to, że życie oczekuje od nas i od naszych uczniów coraz to nowych umiejętności i wiedzy innej od tej, którą zapisano w szkolnych podręcznikach. Świat wymaga od nas posiadania pewnych kompetencji, o których dużo się ostatnio mówi i które określa się mianem kompetencji kluczowych.

Laureaci konkursu w kategorii: przedszkola, szkoły podstawowe

Prace zgłoszone na konkurs i zawarte w nich opisy działań podejmowanych w ramach „otwierania” placówek na otaczający świat, są świadectwem tego, że nauczyciele posiadają kompetencje i co ważniejsze, troszczą się o to, aby wyposażać w nie swoich uczniów.

Laureaci konkursu w kategorii: gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne

Do konkursu przystąpiły 54 placówki realizujące różne zadania na różnych etapach edukacyjnych. Nagrody i wyróżnienia przyznano w dwóch kategoriach: przedszkola i szkoły podstawowe oraz gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Komisja pracowała prawie dwa tygodnie. Uroczystym podsumowaniem zadania była konferencja pt. „Regionalny Lider Otwartej Szkoły/Placówki – prezentacja przykładów dobrej praktyki”, w ramach której ogłoszono wyniki konkursu – 30 maja, Aula „Forum” RODN „WOM” w Częstochowie.

LAUREACI W KATEGORII PRZEDSZKOLA, SZKOŁY PODSTAWOWE

I miejsce

- Barbara Marchewka, Renata Suszek, Iwona Pluta-Lyszczarz, Katarzyna Kot – *Choroń – Miejsce bliskie sercu – projekt edukacyjny* – Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Choroniu

II miejsce

- Urszula Mazurek-Deska, Marzena Bęben, Justyna Cichoń-Dec – *Otwieramy szkolne bramy* – Szkoła Podstawowa im. Wołyńskiej Brygady Kawalerii w Miedźnie

III miejsce (ex aequo)

- Maria Czerwik, Ilona Nowak, Ewa Rakowska – *Gminna Olimpiada sportowa przedszkolaków* – Przedszkole Publiczne w Poczesnej
- Agnieszka Lewandowska, Anna Dul, Anita Rebane-Jakubczyk, Elżbieta Kisiel – *Wachlarz możliwości* – Szkoła Podstawowa w Olsztynie
- Iwona Pilińska, Agata Szczepańczyk, Edyta Kubarska, Agnieszka Srokosz, Justyna Ligmanowska – *Nasze Przedszkole – Nasz Drugi Dom* – Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 43 w Częstochowie

Wyróżnienia

- Beata Sobczak-Kuca, Beata Serwa – *Otwierajmy horyzonty* – Szkoła Podstawowa nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi w Częstochowie
- Agnieszka Ryś, Artur Kita, Krzysztof Górecki – *Działania podjęte przez Szkołę Podstawową nr 14 im. Henryka Sienkiewicza w Częstochowie w ramach Konkursu Regionalny Lider Otwartej Szkoły* – Szkoła Podstawowa nr 14 im. H. Sienkiewicza w Częstochowie
- Daria Adamczyk, Edyta Pryt, Bożena Kownacka, Agnieszka Kawalec – *Otwarta szkoła, kluczem do sukcesu* – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 5 w Częstochowie
- Małgorzata Siluk, Teresa Lukosek, Agata Seget – *Z lublinieckiej „Jedynki” w meandry wiedzy, aktywności i kultury* – Szkoła Podstawowa nr 1 im. M. Konopnickiej w Lublińcu

LAUREACI W KATEGORII GIMNAZJA, SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

I miejsce

- Małgorzata Wojtowicz, Beata Pusz, Anna Haczyk, Monika Matyja – *„Trzeba mieć tylko odwagę chcieć”* – Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta w Częstochowie

II miejsce

- Małgorzata Gzyl, Ewa Nowak, Iwona Śleziona-Plawgo, Katarzyna Czakiert – *Rozwinąć skrzydła* – Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ciasnej

III miejsce

- Urszula Burska-Combik, Mariola Kluba, Grażyna Jędrak, Aneta Banaszczyk – *Tak dla mojego gimnazjum* – Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Krzepicach

Wyróżnienia

- Aleksandra Przygódzka, Magdalena Hadaś, Anna Adamus-Lamch, Alicja Janowska – *Lubimy interesujące działania eksperymentalne i rozwijające* – Zespół Szkół we Wrzosowej
- Edyta Jankowska, Eliza Kulińska, Katarzyna Tazbir, Urszula Zaleska – *Słowacki to nie szkoła... to styl życia* – I Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego w Częstochowie

Wyróżnienia w konkursie

W spotkaniu uczestniczyło 80 zaproszonych nauczycieli i dyrektorów szkół oraz placówek. Laureaci przedstawili swoje pomysły, działania i sukcesy. Dla uczestników konkursu było to uwieńczenie często wieloletniej pracy, licznych i różnorodnych wysiłków na rzecz otwierania się placówki na środowisko i działań przygotowujących wychowanków do mądrego funkcjonowania we współczesnym świecie.

*Wręczenie
pucharów
laureatom
konkursu*

W bieżącym numerze naszego czasopisma prezentujemy nagrodzone prace, a w następnym zamieścimy prace wyróżnione.

Fot. M. Błoch

**Katarzyna Wąsowicz
Sylwia Kurcab
Aleksandra Krawczyk**

KONKURS O TYTUŁ REGIONALNEGO LIDERA OTWARTEJ SZKOŁY/PLACÓWKI KATEGORIA: PRZEDSZKOLA, SZKOŁY PODSTAWOWE

I MIEJSCE

**Barbara Marchewka
Renata Suszek
Iwona Pluta-Łyszczarz
Katarzyna Kot**

Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Choroni

CHOROŃ – MIEJSCE BLISKIE SERCU – PROJEKT EDUKACYJNY

Przystępując do Konkursu o tytuł Regionalnego Lidera Otwartej Szkoły nie mieliśmy wątpliwości, że taką szkołą jesteśmy. Postanowiliśmy jednak poddać dokładnej analizie znaczenie pojęcia „otwarta szkoła”. Doszliśmy do wniosku, że

po pierwsze, chodzi o traktowanie ucznia podmiotowo, rozwijanie jego pasji, wspieranie go w różnego rodzaju przedsięwzięciach, promowanie talentów i eksponowanie twórczości uczniowskiej poprzez uczestnictwo w konkursach i zawodach. Otwarta

szkoła to także szkoła przyjazna rodzicom i środowisku lokalnemu, zwracająca szczególną uwagę na poszanowanie dobra wspólnego, tradycję rodzinną, społeczną, narodową. Znaczenie otwartej szkoły rozumiemy również jako więź ucznia ze swoim regionem – ze swoją małą ojczyzną, a także z otwartością na świat kultury i sztuki. Otwarta szkoła to takie miejsce, w którym dużą wagę przywiązuje się do poznania i zainteresowania ucznia twórczością innych, bardziej lub mniej znanych osób. To zachęcenie go do udziału w życiu kulturalnym nie tylko w ramach pracy w szkole, ale przede wszystkim zaszczepienie w nim chęci bywania w takich miejscach jak: teatr, muzeum, galeria sztuki itp.

Uważamy, że nasza szkoła jest otwarta, ponieważ na bieżąco staramy się nie tylko nauczyć, ale przede wszystkim wychować naszych uczniów na mądrych obywateli i dobrych, kulturalnych ludzi. Na terenie Szkoły Podstawowej w Choroni organizowane są różnego rodzaju zajęcia pozalekcyjne: plastyczne, teatralne, rozwijające zainteresowania poszczególnymi przedmiotami, ale także pomagające uczniom pokonać ich własne problemy. Organizujemy konkursy wiedzy oraz konkursy artystyczne, a także zachęcamy do udziału w imprezach organizowanych na terenie naszej gminy i powiatu. Wszystkie osiągnięcia dzieci doceniamy i dzielimy się nimi na naszej stronie internetowej lub na gazecie ściennej. Organizujemy akademie i uroczystości, na które zapraszamy nie tylko rodziców, ale także całe rodziny i społeczność lokalną. Współpracujemy z różnymi organizacjami z terenu Choronia i gminy. Uczniowie uczestniczą w wycieczkach krajoznawczych, warsztatach tematycznych oraz w wyjazdach do teatru, kina. Wszystkie działania podejmujemy w trosce o to, aby nasi wychowankowie, wkraczając w następny etap szkolny, mieli poczucie własnej wartości, byli dumni, pewni siebie, wyzbyci kompleksów, asertywni, otwarci na nowe przyjaźnie.

Szkoła bierze udział w wielu akcjach. Jest otwarta na propozycje oferowane przez różne instytucje. Stąd też nie wahaliśmy się, aby wziąć udział w Konkursie o tytuł Regionalnego Lidera Otwartej Szkoły poprzez realizację projektu edukacyjnego „Choroń – miejsce bliskie sercu”. Staramy się promować naszą miejscowość, uczyć jej pięknej historii, a także bycia dumnym z tego, że

jest się jej mieszkańcem. Działania te realizujemy poprzez lekcje z wychowawcą, udział w wycieczkach pieszych, spotkania i uroczystości z lokalną społecznością i organizacjami działającymi na terenie Choronia oraz poprzez organizowanie konkursów wiedzy. W roku szkolnym 2015/2016 wdrożyliśmy w życie projekt edukacyjny „Choroń – miejsce bliskie sercu”, aby poszerzyć wiedzę uczniów na temat miejscowości, a najmłodszych zapoznać z historią wsi i jej pięknymi zakątkami.

GLÓWNE CELE PROJEKTU:

- bliższe poznanie przez dzieci miejscowości, w której mieszkają,
- poznanie organizacji działających na terenie Choronia: Ochotniczej Straży Pożarnej, Koła Gospodyń Wiejskich, Orkiestry Dętej, Koła Emerytów i Rencistów, Wspólnoty Małych Sióstr i Braci od Baranka,
- zachęcenie do zwiedzania miejscowości i dbania o dobrą kulturę,
- integrowanie się ze środowiskiem,
- kształtowanie postawy otwartej na potrzeby środowiska.

ZADANIA DO REALIZACJI:

- przygotowanie makiety Choronia,
- przygotowanie prezentacji multimedialnej „Choroń widziany okiem obiektywu”,
- nakręcenie filmu na temat wsi „Choroń – nasza mała ojczyzna”,
- ułożenie piosenki o miejscowości pt. „Choroń nasz”,
- przygotowanie plakatów o Choroni,
- zorganizowanie galerii zdjęć „Choroń w kalejdoskopie czasu”,
- konkurs literacki „Legenda o Choroni”.

OCZEKIWANE EFEKTY:

Uczniowie:

- znają historię swojej miejscowości,
- znają najważniejsze i najpiękniejsze miejsca Choronia,
- wiedzą, jakie organizacje działają na terenie wsi i jaki jest ich cel,
- integrują się ze środowiskiem lokalnym, doceniają walory kulturowe i krajobra-

zowe miejscowości, w której się wychowują, uczą i spędzają wolny czas.

Choroń to piękna, malownicza wieś leżąca na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej. Pierwsze wzmianki o Choroniu pochodzą z XIII w., ale prawdopodobnie wieś istniała już wcześniej. Obecnie należy do gminy Poraj, w powiecie myszkowskim. Liczy ponad 1200 mieszkańców. Choroń to wieś z tradycjami, ale to także miejscowość z nowoczesną infrastrukturą. Termomodernizacja budynku szkolnego, nowy kompleks boisk wielofunkcyjnych, powstanie Domu Ludowego to tylko niektóre z działań podjętych w ostatnich latach na terenie miejscowości. W najbardziej reprezentacyjnym miejscu wsi – Alei Lipowej – niejedną przechodzień przyjmuje słowa zaproszenia: „Gościu, siadź pod mým liściem, a odpocznij sobie....”. To tutaj od lat organizowana jest impreza integrująca całą społeczność pod nazwą „Chorońskie prążuchy”.

REALIZACJA PROJEKTU

Prace nad projektem zostały zapoczątkowane w lutym 2016 r. Pierwszym z zadań każdego ucznia naszej szkoły było wykonanie z kartonu projektu przestrzennego swojego domu i podwórka. Projekty wykorzystano następnie do budowy makiety wsi. Ponadto każda klasa miała za zadanie przygotować makietę jednego z obiektów Choronia, bez którego mapa nie byłaby kompletna. Budynek szkoły, kościół, remiza OSP, Dom Ludowy, karczma, Aleja Lipowa czy kaplica św. Floriana to miejsca na stałe wpisane w pamięć każdego choronianina. W przygotowaniu projektów przestrzennych budynków zaangażowali się także rodzice uczniów, dzięki uprzejmości których pozyskano również piękne zdjęcia ukazujące Choroń sprzed kilkudziesięciu lat, które wykorzystano do sporządzenia galerii „Choroń w kalejdoskopie czasu”. Kolejne zadania uczniowie realizowali w klasach pod opieką wychowawców:

- kl. III – przygotowanie piosenki o naszej miejscowości pt. „Choroń nasz”,
- kl. IV – przygotowanie plakatów edukacyjnych na temat Choronia,
- kl. V – nakręcenie filmu o Choroni,
- kl. VI – przygotowanie prezentacji multimedialnej „Choroń widziany okiem obiektywu”.

Przed prezentacją finalną projektu przygotowano na terenie szkoły dekoracje. Ze względu na małą powierzchnię naszej placówki na głównym korytarzu zorganizowano scenę i widownię. Z kolei w sali gimnastycznej zaprezentowano wystawę, na której znalazły się: makieta Choronia, plakaty, galeria zdjęć oraz najlepsze prace uczniów biorących udział w konkursie „Legenda o Choroni”. Podczas tworzenia makiety uczniowie wykazali się dużą aktywnością. Dzieci z zaangażowaniem i ciekawością ustawiały swoje domki na przygotowanym podłożu i podziwiali rezultaty własnych dokonań.

Podsumowanie projektu nastąpiło 11 kwietnia 2016 r. Oprócz uczniów i rodziców na spotkanie zostali zaproszeni goście z naszej wiejskiej wspólnoty: wójt gminy Poraj – Łukasz Stachera, sołtys i radny – Edward Mizera, radny – Andrzej Pawłowski, sołtys Dębowca – Anna Ociepa, kierownik Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół – Anna Kukła. Niezwykle istotne miejsce w projekcie zajęły organizacje działające na terenie wsi. Zaprosiliśmy przedstawicieli: Ochotniczej Straży Pożarnej w Choroni, Koła Gospodyń Wiejskich, Orkiestry Dętej, Koła Emerytów i Rencistów, Wspólnoty Matych Sióstr i Braci od Baranka.

Celem spotkania była prezentacja wiadomości przygotowanych przez uczniów, ekspozycja makiety Choronia i galerii zdjęć, a także bliższe poznanie celów i zadań, jakie stawiają sobie miejscowe organizacje. Nad całością projektu czuwała dyrektorka szkoły Dorota Mizera.

Po uroczystym otwarciu spotkania i powitaniu gości uczniowie klasy VI przedstawili prezentację multimedialną „Choroń w oku obiektywu”. Pokazano w niej jak miejscowość zmieniała się na przestrzeni lat. Prezentowane informacje nawiązywały do historii miejsc znanych, ale również tych, których w Choroni już nie ma.

Naczelnik – Marek Męćik przedstawił najistotniejsze sprawy z życia Ochotniczej Straży Pożarnej, która wchodzi w skład Krajowego Systemu Pożarniczo-Gaśniczego, a od niedawna stanowi grupę ratownictwa wodnego na poziomie podstawowym. Należy też zaznaczyć, że uczniowie naszej szkoły należą już do tej organizacji i tworzą w niej formację o nazwie „Płomyki”. Po wystąpieniu naczelnika OSP uczniowie klasy III zaśpiewali przygotowaną specjalnie na tę

okazję piosenkę pt. „Choroń nasz” napisaną do melodii pieśni patriotycznej pt. „Witaj, majowa jutrzeńko”.

Następnie członkinie Koła Gospodyń Wiejskich opowiedziały zgromadzonym o historii powstania koła i działaniach, jakie są podejmowane w jego ramach. Wszystkich ucieszył piękny, wierszowany wstęp pań, które swoimi umiejętnościami uświetniają niejedną uroczystość chorońską i gminną.

Kolejnym punktem spotkania była projekcja filmu „Choroń – miejsce bliskie sercu” nakręconego przez uczniów klasy V. Ukazywał on nie tylko ważne i urokliwe zakątki wsi, ale przede wszystkim miał uświadomić odbiorcom, że Choroń to miejsce, w którym uczniowie żyją, uczą się, wspólnie spędzają czas zarówno z rodziną jak i z przyjaciółmi. Jednym z ważniejszych miejsc ukazanych w filmie była szkoła, którą wiele dzieci traktuje jak swój drugi dom.

W dalszej części mieliśmy okazję porozmawiać z przedstawicielem Orkiestry Dętej, który opowiedział o jej historii i zadaniach, jakie realizuje dla dobra naszej wspólnoty. Dzieci z klasy V zaśpiewały piosenkę pt. „Nasza szkoła”.

Na uroczystości nie mogło zabraknąć sołtysa naszej wsi – Edwarda Mizery, który często gości w progach szkoły. Opowiedział on o swojej pracy, a przede wszystkim współpracę z mieszkańcami.

Siostry zakonne przybliżyły uczestnikom spotkania informacje o Wspólnocie Małych Sióstr i Braci od Baranka, utworzonej we Francji w 1983 r., której pierwsza fraternia powstała w Polsce – w Choroni w 2001 r. Siostry uświetniły swój występ piękną pieśnią.

Ostatnia, a zarazem najmłodsza stażem organizacja, Koło Emerytów i Rencistów, również podzieliła się informacjami o historii powstania koła, celach, jakie sobie stawia i działaniach, jakie podejmuje.

Dyrektor szkoły – Dorota Mizera poprosiła wójta, sołtysa, siostry oraz przedstawicieli wszystkich zaproszonych organizacji, aby ustawili w odpowiednim miejscu markiety główne obiekty naszej wsi. Zadanie to okazało się niełatwe, ale wszyscy świetnie sobie z nim poradzili.

Podczas spotkania rozstrzygnięto Szkolny Konkurs Literacki „Legenda o Choroni”. Ze względu na fakt, że na temat Choronia

nie istnieje żadna legenda, postanowiliśmy poruszyć wyobraźnię dzieci i zachęcić ich do wymyślenia opowieści na temat powstania miejscowości. Ze zwiąskami pracami zapoznali zgromadzonych laureaci konkursu, autorzy najciekawszych i najoryginalniejszych legend: Maja Popielak – kl. III, Dominika Gacek – kl. VI i Wojciech Mrowiec – kl. III. Publiczność była zachwycona pięknymi tekstami, które ukazywały niesamowitą wyobraźnię dzieci.

Na zakończenie wójt gminy Poraj Łukasz Stachera wyraził pozytywną opinię na temat spotkania oraz dodał, że docenia działania, które służą jednoczeniu społeczności lokalnej.

Następnie wszyscy udali się do sali gimnastycznej. Tam podziwiano wystawę, rozmawiano na temat życia w dawnym Choroni i obecnie, snuto również plany dotyczące dalszego rozwoju miejscowości. Dzieci chętnie słuchały przekazów gości i zadawały pytania.

Po rozmowach z uczniami i rodzicami możemy stwierdzić, że dzięki realizacji projektu uczniowie zdobyli cenne wiadomości na temat miejsca zamieszkania i społeczności lokalnej. Rozbudzili swoje zainteresowania regionem, w którym żyją, uczą się i bawią. Uświadomili sobie, jak ważne w życiu człowieka jest miejsce, w którym mieszka i jaka odpowiedzialność spoczywa na każdym mieszkańcu. Choroń to miejsce bliskie sercu nie tylko każdego choronianina, ale także sercom wszystkich, którzy tu gościli.

Podsumowując, chcemy zwrócić uwagę na fakt, że w przygotowanie projektu zaangażowali się uczniowie, nauczyciele, rodzice, organizacje społeczne z terenu miejscowości oraz mieszkańcy wsi. Cieszy nas, że realizacja projektu została doceniona przez władze gminne i lokalne. Działania podjęte w jego ramach przyczyniły się do poszerzenia wiedzy na temat Choronia, a także integracji społeczności uczniowskiej z lokalną. Informacje z podjętego przedsięwzięcia ukażą się na stronie internetowej szkoły oraz w prasie lokalnej.

Nasza szkoła jest otwarta, a Choroń to miejsce bliskie naszym sercom i życzliwe dla każdego.

**Barbara Marchewka
Renata Suszek
Iwona Pluta-Łyszczarz
Katarzyna Kot**

II MIEJSCE

Urszula Mazurek-Deska**Marzena Bęben****Justyna Cichoń-Dec**

Szkoła Podstawowa im. Wołyńskiej Brygady Kawalerii w Miedźnie

OTWIERAMY SZKOLNE BRAMY

Otwarta szkoła to taka, która potrafi wzbudzać ciekawość poznawczą uczniów poprzez wyjście poza szkolne mury. Jest to szkoła stwarzająca warunki do rozwijania twórczych pasji i zainteresowań, obcowania ze sztuką, uprawiania sportu, poznawania tradycji i historii regionu, ucząca współpracy szkolnej i międzyszkolnej, integrująca się w działaniach z lokalną społecznością.

„Otwieramy szkolne bramy” to wspólne przedsięwzięcie trzech pozalekcyjnych kół zainteresowań: języka angielskiego, przyrodniczego oraz plastycznego „Plastuś”, realizowane w Szkole Podstawowej im. Wołyńskiej Brygady Kawalerii w Miedźnie w ramach Roku Otwartej Szkoły. Jego pomysł narodził się pod wpływem wcześniejszych działań, które w minionych latach miały charakter wspólnie przygotowanych imprez szkolnych, pojedynczych projektów, konkursów, warsztatów, zrealizowanych we współpracy ze środowiskiem lokalnym. Istotny wpływ na podjęcie dłuższej współpracy miały dwa projekty: „We’re 3 Rs’ Champions” („Mistrzowie ekologii”) i „Miedźno – visit and admire” („Miedźno – przybądź i podziwiasz”), które w sposób wielokierunkowy rozwijały zainteresowania uczniów, przy jednoczesnej kontynuacji działań na stałe wpisanych w tradycję poszczególnych kół.

Pomysł przedsięwzięcia narodził się podczas wakacji, kiedy uczestnicy projektu „Miedźno – visit and admire” przebywali w Żalęczu Wielkim na bezpłatnym obozie języka angielskiego z elementami kultury i sztuki. Sponsorem pobytu była Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, której krajowym operatorem jest Nidzka Fundacja Rozwoju „NIDA”. Zajęcia programowe w języku angielskim prowadzone były przez amerykańskich nauczycieli i studentów współpracujących z Fundacją Kościuszkowską z USA. Oprócz zajęć z kadrą amery-

kańską, młodzież uczestniczyła w zajęciach z kadrą polską – realizowano wspólne zadania, przygotowywano się do występów, brano udział w zabawach integracyjnych, pogadankach na temat bezpieczeństwa, zdrowia, higieny osobistej, odpowiedzialności za własne zachowanie. Program obozu uzupełniały liczne atrakcje przygotowane przez organizatorów. Uczniowie wzięli udział w wycieczce, podczas której odwiedzili wrocławskie zoo z Afrykarium, podziwiali panoramę Wrocławia z budynku Sky Tower oraz uczestniczyli w kąpielach wodnych we wrocławskim Aqua Parku. Dzięki licznej, ponaddwudziestoosobowej kadrze amerykańskiej, obóz w Żalęczu Wielkim umożliwił uczestnikom doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem angielskim i poznanie kultury amerykańskiej nie tylko na zajęciach programowych, ale również podczas wielu rozmów i spotkań.

Wychodząc naprzeciw entuzjazmowi uczestników obozu oraz pozostałych uczniów biorących udział we wcześniej realizowanych projektach, zdecydowaliśmy się na usystematyzowanie działań pod wspólnym hasłem. I tak, we wrześniu nasze przedsięwzięcie przyjęło nazwę „Otwieramy szkolne bramy”. Nazwą tą nawiązaliśmy do ogłoszonego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej Roku Otwartej Szkoły.

Głównym celem podjętych działań stało się dla nas promowanie modelu szkoły otwartej na środowisko zewnętrzne, pogłębienie wiedzy o regionie oraz poznanie walorów turystycznych i przyrodniczych najbliższego otoczenia. Położyliśmy szczególny nacisk na rozwijanie pasji, kreatywności, twórczego myślenia i działania młodego człowieka. W celu realizacji przedsięwzięcia zacieśniliśmy współpracę międzyszkolną, z ośrodkami kulturalnymi, organizacjami i instytucjami działającymi w regionie i kraju. Istotne stało się kształtowanie wśród

uczniów otwartej i prospołecznej postawy oraz wspieranie ich aktywności obywatelskiej, jak również umiejętności pracy zespołowej.

W wyniku współpracy szkoły z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności i Nidzką Fundacją Rozwoju „NIDA” przygotowaliśmy i przeprowadziliśmy projekty pt. „We’re 3Rs’ Champions” oraz „Miedźno – visit and admire”, których głównym celem było doskonalenie znajomości języka angielskiego oraz angażowanie uczniów do podejmowania ciekawych działań, rozwijających w nich motywację do nauki oraz wiarę we własne możliwości. Biorąc pod uwagę oczekiwania uczniów, opracowaliśmy różnorodne zadania do realizacji. Uczniowie uczestniczyli w warsztatach w Teatrze im. Adama Mickiewicza w Częstochowie, gdzie oglądali sztukę pt. „Królewicz i żebrak”. Odwiedzili również rekwizytornię, pracownię krawiecką oraz zwiedzali miejsca w teatrze niedostępne dla widzów. Brali także udział w warsztatach przyrodniczych, plastycznych i językowych przy Zbiorniku Rekreatywno-Retencyjnym w Ostrowach nad Okszą oraz w gospodarstwie agroturystycznym „Pod Żaglami”. Zajęcia odbywały się na świeżym powietrzu, gdzie uczniowie uczyli się zumbi, poznawali różnorodne gatunki roślin i zwierząt występujących nad zbiornikiem wodnym, brali udział w wielu konkursach oraz rozwiązywali łamigłówki językowe. Na scenie, w gospodarstwie agroturystycznym, przedstawiali scenki w języku angielskim, jak również zaprezentowali przygotowane przez siebie plakaty, promujące turystykę rowerową i pieszą w naszym regionie. Odbyli też wycieczkę do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Częstochowie. Przeprowadzone tam zajęcia warsztatowe poświęcone były określaniu klas czystości rzek naszego regionu. Badano próbki wody w laboratorium chemicznym pod czujnym okiem prowadzących. Aby przybliżyć uczniom piękno przyrody, zorganizowaliśmy wycieczkę do Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Podczas niej odwiedziliśmy najpiękniejsze i najciekawsze przyrodniczo miejsca regionu. Uczniowie poznali historię i ciekawe zdarzenia związane z obszarem Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Szli ścieżką edukacyjną pn. „Źródło” i podziwiali występującą na tym obszarze roślinność. Następnie przejechali do kamieniołomów, gdzie mieli okazję wyszukać okazy

kamieni z odcisniętymi kształtami roślin i zwierząt mające setki milionów lat. Ostatnim etapem wycieczki była wizyta w przepięknie położonym i zagospodarowanym ośrodku harcerskim „Nadwarciański Gród” w Załęczu Wielkim. W jednej z odnóg Warty uczniowie odławiali czerpakami organizmy wodne i określali ich gatunki, odbyli również przeprawę promem na drugi brzeg Warty. Najaktywniejsi podczas warsztatów otrzymali nagrody.

Różnorodność poruszanych zagadnień wzbudziła duże zainteresowanie wszystkich uczniów. Każdy z nich znalazł coś ciekawego dla siebie.

W zakres projektu włączyliśmy również Międzyszkolny Rajd Ekologiczny, organizowany przez naszą szkołę we współpracy z Zespołem Szkół w Ostrowach nad Okszą już od 2001 roku.

W trakcie każdego rajdu uczniowie uczestniczą w wielu konkursach o różnorodnej tematyce. Sportowcy rywalizują w konkurencjach sprawnościowych, plastycy tworzą niepowtarzalne prace w plenerze, muzycy biorą udział w festiwalu piosenki turystycznej. Są również i tacy uczniowie, którzy potrafia zaimponować kolegom rozległą wiedzą przyrodniczą lub znajomością języka angielskiego. Gośćmi wydarzenia są zawsze ciekawi ludzie: leśnicy, myśliwi, historycy, miejscowi pasjonaci przyrody, wędkarze oraz przedstawiciele lokalnych władz. Istotnym walorem rajdów jest to, że uczniowie pogłębiają swoją wiedzę przyrodniczą w kontakcie z naturalnym środowiskiem. Każdy z nich czuje się doceniony i jego motywacja do nauki wzrasta, ponadto wszyscy mają możliwość zdobycia ciekawej nagrody – dzięki lokalnym sponsorom.

Podsumowaniem działań było przygotowanie i zaprezentowanie przez uczniów na forum szkoły bajki pt. „*Snow White And The Seven Dwarfs*” oraz przedstawienia pt. „*Każda miejscowość historię swą chowa, Miedźno, Ostrowy, Mokra, Władysławów i Borowa*”, wymagających przygotowania odpowiednich strojów i różnorodnych dekoracji, dzięki którym mogli się oni wykazać dużymi zdolnościami plastycznymi i organizacyjnymi. Uczniowie zapraszając na przedstawienia całą społeczność szkolną, rodziców, władze gminy, mieszkańców Miedźna i okolic pokazali jak ważne są zajęcia realizujące ich pasje i zainteresowania.

Wychodząc naprzeciw zainteresowaniom dzieci zapraszamy do szkoły ciekawych ludzi, którzy opowiadają o własnych osiągnięciach, w ten sposób pobudzając i rozwijając wyobraźnię młodych słuchaczy. Wizyta tak znamienitego człowieka, jakim jest Grzegorz Michałek (ratownik GOPR, grotołaz, himalaista, anglista, rekordzista świata w deniwelacji) to również efekt naszego zaangażowania w realizację powyższych projektów. Wyprawa, o której opowiadał uczniom pan Grzegorz Michałek realizowana była w ramach projektu „Heaven and Hell”, którego celem było pokonanie największej deniwelacji na świecie, czyli różnicy wysokości pomiędzy najwyższym a najniższym punktem na kuli ziemskiej. Wszyscy uczniowie przez ponad dwie godziny słuchali w skupieniu fascynującej opowieści, popartej pięknymi zdjęciami oraz krótkimi filmikami przybliżającymi atmosferę wyprawy. Pan Grzegorz Michałek znalazł wspólny kontakt z młodzieżą. Poprzez proste doświadczenia, w przystępny sposób wyjaśnił zjawiska fizyczne. Prezentacja stanowiła cenną lekcję geografii i przyrody, w której nie brakowało również elementów humorystycznych, a także wychowawczych. Himalaista uświadomił uczniom, że aby zdobywać szczyty „trzeba mieć dobrze poukładane w głowie”, ponieważ: „Nie sztuką jest wspiąć się na szczyt, trzeba mieć jeszcze siłę z niego zejść” – powiedział nasz gość.

Bardzo ciekawymi zajęciami okazały się warsztaty poświęcone tradycjom i zwyczajom naszego regionu, które odbyły w Muzeum Kultury Przeworskiej i Bitwy pod Mokrą. Uczniowie przymierzając dawne stroje ludowe, wczuli się w klimat minionych czasów. Największe wrażenie zrobiły pasiaste spódnice i zapaski, które wirowały w rytm ludowej muzyki. Odzwierciedlenie swoich przeżyć niektóre dzieci przelały na papier, biorąc udział w ogólnopolskim konkursie plastycznym pt. „Taniec jest wokół nas” i otrzymując wyróżnienia oraz upominki. Poznanie tradycji ludowych pozwoliło uczniom, jak co roku, uczestniczyć w „Powiatowym Konkursie Plastyki Obrzędowej Wiosna 2016” oraz w „Powiatowym Konkursie na gwiazdę, ozdobę choinkową, podłaźniczkę, stroik świąteczny”, w których uplasowali się na czołowych miejscach.

Widocznym efektem doskonalenia znajomości języka angielskiego wśród dzieci było zdobycie przez uczennicę klasy V

pierwszego miejsca w ogólnopolskim konkursie na hasło promujące Program English Teaching. Natomiast pozostali uczniowie za aktywność i duże zaangażowanie w realizację zadań w projektach językowych otrzymali edukacyjne upominki.

Uczniowie ponadto uczestniczyli, jak co roku, w Międzyszkolnym Konkursie Literowania w języku angielskim „Spelling Champion”. Mieli tym samym możliwość porównania własnych umiejętności językowych w bezpośredniej rywalizacji z rówieśnikami z innych szkół.

Dopełnieniem powyższych działań był udział młodszych i starszych dzieci w dwóch równoległych projektach ogólnopolskich: „Planeta Energii” oraz „Bezpieczniki Taurona: Włącz dla dobra dziecka”, dotyczących poszerzenia wiedzy na temat prądu elektrycznego i różnych zjawisk z nim związanych oraz wyrobienie właściwych nawyków i postaw bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej.

Na „Planecie Energii” od września do lutego uczniowie spotykali się systematycznie podczas pozalekcyjnych zajęć koła plastycznego „Plastuś”, realizowali przygotowane przez organizatora scenariusze zajęć oraz przygotowywali kilkanaście zadań dodatkowych. Do podjętych działań włączyli się rodzice uczniów – inżynierowie, mechanicy, majsterkowicze, którzy wspólnie z uczniami prześcigali się w przygotowaniu ciekawych i jednocześnie bezpiecznych eksperymentów, obwodów elektrycznych, prezentacji multimedialnych. Mamy uczniów uszyły kostiumy do przedstawienia pt. „Historia światła w siedmiu aktach”, w którym pojawiły się postaci z różnych epok historycznych (np. rycerz, Ignacy Łukasiewicz, Thomas Edison). W przedstawieniu i pokazach uczestniczyła dyrektor szkoły oraz dzieci z klas młodszych i starszych z wychowawcami. Uczniowie opracowali także indywidualnie i zespołowo kilkanaście gier planszowych oraz cieszącą się największą popularnością „Elektronową grę podłogową”. Wzięli też udział w zajęciach warsztatowych w Szkolnej Izbie Pamięci. Ich działania, udokumentowane w postaci pisanego sprawozdania oraz materiałów zdjęciowych i filmu, zostały wyróżnione na szczeblu ogólnopolskim. W maju 2016 r. otrzymali nagrody rzeczowe i dyplomy oraz pojechali na wycieczkę do miasteczka „Planety Energii”.

W realizacji zadań istotną rolę odegrała współpraca ze starszą grupą wiekową realizującą równoległe ogólnopolski projekt „Bezpieczniki Taurona: Włącz dla dobra dziecka”. Uczniowie uczestniczyli w ciekawych warsztatach przeprowadzonych w naszej szkole przez pana Jacka Piersiaka, specjalistę ds. komunikacji w firmie Tauron. Całodniowe zajęcia prowadzone z uczestnikami z poszczególnych klas miały formę prezentacji multimedialnej, podczas której młodzież obejrzała filmy poświęcone bezpiecznemu korzystaniu z urządzeń elektrycznych, rozwiązywała zagadki i wzięła udział w dyskusji.

Członkowie koła plastycznego reprezentowali szkołę w regionalnym konkursie pod hasłem: „Śmigła, skrzydła, stery – choinkowe lotnicze bajery” zorganizowanym przez Aeroklub Częstochowski Lotnisko w Rudnikach. W konkursie zdobyli I miejsce zespołowo i dwa wyróżnienia. Oprócz nagród indywidualnych otrzymali nagrodę specjalną – plakat przedstawiający budynek szkoły z lotu ptaka, do którego zdjęcia zostały wykonane z wykorzystaniem drona. Zwiedzili lotnisko, zasiadali za sterami samolotów, wysłuchali ciekawej opowieści pilota myśliwskiego płk. Józefa Laszczaka, który mimo iż skończył 80 lat, nieprzerwanie od 60 lat, ciągle z taką samą pasją wzbija się w powietrze.

Podjęcie współpracy między trzema kołami zainteresowań: języka angielskiego, przyrodniczego oraz plastycznego „Plastuś”

w celu realizacji przedsięwzięcia „Otwieramy szkolne bramy” było dla uczniów czasem ciekawej przygody i nauki połączonej z zabawą. Były to miesiące twórczych wyzwań, podczas których ujawniły się nowe uczniowskie talenty. Sukcesy w konkursach pozaszkolnych na różnych szczeblach stały się dla uczniów źródłem satysfakcji i motywacji do dalszej solidnej pracy. Wspólne zajęcia sprawnościowe (zumba, wycieczki piesze i rowerowe) były czasem odprężenia. Wyzwały radość i motywację do dbania o własną kondycję fizyczną. Wiele podjętych zadań pozwoliło zawrzeć nowe uczniowskie, międzyszkolne znajomości oraz poznać ciekawych ludzi o niezwykłych pasjach. Znaczna część realizowanych działań była kontynuacją i zacieśnieniem wcześniejszej współpracy z różnymi organizacjami, instytucjami, ośrodkami kultury, stowarzyszeniami, twórcami ludowymi, pasjonatami, działaczami środowiskowymi.

Warto poświęcać czas i energię na realizację projektów. Uczniowie mają wtedy więcej dodatkowych obowiązków, ale są zadowoleni, zmotywowani i bardzo pozytywnie nastawieni do nowych pomysłów.

Dlatego bramy naszej szkoły pozostaną otwarte również w przyszłych latach. Zapraszamy do współpracy.

Urszula Mazurek-Deska
Marzena Bęben
Justyna Cichoń-Dec

III MIEJSCE (ex aequo)

Maria Czerwik

Ilona Nowak

Ewa Rakowska

Przedszkole Publiczne w Poczesnej

GMINNA OLIMPIADA SPORTOWA PRZEDSZKOLAKÓW

Nasze przedszkole to placówka otwarta na sport i współpracę ze środowiskiem. Ta otwartość przynosi wiele korzyści, satysfakcji i radości zarówno dzieciom jak i nam dorosłym. Sport to

zdrowie, o tym wiemy od zawsze. Olimpiada przedszkolaków to uprawianie sportu przez zabawę. W naszym przedszkolu staramy się poprzez zabawy ruchowe kształtować u wychowanków nawyki prozdrowotne. Ruch na

świeżym powietrzu sprzyja rozwijaniu sprawności fizycznej, kształtowaniu umiejętności i prawidłowych nawyków dbania o zdrowie. Wykorzystując naturalną potrzebę ruchu dzieci w wieku przedszkolnym chcemy od najmłodszych lat uświadamiać im potrzebę uprawiania sportów, wprowadzać je w świat ruchu, uczyć zdrowej rywalizacji i współzawodnictwa. Zajęcia sportowe uczą dzieci wytrwałości, systematyczności, odpowiedzialności, cierpliwości, pracy w grupie. Okres przedszkolny szczególnie sprzyja promocji zdrowia fizycznego ze względu na dobroczynny wpływ aktywności ruchowej na dziecko. Potrzeba ruchu u najmłodszych jest wręcz niezbędna. Poprzez uprawianie różnych aktywności dzieci starają się walczyć ze swoimi słabościami, uczą się pokonywać trudności, poznają własne możliwości. Tutaj nie ma przegranych, wszyscy są wygranymi, w większym lub mniejszym stopniu i to wszystko w atmosferze dobrej zabawy. Konkurencje są proste, „podwórkowe”, łatwe do wykonania, bezpieczne, przemyślane i dostosowane do możliwości dzieci. Wszyscy wcześniej w przedszkolu wykonujemy ćwiczenia i uświadamiamy dzieciom, że sami wybiorą najlepszych, którzy stworzą drużynę reprezentującą naszą placówkę.

Dzieci wiedzą, że każdy ma coś cennego w sobie: jedni pięknie malują, inni śpiewają, recytują, tańczą. Nie ma żalu, płaczu, zazdrości, dzieci same dostrzegają „mistrzów” i potrafią ich wybrać.

Celem olimpiady jest zachęcanie dzieci do aktywności ruchowej, wdrażanie do współpracy i współzawodnictwa zespołowego opartego na wzajemnym zaufaniu, zrozumieniu i życzliwości. Takie zawody przynoszą same korzyści dla dzieci i placówek biorących w nich udział. Sprzyjają integracji dzieci z przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w gminie, propagują kulturę fizyczną wśród dzieci i dorosłych. Dzieci chętnie biorą udział w zabawach i grach sportowych. Olimpiady integrują radę pedagogiczną, w której każdy ma przydzielone zadania zarówno podczas przygotowań, jak i przebiegu imprezy. Gwarantuje to sprawne przeprowadzenie zawodów i zapewnienie bezpieczeństwa prawie dwustu uczestnikom.

Przedszkole Publiczne w Poczesnej organizuje Gminną Olimpiadę Sportową Przedszkolaków już od dziewięciu lat. Najtrudniejsza była pierwsza, ponieważ trzeba było

zakupić koszulki dla drużyn, sprzęt sportowy do wszystkich konkurencji, duży termos na napoje, przekonać władze gminy do zakupu medali i pucharów.

Przygotowania do olimpiady rozpoczynamy w kwietniu. Każde przedszkole otrzymuje zaproszenie, które zawiera regulamin olimpiady, jego przebieg, opis konkurencji oraz kartę zgłoszenia. Na olimpiadę zapraszamy także dyrektorów placówek, którzy tworzą podczas imprezy komisję sędziowską przyznającą punkty. Wszystkie placówki typu 6-osobową drużynę, wyznaczają swojego sędziego oraz informują, ilu przywieżą kibiców. Dyrektor przedszkola na ten dzień rezerwuje w urzędzie autokar, który nieodpłatnie przywozi zawodników i gości. Olimpiada odbywa się w czerwcu w ogrodzie przedszkolnym lub w przypadku złej pogody, dzięki uprzejmości dyrektora Szkoły Podstawowej w Poczesnej, w sali gimnastycznej. Przed rozpoczęciem olimpiady drużyny otrzymują koszulki (każda drużyna inny kolor):

- niebieskie – dzieci z przedszkola w Hucie Starej A,
- seledynowe – dzieci z przedszkola w Hucie Starej B,
- żółte – dzieci z przedszkola w Poczesnej,
- zielone – dzieci z przedszkola we Wrzosowej,
- białe – dzieci z przedszkola w Słowiku,
- czerwone – dzieci z przedszkola w Nieradzie.

Odbywa się krótka odprawa sędziów i opiekunów grup informująca o zasadach imprezy. Rozgrywki sportowe zawsze poprzedzone są uroczystym przywitaniem wszystkich gości przez dyrektora przedszkola. Dziewczynki ubrane w jednakowe stroje (koszulki z logo Przedszkola w Poczesnej), z tablicami, na których napisana jest nazwa przedszkola wprowadzają drużyny.

Następuje wciągnięcie flagi olimpijskiej. Flaga została zaprojektowana i wykonana przez nauczycieli przedszkola. Podczas wciągania flagi wszyscy śpiewają hymn olimpiady (ułożony przez nas do popularnej melodii), którego tekst i nuty są zawsze umieszczane w regulaminie, aby wszystkie dzieci mogły go poznać i zaśpiewać.

Dyrektor przedszkola przedstawia komisję sędziowską złożoną z dyrektorów wszystkich placówek biorących udział w olimpia-

dzie. To oni ostatecznie porównują wyniki i przyznają punkty:

- I miejsce – 6 punktów
- II miejsce – 5 punktów
- III miejsce – 4 punkty
- IV miejsce – 3 punkty
- V miejsce – 2 punkty
- VI miejsce – 1 punkt

Uczestnicy olimpiady zapoznawani są z regulaminem olimpiady, a następnie składają uroczyste ślubowanie:

„– Zawodnicy Gminnej Olimpiady Sportowej Przedszkolaków!

Czy ślubujecie respektować zasady obowiązujące w sporcie?

– *Ślubujemy.*

– Czy ślubujecie przestrzegać zasady szlachetnej rywalizacji i zawsze postępować zgodnie z duchem fair play?

– *Ślubujemy.*

– Czy ślubujecie godnie reprezentować swoje przedszkole?

– *Ślubujemy.*

– Czy ślubujecie wszystkie dążenia, umiejętności, talent i siły woli poświęcić osiągnięciu jak najlepszemu wyniku?

– *Ślubujemy.”*

Sędziowie wytypowani przez placówki losują drużyny, którym będą zapisywać wyniki. Sędzią głównym zawodów każdego roku jest nauczyciel wychowania fizycznego ze szkoły podstawowej lub gimnazjum. To on czuwa nad prawidłowym wykonaniem zadań sportowych. Mierzy czasy, odległości, a wyniki podaje sędziom pomocniczym, którzy zapisują je na „kartach konkurencji”.

Sędziowie również składają ślubowanie:

„– Sędziowie Gminnej Olimpiady Sportowej Przedszkolaki!

Czy ślubujecie całkowitą bezstronność i respektowanie obowiązujących reguł dla dobrego imienia sportu?

– *Ślubujemy”.*

Każdy sędzia otrzymuje pakiet dokumentów, tj. „karty konkurencji” oraz gwizdek – atrybut sędziego. Ważne jest, aby uświadomić sędziom, że od chwili wylosowania drużyn stają się oni ich opiekunami. Dopingują, wspierają i uczciwie notują wyniki.

Sędzia główny przed rozpoczęciem imprezy przeprowadza rozgrzewkę.

Każda drużyna bierze udział w 10 konkurencjach: bieg z przeplataniem szarfy, rzut woreczkami do celu, slalom z woreczkiem na paletce, bieg na czas, przejście przez tunel, rzut obręczą do pachołka, piłka górą, skok w dal z miejsca, strzał piłką siatkową do bramki z odległości 2 metrów, bieg z przeszkodami.

W przypadku jednakowej liczby punktów następuje dogrywka (11. konkurencja).

Sędziowie pomocniczy po każdej konkurencji zapisują w kartach wyniki podane przez sędziego głównego i przekazują je do stolika złożonego z dyrektorów przedszkoli, którzy przyznają punkty i miejsca. Wyniki zapisywane są na dużej tablicy, aby zawodnicy i kibice na bieżąco śledzili stan rywalizacji.

Po ostatniej konkurencji następuje przerwa, podczas której dzieci mogą pobawić się na placu zabaw, zjeść paczkę, wypić herbatę. W tym czasie wypisujemy dyplomy, przygotowujemy puchary i medale. Po przerwie drużyny ustawiają się na swoich miejscach, a dyrektor przedszkola ogłasza wyniki. Każde przedszkole otrzymuje dyplom i puchar (jego wielkość zależy od zajętego miejsca), a zawodnicy medale, które zabierają do domu. Puchary i medale funduje każdego roku wójt Gminy Poczesna. Nauczyciele otrzymują dyplomy za przygotowywanie dzieci do zawodów.

Dla dzieci w naszej gminie jest to prawdziwe sportowe święto: zawodnicy w kolorowych koszulkach, kibice głośno dopingujący zespoły, ubrani w barwy narodowe, wyposażeni w gwizdki, trąbki, pompony. Na olimpiadę zapraszamy władze samorządowe, radnych, sołtysów i rodziców.

Najważniejsze jest to, że przedszkolaki spędzając aktywnie czas, mogą poczuć atmosferę wielkich zawodów. Zawsze panuje niezwykle radosna atmosfera, a sportowa rywalizacja udziela się nie tylko zawodnikom, ale i kibicom, żywo dopingującym swoje drużyny. Zasada fair play nikomu nie jest obca – wszyscy przestrzegają reguł gry, panuje przyjaźń, poszanowanie rywala – prawdziwy duch sportowy. Dla ostudzenia emocji na zakończenie tradycyjnie fundujemy dla wszystkich uczestników lody.

Na olimpiadę zapraszamy także uczniów Gimnazjum w Poczesnej, którzy w ramach

prowadzonej przez nas kampanii „Cała Polska czyta dzieciom” czytają wiersze i bajki. W dniu imprezy zawsze zabezpieczamy pomoc medyczną (z reguły jest to mama pielęgniarza) oraz napoje przez cały czas trwania zawodów.

Radość dzieci, ich sportowa postawa i duch walki są bodźcem do organizowania następnych olimpiad. Kto wie? Może właśnie te dzieci będą kiedyś reprezentować nasz kraj w międzynarodowych rozgrywkach sportowych?

Olimpiada sportowa wymaga zaangażowania całej rady pedagogicznej, warto już wczesną wiosną przydzielić zadania i wyznaczyć osoby odpowiedzialne za poszczególne etapy zawodów. Takie przedsięwzięcia

z pewnością zachęcają dzieci i nas nauczycieli do zdrowej aktywności ruchowej przez całe życie.

Zachęcamy inne przedszkola i szkoły do realizacji olimpiad środowiskowych, do szerokiego otwarcia się na sport i rekreację

Współczesna cywilizacja, technologia komputerowa nie sprzyja spełnianiu potrzeby ruchu dzieci, więc warto razem dbać o sprawność i wydolność fizyczną dziecka od najmłodszych lat w myśl powiedzenia „czym skorupka za młodu...”.

Maria Czerwik
Ilona Nowak
Ewa Rakowska

III MIEJSCE (ex aequo)

Agnieszka Lewandowska

Anna Dul

Anita Rebane-Jakubczyk

Elżbieta Kisiel

Szkoła Podstawowa w Olsztynie

WACHLARZ MOŻLIWOŚCI

„Nie tak ważne, żeby człowiek dużo wiedział, ale żeby dobrze wiedział, nie żeby umiał na pamięć, a żeby rozumiał...” – słowa wypowiedziane przez wybitnego pedagoga Janusza Korczaka są mottem Szkoły Podstawowej w Olsztynie.

Tworzymy szkołę otwartą, dążącą do wszechstronnego rozwoju ucznia, jego pasji i zainteresowań. Umacniamy jego wiarę we własne zdolności i możliwości w przezwyciężaniu trudności i osiąganiu wartościowych celów. Uczymy szacunku dla wspólnego dobra jako podstawy życia społecznego oraz przygotowujemy do życia w rodzinie, społeczności lokalnej i w państwie. Zachęcamy do poznawania samego siebie oraz środowiska rodzinnego, otoczenia społecznego, kulturowego i przyrodniczego. W swoich działaniach dążymy do kształtowania w uczniach otwartej, społecznej postawy, opartej na szacunku i tolerancji dla poglądów i potrzeb innych ludzi. Wychowujemy

Polaka, ale i Europejczyka otwartego na kulturę innych narodów.

Motywarem przewodnim naszej szkoły jest partnerstwo oparte na wspólnych działaniach dyrektora, nauczycieli, uczniów, rodziców i wszystkich tych, którzy chcą aktywnie uczestniczyć w życiu szkolnej społeczności.

Celem zajęć realizowanych przez nauczycieli na różnych przedmiotach i zajęciach jest kształtowanie u dzieci poczucia więzi z ich „małą ojczyzną”, a przez to tożsamości narodowej. Zajęcia odbywają się w sposób naturalny, poprzez obserwację, doświadczanie, przeżywanie i obcowanie z kulturą regionu. Już najmłodsi uczniowie poznają niezwykłą historię zamku olsztyńskiego, losy jego bohaterów oraz przepiękne legendy związane z tym miejscem. Spacer po ruinach twierdzy często połączone są ze zwiedzaniem Olsztyńskiej Szopki, która znajduje się w stuletniej zabytkowej wiejskiej chacie. Artysta rzeźbiarz Jan Wewiór w trakcie niepowtarzalnych spotkań przybliży uczniom

historię zabytkowego kościoła, opowiada o Bractwie Aniołów Stróżów, mówi o zapomnianych tradycjach i obrzędach. W czasie częstych wycieczek po okolicy uczniowie mogą podziwiać perełkę drewnianej architektury – modrzewiowy budynek, który kiedyś był spichlerzem dworskim, a dziś został zaadaptowany na potrzeby restauracji. Uczniowie zachęcani przez nauczycieli odkrywają inne niezwykle miejsca, np. galerię sztuki Krystyny Sz wajkowskiej czy teatr „Stodoła”, gdzie w starym drewnianym budynku aktor i jednocześnie poeta Stacho „Brzezina” Kałkus stworzył niepowtarzalną ludową scenerię. W miejscu, w którym kiedyś gospodarz trzymał zboże, jest scena. To właśnie tu uczniowie chętnie odgrywają scenki dramatyczne, ćwiczą dykcję i intonację.

Bardzo atrakcyjną formą zajęć proponowaną uczniom są spotkania w kole regionalnym. W ramach zajęć dzieci otwierają się na dziedzictwo kulturowe regionu. Cyklicznie uczestniczą w warsztatach, poszukując starych bibułkowych tradycji związanych ze zdobnictwem domów oraz nawiązujących do tradycji świątecznych. Co roku biorą udział w Regionalnym Konkursie na Tradycyjne Ozdoby Bibułkowe pt. „Kwiaty” organizowanym przez Gminny Ośrodek Kultury w Olsztynie oraz wójta gminy Olsztyn. Własnoręcznie wykonują delikatne kwiaty z bibuły, komponują z nich bukiety i wianki. W okresie Świąt Wielkanocnych przystrajają kwiatami wielkanocną palmę, która co roku ozdobi parafialny kościół w Olsztynie. Zrobione przez dzieci wytwory z bibuły biorą udział w cyklicznych konkursach pod nazwą Regionalny Konkurs Palma, Pisanka, Marzanna, którego organizatorem jest ROK w Częstochowie oraz GOK w Dąbrowie Zielonej.

Młodzi artyści biorą udział w przeglądach, festiwalach, konkursach, zdobywając czołowe lokaty. Wiązanek śląskich melodii i tańców ludowych prezentują na uroczystościach gminnych, których organizatorem jest Koło Gospodyń Wiejskich w Olsztynie oraz wójt gminy Olsztyn. Chętnie występują także gościnnie na scenach zaprzyjaźnionych ośrodków kultury z Chorzowa i Częstochowy.

Pokazując najpiękniejsze zakątki okolicy i przybliżając tradycje kształtujemy w uczniach szacunek wobec dorobku przeszłych pokoleń wraz z potrzebą ochrony kultu-

rowego dziedzictwa. Rozwijamy wyobraźnię i ekspresję artystyczną w różnych dziedzinach kultury.

Starożytni mawiali: „Nie znać historii – to być dzieckiem przez całe życie”. Zależy nam, aby poznawanie przeszłości stało się dla naszych uczniów pasją, bowiem historia pozwala nam lepiej zrozumieć współczesność i otaczający świat. Chcemy, aby uczniowie pamiętali także o tych, którzy zginęli za wolność naszej ojczyzny. Co roku, 1 września, wszystkie klasy wraz z wychowawcami udają się na olsztyńskie Miejsce Straceń. Uczniowie poznają jego historię, palą znicze i składają kwiaty. Z okazji świąt narodowych w szkole organizowane są uroczyste akademie, które mają formę spektakli teatralnych połączonych z prezentacją multimedialną. Uczniowie pod kierunkiem nauczycieli przygotowują stroje charakterystyczne dla danej epoki, aby w jak najbardziej sugestywny sposób zaprezentować sylwetki bohaterów narodowych i oddać klimat tamtych wydarzeń. Przykładem wyjątkowej lekcji historii było również przedstawienie, które odbyło się w przededniu upadku powstania warszawskiego, pokazujące walkę najmłodszych żołnierzy – ich odwagę i honor. Gościem specjalnym uroczystości był wójt gminy Olsztyn, kombatancki oraz przedstawiciele władz lokalnych.

Wychowanie przez sztukę to proces kształtowania osobowości dziecka. Poprzez pracę i zabawę w ramach koła teatralnego uczniowie poznają piękno teatru, otwierają się na innych, uczą się współpracy i współodpowiedzialności, bo spektakl to przecież działalność zespołowa. Poznają literaturę piękną i kulturę żywego słowa, rozwijają się emocjonalnie i intelektualnie, poszerzają swoją wiedzę. Poprzez udział w festiwalach i konkursach spotykają ciekawych ludzi i zdobywają nowe doświadczenia. Uczą się, jak radzić sobie ze stresem i nieśmiałością. Szkolny Zespół Teatralny „Fuks” istnieje w Szkole Podstawowej w Olsztynie od 1997 roku i od tego czasu zdobył dziesiątki nagród i wyróżnień. Praca w kole daje uczniom satysfakcję i radość, pomaga poznawać nowe artystyczne drogi.

Zadań wychowawczych nie ograniczamy wyłącznie do czynności wykonywanych na terenie szkoły. Duża część działań wpływających na integrację zespołu klasowego jest realizowana w trakcie wyjść do kina lub

teatru, podczas których rozbudzamy wrażliwość uczniów, poszerzamy ich wiedzę i zainteresowania. Uczymy również właściwych zachowań w miejscach publicznych. W tym celu nawiązaliśmy współpracę z Teatrem im. Adama Mickiewicza w Częstochowie oraz Krakowską Agencją Artystyczną. Dzięki niej uczniowie mogli obejrzeć następujące spektakle: „Tajemniczy ogród”, „Przygody Tomka Sawyera”, „Szatan z siódmej klasy”. Co roku z okazji mikołajek organizujemy wyjazd do kina Cinema City w Częstochowie, gdzie uczniowie mogą zetknąć się z najnowszymi efektami audiowizualnymi we współczesnym kinie. W czasie wycieczek do kina i teatru realizujemy zadania wychowawcze i polonistyczne, gdyż wyjazdy łączą się ze zwiedzaniem ciekawych miejsc w Częstochowie, np. Muzeum Regionalnego lub domu rodzinnego Haliny Poświatowskiej.

Obcowanie ze sztuką jest nie tylko środkiem poznawania świata, lecz także stymulatorem zaspokojenia szczególnie istotnej dla dziecka potrzeby doznawania przeżyć poprzez różne formy wychowania estetycznego. Dlatego uczniowie uczestniczą w wystawach malarstwa i rękodzieła, obcują na co dzień z pracami artystów. Przykładem mogą być plenerowe rzeźby Michała Batkiewicza – światowej sławy artysty, które można podziwiać na rynku w Olsztynie. Zajęcia z różnych przedmiotów, a szczególnie plastyczne, często odbywają się w plenerze, gdzie uczniowie uwrażliwiani są na piękno przyrody oraz historię i tradycję swojego regionu.

Nie zapominamy również o rozwijaniu zainteresowań muzycznych i tanecznych uczniów, czemu służą lekcje śpiewu i gry na różnych instrumentach. Kontakt z muzyką we wczesnym dzieciństwie daje szansę na wszechstronny rozwój i lepszy „start w dorosłość”, rozwija umiejętności świadomej selekcji i rozpoznawania prawdziwej sztuki, kształtuje charakter i osobowość. Uczniowie mają możliwość uczestniczenia w zajęciach koła muzycznego, które promuje młode talenty. Prezentują swoje umiejętności w czasie imprez szkolnych oraz biorą udział w uroczystościach środowiskowych.

Kiedy dzieci zaczynają zadawać skomplikowane pytania, warto poprosić o pomoc specjalistów, np. ludzi nauki. Kierując się tą dewizą, zapraszamy do szkoły osoby, które są autorytetami w różnych dziedzinach

wiedzy. Zorganizowaliśmy np. warsztaty prowadzone przez ornitologów czy też niezwyczajne lekcje przyrody odbywające się w szkolnych ogrodach. Uczniowie, pracując pod kierunkiem Mieczysława Wojtaka, poprzez praktyczne działania uczyli się pielęgnacji roślin oraz zgłębiali wiedzę o ich życiu. Niecodzienną i niezwykle ciekawą formą nauki są prelekcje prowadzone w naszej szkole przez wykładowców Uniwersytetu Śląskiego zaprzyjaźnionych z Dziecięcym Uniwersytetem Jurajskim w Częstochowie. Gościliśmy m.in. dr Aleksandrę Chrupałę z cyklem wykładów odkrywających tajemnice królestwa zwierząt. Głównym celem warsztatów i wykładów organizowanych w szkole jest rozbudzenie zainteresowania nauką i rozwinięcie ciekawości poznawczej dzieci, które poszerzając wiedzę dotyczącą świata, są inspirowane do rozwijania własnych pasji.

Aby uatrakcyjnić zajęcia szkolne i uczyć poprzez zabawę, nauczyciele wykorzystują w szerokim zakresie technologie informacyjno-komunikacyjne. Można je stosować w pracy z dziećmi na wszystkich etapach kształcenia. Nasza szkoła dołączyła do ogólnopolskiego projektu „Wiem jak – nowe technologie w szkole” – OIE KURSATOR. Projekt dotyczy zagadnień związanych z bezpiecznym i świadomym korzystaniem z nowych technologii. Przeprowadzone w bibliotece zajęcia zaowocowały otrzymaniem certyfikatu „Wiem jak! Nowe technologie w szkole”.

Od grudnia 2014 r. do grudnia 2015 r. realizowaliśmy projekt „Sześciolatek na start!” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jego celem było podniesienie jakości kształcenia i wychowania poprzez wzrost umiejętności i kwalifikacji nauczycieli uczących w szkole w związku z obniżeniem wieku realizacji obowiązku szkolnego. W ramach projektu w dniach 4–11 lipca 2015 r. dziesięciu nauczycieli szkoły podstawowej z dyrektorem Grażyną Bednarek oraz wicedyrektorem Elżbietą Kisiel wyjechało do Plymouth w Anglii. Uczestnicy odbyli pięciodniowe szkolenie zainicjowane przez organizację przyjmującą Europa Training UK Ltd., podczas którego podnosili swoje kompetencje w zakresie metodyki nauczania małych dzieci. Odwiedzili również angielskie szkoły, gdzie mieli okazję uczestniczyć w zajęciach, poznawać bazę dydaktyczną, rozmawiać

z nauczycielami oraz dyrektorami szkół i wymieniać się doświadczeniami. Nauczyciele rozwinęli swoje umiejętności interpersonalne, społeczne oraz organizacyjne. Nawiązali współpracę ze szkołami angielskimi, poznawali kulturę i tradycje tego narodu. Projekt przyczynił się do zdobycia doświadczeń międzykulturowych oraz otwarcia się szkoły na dalszą współpracę o wymiarze międzynarodowym.

W grudniu nasza szkoła włączyła się do unijnego programu eTwinning, którego idea jest łączenie i współpraca szkół z różnych krajów Europy za pośrednictwem mediów elektronicznych. Uczniowie klasy II a, II b i III b wzięli udział w projekcie pod tytułem „Christmas cards exchange”. Podczas lekcji języka angielskiego przygotowali kartki świąteczne z życzeniami w języku angielskim. Następnie kartki udekorowali i wysłali do naszego partnera – szkoły w Turcji. Uczniowie z tureckiej szkoły również przesłali przygotowane przez siebie kartki do nas. Udział w wymianie sprawił dzieciom dużo radości i dał wiele korzyści, np. praktyczną naukę języka, otwartość i umiejętność efektywnej współpracy.

Miejszem otwartym na potrzeby ucznia i rozwój jego pasji czytelniczych jest szkolna biblioteka. Praca bibliotekarza to doradztwo w wyborach czytelniczych, rozmowy o książkach, działalność informacyjna, ale przede wszystkim propagowanie czytelnictwa i świadomego, bezpiecznego korzystania z szeroko pojętych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Udział w doskonaleniu zawodowym zaowocował stworzeniem bloga biblioteki i fanpage’a na Facebooku. Narzędzia te są doskonałym miejscem do promocji działań biblioteki oraz komunikacji z uczniami, nauczycielami i rodzicami oraz ze środowiskiem zewnętrznym. Biblioteka przystąpiła także do rządowego programu „Książki naszych marzeń”. Zgodnie z założeniami akcji podjęto działania promujące czytelnictwo, zorganizowano „Wybory książek”, do przeprowadzenia których zaangażowano dzieci z Koła Przyjaciół Biblioteki. Efektem wspólnej pracy bibliotekarza i uczniów jest lista z konkretnymi tytułami wymarzonych lektur i powieści. Również nasi najmłodsi czytelnicy, czyli uczniowie klasy II i III uczestniczą w projekcie czytelniczym „Przecinek i Kropka”, w ramach którego przeprowadzono zajęcia pt. „Moja ulubiona książka”. Uczniowie mieli możliwość stworzenia

własnej książeczki opatrzonej tekstem i ilustracjami. Nauczyciele nawiązali współpracę z Biblioteką Gminną w Olsztynie polegającą m.in. na wspólnym organizowaniu lekcji bibliotecznych i promowaniu czytelnictwa wśród uczniów. Efektem działań był udział uczniów w „Nocy Bibliotek” zorganizowanej w ramach ogólnopolskiej akcji oraz wspólne czytanie „Lalki” przez nauczycieli i przedstawicieli lokalnych władz w ramach narodowej kampanii popularyzującej twórczość Bolesława Prusa.

W szkole odbywają się cyklicznie apele mające na celu kształtowanie u uczniów postawy empatii, otwartości i ciekawości w relacjach międzykulturowych. Poprzez różne działania podejmowane podczas Dnia Tolerancji ukazujemy wartości ważne w życiu każdego narodu i kształtujemy postawy szacunku wobec innych kultur. Podczas apelu rozstrzygnięto konkurs na plakat z hasłem promującym postawę tolerancji oraz konkurs „Mój kolega z misji”.

W grudniu zorganizowaliśmy apel pod hasłem „Nie wszystkie dzieci na świecie są Polakami, ale wszystkie dzieci są dziećmi”. Miał on na celu ukazanie różnic i podobieństw kulturowych dzieci mieszkających w różnych zakątkach świata. W ramach realizacji programu antydyskryminacyjnego została również wydana gazetka pt. „Tolerancja”. Uczniowie zawarli w niej swoje przemyślenia dotyczące relacji międzyludzkich. Publikując w niej własne teksty szczególnie uwagę zwrócili na ogromną potrzebę akceptacji młodego człowieka przez jego bliskich i kolegów. Efektem wspólnej pracy było rozbudzenie empatii, a jednocześnie społecznego sprzeciwu wobec braku tolerancji wśród młodzieży.

W grudniu 2015 r. członkowie samorządu uczniowskiego wraz z opiekunami odwiedzili pensjonariuszy Domu Opieki Społecznej w Turowie. W czasie wizyty uczniowie śpiewali wspólnie z mieszkańcami domu kolędy, składali życzenia oraz uczestniczyli w tworzeniu ozdób choinkowych. Dzieci przygotowały wcześniej dla mieszkańców placówki słodki upominek. Istotnym celem wizyty było uwrażliwienie uczniów na los ludzi starszych i potrzebujących naszego wsparcia.

Samorząd uczniowski organizuje na terenie szkoły wiele akcji charytatywnych, są to m.in.: „Góra grosza”, „Świąteczna paczka”,

zbiórka plastikowych nakrętek na rzecz niepełnosprawnej dziewczynki i akcja na rzecz schroniska dla zwierząt w Kłomnicach. Staramy się, aby wsparciem finansowym w postaci świątecznej paczki zostały również objęte rodziny naszych uczniów, będące w trudnej sytuacji materialnej. Takie akcje mają duży wpływ na pozytywny wizerunek szkoły w środowisku lokalnym, a przede wszystkim rozwój świadomości społecznej uczniów.

Dzieci powinny posiadać możliwość realizacji własnych zainteresowań i wszechstronnego rozwoju osobowości. Dobrym sposobem wypełnienia tych zadań są ciekawe lekcje prowadzone przez nauczycieli z pasją, a także zajęcia pozalekcyjne wykraczające poza ramy programowe. Przykładem mogą być spotkania koła polonistycznego, na które uczęszczają uczniowie pragnący rozwijać swoje zainteresowania humanistyczne. Stosowane metody i techniki pracy angażują ich emocjonalnie, budzą motywację, zachęcają do samodzielności, kreatywności oraz korzystania z różnych źródeł informacji. Zajęcia prowadzone metodą projektu to np. „Kraina baśni” czy „W świecie starożytnych Greków”. Uczniowie wzbogacają na nich swoją wiedzę, ale przede wszystkim rozwijają umiejętność podejmowania decyzji w grupie, wyrażania własnych opinii i słuchania innych osób. Efektem wspólnej pracy był sukces na Ogólnopolskiej Olimpiadzie Mitologicznej „Olimpus 2015”, na której aż 12 uczniów zdobyło zaszczytny tytuł laureata. W ramach pracy koła polonistycznego uczniowie każdego roku przygotowują się do Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego organizowanego przez Kuratorium Oświaty w Katowicach, którego głównym celem jest rozwijanie i pogłębianie wiedzy z zakresu języka polskiego, a także rozbudzanie pasji czytelników. W styczniu 2016 r. 20 osób wzięło udział w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Przedmiotowej z Języka Polskiego „Olimpus 2016”. Dwie uczennice z kl. IV a wykazały się ogromną wiedzą i zdobyły tytuł laureata, a pozostali uczniowie otrzymali dyplomy uznania. Celem pracy nauczycieli polonistów jest również odkrywanie i rozwijanie uzdolnień artystycznych wśród uczniów oraz doskonalenie umiejętności pięknego operowania słowem. Co roku przygotowują oni uczniów do konkursów recytatorskich o zasięgu gminnym i powiatowym. Uczeń

Brunon Olewiński zajął III miejsce w konkursie recytatorskim „Nie bójcie się być świętymi”, którego organizatorem była redakcja Tygodnika Katolickiego „Niedziela”, a w IV Konkursie Recytatorskim poświęconym twórczości św. Jana Pawła II, który odbył się w Muzeum Monet i Medali im. Jana Pawła II w Częstochowie – I miejsce. II miejsce w IV Konkursie Recytatorskim poświęconym twórczości i pamięci św. Jana Pawła II zdobyła Małgorzata Żołyńska, także uczennica Szkoły Podstawowej w Olsztynie. Artystyczna konfrontacja młodych recytatorów inspiruje uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także jest możliwością promowania ich talentów oraz szkoły w środowisku lokalnym.

Ogromny wpływ na kształtowanie postawy i sprawności fizycznej młodych ludzi i ich osobowości ma sport – „Kto pokonuje innych, jest silny. Ten, kto pokonuje siebie, jest potężniejszy”. Szkoła podejmuje wiele działań w dziedzinie sportu. Od wielu już lat startujemy w zawodach Szkolnego Związku Sportowego, zarówno na poziomie powiatu, rejonu, jak i województwa. Zaangażowanie nauczycieli, praca uczniów, współpraca z klubami sportowymi działającymi na terenie gminy, pomoc rodziców w organizacji wyjazdów na zawody to czynniki konieczne do osiągnięcia sukcesów. Przykładem może być powtórzenie wyniku sprzed roku i zdobycie III miejsca w Finale Wojewódzkim Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Badmintonie chłopców. Uczniowie w bieżącym roku szkolnym dwukrotnie mieli możliwość spotkania się z gwiazdami sportu: Piotrem Gruszką, Marcinem Prusem, Andrzejem Szewińskim i Małgorzatą Niemczyk, uczestnicząc w cyklu imprez pod nazwą „Wszyscy jesteście aktywni”. Celem projektu było zachęcanie młodzieży do aktywnego spędzania wolnego czasu, a także propagowanie mody na zdrowy styl życia. W podziękowaniu za sukcesy sportowe zostaliśmy zaproszeni na spotkania z wójtem i nagrodzeni statuetkami.

Rozwój ucznia to nie tylko właściwe pod względem merytorycznym prowadzenie zajęć dydaktycznych na terenie szkoły, ale również troska o jego rekreację i rozwój kulturalny, poprzez organizowanie wycieczek krajoznawczych, np. do Krakowa, Warszawy, Wieliczki czy Ojcowskiego Parku Narodowego. Uczestniczymy również w wycieczkach organizowanych przez Gminny

Ośrodek Kultury w Olsztynie. Wędrujemy pięknymi jurajskimi szlakami przez „Kamieniołom Kielniki”, rezerwat Sokole Góry z wejściem do jaskini Olsztyńskiej oraz spacerujemy po Górach Towarnych. Wycieczki stały się już naszą szkolną tradycją. Bierzymy również udział w obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, uczestnicząc corocznie w rajdzie Dróżkami św. Idziego. W ten sposób promujemy aktywne sposoby spędzania wolnego czasu, kształtujemy świadomość ekologiczną uczniów, a jednocześnie dbamy o ich dobrą kondycję fizyczną.

Wychowawcy klasy starają się, aby w wyjazdach brali udział wszyscy uczniowie, dlatego zawsze zabiegamy o darmowe bilety dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. W szkole działa Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Dzięki ofiarności naszych darczyńców, mogło ono pokryć koszty wyjazdu naszych wychowanków na wycieczkę do Tarnowskich Gór oraz do Ojcowa.

Wiele opisywanych przedsięwzięć, mających miejsce na terenie szkoły, nie mogłoby być zrealizowanych, gdyby nie życzliwość

i zaangażowanie rodziców. Najbardziej spektakularnym efektem naszych wspólnych działań jest coroczna organizacja festynu rodzinnego z okazji Dnia Dziecka. Jest to znakomita okazja, aby uczniowie mogli przed szerszą publicznością zaprezentować swoje talenty recytatorskie, umiejętności wokalne i taneczne. Festyn wszedł na stałe do tradycji szkoły i dostarcza wszystkim, a szczególnie dzieciom, niezapomnianych wrażeń. Mamy ogromną satysfakcję, że możemy promować uczniów i działania naszej szkoły w środowisku lokalnym.

Cyklicznie, bo od wielu już lat, realizujemy ideę szkoły otwartej na kulturę, sztukę, sport i wartości. Efektem naszej współpracy z różnymi instytucjami jest poszerzenie oferty działań szkoły, obcowanie uczniów z kulturą, rozwój ich wiedzy, kształcenie postaw prospołecznych oraz integracja ze środowiskiem lokalnym.

Agnieszka Lewandowska
Anna Dul
Anita Rebane-Jakubczyk
Elżbieta Kisiel

III MIEJSCE (ex aequo)

Iwona Pilińska
Agata Szczepańczyk
Edyta Kubarska
Agnieszka Srokosz
Justyna Ligmanowska

Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 43 w Częstochowie

NASZE PRZEDSZKOLE – NASZ DRUGI DOM

Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 43 w Częstochowie to jedna wielka rodzina. Naszym logo jest słońce, które kojarzy się nie tylko z ciepłem, światłem i radością, ale także z przestrzenią dla kreatywności i nieskrępowanego działania mającego na celu dobro naszych dzieci. Bez wątpienia jesteśmy przedszkolem otwartym na każde dziecko i każdego rodzica. Temu otwarciu towarzyszy stała troska o poziom

merytoryczny zajęć oraz konsekwentna, wieloletnia dbałość o wyposażenie naszego przedszkola w pomoce dydaktyczne. Jesteśmy również otwarci na nowatorskie formy i metody pracy z dziećmi i rodzicami. O naszym otwarciu świadczy również szeroka współpraca ze środowiskiem, m.in. z instytucjami edukacyjnymi i społecznymi, z szeregiem przedszkoli i szkół. Chętnie otwieramy się na nowe pomysły, inicjujemy

wiele wspólnych działań służących jak najlepszemu rozwojowi naszych wychowanków. U nas zawsze jest gwar, radość i uśmiech. Jesteśmy przedszkolem integracyjnym, gdzie uczą się wspólnie dzieci zdrowe i niepełnosprawne, co przynosi obustronne korzyści w aspekcie wychowawczym i dydaktycznym. Kształcenie integracyjne pozwala na pełne uczestnictwo dzieci niepełnosprawnych we wszystkich dobrach przynależnych pełnosprawnym. Uczestnictwo w życiu grupy rówieśniczej stymuluje rozwój dzieci „sprawnych inaczej”, a w szczególności chroni je przed izolacją, pozwala na poznanie siebie, swoich mocnych stron, uświadamianie własnych możliwości, a także ograniczeń. Wyksztalca motywację i umiejętność pokonywania trudności, daje szansę przeżywania pozytywnych emocji związanych z życiem i działaniem w grupie, a przede wszystkim umożliwia rozwój samodzielności życiowej oraz szeroko rozumianej stymulacji poznawczej, społeczno-emocjonalnej i fizycznej.

W przedszkolu funkcjonują cztery oddziały mające swoje nazwy: Pszczółki, Biedronki, Świetliki i Żabki, do których uczęszczają dzieci w normie intelektualnej oraz o specjalnych potrzebach edukacyjnych: niepełnosprawne ruchowo, ze spektrum autyzmu, z chorobami wrodzonymi, zespołem Downa, mózgowym porażeniem dziecięcym, zaburzeniami słuchu i wzroku. Wykorzystujemy wiele metod pracy z dziećmi. Rodzaj metody dobierany jest odpowiednio do potrzeb grupy lub indywidualnie w przypadku zajęć edukacyjno-terapeutycznych. Na co dzień wykorzystujemy: „Metodę Dobrego Startu”, metodę Ruchu Rozwijającego W. Sherborne, program aktywności „Dotyk i Komunikacja” M. Ch. Knillów, elementy kinezylogii edukacyjnej P. Dennisona, terapię zabawy, arteterapię, bajkoterapię, trening autogeny Schultz. Dzieci mają możliwość ekspresji swoich potrzeb ruchowych na zajęciach z muzykoterapii, w trakcie zajęć gimnastycznych z rehabilitantem, podczas terapii Integracji Sensorycznej i Bilateralnej, spontanicznych zabaw w suchym basenie oraz ćwiczeń z wykorzystaniem rozmaitego sprzętu, w tym atrakcyjnych kształtek rehabilitacyjnych.

Posiadamy trzy gabinety specjalistyczne wyposażone w odpowiednie pomoce wykorzystywane do indywidualnej pracy z dziećmi oraz konsultacji i rozmów z rodzicami.

Możemy pochwalić się nowym wyposażeniem gabinetu logopedycznego w zestaw komputerowy do indywidualnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z dziećmi. Zawiera on serie programów do wczesnej terapii zaburzeń funkcji poznawczych i percepcyjno-motorycznych, wspomagania stymulacji wielozmysłowej oraz wspierania wszechstronnego rozwoju dziecka, oprogramowanie do diagnozy i terapii logopedycznej oraz literaturę i bardzo atrakcyjne pomoce do zajęć. Istotne jest to, iż program można wykorzystać do wczesnej diagnozy: słuchu, wzroku i mowy, co ma szczególne znaczenie w profilaktyce trudności i niepowodzeń szkolnych u dzieci. Wczesne wykrycie wad daje szansę na szybką pomoc i usprawnienie dziecka przed jego startem szkolnym. Jako przedszkole integracyjne pomagamy dzieciom z różnymi dysfunkcjami, a nasi specjaliści posiadają kwalifikacje z zakresu surdopedagogiki, tyflopedagogiki, terapii ręki. Na co dzień prowadzą zajęcia rewalidacyjne z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Placówka posiada także specjalnie wyposażoną salę terapeutyczną do zajęć Integracji Sensorycznej, która polega na zachęcaniu i kierowaniu dziecka przez wykwalifikowanego terapeutę do wykonywania aktywności, mających za zadanie wyzwać i prowokować do odpowiednich reakcji na bodźce sensoryczne. Zajęcia są zaplanowane i indywidualnie dopasowane do potrzeb każdego dziecka.

Ponadto dzieci mają możliwość uczestniczenia w muzykoterapii, która jest swoistą metodą terapeutyczną, wykorzystującą wieloraki wpływ muzyki na psychosomatyczny ustrój człowieka. Poprzez różne elementy i rodzaje, zróżnicowane formy odbierania i usprawniania, muzyka wywiera leczniczy wpływ zarówno na dzieci, jak i osoby dorosłe. Nadrzędnym celem muzykoterapii jest pomaganie w rozwoju pełnego potencjału ludzkiego, a nie rozwijanie muzycznych sprawności. Jest to proces leczenia muzyką. Muzyka leczy duszę, prowadzi do wyciszania napięć, zaprowadzając w umyśle człowieka umiar i harmonię. Świat dźwięków uspokaja, uczy wrażliwości, a także rozwija zainteresowania i pozwala odkryć nowe umiejętności.

Aby zapobiec wadom postawy u przedszkolaków należy dostarczyć im zorganizowane formy aktywności ruchowej w rozsze-

rzonym wymiarze i wprowadzić elementy gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej w formie odpowiadającej ich wiekowi i możliwościom psychoruchowym. Dlatego dajemy naszym podopiecznym możliwość skorzystania z takiej formy zajęć. W trakcie zabaw ruchowych oraz ćwiczeń korekcyjnych dzieci poznają własne ciało, odkrywają różnice pomiędzy postawą prawidłową a nieprawidłową, mogą wykorzystywać tę zdolność we wszystkich czynnościach codziennych. Poznają pozycje, w których można wypooczywać z korzyścią dla efektów korekcyjnych.

W pracy dydaktycznej w przedszkolu wykorzystywane są elementy pedagogiki M. Montessori. Dzięki pomocom dydaktycznym z zakresu sensoryki dzieci uczą się rozpoznawać kształty, kolory, wielkości, przeliczania, a także uczą się cierpliwości, porządku, odkładania pomocy na swoje miejsce, oczekiwania na swoją kolej, ponieważ każda pomoc dydaktyczna jest tylko w jednym egzemplarzu.

Hortiterapia to kolejna forma zajęć proponowanych przez placówkę. W ogrodzie przedszkolnym wydzielony został obszar, na którym dzieci uprawiają warzywa wykorzystywane później do sporządzania zdrowych i smaczków posiłków. Zajęcia hortiterapii koncentrują się na aktywnej pracy z roślinami (siew, sadzenie, prace pielęgnacyjne, zbiór plonów) oraz na biernym korzystaniu z ogrodu (spacer, aktywność fizyczna, doznania sensoryczne, widok ogrodu). Prace ogrodnicze dobierane są odpowiednio do potrzeb dzieci.

Kadra pedagogiczna potrafi w prawidłowy sposób prowadzić proces edukacyjny dziecka. Jesteśmy osobami poszukującymi i otwartymi na nowatorskie formy i metody pracy z dzieckiem zarówno w normie rozwojowej jak i niepełnosprawnym, czy też szczególnie uzdolnionym. Stale podnosimy kwalifikacje i uzupełniamy swoją wiedzę i umiejętności na studiach podyplomowych z zakresu pracy w oddziałach integracyjnych, oligofrenopedagogiki, kursach doskonalących itp. Jesteśmy zawsze chętni do współpracy i inicjujemy różne formy współdziałania z różnymi instytucjami edukacyjnymi, społecznymi, stowarzyszeniami itp. Stale współpracujemy z Przedszkolem Integracyjnym nr 35 w Częstochowie, Przedszkolem z Oddziałem Integracyjnym, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 5 w Cze-

stochowie. Cyklicznie spotykamy się w naszej placówce w ramach konkursu gier i zabaw ruchowych dla wszystkich dzieci zwanego „Paraolimpiadą” oraz konkursu wiedzy o ruchu drogowym. Współpracujemy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Częstochowa, Szkołą Podstawową nr 54 w Częstochowie, Zespołem Szkół Specjalnych nr 23 oraz 45 w Częstochowie, Miejskim Domem Kultury w Częstochowie, Policją, Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi w Częstochowie, z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia w Częstochowie, Sanepidem i innymi. Wspólnie z ww. instytucjami organizujemy rozmaite konkursy, wystawy prac plastycznych, imprezy otwarte dla środowiska. Naszym innowacyjnym przedsięwzięciem było zorganizowanie Dnia Przedszkolaka pt. „Mamo, tato, chcę do szkoły”, który był realizacją projektu Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczącego przyjaznej akceptacji dzieci przedszkolnych, podkreślającego rangę wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego dziecka. W imprezie uczestniczyły placówki oświatowe z terenu Częstochowy. Efektem przedsięwzięcia były wspólne działania środowisk przedszkolnych i wczesnoszkolnych, możliwość promocji miasta oraz dostarczenie dzieciom radości z bycia przedszkolakiem. Dzień Przedszkolaka – Ogólnopolski Dzień Wychowania Przedszkolnego ogłoszony przez Polski Komitet Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego OMEP 29.09.2012 r. jest kontynuowany cyklicznie przez naszą placówkę pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy we współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta. Jedną z atrakcji przedsięwzięcia są występy artystów sceny muzycznej, takich jak: Majka Jeżowska, Pan Yapa, Zespół Peyotl. Punktem kulminacyjnym w każdej imprezie jest rozstrzygnięcie konkursów plastycznych, w których dzieci otrzymują atrakcyjne nagrody.

Kolejnym wydarzeniem odbywającym się cyklicznie w przedszkolu jest Konkurs Gier i Zabaw Ruchowych „Paraolimpiada”. Jest to impreza integracyjna, którą organizujemy od 16 lat. Zapraszamy na nią placówki zajmujące się kształceniem dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Przedszkolaki uczestniczą w konkurencjach sportowych, w których biorą udział zarówno dzieci zdrowe jak i niepełnosprawne. Nie ma wy-

granych ani przegranych, wszyscy dobrze się bawią, usprawniają ruchowo i ćwiczą, pamiętając, że ruch to zdrowie. Imprezę uświetniają swoją obecnością znane gwiazdy sportu.

Corocznie odbywa się też Gala Piosenki Dziecięcej. Konkurs ma na celu wyłonienie prawdziwych talentów. W związku ze współpracą z Miejskim Domem Kultury w Częstochowie, jako członkowie jury zapraszani są profesjonalści, którzy na co dzień pracują z dziećmi, kształcąc je w różnych dziedzinach sztuki, m.in. wokalnie.

Realizowany jest również autorski program „Promocja zdrowia” obejmujący kilka obszarów w zakresie zdrowego stylu życia, tj. prawidłowego odżywiania się, higieny życia rodzinnego, prawidłowej postawy ciała, zagrożeń chorobowych, wypadków i pierwszej pomocy. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wypracowanie u dzieci prawidłowych nawyków. Elementem Programu Edukacji Zdrowotnej dla Przedszkoli „Akademii Aquafresh” było ustanowienie rekordu Guinnessa w zakresie jednoczesnego mycia zębów. Dzieci z naszego przedszkola 30 września 2014 r. o godz. 12⁰⁰ przez 2 minuty wraz z 313 328 przedszkolakami w całym kraju wzięły do ręki szczoteczkę z pastą i dokładnie szczotkowały zęby. Konkursy i przeglądy piosenek o zdrowiu mają na celu rozpowszechnianie i popularyzowanie treści prozdrowotnych, oddziaływanie profilaktyczne poprzez przekazywanie wiedzy w formie atrakcyjnej dla dzieci.

„Czyste powietrze wokół nas” to Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej stanowiący pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Postawa obronna wobec palenia tytoniu wykształcona w wieku przedszkolnym procentować będzie przez całe dorosłe życie. Dzieci dowiadują się o realnych zagrożeniach związanych z działalnością człowieka, dyskutują na temat: co można zrobić, żeby poprawić sytuację naszego środowiska, jak dbać o czyste powietrze, jakie zagrożenia dla zdrowia niesie palenie tytoniu. Zajęcia mają formę warsztatową, która dostarcza wielu okazji do uczenia się przez doświadczenie.

Od 2002 roku organizujemy „Wyścig rowerowy przedszkolaków”. Konkurs jest uwieńczeniem zdobytej wiedzy i umiejętnoś-

ci z zakresu edukacji komunikacyjnej przez dzieci przedszkolne. Wyścig rowerowy wspierają policjanci z Samodzielnego Pododdziału Prewencji Policji w Częstochowie. Dużą atrakcją dla dzieci są wozy policyjne, do których można wsiąść oraz motocykle eskortujące przejazd na trasie rowerowej.

Aby rozwój i wychowanie dzieci uczęszczających do Miejskiego Przedszkola Integracyjnego nr 43 w Częstochowie przebiegały prawidłowo, nauczyciele i rodzice powinni ze sobą współpracować, dążyć do tego, aby działania przedszkola i domu były zgodne. Powstanie „Klubu Rodzica” przy Miejskim Przedszkolu Integracyjnym nr 43 w Częstochowie było wyjściem naprzeciw potrzebom wielu rodziców, zarówno dzieci niepełnosprawnych jak i w normie rozwojowej. Rodzice potrzebują zainteresowania, pomocy, wsparcia w wychowaniu własnych dzieci. Jeżeli dochodzi choroba, niepełnosprawność dziecka, rodzic potrzebuje też kontaktu z innymi rodzicami mającymi te same lub podobne problemy oraz ze specjalistami. Zależy nam, aby pokazać rodzicom, że na terenie przedszkola integracyjnego nie ma problemu z akceptacją dzieci niepełnosprawnych. Dzieci w wieku przedszkolnym są ufne, nie są skażone obojętnością i nietolerancją. To właśnie one są szansą na to, że wychowamy pokolenie, które będzie potrafiło właściwie zachowywać się wobec osób niepełnosprawnych: na ulicy, w szkole, w kinie, w teatrze, w sklepie, w tramwaju, w autobusie itp. Nie nauczymy dzieci tolerancji, szacunku, cierpliwości, empatii, jeżeli one nigdy nie zobaczą tego u dorosłych. Przedszkole integracyjne otwiera drzwi dla edukacji rozsądnej, przemyślanej i efektywnej. Jest to uzupełnienie innych form wzajemnej współpracy przedszkola z rodziną. Ponieważ rodzice odczuwali jeszcze większą potrzebę kontaktu ze sobą i pomocy w życiu z osobami niepełnosprawnymi, powstała inicjatywa zorganizowania Forum dla rodziców i nauczycieli „Jak radzić sobie z niepełnosprawnością dziecka”.

Impreza odbywa się cyklicznie. Poprzez ciekawe treści, takie jak: alpakterapia, delfinoterapia Forum cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony wielu osób. Tegoroczna edycja urosła do rangi międzynarodowej, gdyż mieliśmy przyjemność gościć reprezentację z krajów Europy. Swą obecnością zaszczylił nas prof. Uniwersytetu w Patrze Nectarios Stellakis – Prezy-

dent Światowej Organizacji Wychowania Przeszkolnego ds. Europy.

Do imprez stale organizowanych w przedszkolu należy także bardzo popularny wśród rodziców, dzieci oraz w środowisku lokalnym Festyn Rodzinny. Celem imprezy jest zachęcanie rodziców do wspólnych zabaw z dziećmi, a także dostarczenie uczestnikom wielu okazji do radości, śmiechu i dobrego nastroju. Pracownicy Przedszkola wspólnie z Radą Rodziców przygotowują dla dzieci i wszystkich uczestników zabawy szereg atrakcji, m.in. malowanie twarzy, loterię fantową, zamek dmuchany ze zjeżdżalnią, trampolinę.

Od 2002 roku prowadzona była w przedszkolu dogoterapia, która cieszyła się dużym powodzeniem, gdyż rodzice i nauczyciele obserwowali wiele pozytywnych zmian w umiejętnościach i zachowaniu wszystkich dzieci. Szczególnie dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi miały okazję dzie-

ki zajęciom z psem przewyciężyć swoje ograniczenia i lęki w warunkach bliskości i akceptacji czworonożnego przyjaciela.

Przedszkole kładzie również duży nacisk na przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole zarówno pod względem dydaktycznym jak i emocjonalnym, aby zniwelować stres związany z przekroczeniem progu szkolnego.

Bez wątpienia, sukcesy naszych przedszkolaków, które tak bardzo cieszą i motywują do dalszej pracy, nie byłyby możliwe bez szerokiej i konsekwentnej realizacji idei otwartości placówki. Taką formułę pracy zamierzamy kontynuować, wierząc w jej głęboką zasadność.

Iwona Pilińska
Agata Szczepańczyk
Edyta Kubarska
Agnieszka Srokosz
Justyna Ligmanowska

KATEGORIA: GIMNAZJA, SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

I MIEJSCE

Małgorzata Wojtowicz

Beata Pusz

Anna Haczyk

Monika Matyja

Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy
im. W.S. Reymonta w Częstochowie

„TRZEBA MIEĆ TYLKO ODWAGĘ CHCIEĆ”

W.S. Reymont, „Ziemia obiecana”

Kiedy zaczęliśmy pisać pracę na Konkurs o tytuł Regionalnego Lidera Otwartej Szkoły/Placówki, zastanawialiśmy się, co właściwie oznacza określenie „otwarta szkoła”. Przeglądaliśmy materiały, obejrzałyśmy film z Kongresu Polskiej Edukacji „Po czym poznać otwartą szkołę?”. Otwarty – „niczym nieograniczony przestrzennie”, „przeznaczony dla wszystkich”, „gotowy na przyjęcie nowych idei i propozycji”. Taki właśnie jest „Reymont”

– przychylny inicjatywom uczniów, przyjmujący w swoich progach ludzi różnych środowisk, śmiało wychodzący poza własne mury, stymulujący rozwój uczniów i nauczycieli.

Po wejściu do szkoły od razu jesteśmy zaskakiwani. Dostrzegamy ulice i place mające swoje nazwy (np. „Skwerek pod Palmą”, „Ulica Einsteina”, „Ulica Paryska”), gablotę z pomysłowymi okolicznościowymi inscenizacjami (np. patronem z piernika, nieostrzy-

żoną rzeźuchą), czerwone fotele i sofę. Ulica Paryska swój obecny wygląd zawdzięcza projektom unijnym, dzięki którym uczniowie stworzyli jedyny w swoim rodzaju wizerunek paryskiego bulwaru.

Wyrazem naszej otwartości mogą być wspólne przedsięwzięcia uczniów i nauczycieli, np. kolędowanie, tworzenie filmów promocyjnych, przygotowywanie uroczystości. Łączy nas praca nad opracowywaniem kolekcji ubiorów, fryzur, dekoracji, oprawy artystycznej. Wspólnie pokonujemy trudności, czerpiemy radość z przygotowań i efektów. Razem bawimy się też w tzw. dni tematyczne zaproponowane przez uczniów, np.: dzień spódnicy, dzień na czerwono, walentynki, dzień liczby Pi, dzień kapeluszy w Dniu Edukacji Narodowej.

Przygotowując prezentację na konkurs „Otwarta szkoła” uwzględniliśmy przede wszystkim działania szkoły obejmujące ostatnie lata, ze względu na konieczność dokumentowania. Jednak „Reymont”, nawet wtedy, gdy nazywał się Zespołem Szkół Odzieżowo-Włókienniczych, był otwarty na środowisko poprzez swoich uczniów, ich rodziców i mieszkańców dzielnicy.

Trudno określić, kiedy zaczęło się owo otwarcie, ponieważ jest ono wpisane w podstawowe funkcje każdej szkoły, a szczególnie takiej jak nasza, z modelkami, modą, fryzjerami, stolarzami, czyli uczniami, którzy „wychodzą do ludzi”, realizując swoje pomysły i projekty dla konkretnego odbiorcy.

Najłatwiej można było zauważyć „otwarcie na sztukę” na początku lat dziewięćdziesiątych, kiedy w 1992 r. w naszym liceum ogólnokształcącym powstała klasa modelek. Dziewczyny uczyły się podstaw aktorstwa i dykcji, ładnego chodzenia, brały udział w zajęciach tańca, rytmiki, jeździły na spektakle teatralne, same tworzyły krótkie scenki aktorskie pod kierunkiem zawodowego aktora. W technikum działały jeszcze klasy włókiennicze, tkackie i mechaniczne. Sporo lat później powstała w liceum klasa filmowa.

Wiele imprez kulturalnych w naszym mieście odbywa się z udziałem modelek z „Reymonta”. Pokazy mają miejsce w Galerii Jurajskiej, w Urzędzie Stanu Cywilnego, Klubie „Politechnik”, Muzeum Częstochowskim, Parku Staszica, Miejskim Domu Kultury oraz w plenerze podczas różnych

wydarzeń. Niekiedy, dla przekory, rezygnujemy z prezentowania współczesnych fasonów i zachwycamy częstochowian elegancją w stylu retro. Tak było podczas „Narodowego czytania *Lalki*” oraz jubileuszu 100-lecia Wystawy Przemysłu i Rolnictwa z 1909 roku.

Naszym „paszportem na świat” są nie tylko modelki, ale także uczniowie, którzy zabłysnęli swoimi umiejętnościami. Dobrymi przykładami z ostatniego czasu mogą być: dekoracje na ścianach sali projektowania reklamy, rysunki zdobiące obudowy grzejników w sali gimnastycznej czy graffiti umieszczone na ścianie korytarza.

Inny rodzaj twórczości pokazali nasi młodzi filmowcy, którzy pod opieką nauczycieli nakręcili film przedstawiający losy byłych podopiecznych Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Herbach. Film „I cóż, że do Polski...” był prezentowany w czasie festiwalu „Pod specjalnym nadzorem”. Podążając tropami wychowanków Ośrodka Wychowawczego w Herbach uczniowie naszej szkoły realizowali obraz w różnych miejscach Polski.

Studio filmowe Zespołu Szkół służy nie tylko społeczności „Reymonta”. W bieżącym roku szkolnym Łukasz Wyleżalek, reżyser pochodzący z Częstochowy, nakręcił w nim fragment filmu „Świat według Muńka”, w którym uczennice śpiewają swoje wersje piosenek Zygmunta Staszczuka, lidera zespołu T. Love.

Aby zaprezentować twórczość uczniów, nie zawsze musimy wychodzić na zewnątrz, ponieważ „ludzie z zewnątrz” przychodzą do nas. Takimi imprezami są np.: „Reymont jest przedsiębiorczy”, konkursy organizowane w szkole – „Gra(s)z o tron” i „Motywy przyrodnicze w ubiorze” oraz podsumowanie etapu regionalnego ogólnopolskiego konkursu „Mój Las”. Balsamem na nasze dusze są słowa uczestników spotkań w „Reymencie”: „Czujemy się zaopiekowani”, „Z przyjemnością tu przychodzimy”.

Dzięki cyklicznym galom jesteśmy uważani, co potwierdzają artykuły i wywiady w lokalnych mediach. Zławszcza „Reymont jest przedsiębiorczy” cieszy się szczególnie względami prasy, reporterów i dziennikarzy. Prasa drukuje o nas nie tylko to, co napiszą dziennikarze, ale także to, co my sami o sobie piszemy. Od września ubiegłego roku, co miesiąc, ukazuje się w „Życiu

Częstochowy” felieton pisany przez jednego z naszych nauczycieli. Z żywych, dowcipnie napisanych tekstów można dowiedzieć się wielu „reymontowskich” nowinek.

Specjalną wartość stanowią dla nas liczne kontakty z potencjalnymi pracodawcami, osobami mającymi dużo do powiedzenia i pokazania w dziedzinie mody. Nasi uczniowie mają niepowtarzalną okazję rozmowy z nimi, czasem podpatrzenia ich reakcji na pomysły i prezentacje uczniowskie. Niekiedy jedno słowo, nawet rzucone mimochodem przez „wielkich mody”, może być inspiracją do kolejnego pomysłu.

Staramy się nawiązywać i podtrzymywać kontakty z lokalnymi przedsiębiorcami, pamiętając o tym, że owocują one konkretnymi efektami w postaci miejsc praktyk i pracy. Podczas praktyk każdy uczeń ma możliwość wprowadzenia w życie zdobytych umiejętności. Korzystają na tym także pracodawcy.

Jako szkoła otwarta bardzo cenimy sobie kontakty z uczelniami wyższymi. To dzięki nim uczniowie mogą przećwiczyć nabyte już umiejętności i wiedzę, nauczyć się nowych rzeczy na warsztatach lub spojrzeć na nie z zupełnie innej perspektywy. Mają też okazję przekonać się, jak ważny jest rozwój własnych umiejętności, wiedzy, poszerzanie horyzontów, inwestowanie w przyszłość zawodową.

Jesteśmy także dość dobrze znani mieszkańcom dzielnicy. Przykładem współpracy może być akcja zbierania podpisów pod naszym pomysłem wykorzystania budżetu obywatelskiego „Projekt budowy placu wypoczynkowo-rekreacyjnego dla dzieci i dorosłych mieszkańców dzielnicy Stare Miasto”. W części miasta, która jest zapomniana i biedna, a aktywność mieszkańców niewielka, zebraliśmy 1947 podpisów, co dało nam II miejsce w dzielnicy. Niestety, projekt nie uzyskał odpowiedniej liczby głosów do realizacji. Cały czas mamy jednak kontakt z naszymi sąsiadami, a zwłaszcza młodzieżą, korzystającą z naszego boiska i sali gimnastycznej.

Na naszej stronie internetowej www.reymont.czestochowa.pl oraz na Facebooku oprócz informacji o wydarzeniach w szkole publikujemy liczne wpisy uczniów, nauczycieli, absolwentów i osób zainteresowanych. Prawie każde zdjęcie i wydarzenie jest opatrzone komentarzem, odnotowujemy

wiele „polubień”. Wpisy są aktualizowane, strona żyje i jest naszą wizytówką, między innymi dzięki niebanalnej szacie graficznej.

Młodzież chętnie i systematycznie angażuje się w akcje charytatywne, nie tylko te organizowane przez PCK i Caritas, ale także w inne akcje ogólnopolskie, np.: „Zbieraj makulaturę, ratuj konie” Stowarzyszenia Klub Gaja, „Studnie dla Południa” Polskiej Akcji Humanitarnej. Jest to bardzo istotny obszar działań, ponieważ w ten sposób pomagamy ludziom. Samorząd uczniowski nie ma problemów, aby zachęcić koleżanki i kolegów do brania udziału w akcjach. W młodzieży tkwi naturalna chęć działania w ramach zorganizowanej pomocy. W wyniku jednej z akcji wychowankowie Domów Dziecka w Kłobucku i Białej otrzymali zebrane przez uczniów i nauczycieli potrzebne im rzeczy: kosmetyki, książki, parasole, zabawki. Dwa lata temu dwójka naszych uczniów, kolegów ciężko chorej Julki, rozwinęła szeroko zakrojoną akcję, która zaowocowała zebraniem konkretnej sumy przeznaczonej na specjalistyczne leczenie. Młodzież (nie tylko bezpośredni znajomi dziewczyny) spontanicznie zaplanowała i zorganizowała całą kampanię na rzecz chorej Julii pod nazwą „Chcę znowu stanąć na nogi”. Powstał plakat, pieczono i sprzedawano pyszne ciasta, przed Bożym Narodzeniem można było kupić specjalnie przygotowane na ten cel ozdoby choinkowe, figurki aniołów, kartki świąteczne i inne drobiazgi związane ze świętami. Wszystko wykonane było przez uczniów i nauczycieli w ramach zajęć zawodowych. Ponadto do akcji zaangażowani zostali organizatorzy cyklicznej imprezy „Reymont jest przedsiębiorczy” i ich goście. Młodych nie trzeba namawiać do niesienia pomocy. Oni sami znajdują cel konkretnego wsparcia. Tak było za każdym razem z akcją na rzecz zwierząt ze schroniska przy ul. Gilowej w Częstochowie. Uczennice zaplanowały i poprowadziły zbiórkę rzeczy niezbędnych psom i kotom, same także w ramach akcji informacyjnej przygotowały plakaty i ulotki.

Jeśli mówimy o otwartej szkole, trudno pominąć obszar, jakim jest dzielenie się dobrymi doświadczeniami. Mamy okazję to robić od ponad dziesięć lat, czyli prawie od samego początku istnienia współpracy między Częstochową a Dientzenhofen – Gymnasium z Bambergu. Zawsze na początku stycznia przyjeżdżają do nas młodzi nau-

czyciele (referendarze) z bawarskiego miasta Bamberg, dwie, czasami trzy osoby. Zwykle jest to ich pierwszy pobyt w Polsce, dlatego są ciekawi nie tylko kraju, ale przede wszystkim (z racji zawodu, do którego się właśnie przygotowują) polskiego szkolnictwa. Nasza szkoła, a konkretnie nauczyciele germaniści, czasami także angliści i romanści, bardzo chętnie ich przyjmują, goszczą na lekcjach, oprowadzają po budynku szkoły. Przede wszystkim jednak toczy się długie rozmowy, porównujemy, wyjaśniamy, odpowiadamy na pytania, wymieniamy pomysły na rozwiązanie podobnych problemów. Uczniowie na lekcjach, z początku trochę stremowani obecnością gości, z czasem nabierają odwagi, zadają sensowne (i poprawne w obcym języku) pytania. Zawsze słyszymy, że wizyty w konkretnej szkole, w czasie zwykłych, codziennych zajęć to jedno z ciekawszych doświadczeń podczas ich pobytu w Częstochowie. Także nasza polska tradycyjna gościnność zawsze jest doceniona i chwalona.

Bardzo dobrą okazją do podzielenia się doświadczeniem jest także wymiana między-szkolna uczniów i nauczycieli. W roku szkolnym 2010/2011 wymiana objęła naszą szkołę i Berufsskolleg z Kleve w Niemczech. Najpierw uczniowie z Kleve, przygotowujący się do zawodu fryzjera i stolarza przyjechali do nas w październiku, a potem my gościliśmy u nich w maju. Uczniowie obu szkół byli na lekcjach w szkole i na zajęciach praktycznych w pracowniach fryzjerskich i stolarskich. Obie grupy zwiedzały szkołę, oglądały pracownie do praktycznej nauki zawodu, wspólnie przygotowywały kolekcję drewnianej biżuterii do pokazu „Moda z worków i klocków”, wspólnie tworzyły fryzury modelek, ale przede wszystkim rozmawiały, rozmawiały, rozmawiały... Wyjaśniano wątpliwości, odpowiadano i zadawano niezliczone pytania, nawiązano ciekawe znajomości, poznawano nowe miejsca – a o to przecież chodziło. Każdy z uczestników wymiany wiele zyskał, co jak wiadomo, jest nie bez znaczenia dla młodego człowieka, rozpoczynającego swoje dorosłe zawodowe życie.

Edukację ekologiczną staramy się wiązać z profilami kształcenia w szkole: projektowaniem odzieży, organizacją reklamy, stolarstwem, fryzjerstwem. Uczniowie uczestniczą w licznych konkursach o tematyce przyrodniczej. Są to konkursy plastyczne, lite-

rackie, fotograficzne, wiedzy, konkursy polegające na napisaniu pracy, przygotowaniu prezentacji multimedialnej, nakręceniu filmu, odegraniu scenki, wykazaniu się znajomością języka angielskiego. Wszystkie one rozwijają talenty młodzieży.

Od szesnastu lat redagujemy szkolną gazetę ekologiczną „Eko – Modni” (do 2009 r. „Głos Natury”). Jest to sztandarowa pozycja w pracy Szkolnego Koła LOP. Wymaga połączenia pasji i umiejętności wielu osób, ale też daje najwięcej satysfakcji. Ważnymi atutami są: kontakt z ciekawymi ludźmi, udział w interesujących wydarzeniach, np. wystawie akwarystycznej czy wystawie minerałów. Uczniowie nabywają lub doskonalą umiejętności w zakresie przedsiębiorczości oraz komunikacji interpersonalnej, uczą się przezwyciężać własną nieśmiałość, nabierają pewności siebie, stają się bardziej otwarci w stosunku do innych. Młodzież zdobywa umiejętność obserwacji różnych zjawisk, nie tylko przyrodniczych, ale również socjologicznych, gospodarczych. Pracuje w terenie i przy komputerze, poszukuje tematów popularnych i nietypowych.

Szczególnie ważne są dla nas uroczystości wręczania nagród w konkursach „Mój Las” oraz „Motywy przyrodnicze w ubiorze”. Drugi konkurs jest pomysłem reymontowskim, od trzech lat realizowanym wspólnie z LOP. Jego celem jest poszukiwanie inspiracji modowych w różnorodności świata przyrody. Były już torby wielokrotnego użytku, krawaty, rękawiczki, motyw liścia, motyw szarotki alpejskiej, T-shirty ze zwierzęcymi motywami secesji. W tegorocznej edycji gimnazjaliści i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, a także dorośli (to nowość wśród konkursów LOP) mogą wykonać szale ozdobione motywami jurajskimi. Staramy się, aby atmosfera podczas uroczystości była przyjemna, każdy gość czuł się dobrze i wszyscy cieszyli się z przebywania razem. Przygotowujemy na tę okoliczność inscenizacje o tematyce przyrodniczej, pokazy mody, własnoręcznie wykonane upominki (np. zakładki, kotyliony, kartki okolicznościowe), często stosując koncepcję upcyklingu. Pokonkursowe wystawy prac są prezentowane w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej im. dr. W. Biegańskiego w Częstochowie.

Organizujemy w szkole sesje popularnonaukowe z okazji Dnia Ziemi. Odbywają się one pod różnymi hasłami, np.: „W obłędzie

ulic chodząc”, „Ziemia odzyskana”, „Od lat tysiące słońce, nieokiełzany wiatr i morze zwykły się razem spotykać”, „Z motyką na Słońce i walka z wiatrakami, czyli OZE”, „Bezpieczniej cieszyć się lasem”. Uczniowie przygotowują krótkie wystąpienia i postery. Mają możliwość zaprezentowania trudnych tematów środowiskowych koleżankom i kolegom.

Zdobywamy wiedzę o przyrodzie i doskonalimy umiejętność jej obserwacji, uczestnicząc w warsztatach studyjnych i terenowych. Penetrowaliśmy Częstochowski Przełom Warty i kamieniołom w górze Kielniki, zwiedzaliśmy Oczyszczalnię Ścieków „Warta” SA w Częstochowie, dotarliśmy do Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie i Palmiarni w Gliwicach, a nawet na Hel. W ubiegłym roku szkolnym odbyły się w naszej szkole warsztaty zorganizowane przez Zarząd Główny LOP w Warszawie na temat Obszarów Natury 2000. Uczestniczyła w nich młodzież pięciu częstochowskich szkół. Poznajemy też tajniki edukacji globalnej, zarówno podczas zajęć lekcyjnych (współpraca z Centrum Edukacji Obywatelskiej, wykorzystanie wydawnictw książkowych i filmów), jak i warsztatów „Młodzi dla świata”. Zajęcia przeprowadził absolwent naszej szkoły, wolontariusz Stowarzyszenia Wspierania Działań Młodzieży Cz- Art. Przekaz niewiele starszego kolegi był dla młodzieży na pewno wiarygodny i łatwiejszy do przyswojenia, bo odbierany w nieskrępowanej atmosferze.

Jak bardzo warsztaty terenowe i studyjne otwierają horyzonty, niech udowodni kilka zdań podsumowujących, napisanych przez uczniów naszej szkoły: „Dowiedziałam się, że obszary objęte ochroną znajdują się na terenie Częstochowy. Naturę 2000 można znaleźć w budynkach, parkach, alejach”; „Poruszyło mnie, że ludzie w Burkina Faso mimo wielkich przeszkód i trudności, czerpią radość z życia, uczenia się i odkrywania świata”; „Zaczynam się zastanawiać, czy potrafię docenić każdą rzecz, którą mam i czy cieszę się z każdego dobra, które otrzymuję”; „Cieszę się, że poznałam ludzi, którzy mają pasję”; „Zaskoczyło mnie, że: ...foki

gryzą, ...w Polsce brakuje wody, ...w Burkina Faso są cukierki”.

W Zespole Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta przyjmujemy zasadę, że ekologia to nie walka, a radość z obcowania z przyrodą, wrażliwość na błędy człowieka wobec natury, szacunek dla środowiska naturalnego i dostrzeganie piękna najbliższej okolicy.

Otwarta szkoła dostrzega też problemy i stara się je rozwiązywać. Uczymy młodzież współdziałania, rozwiązywania konfliktów zgodnie ze strategią „wygrana – wygrana”, umiejętności negocjowania. Współpracujemy z Publiczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Częstochowie, Strażą Miejską, kuratorami sądowymi, Wydziałem ds. Nieletnich i Patologii Komendy Miejskiej Policji, MOPS, PCK.

Uczestniczymy z młodzieżą w różnych działaniach dotyczących promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień, np. w V i VI edycji programu „Twoje dane – Twoja sprawa”, „Odpowiedzialność karna nieletnich”, „Pierwsza pomoc psychologiczna”, „ARS – czyli jak dbać o miłość”.

Śledzimy losy naszych wychowanków, cieszymy się z ich osiągnięć i promujemy sukcesy. Uczniowie „Reymonta” nakręcili filmy o działalności swoich starszych kolegów, którzy kilka lat temu ukończyli klasy fryzjerstwa oraz technologii odzieży. Podczas uroczystości „Reymont jest przedsiębiorczy” w 2015 r. została pokazana kolekcja ubiorów zaprojektowana przez naszego absolwenta dla firmy Karen Styl. Przykłady spełnionych zawodowo „reymonciaków” udowadniają młodzieży, że pasja i wytrwałość przynoszą efekty.

Chcielibyśmy, aby naszych absolwentów cechowała społeczna postawa, ciekawość ludzi i świata, poszanowanie odmienności, szacunek do człowieka i jego osiągnięć oraz do środowiska naturalnego. Naszym dążeniem jest wychowanie wartościowego człowieka.

Małgorzata Wojtowicz
Beata Pusz
Anna Haczyk
Monika Matyja

II MIEJSCE

Małgorzata Gzyl**Ewa Nowak****Iwona Śleziona-Plawgo****Katarzyna Czakiert**

Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ciasnej

ROZWINĄĆ SKRZYDŁA

Dlaczego taki tytuł? Przede wszystkim dlatego, że podejmowane przez nas działania przynoszą efekty, pomagając naszym uczniom ze środowiska wiejskiego rozwinąć się w różnych kierunkach, odkryć potencjał i własne możliwości, spełnić marzenia na miarę swych oczekiwań, zrealizować zamierzenia, wzmocnić wiarę w siebie, odnieść sukces oraz odczuć satysfakcję z podejmowanych działań, wykonanych prac, napisanych wierszy, zdobytych nagród... krótko mówiąc: pomagają rozwinąć skrzydła. To właśnie szerokie otwarcie naszej placówki na współpracę z kręgiem zewnętrznym umożliwia uczniom stały rozwój ich możliwości, uzdolnień i zainteresowań, daje satysfakcję z podejmowanych wyzwań i powoduje, że potrafią „wzbijać się ponad przeciętność”.

Prezentacja przedstawia wybrane działania, zrealizowane nie tylko w bieżącym roku szkolnym, ale prowadzone od wielu lat, wzbogacane o zdobyte doświadczenia, refleksje, przemyślenia. Podczas opracowywania się skupiliśmy głównie na działaniach świadczących o tym, że otwieramy naszych uczniów na sztukę, kulturę, wolontariat, środowisko lokalne, proponując im formy zajęć i spotkań, podczas których można pozyskać wiedzę, zdobyć nowe doświadczenia, dobrze się bawić, ciekawie spędzić czas. Realizacja zadań nie byłaby możliwa, gdyby nie współpraca różnych podmiotów: dyrekcji, nauczycieli, rodziców oraz instytucji i środowisk lokalnych. Jednak istota podejmowanych działań tkwi głównie w pełnej zapału postawie nauczycieli, ich kreatywności, pomysłowości, entuzjazmie, gotowości do pracy z młodzieżą. Ważne jest to, że chce się nam i chce się uczniom, co w naszym przypadku nie jest tak oczywiste z różnych powodów, chociażby organizacyjnych. Ogranicza nas bowiem wiele rzeczy: brak

miejsca w starej szkole, nauczanie w dwóch budynkach znajdujących się w różnych miejscowościach czy dojazd uczniów do szkoły, uniemożliwiające im udział w zajęciach popołudniowych.

Projekt „Ukryte Talenty” to jedno z naszych ulubionych i od kilku lat hołubionych przedsięwzięć. Powstał, aby poszukiwać, odnajdywać i promować talenty uczniów, a także budzić i rozwijać w nich różnorodne zainteresowania i uzdolnienia, otwierając na różne kierunki sztuki i kultury. Projekt jest realizowany w formie całorocznego konkursu szkolnego, w następujących kategoriach: literackiej, plastycznej, fotograficznej, rękodzielniczej, muzycznej, sportowej oraz tanecznej. Uczniowie do udziału w konkursie zgłaszają się samodzielnie lub zachęceni przez nauczyciela. Dokonują wyboru kategorii, w której chcą się zaprezentować. Ich obowiązkiem jest raz w miesiącu przygotować minimum jedną pracę z kategorii literackiej, plastycznej, rękodzielniczej, natomiast w pozostałych kategoriach prezentować swoje zdolności podczas imprez szkolnych, zawodów i turniejów. Młodzież, która zadeklarowała swój udział w kategorii fotograficznej wykonuje album o wybranej przez siebie tematyce, a wykonane zdjęcia omawia z nauczycielem, następnie w maju tworzy z nich album przy użyciu dowolnych technik plastycznych lub rękodzielniczych. W ramach projektu organizowane jest koło plastyczne, Szkolny Salon Artystyczny (kategoria rękodzielnicza), działa grupa literacka, a także odbywają się wyjazdy na ciekawe warsztaty związane z tematami konkursu. W czerwcu odbywa się podsumowanie projektu realizowane w formie „Gimnazjalnego Wieczoru Ukrytych Talentów”, podczas którego uczniowie prezentują swój całoroczny dorobek przed rodzicami, zaproszonymi gośćmi oraz nauczycielami.

Uczniowie skupieni w grupie literackiej często biorą udział w konkursach literackich na różnych szczeblach – od szkolnego do ogólnopolskiego. Dużą popularnością cieszy się Ogólnopolski Konkurs „Literacki SMS, czyli poezja i proza na 160 znaków”. Podczas przygotowań do konkursu uwidacznia się duże zaangażowanie i kreatywność uczniów. Wysiłek włożony w pracę przekłada się potem na wyniki, bowiem co roku nasi uczniowie zdobywają wyróżnienia lub nagrody w konkursie. Uczestnicy grupy literackiej od dwóch lat biorą udział w Powiatowym Konkursie Jednego Wiersza, który jest organizowany przez Wydawnictwo św. Macieja w Lublińcu. Ich zadaniem jest napisanie i zaprezentowanie wiersza zgodnego z tematyką konkursową. Spektakularnym osiągnięciem „Ukrytych Talentów” w kategorii literackiej było zdobycie w 2015 roku I miejsca i Grand Prix przez naszą uczennicę Julię Kaczmarzyk. Dzięki szkolnemu działaniu oraz staraniom nauczycielki prowadzącej, jak również zaangażowaniu wydawcy, doszło następnie do wydania tomiku wierszy uczennicy. Promocja książki, której tytuł brzmi: „Poezja mej duszy”, miała miejsce w skromnych murach naszego gimnazjum i z pewnością była jednym z ważniejszych wydarzeń w dziejach szkoły. Tomik poezji powstał we współpracy Julii ze starszym kolegą, Marcelem Ligusem (absolwentem naszego gimnazjum), który wykonał piękne grafiki do wierszy. Marcel był laureatem „Ukrytych Talentów” przed dwoma laty. Do popularyzacji wierszy Julii wśród społeczności szkolnej z pewnością przyczyniło się to, że zostały one zaprezentowane w formie oryginalnego montażu poetycko-muzycznego przygotowanego przez grupę uczniów.

Spośród innych działań literackich należy wymienić: cykliczną pracę uczniów, którzy co miesiąc pracują twórczo, tworząc pracę literacką według proponowanych tematów; organizację warsztatów poetyckich oraz udział w konkursach. W bieżącym roku szkolnym po raz pierwszy członkowie grupy wzięli udział w Ogólnopolskim Konkursie Literackim „Bez granic”, zakończonym sukcesem uczennicy, która zdobyła wyróżnienie za piękne, refleksyjne wiersze umieszczone w prezentacji. Odbyło się także spotkanie młodzieży z poetą Edwardem Przebieraczem. Była rozmowa o książkach, tekstach literackich, ale oprócz tego uczniowie, pra-

cując w grupach, mogli podczas dwugodzinnych zajęć zmierzyć się z ciekawym ćwiczeniem polegającym na tworzeniu tekstu poetyckiego do grafiki ich starszego kolegi. Dzięki pracy grupowej, twórczej burzy mózgów powstały piękne wiersze. Ich głęboka treść zaskoczyła wszystkich, nawet naszego gościa.

Kontakt z teatrem – stałym elementem w planie pracy naszej szkoły są wyjazdy na spektakle teatralne połączone z lekcjami teatralnymi. Wszyscy uczniowie z każdej klasy co roku wyjeżdżają do teatru, oglądają sztukę teatralną, do odbioru której są wcześniej przygotowywani podczas lekcji języka polskiego. Po spektaklu zwiedzają teatr oraz uczestniczą w lekcji teatralnej. Młodzieży podoba się ta forma edukacji, bardzo sobie ceni zajęcia w teatrze. Spotkania ze sztuką są dla niej ciekawym doświadczeniem i przeżyciem, np. uczniowie klas trzecich z entuzjazmem odebrali w teatrze częstochowskim spektakl „Moralność pani Dulskiej”, kiedyś taką popularnością cieszyła się sztuka „Mieszczanin szlachcicem”. Do stałych przedsięwzięć należą też wyjazdy edukacyjne do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lublińcu na lekcje biblioteczne połączone ze zwiedzaniem Muzeum Edyty Stein oraz udział w Forum Edukacji Twórczej organizowanym przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, gdzie uczniowie gimnazjum w Ciasnej już kilkakrotnie eksponowali swoje prace, natomiast nauczyciel prowadził warsztaty dla uczestników.

Szkolny Salonik Artystyczny – powstał i działa z myślą, by uczniowie mogli stać się kreatorami własnej sztuki, jednocześnie jej twórcami i odbiorcami. Systematycznie odbywające się zajęcia w przyjaznej atmosferze twórczego działania zawsze cieszą się dużym powodzeniem. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela poznają nowe techniki rękodzielnicze i plastyczne: ficowanie na sucho, decoupage, origami, haft matematyczny, wiklinę papierową, scrapbooking. Wykonują figury przestrzenne, płaskie, biżuterię, kartki okolicznościowe, ozdoby, elementy dekoracyjne, obrazki, zakładki do książek. Bogata tematyka zajęć, proponowane formy pracy z pewnością motywują ich do zajmowania się twórczością artystyczną, rozwijają wyobraźnię i wrażliwość estetyczną, a wyjazdy na warsztaty artystyczne pozwalają na poznanie twórców i twórczości ludowej na-

szego regionu. Niektóre prace uczniów są pracami konkursowymi nagradzanymi na forum ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym. Prace uczniowskie stanowią stały element wystawowy w szkolnej świetlicy, są również prezentowane podczas Wieczoru Ukrytych Talentów.

Odyseja Umysłu to międzynarodowy projekt edukacyjny, który przybył do Polski ze Stanów Zjednoczonych 20 lat temu. Co roku bierze w nim udział kilkaset tysięcy uczniów i studentów z całego świata. Wśród nich są gimnazjaliści z Ciasnej. Nasi uczniowie już od trzech lat uczestniczą w programie, a od dwóch lat wygrywają eliminacje regionalne w Krakowie i uczestniczą w finałach ogólnopolskich, podczas których rywalizują z najlepszymi szkołami z całego kraju. Siedmioosobowa grupa uczniów z małej wsi w ubiegłym roku wyruszyła do Gdańska, gdzie zdobyła w swej kategorii IV miejsce, natomiast w bieżącym roku byliśmy w Gdyni. Oprócz nauki kreatywnego myślenia, autoprezentacji, rozwijania kompetencji kluczowych uczniowie poznają innych ludzi, nawiązują kontakty z rówieśnikami z całej Polski, „wyruszają w świat” (niektórzy z nich dzięki temu po raz pierwszy zobaczyli polski Bałtyk!). Najpierw jednak uczniowie i ich trener/nauczyciel muszą podjąć nie lada wyzwanie i przejść poszczególne etapy projektu oraz zrealizować postawione zadania. Pierwsza faza to trening twórczego myślenia, którego zadaniem jest przygotowanie uczniów do rozwiązania tzw. problemu długoterminowego. Ze swoim rozwiązaniem grupa może przystąpić do fazy II, czyli konkursu, co nie jest obowiązkowe, gdyż celem nadrzędnym *Odysei Umysłu* nie jest rywalizacja i zdobywanie nagród, ale pokonywanie własnych słabości i ograniczeń, mierzenie się z czasem i zadaniem, a także rozwijanie poczucia odpowiedzialności za pracę swoją i innych. Nagrodą jest już samo uczestnictwo w programie i szansa na osobisty rozwój. Jedną z najważniejszych zasad przy rozwiązywaniu problemu jest brak pomocy z zewnątrz, co oznacza, że nikt (rodzice, nauczyciele, inni uczniowie) nie może podsuwać grupie gotowych rozwiązań, co sprawia, że jest ono w całości wynikiem twórczego działania grupy. Obecnie projekt jest jednym z działań realizowanych pod szyldem MEN „Szkoła z Pasją”.

Otwartość na kulturę – w naszej szkole oznacza między innymi gotowość do poznawania tego co inne, nowe, nieznane, dalekie, czasem obce, ale na pewno atrakcyjne i często wynika z wychowania patriotycznego. Z tego powodu każdego roku w maju organizujemy Dzień Śląski. Wtedy gościmy u nas osoby związane z kulturą naszej małej ojczyzny. Uczniowie mogą posłuchać różnych historii, opowieści, wykładów, piosenek, poznać pasję, dorobek, biografie gości. Dotychczas swoją obecnością zaszczytili nas: Jerzy Cnota, aktor, który od ponad 50 lat pracuje w swoim zawodzie i zagrał w 140 filmach; Eugeniusz Kluczniok, scenarzysta, reżyser, producent i aktor, który realizuje swoje filmy w Klubie Filmu Niezależnego w Rybniku; Jan Myrcik, który jest autorytetem w dziedzinie kultury, propagatorem lokalnej historii i tradycji, pedagogiem, społecznikiem, odznaczonym Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski; Mariusz Jarzombek, mieszkaniec Miasteczka Śląskiego, miłośnik kultury śląskiej, dziennikarz „Nowej Trybuny Opolskiej” i Radia Opole. W maju odwiedzą nas kolejni goście m.in. z Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”.

Z poczucia odpowiedzialności za wychowanie patriotyczne i obywatelskie wynika też propozycja wycieczek dla młodzieży. Coroczne przygotowanie do wyjazdu i wycieczka wszystkich uczniów klas trzecich do Muzeum w Oświęcimiu i Brzezince pozostawia w młodzieży głęboką refleksję o tym, co się wydarzyło kilkadziesiąt lat temu. Celem innych stałych wycieczek jest poznanie przez uczniów dziedzictwa kulturowego Polski oraz najbliższej Europy. Projekt „Szlakiem Stolic Europejskich” jest pomysłem trafionym i zgodnym z oczekiwaniami rodziców, którzy chcą, aby ich dziecko poznało inne miejsca, społeczeństwa, zabytki, miasta i są świadomi tego, że wyjazd szkolny daje taką szansę. Dlatego w cyklu trzyletnim proponujemy chętnym uczniom wycieczki do trzech stolic europejskich: Pragi, Wiednia, Budapesztu. Najlepsi uczniowie, w nagrodę za wyróżniające wyniki w nauce, zwiedzają najważniejsze zabytki związane z dziedzictwem kulturowym Polski oraz uczestniczą w lekcjach muzealnych lub zajęciach warsztatowych oraz biorą udział w bezpłatnej dla nich dwudniowej Wycieczce-Nagrodzie, podczas której, np. stałym elementem jest wyjście do kina. Wszystkie wydatki (prze-

jazd, nocleg, wyżywienie, bilety wstępu) pokrywane są ze środków przekazanych placówce przez sponsorów, którzy dostrzegają sens inicjatywy. Spektakularny system nagradzania za wysokie wyniki w nauce zaczął funkcjonować w szkole w roku 2004 r.

Wiele podejmowanych działań byłoby trudnych do zrealizowania, gdyby nie współpraca z lokalnymi instytucjami i środowiskiem, w tym również z rodzicami. Do największych przyjaciół gimnazjum zaliczyć należy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Radę Rodziców, Poradnię Psychologiczno-Publiczną w Lublińcu, Policję, Sanepid, miejscowych przedsiębiorców, właścicieli firm i przedstawicieli zakładów, jak również indywidualne osoby, z którymi współpracujemy podczas konkretnych działań. Ich wsparcie ma różnoraki wymiar i charakter. Zawsze możemy liczyć na zainteresowanie podjętym przez nas zadaniem, gotowość do współpracy, pomoc w rozwiązaniu ewentualnych problemów, życzliwy i stały kontakt, wsparcie finansowe, słowa otuchy, uznania, a czasem konstruktywnej krytyki. Efektywna współpraca przynosi uczniom wiele dobrego, a nam niezwykle pomaga w działaniach, które możemy wcielać w życie. Oto niektóre z działań realizowanych dzięki współpracy ze środowiskiem lokalnym: wyjazd edukacyjny „Tajemnice Kobiecości”, Wycieczka – Nagroda, Profilaktyczna Środa, spotkania i warsztaty profilaktyczno-wychowawcze, szkoleniowe, zawodoznawcze, Szkolny Klub Młodego Wolontariusza, Laur Wolontariusza, Projekt „Trzymaj formę”, Kampania Trzeźwy Umysł, Kampania „Pilnuj drinka”, Prezentacje Gimnazjalne, konkursy tematyczne, Dzień Bezpiecznego Internetu. Z wymienionych działań szerzej przedstawiamy kilka, wśród nich są projekty realizowane od wielu lat oraz te, które zaistniały niedawno.

„Tajemnice Kobiecości” to organizowany od trzech lat dwudniowy wyjazd edukacyjny dla dziewcząt z klas trzecich. Impulsem do działania była chęć przekazania wiedzy o zachowaniach bezpiecznych, w związku z rodzącą się seksualnością u nastolatek oraz uświadomienie uczennicom korzyści płynących ze zdrowego stylu życia, dobrej diety, badań profilaktycznych u specjalistów, jednocześnie z ukazaniem skutków, jakie niosą ryzykowne zachowania. Uczennice uczestniczą w zajęciach edukacyjnych z udziałem nauczycieli i różnych specjalis-

tów. Podczas zajęć realizowane są różnorodne treści profilaktyczne dotyczące życia kobiety. Wyjazdy mają charakter konferencyjny, tzn. kolejno odbywają się wykłady i zajęcia. Wszyscy specjaliści: psycholog, pedagog, dietetyk, specjalista ds. przemocy w rodzinie, ginekolog, pedagog i instruktor fitness są zawsze świetnie przygotowani i w sposób atrakcyjny prowadzą zajęcia i wykłady. Największym uznaniem cieszą się zajęcia fitness, wykłady z kosmetyczką i ginekologiem.

„Profilaktyczna Środa” to impreza ogólnoszkolna, której idea jest propagowanie zdrowego stylu życia bez zachowań ryzykownych. Podczas imprezy podejmowane są tematy związane z szeroko rozumianą profilaktyką uniwersalną – propagowanie zdrowego stylu życia bez nałogów (papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy). Uczniowie zapoznają się z tematyką przemocy i agresji oraz z zagadnieniami dotyczącymi uzależnień behawioralnych. Impreza ma charakter współzawodnictwa międzyklasowego. Reprezentanci klas zmagają się z różnymi zadaniami, tj. rebusami, krzyżówką, wykażują się znajomością tematyki dotyczącej problemu przewodniego imprezy. Gimnazjaliści szczególnie angażują się w przygotowanie scenek teatralnych zgodnie z wyznaczonym tematem. W tym celu tworzą własne scenariusze i inscenizacje. Nigdy nie brakuje ciekawych kostiumów i rekwizytów scenicznych. Zadania dla publiczności oraz zawody sportowe powodują, że rywalizacja jest jeszcze bardziej atrakcyjna. Dzięki systematycznej współpracy z instytucjami wspierającymi szkołę możemy zawsze liczyć na obecność jej przedstawicieli, jak również na atrakcyjne nagrody. Podczas spotkań ma miejsce wykład zaproszonych gości a także dyskusja z uczniami.

Piknik edukacyjny „Sieciaki na wakacjach” to przedsięwzięcie nastawione na najmłodszych mieszkańców naszej wsi wraz z ich rodzicami, przygotowywane przez gimnazjalistów. Jest to świetna propozycja zachęcania do aktywnego zaangażowania młodzieży gimnazjalnej w kreatywne działania dla młodszych dzieci i rówieśników, jak też wskazania im pozytywnych wzorców postaw społecznych. Piknik jest letnim spotkaniem, podczas którego dzieci uczą się, jak reagować na zagrożenia w Internecie oraz jak ich unikać. Poznają również zasady bezpiecznego korzystania z sieci. Wszystko

dzieje się poprzez zabawę. Na szkolnym boisku na dzieci i ich rodziców czeka mnóstwo atrakcji: malowanie twarzy, balonowe zwierzątka, bransoletki przyjaźni, konkursy plastyczne, tworzenie wspólnego megaplatu, gigantyczna gra podwórkowa – „Chińczyk” namalowany kredą na podwórku szkolnym z polami zawierającymi niespodzianki, które można spotkać w sieci (wersja dla dzieci i młodzieży), ogromne kręgle na boisku, wspólne pokonywanie Sieciucha – rozgrywki w terenie, mecz piłki nożnej na Orliku. Wszystkie wymienione zabawy, gry, konkurencje nie mogłyby się odbyć bez wsparcia finansowego, które otrzymujemy z różnych instytucji. Ubiegłoroczny Piknik „Sieciaki na wakacjach” dostarczył uczniom gimnazjum mnóstwo radości, ale też zaowocował bardzo ważną nagrodą. Nasze gimnazjum znalazło się w pierwszej piątce wyróżnionych szkół z całej Polski za organizację imprezy. Wyróżnienie zawdzięczamy przede wszystkim naszym młodym wolontariuszom.

Szkolny Klub Młodego Wolontariusza działający w szkole dowiódł, że wbrew powszechnym sądom młodych ludzi cechuje chęć pomocy drugiemu człowiekowi oraz poczucie wspólnoty. Młodzież jest skłonna akceptować normy i zasady. Dzięki szkolnemu wolontariatowi uczniowie mają szansę uczestniczyć w zajęciach zgodnie z zainteresowaniami, podejmować się zadań, które ich dowartościowują, wzbogacają w nowe doświadczenia i umiejętności. Udział w wolontariacie w wyniku nabytych doświadczeń pozwala sprecyzować zainteresowania, znaleźć pomysł na wybór zawodu, studiów, a czasem po prostu dorosnąć. Wachlarz podejmowanych przez SKMW działań pozwala każdemu zainteresowanemu gimnazjaliście znaleźć obszar działania dla siebie. Ponadto jest to kolejna forma integracji młodzieży uczącej się w dwóch miejscowościach. Dzięki tym działaniom mają oni szansę spotkać się w czasie wol-

nym, wyjechać na wspólne warsztaty, a przede wszystkim razem osiągnąć cel. Członkom SKMW, mimo iż poświęcają na działalność swój wolny czas, wolontariat sprawia radość i przynosi satysfakcję. Często dla wielu uczniów jest to obszar, w którym mogą odnaleźć swoje miejsce w szkole i realizować marzenia. Inni wygrywają konkursy przedmiotowe czy pięknie śpiewają podczas apelu, a oni dają siebie innym, nie oczekując na nagrodę. Do najważniejszych zadań podejmowanych przez członków SKMW należą: czytanie bajek w przedszkolu „Zaczarowany ołówek” w Ciasnej, organizacja imprezy środowiskowej w ramach WOŚP, świąteczna zbiórka żywności, nasza miejscowa tzw. szlachetna paczka, zbiórka maskotek dla oddziału dziecięcego SPZOZ w Lublińcu, zbiórka karmy dla OTOZ Animals z Lublińca, wyjazdy na warsztaty z zakresu animacji kultury, udział w bieżących akcjach charytatywnych UNICEF oraz w imprezach środowiskowych na terenie gminy. Wolontariusze, organizując swe działania, ofiarując swój czas i zaangażowanie, zawsze mogą liczyć na wsparcie mieszkańców gminy, rodziców, właścicieli firm, sklepów, przedstawicieli różnych instytucji.

Oprócz wyżej wymienionych podejmujemy jeszcze inne działania z młodzieżą pomagające „rozwinąć jej skrzydła”, np. Dzień Telefonów Zaufania czy Dzień Bezpiecznego Internetu, który kończy się spotkaniem wszystkich uczniów na hali sportowej w celu wzięcia udziału w Turnieju Wiedzy o Bezpiecznym Internecie.

Nasze gimnazjum jest małą placówką oświatową, ale potrafi wiele. Naszych 159 uczniów jest otwartych na świat i ludzi, a to odczytujemy jako jeden z osiągniętych sukcesów edukacyjnych.

Małgorzata Gzyl
Ewa Nowak
Iwona Śleziona-Plawgo
Katarzyna Czakiert

III MIEJSCE

Urszula Burska-Combik

Mariola Kluba

Grażyna Jędrak

Aneta Banaszczyk

Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Krzepicach

TAK, DLA MOJEGO GIMNAZJUM

Podstawową funkcją szkoły jest funkcja dydaktyczna, wychowawcza i opiekuńcza. Jednakże przemiany cywilizacyjne i społeczne narzucają współczesnej szkole określone wymagania, wpływają na modyfikację celów, zadań, treści, metod kształcenia i wychowania. Bardzo istotne stało się przygotowanie ucznia do życia w społeczeństwie w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności. Wychowanie świadomego obywatela, człowieka uspołecznionego, przygotowanego do życia w środowisku to jedno z najważniejszych zadań, którym musi sprostać dziś szkoła. Powinna być ona otwarta na zmieniające się życie społeczne, bo świadomy obywatel stanowi wielką wartość każdego narodu.

Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Krzepicach, wychodząc naprzeciw wymienionym oczekiwaniom podejmuje szereg działań, których celem jest wychowanie młodego człowieka w otwartości na świat, w świadomości kompetencji obywatelskich i użyteczności dla społeczeństwa.

OTWIERAMY SIĘ NA ŚRODOWISKO LOKALNE

Od roku szkolnego 2014/2015 w Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Krzepicach funkcjonuje organizacja „Młodzi Aktywni”, współpracująca ściśle z Centrum Edukacji Obywatelskiej – Młody Obywatel. Działalność jest związana z pracą na rzecz społeczności lokalnej i małej ojczyzny. W minionym roku szkolnym została przeprowadzona „Sztafeta dyskusji”, w ramach której odbyła się seria spotkań z mieszkańcami gminy oraz uczniowskie debaty na temat aktualnych potrzeb miasta i gminy. Potrzeby dotyczyły takiego zagospodarowania przestrzeni, które zapewniłoby możliwość aktywnego spędzania czasu dla rodzin. W wyniku konsultacji społecznych

pojawił się pomysł trasy rowerowo-biegowej oraz parku – FIT. Propozycje uczniów zostały przedstawione na otwartej sesji Rady Miasta 22 października 2015 r. Radni z uwagą przyjrzeni się przygotowanym przez gimnazjalistów projektom, zaakceptowali je, wyrażając zgodę na ich sfinansowanie. Prace związane z projektem mają ruszyć w przyszłym roku.

Drugi z projektów „Ruch z sensem” był adresowany do najmłodszych uczniów oraz ich rodziców. 4 grudnia 2015 r. odbyły się Sportowe Mikołajki. Grupa Młodych Aktywnych przygotowała i przeprowadziła gry, zabawy, konkurencje sportowe, w których aktywnie uczestniczyli pierwszoklasiści i ich rodzice. Projekt zyskał ogromne poparcie mieszkańców gminy, radnych oraz burmistrza i dyrekcji szkoły, którzy wsparli finansowo nasze działania. Dzięki temu mogliśmy zakupić potrzebne materiały, a także przygotować dla wszystkich poczęstunek, a dla najmłodszych upominki. Szczegółowe informacje zamieszczamy na bieżąco na naszym fanpage’u, coraz częściej odwiedzanym przez społeczność Facebooka. Zaangażowanie uczniów w pracę Młodych Aktywnych uczy ich odpowiedzialności nie tylko za siebie, ale także za swoją małą ojczyznę. Kształtuje w gimnazjalistach postawy twórczego angażowania w działalność na rzecz środowiska, w którym żyją. Oprócz tego sprawia, że są oni kreatywni, chętnie i sprawnie pracują w grupie.

Kształtowaniu postaw prospołecznych, altruistycznych sprzyjają różne formy pracy na rzecz drugiego człowieka. Uczniowie angażują się w działalność Szkolnego Koła Wolontariatu i biorą aktywny udział w akcjach charytatywnych, takich jak np.: ogólnopolska akcja „Góra grosza”, czy świąteczna inicjatywa „I ty możesz zostać Świętym Mikołajem”. Przygotowane przez nich

paczki trafiają do dzieci z najuboższych rodzin w naszej gminie, czy też jak to miało miejsce w tym roku – do wychowanków Domu Dziecka. Oprócz tego krzepiccy gimnazjaliści włączają się w pomoc osobom z najbliższego otoczenia. „Podopieczną” naszej szkoły jest od dwóch lat mała Wiktoria, dla której uczniowie zbierali nakrętki potrzebne na zakup sprzętu rehabilitacyjnego. Samorząd szkolny zorganizował loterię fantową, z której zysk został przekazany na leczenie dziewczynki. W tym roku szkolnym zaangażowaliśmy się także w pomoc fundacji „Budzik” Ewy Błaszczyk, której edycja przebiegała pod hasłem „Kluczyk dla budzika”. Działania charytatywne kształtują w naszych uczniach wrażliwość i otwartość na drugiego człowieka. Uczą ich postaw, szacunku, tolerancji i empatii wobec potrzebujących. Przyczyniają się do budowania więzi międzyludzkich i integrują środowisko lokalne.

Kształtowanie postaw otwartych na potrzeby środowiska lokalnego odbywa się także przy okazji cyklicznie obchodzonego dnia „Sprzątania świata”. Akcja ma na celu propagowanie właściwych postaw ekologicznych, dzięki którym zmniejszy się nasz negatywny wpływ na środowisko. Uczniowie, uczestnicząc w akcji, uczą się dbać o najbliższe otoczenie, które jest dobrem wspólnym. W „Sprzątanie świata” angażuje się cała społeczność szkolna, ponieważ akcji towarzyszą także imprezy w plenerze: wspólne ogniska, wycieczki piesze i rowerowe.

Ważnym elementem w procesie przygotowania ucznia do życia w środowisku lokalnym jest otwarcie na współpracę z instytucjami takimi jak: Ochotnicza Straż Pożarna i Policja. Nasza szkoła od lat współpracuje z Zespołem ds. Nieletnich Komendy Powiatowej w Kłobucku, której przedstawiciele spotykają się z uczniami na prelekcjach i pogadankach z zakresu profilaktyki zagrożeń czy odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny. Gimnazjaliści biorą także udział w konkursie cyklicznie organizowanym przez Wydział Ruchu Drogowego w Kłobucku, przebiegającym pod hasłem „Bezpieczni, niechronieni użytkownicy dróg”. W tym roku uczestniczyli także w spektaklu przygotowanym przez Policję, podczas którego były prezentowane zachowania ratowników, poszkodowanych i świadków zdarzenia.

Nasze kontakty z Ochotniczą Strażą Pożarną polegają na udziale uczniów w szkoleniach z zakresu udzielania pierwszej pomocy, ćwiczeniach ewakuacyjnych, pokazach ratowniczo-gaśniczych, konkursach wiedzy pożarniczej oraz w konkursach plastycznych. W ostatnim konkursie o zasięgu ogólnopolskim, przebiegającym pod hasłem „W trosce o nasze bezpieczeństwo”, na trzecim, wojewódzkim etapie nasza uczennica zajęła I miejsce.

Współpraca z Policją i Strażą Pożarną opiera się na promowaniu wiedzy o szeroko rozumianym bezpieczeństwie oraz właściwym postępowaniu w sytuacjach zagrożenia.

Opisane powyżej działania pokazują, że otwarcie placówki i uwzględnianie środowiska lokalnego oraz jego zasobów w pracy szkoły jest ogromnie ważne, bo przygotowuje uczniów do samodzielnego funkcjonowania i wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce.

JESTEŚMY Z KULTURĄ I SZTUKĄ ZA PAN BRAT

Szkoła jako instytucja przygotowująca do życia, nie może zatem zaniedbać wprowadzania uczniów w szeroko rozumianą kulturę. Gimnazjum podejmuje działania zachęcające do uczestnictwa w kulturze i sztuce. Jednym z przykładów jest nasz udział w Śląskich Targach Książki. To doskonała okazja popularyzacji czytelnictwa. W czasie targów uczniowie mają możliwość zapoznać się z nowościami wydawniczymi i zakupić książki z rabatami. Mogą też spotkać się z autorami książek, co niewątpliwie jest dodatkową atrakcją. Efektem udziału w wydarzeniu kulturalnym jest zwiększenie zainteresowania książką wśród młodzieży i rozbudzenie pasji czytelniczej.

Innym przykładem spotkań z kulturą i sztuką mogą być prowadzone w szkole zajęcia z fotografii. Każdego roku organizujemy fotograficzne akcje projektowe, m.in. sesję poświęconą wydarzeniom II wojny światowej: „Śladami września '39”. Zadaniem uczestników jest wykonanie zdjęć związanych ze zbrodniami niemieckiego okupanta, dokonanymi na naszym terenie. Trasa obejmuje pogranicze polsko-niemieckie, miejscowości: Zimnowoda, Parzymiechy, Wilkowiecko, Opatów, Moką i Miedźno. Realizacja projektu jest ciekawym doświadczeniem, ponieważ rozwija pasję foto-

graficzną, ale też inspiruje do poszerzania wiedzy historycznej.

Kolejną akcją projektową jest konkurs fotograficzny „Gmina w obiektywie”, którego celem jest promowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych gminy. Udział w nim rozbudza w uczniach zainteresowania najbliższym otoczeniem, przyczynia się do popularyzacji fotografii jako sztuki, sprzyja rozwijaniu zainteresowań.

Upowszechnieniu wiedzy o krajach Europy, ich historii, tradycji, kulturze i zabytkach oraz zapewnieniu uczniom aktywnego, kulturalnego spędzania wolnych chwil w szkole służy obchodzony corocznie Dzień Języków Europejskich. Impreza wpisała się w kalendarz uroczystości szkolnych i jest jedną z ulubionych, ponieważ aktywizuje całą społeczność szkolną. Każda klasa przygotowuje prezentację wybranego państwa. Uczniowie pracują w grupach. W każdej prezentacji pojawiają się elementy stałe, jak np. przedstawienie najważniejszych informacji o historii i kulturze danego kraju, ale także popisy wokalne, taneczne, aktorskie. Całość dopełniają starannie dobrane rekwizyty, scenografia i stroje występujących. Dzień Języków Europejskich jest także okazją do zapoznania się z tradycyjną kuchnią danego państwa, ponieważ uczniowie sami przygotowują potrawy i przekąski. Przygotowanie uroczystości wiąże się z ogromnym nakładem pracy, ale uczniowie chętnie ze sobą współpracują, wykonując powierzone im zadania. Efekt ich starań możemy podziwiać w postaci barwnego widowiska, które dostarcza nie tylko rozrywki, ale jest także formą nauki i wdrażania w kulturę.

Wszechstronnemu rozwojowi osobowości młodego człowieka służy twórczość plastyczna, która rozwija wyobraźnię i pomysłowość. Twórczość plastyczna jest najstarszą formą wypowiedzi i komunikacji, co stało się inspiracją do przeprowadzenia w szkole konkursu plastycznego pod hasłem „Tak dla mojego gimnazjum”. Jego celem było zaprojektowanie i wykonanie plakatu, który miał dawać jasny przekaz, czym dla ucznia jest jego szkoła, jaką ma dla niego wartość, jakie miejsce stanowi w hierarchii ważności.

W działaniach na rzecz otwarcia szkoły współpracujemy także z Miejskim Domem Kultury. Wiele wydarzeń o charakterze kulturalnym, jak np. festiwal piosenki „Śpiewać każdy może”, konkurs recytator-

ski, świąteczne jasełka czy obchody Święta Niepodległości odbywa się z udziałem uczniów gimnazjum. Nasza młodzież wielokrotnie przygotowywała także oprawę artystyczną uroczystości lokalnych i świąt patriotycznych. W szkole działa Zespół Artystyczny „Świstak”, w którym uczniowie mogą rozwijać swoje pasje i talenty wokalne, plastyczne oraz aktorskie. Zdobywają liczne nagrody w przeglądach teatralnych, festiwalach piosenki, konkursach tanecznych, plastycznych i fotograficznych na szczeblach gminnych, powiatowych, wojewódzkich, ogólnopolskich, a nawet międzynarodowych.

W szkole kontakt z różnymi dziedzinami sztuki umożliwia nie tylko nauczanie literatury oraz przedmiotów artystycznych, udostępniających rodzime i światowe osiągnięcia sztuki słowa, teatru, kina, muzyki, malarstwa, rzeźby czy architektury, lecz także formy pracy pozalekcyjnej, działalności kół zainteresowań i organizacji młodzieżowych, uczęszczanie młodzieży do teatru i kina, odwiedzanie wystaw, wycieczki, eksponowanie osiągnięć twórczych młodzieży we własnej szkole i w środowisku.

DBAMY O NASZĄ KONDYCJĘ FIZYCZNĄ

Ogromną rolę w procesie wychowania młodzieży odgrywa sport. Uprawiając sport, wdrażamy wiele wartości: tolerancję, wolę walki, siłę charakteru, ducha działania zespołowego, ideę fair play.

W Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Krzepicach sport stanowi niezastąpione narzędzie wychowawcze. W szkole odbywają się liczne zawody na szczeblu gminnym i powiatowym, a także sparingi, będące formą sprawdzenia własnych umiejętności. Odносimy wiele sukcesów sportowych w różnych dyscyplinach. Wielu uczniów bierze aktywny udział w zajęciach Szkolnego Koła Sportowego. Co roku w czerwcu obchodzimy Dzień Sportu, który promuje zasadę fair play, zachęca do zdrowej rywalizacji i sprzyja integracji zespołów klasowych. W tym dniu odbywają się różnego rodzaju rozgrywki, konkurencje lekkoatletyczne, mecze piłki nożnej, siatkowej, w których uczestniczą uczniowie i nauczyciele. Imprezie towarzyszy „Turniej wiedzy o sporcie”.

Każdego roku szkoła angażuje się w organizację i przeprowadzenie ogólnopolskiej imprezy „Bieg krzepkich”, popularyzującej

bieganie „od przedszkolaka do seniora”. Gimnazjaliści pracują przy blokach startowych, na trasie i podczas porządkowania terenu po zakończeniu imprezy, ale co najważniejsze, biorą czynny udział w zawodach.

Sport uczy nas przestrzegania zasad życia społecznego, szacunku dla innych, poczucia solidarności i umiejętności życia we wspólnocie.

POSZERZAMY SWOJE HORYZONTY

Współczesna szkoła powinna przygotowywać ucznia do życia indywidualnego, a zatem w obrębie różnych przedmiotów nauki szkolnej rozwijać zainteresowania i zamiłowania naukowe, artystyczne, techniczne, sportowe itd.

Gimnazjum w Krzepicach dba o wszechstronny rozwój uczniów na miarę ich indywidualnych możliwości intelektualnych i psychologicznych.

W celu rozbudzania zainteresowań przedmiotami przyrodniczymi od kilkunastu lat organizujemy w szkole Powiatowy Konkurs „Orientuj się i licz”, w którym zespoły uczniowskie zmierzają się z zadaniami z zakresu matematyki, chemii, geografii i fizyki. Jest to forma rozwiązywania nietypowych zadań i wykorzystania wiedzy w praktyce.

Cyklicznie odbywającym się konkursem jest Powiatowy Konkurs z Języka Angielskiego, którego celem jest popularyzacja języka angielskiego wśród młodzieży, rozwój umiejętności komunikowania się w języku obcym, poznanie elementów kultury Wielkiej Brytanii oraz integracja młodzieży z powiatu kłobuckiego.

Szczególnością formą pracy z uczniami w szkole są projekty edukacyjne. Każda klasa wraz z wychowawcą i grupą wyznaczonych nauczycieli pracuje nad wybranym przez siebie tematem. W minionych latach tematyka projektów była bardzo różna, dotyczyła np. historii i tradycji oraz teraźniejszości miasta („Krzepice – moje miasto”), czy związana była z zagadnieniami zdrowego trybu życia („Jak żyć, by zdrowym być”). W tym roku szkolnym projekt edukacyjny był wspólnym dziełem wszystkich klas drugich („Grecja kolebką cywi-

lizacji”) i łączył się pośrednio z zaplanowanym wyjazdem na tzw. zieloną szkołę. Prezentacja efektów pracy nad projektem odbywała się w szkole z udziałem uczniów klas pierwszych i miała formę widowiska, łączącego prezentację opracowanych zagadnień z muzyką, tańcem i śpiewem.

Projekty edukacyjne mają olbrzymi walor zarówno dydaktyczny, jak i wychowawczy. Przyczyniają się do poszerzenia wiedzy z danej dziedziny, uczą współdziałania i dociekliwości w zdobywaniu informacji, integrują społeczność klasową i szkolną.

W celu wsparcia młodzieży w planowaniu kształcenia i wyboru przyszłej kariery zawodowej organizujemy od przeszło dziesięciu lat Targi Edukacyjne. To doskonała okazja do zapoznania się z ofertą edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych, które przyjeżdżają do gimnazjum na nasze zaproszenie. Uczniowie mają okazję poznać szczegółowo specyfikę pracy danej szkoły, kierunki kształcenia, wymagania rekrutacyjne, kryteria wyboru zawodu. W tym roku szkolnym gościliśmy trzynaście szkół ponadgimnazjalnych, a wśród nich licea, technika i szkoły zawodowe z naszego powiatu, Częstochowy, Olesna, odległego Brynka i Nakła.

Orientacja zawodowa jest integralną częścią programu dydaktyczno-wychowawczego, zakłada przygotowanie uczniów do podjęcia decyzji, co do wyboru dalszej drogi kształcenia. Targi Edukacyjne stanowią element orientacji i pomagają uczniom znaleźć odpowiedź na pytania dotyczące planowania swojego życia zawodowego.

Opisane przez nas działania służą wychowaniu ucznia otwartego na świat, który zna swoją wartość i potrafi odnaleźć miejsce w społeczeństwie. Zabiegamy o to, aby nasz uczeń posiadał zasób wiedzy i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia, był kreatywny, ciekawy świata i ludzi, otwarty na zmieniającą się rzeczywistość, a przy tym świadomy swych korzeni, tradycji, historii i tożsamości narodowej.

Urszula Burska-Combik
Mariola Kluba
Grażyna Jędrak
Aneta Banaszczyk

Przykłady dobrej praktyki

**Szanowni Państwo,
Dyrektorzy i Nauczyciele
przedszkoli, szkół i placówek oświatowych
z Częstochowy oraz powiatów:
częstochowskiego, kłobuckiego,
lublinieckiego i myszkowskiego**

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie upowszechnia przykłady dobrej praktyki pedagogicznej:

- za pośrednictwem własnej strony internetowej,
- poprzez bezpośrednią prezentację podczas konferencji, seminariów, warsztatów,
- w „Częstochowskim Biuletynie Oświatowym”.

Celem prezentacji przykładów dobrej praktyki jest wspomaganie dyrektorów, nauczycieli przedszkoli, szkół, placówek oświatowych w realizacji zadań statutowych, podnoszenie jakości pracy, rozwijanie umiejętności i wiedzy, propagowanie kreatywności i innowacyjności, promocja sprawdzonych sposobów uzyskiwania pozytywnych efektów w pracy, promocja dobrych przedszkoli, szkół i placówek oświatowych w środowisku lokalnym, aktywowanie nauczycieli do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem.

Zachęcamy, aby dzielić się przykładami dobrej praktyki w zakresie realizacji podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa wyznaczonych corocznie przez Ministra Edukacji Narodowej.

Przykładem dobrej praktyki może być dobre jakościowo, a zarazem ciekawe, atrakcyjne lub nowatorskie działanie bądź przedsięwzięcie, związane z życiem przedszkola, szkoły lub placówki, które zostało celowo zaplanowane, sprawnie i planowo zrealizowane (wymóg konieczny), przyniosło oczekiwane i wymierne efekty dydaktyczne, wychowawcze, profilaktyczne, opiekuńcze lub w inny uzasadniony sposób wpłynęło na poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki.

Przykład dobrej praktyki może dotyczyć działania/przedsięwzięcia w obszarze zarządzania przedszkolem, szkołą lub placówką oświatową, w tym wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz współpracy z rodzicami, działania/przedsięwzięcia realizowanego w obszarze kształcenia lub w ramach programu wychowawczego czy programu profilaktyki, projektu edukacyjno-wychowawczego lub zakończonej innowacji pedagogicznej. Może zawierać m.in.: narzędzia do diagnozy ucznia, programy zajęć pozalekcyjnych, scenariusze zajęć z kreatywności, scenariusze zajęć dotyczących planowania kariery ucznia. Bierzemy pod uwagę szczególnie istotne elementy realizacji programu, które w decydujący sposób kształtowały jego efekty innowacyjne, wyjątkowe, możliwe do zastosowania w innych przedszkolach, szkołach, placówkach.

Więcej informacji na ten temat znajdziecie Państwo na stronie internetowej RODN „WOM” w Częstochowie: www.womczest.edu.pl w zakładce „Przykłady dobrej praktyki”.

Tam również dostępny jest zasób przykładów dobrej praktyki pedagogicznej, którą dzielią się Nauczyciele.

Zapraszamy do współpracy

Katarzyna Wilk
dyrektor
RODN „WOM” w Częstochowie

Dorota Pawelak
Agnieszka Gruca

Szkoła Podstawowa im. red. J. Ciszewskiego w Waleńczowie

UCZYMY SIĘ PRZEZ DZIAŁANIE

PRZYKŁADY DOBREJ PRAKTYKI ZREALIZOWANE W SZKOLE PODSTAWOWEJ

IM. RED. JANA CISZEWSKIEGO W WALEŃCZOWIE

ETAP KSZTAŁCENIA:

oddział przedszkolny, kl. I–III szkoły podstawowej.

CELE I ZAŁOŻENIA:

- wykorzystanie zabawy jako środka wpływającego na wszechstronny rozwój uczniów,
- przekazanie w formie zabawy podstawowych informacji dotyczących tradycji regionalnych, bezpieczeństwa podczas wykonywania prac domowych,
- integrowanie grupy, stworzenie możliwości współdziałania, nawiązania więzi emocjonalnych i odczuwania radości z przebywania z rówieśnikami,
- usprawnienie pracy zespołowej i wypracowanie wzajemnej akceptacji,
- rozwijanie wyobraźni i twórczego myślenia,
- odkrywanie zainteresowań kulinarnych i artystycznych,
- pogłębianie wiedzy rodziców w zakresie funkcjonowania szkoły i zachęcanie ich do współdziałania w realizacji różnych projektów,
- nawiązanie współpracy ze środowiskiem lokalnym (szkołą ponadgimnazjalną, gospodarstwem agroturystycznym, zakładem produkcyjnym).

ZREALIZOWANE DZIAŁANIA:

W gospodarstwie agroturystycznym

Warsztaty *Od ziarenka do bochenka*, w trakcie których dzieci brały udział w tradycyjnym wypieku pieczywa, poznały proces przemiany ziaren zbóż w chleb, odbyły się w gospodarstwie agroturystycznym. Każdy z uczestników pomagał wyrabiać ciasto, a następnie formował swoją bułeczkę, którą

osoba prowadząca warsztaty umieszczała w piecu chlebowym. Dzieci nazywały i rozróżniały gatunki zbóż, maki oraz narzędzia rolnicze, którymi posługiwali się nasi przodkowie. Poznały rośliny typowe dla naszego regionu. Dużą radość sprawił im poczęstunek swoim chlebem oraz widok upieczonych bułeczek. Podczas zajęć dzieci zdobyły nowe umiejętności oraz nabrały smaku dla chleba.

Formowanie bułek

W zakładzie produkcyjnym Master Cook

Uczniowie klasy I i przedszkolaki, na zaproszenie naszej absolwentki, odwiedzili zakład produkcyjny Master Cook. Była to dla nich wizyta pełna wrażeń, która poruszyła wszystkie zmysły. Dzieci usłyszały jak pracują maszyny, zobaczyły jak robi się budyń, galaretki i oczywiście wszystko powąchały i wszystkiego spróbowały. Uczniowie dowiedzieli się, jak należy przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny, zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników, a także poznali zakład przemysłowy w swojej okolicy. Dużą radość sprawiły im otrzymane czepek i pyszne upominki, które zabrali do domu.

Przy maszynach produkcyjnych

W pracowni EtnoJura w Żarkach

Dzieci uczestniczyły w warsztatach wyplatania z wikliny i z taśmy wiklinowej. Z dużym zaangażowaniem i skupieniem wykonywały swoje prace. Pod czujnym okiem instruktorów wyplatały rybki. Podczas zajęć rozwijały logiczne myślenie, kreatywność, wyobraźnię i umiejętność współpracy. Zadania praktyczne rozbudziły w nich twórczość i pomysłowość oraz pogłębiły zainteresowania. Najbardziej cieszyły się z efektów pracy i możliwości wspólnej zabawy.

Wyplatanie z taśmy wiklinowej

Efekt pracy – wiklinowa rybka

W Manufakturze Słodocy „Hokus Pokuss” w Żarkach

Bajkowa sceneria, wspaniałe zapachy i moc słodocy towarzyszyły dzieciom podczas wizyty w Manufakturze Słodocy „Hokus Pokuss”. Tu najmłodsi dowiedzieli się, jak powstają cukierki i różnokształtne, przedstawiające ulubione postacie, jedno- i wielokolorowe lizaki. Dzieci miały także możliwość przygotowania lizaka zgodnie ze swoim projektem. Uczniowie rozwijali wyobraźnię, kreatywność oraz zdolności manualne. Zajęcia rozbudziły w nich chęć poznania innych działań praktycznych.

Tworzenie lizaków wg własnych pomysłów

Gotowe wyroby

Warsztaty kulinarne

Nauczyciele i uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej (w tym nasi absolwenci) przeprowadzili warsztaty kulinarne dla przedшкоłaków i uczniów klas I–III. Dzieci były zachwycone wspólną zabawą z kucharzami. Kilka godzin pracy to dziesiątki upieczonych, smakowitych rogalików i udekorowanych babeczek, którymi mogły pochwalić się w domu. Uczniowie w praktyczny sposób

rozwijali umiejętności matematyczne: poznawali jednostki masy, korzystali z wagi, przeliczali, porządkowali, dzielili, stosowali pojęcia pół, ćwierć. Chętnie brali udział w zabawie, współpracowali w grupach, cieszyli się ze wspólnie osiągniętego celu.

Rozwijanie zainteresowań kulinarnych

Praca w grupach

Odmierzanie, dzielenie, przeliczanie

W Osikowej Dolinie w Koziegłowach

Uczniowie uczestniczyli w warsztatach, podczas których wykonywali serduszka oraz ozdabiali koszyczki wiórkami z osiki. Podziwiali rzeczy wykonane przez twórców ludowych. Były tam między innymi kolorowe kwiaty, bombki, zwierzęta, anioły. Warsztaty

dały możliwość poznania tradycji regionalnych, rozwoju umiejętności manualnych, koncentracji oraz wiarę w możliwość osiągnięcia sukcesu. Dzieci wróciły do domu pełne niezwykłych wrażeń.

Ozdabianie koszyczków

Wyklejanie serduszek

PODSUMOWANIE

W procesie zdobywania wiedzy przez dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym bardzo ważna jest aktywność twórcza i samodzielne dochodzenie do celu. Nauczycielki pamiętając o powyższej zasadzie, zorganizowały cykl warsztatów, które zakładały aktywny udział uczniów w zdobywaniu wiedzy i nowych umiejętności, m.in. poprzez prowadzenie licznych obserwacji, doświadczeń i działań praktycznych oraz stosowanie różnorodnych narzędzi edukacyjnych. Dzięki temu warsztaty rozwijały ciekawość poznawczą uczniów, umiejętność podejmowania inicjatyw i pracy zespołowej, ułatwiały adaptację w szkole (szczególnie w przypadku 6-latków), przez koncentrację na indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się.

Nauka przez zabawę i działanie przyniosła zamierzone efekty. Stała się alternatywą wobec zajęć w sali lekcyjnej. Zajęcia

warsztatowe wyzwalały radość i emocje, angażowały wszystkie zmysły i pozwalały na wszechstronny rozwój. Zorganizowanie warsztatów z udziałem absolwentów było ciekawym przedsięwzięciem, które integrowało społeczność lokalną, budowało pozytywny obraz szkoły i czyniło ją otwartą na środowisko.

Warsztaty spotkały się z dużym zainteresowaniem zarówno uczniów, jak i rodziców. Dały dzieciom możliwość rozwoju sprawności umysłowych, społecznych, a także ich zainteresowań, oferowały ciekawą formę spędzania czasu z rówieśnikami. Rada rodziców zaangażowała się w podejmowane przez szkołę przedsięwzięcia, co korzystnie wpłynęło na współpracę nauczycieli z rodzicami.

W wyniku podjętych działań uzyskano wymierne efekty, a szczególnie:

- dzieci chętnie uczestniczyły w proponowanych zajęciach i we wspólnej zabawie, przez co rozwinęły umiejętność pracy w grupie,
- nastąpiła integracja dzieci z klas młodszymi z przedszkolakami,

- uczniowie poznali tradycje regionu, sposoby uprawy zbóż i wypieku chleba, praktyczne zastosowanie wiedzy matematycznej i przyrodniczej,
- zajęcia w gospodarstwie agroturystycznym pozwoliły w sposób obrazowy zrealizować treści podstawy programowej,
- uczestnicy warsztatów wzmocnili wiarę we własne możliwości,
- proponowane zadania praktyczne rozbudziły pomysłowość dzieci oraz rozwinęły ich zainteresowania,
- realizacja zajęć ożywiła w uczestnikach chęć poznawania świata,
- nawiązano współpracę ze szkołą ponadgimnazjalną i absolwentami, którzy byli współorganizatorami spotkań,
- absolwenci stali się wzorami do naśladowania,
- rodzice włączyli się w działania podejmowane przez szkołę.

Dorota Pawełak
Agnieszka Gruca

Małgorzata Wiśniewska-Cabała
Przedszkole Publiczne w Hucie Starej A

BUDZENIE ZAINTERESOWANIA KSIĄŻKĄ U DZIECI 4-, 5- I 6-LETNICH – WYCHOWYWANIE PRZYSZŁYCH CZYTELNIKÓW

PRZYKŁAD DOBREJ PRAKTYKI W PRZEDSZKOLU PUBLICZNYM W HUCIE STAREJ A

O tym, że czytelnictwo w Polsce, w porównaniu z innymi państwami europejskimi, wygląda niekorzystnie, można często przeczytać i usłyszeć w różnych masowych mediach. Polacy czytają bardzo niewiele, za to sporo czasu przeznaczają na telewizję lub Internet. Dorośli wybierając taki sposób spędzania wolnego czasu, przekazują ten styl życia dzieciom,

stad też ogrom zadań spada na barki nauczycieli, którzy muszą systematycznie pracować nad wdrażaniem swoich uczniów do czytelnictwa. O tym, że nie można przecenić roli książki w życiu człowieka, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. Każdy nauczyciel chciałby, aby świat wewnętrzny jego wychowanków był bogaty, a uczniowie poprzez czytanie stale poszerzali swoje ho-

ryzonty, wzbogacali emocje, coraz lepiej rozumieli motywy postępowania innych i dzięki temu stawali się lepszymi, wrażliwymi i tolerancyjnymi ludźmi.

Głośne czytanie bajek przez nauczyciela

Przedszkole Publiczne w Hucie Starej A nie tylko uczestniczy w ogólnokrajowej akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, ale systematycznie podejmuje działania, aby książka była codziennie obecna w życiu każdego przedszkolaka. Przede wszystkim w sali znajduje się stale uzupełniany, wyeksponowany i łatwo dostępny kącik ze starannie dobranej książki, mającymi piękne ilustracje, które zachęcają do sięgania i zaglądania do nich. Ponadto, nauczyciel często zwraca uwagę dzieci na znajdujące się w kąciku książeczki, a także z odpowiednią dykcją, modulacją głosu i starannie oddając emocje, czyta głośno swoim wychowankom, pokazując przy tym zamieszczone w tekście ilustracje.

Przedszkolaki, które początkowo nudziły się podczas głośnego czytania bądź nie potrafiły się odpowiednio skupić, widząc zaangażowanie innych dzieci, z czasem stały się równie wspaniałymi słuchaczami. Obecnie już wszystkie dzieci słuchają bardzo chętnie, nawet te, które początkowo miały trudności z koncentracją. Nauczyciel zawsze dba o to, aby czytanie przebiegało w spokojnej, miłej, przyjaznej atmosferze i aby nic nie rozpraszało uwagi dzieci. Dbą też o to, aby książka była ciekawa, wesoła, bo dzieci bardzo lubią się śmiać. Po lekturze bardzo często nauczyciel zadaje dzieciom różne pytania, sprawdzające znajomość i stopień przyswojenia usłyszanych treści lub bawi się z nimi w pantomimę, dzięki której za pomocą ekspresji ciała i mimiki pokazują własne emocje. Pantomina jest formą zabawy, która rozwija wyobraźnię,

pomysłowość i uczy wyrażać podekscytowanie. Przedszkolaki chłoną świat przedstawiony czytanych im bajek i baśni. Jest on dla nich atrakcyjny, inspirujący. Na jego podstawie kreują swój własny świat. Także ciekawe onomatopeje i proste rymy z utworów wierszowanych długo pozostają w pamięci małych słuchaczy, co z kolei udowadniają odpowiedzi na zadawane pytania.

Dzięki Marii Molickiej, autorce m.in. „Bajek terapeutycznych” oraz wielu publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu psychologii dziecka wiemy, że czytanie bajek i baśni pełni dodatkowo ważną funkcję terapeutyczną, pomagając młodym ludziom uporać się z własnymi problemami i lękami, nawet tymi, o których nauczyciel wychowawca nie wie albo nie zdaje sobie z nich sprawy.

Zabawy sprawdzające stopień przyswojenia usłyszanych treści

Nauczyciele naszego przedszkola dbają też o to, by dzieci kilka razy w roku oglądały inscenizacje bądź uczestniczyły w przedstawieniach teatralnych, które stanowią swoistą wizualizację poznanych wcześniej utworów literackich, np. „Jaś i Małgosia”, „Słodki domek”, „Wielki odkrywca”.

Samodzielne czytanie bajek

Jako że dla czytelników ważnym miejscem jest biblioteka, nasze przedszkolaki często odwiedzają Bibliotekę Publiczną w Hucie Starej B.

Przedszkolaki w bibliotece

Celem tych wycieczek jest pokazanie dzieciom, że biblioteka jest miejscem bardzo przyjaznym, bezpiecznym, w którym panuje cisza i spokój, a przede wszystkim mieści się ogromne bogactwo dostępnej dla każdego wiedzy i ciekawostek, pomagających przenosić czytelnika w inny, ciekawy, pełen przygód świat, w którym bibliotekarz jest nie tylko przewodnikiem, ale też przyjacielem.

Doniosłym momentem w życiu każdego przedszkolaka jest pasowanie na czytelnika

i założenie karty czytelnika, dzięki czemu dzieci mogą systematycznie odwiedzać bibliotekę i samodzielnie wypożyczać wybrane przez siebie książki.

Wypożyczanie książek w bibliotece

Mamy nadzieję, że obecnie podejmowane przez nas działania zachęcą naszych wychowanków także w przyszłości do sięgania po książkę każdego dnia. Wierzymy, że dobre praktyki zaszczerpione dzieciom w przedszkolu przyniosą wymierne korzyści w ich dorosłym życiu.

Małgorzata Wiśniewska-Cabała

Przedszkolaki z Przedszkola Publicznego w Hucie Starej A

red. dr Jarosław Durka

Zespół Szkół Publicznych nr 1 w Myszkowie

doradca metodyczny

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

ELEMENTY WSPÓŁCZESNEGO PATRIOTYZMU W UJĘCIU REGIONALNYM I OGÓLNOPOLSKIM KONSPEKT GRY MIEJSKIEJ DO ZREALIZOWANIA W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH W RAMACH WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Scenariusz został opracowany przez studentów historii Uniwersytetu Opolskiego: Izabelę Chojną, Katarzynę Listwan, Rafała Łagunę, Patryka Pietruszkę, Aurelię Rybol, Magdalenę Wańczyk, Aleksandrę Tofel pod kierunkiem dr. Jarosława Durki, nieetatowego pracownika Uniwersytetu Opolskiego.

Zajęcia zostały podzielone na trzy moduły. Można je odpowiednio zaadaptować do każdej miejscowości, wykorzystując odpowiednie miejsca i modyfikując treść zadań. Gra może być też ciekawą formą konkursu. Pamiętajmy o bezpieczeństwie – grupom powinni towarzyszyć opiekunowie. O pomoc w organizacji gry miejskiej można poprosić rodziców.

CELE:

- poznanie elementów przestrzeni miejskiej,
- poszerzenie wiedzy uczniów dotyczącej własnego regionu,
- poznanie dodatkowych informacji dotyczących zabytków i atrakcji miasta,
- poznanie elementów dialektu śląskiego,
- poznanie uprawnień posiadanych przez obywateli i umiejętności korzystania z nich,
- zdobycie umiejętności komunikacji interpersonalnej,
- zainteresowanie uczniów wydarzeniami związanymi z przeszłością miasta,
- zainteresowanie uczniów wyglądem miasta przed II wojną światową,
- wskazanie uczniom cech współczesnego patriotyzmu.

MIEJSCE: Opole

FORMA PRACY: grupowa (grupy od 4 do 8 osób), zajęcia terenowe.

CZAS: od 1 godziny lekcyjnej do 3 godzin lekcyjnych – w zależności od wyboru liczby realizowanych modułów.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: kartki A4 z zadaniami/pytaniem, wykorzystanie lokalnych miejsc pamięci, pomników, mapa miasta, muzyka do tańca – polonez, ilustracje przedstawiające znanych patriotów związanych z Opolem, fotografie wybitnych Polaków, ilustracje przed-

stawiające znanych artystów występujących na festiwalu w Opolu, blankiety pocztowe, ilustracja przedstawiająca włodarzy Opola.

REALIZACJA:

Organizatorzy gry miejskiej ustalają szczegóły gry (tworzenie planu gry, zadań, ustalanie punktacji za czas i za poszczególne zadania, zaznaczanie na mapkach odpowiednich miejsc).

GRA MIEJSKA:

Na zajęciach poprzez losowanie tworzone są grupy, które będą brały udział w grze.

Każda grupa otrzymuje mapkę z zaznaczonymi na niej punktami (plac Wolności, Wzgórze Uniwersyteckie przy placu Kopernika, stary Rynek, mury miejskie przy Katedrze Opolskiej, Wieża Piastowska).

Grupy wyruszają z wyznaczonego miejsca startu (począwszy od grupy I, każda kolejna grupa z 10-minutowym opóźnieniem, organizator zapisuje czas wyjścia poszczególnych grup).

Organizatorzy gry zajmują odpowiednie miejsca (udają się do wyznaczonych punktów) i czekają na poszczególne grupy. Gdy grupa odnajdzie organizatora, ten prezentuje zadanie i mierzy czas jego realizacji.

Moduł I. Współczesny patriotyzm

Zadania:

1. *Plac Wolności*: uczestnicy zapisują na kartkach, jakim wydarzeniom poświęcone są trzy pomniki, które mieszczą się na placu Wolności. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 3 pkt.
2. *Wzgórze Uniwersyteckie*: uczestnicy zapisują nazwiska trzech osób związanych z Opolem, które uznawane są za patriotów. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 3 pkt.
3. *Rynek*: do uczestników grupy zostaje skierowane pytanie: Jakie znacie tańce narodowe? A następnie polecenie: Zatańczenie poloneza (nawiązanie do polonezów corocznie tańczonych przez maturzystów na opolskim Rynku). Za zadanie można otrzymać maksymalnie 2 pkt.
4. *Mury miejskie*: na uczestników grupy czeka jeden z organizatorów, który przekazuje im kartkę z pytaniami: Podaj definicję patriotyzmu. Jakie są cechy współczesnego patriotyzmu? Za zadanie można otrzymać maksymalnie 3 pkt.
5. *Wieża Piastowska*: w zadaniu wykorzystano mapy miasta, z których przez całą grę korzystali uczestnicy. Grupy otrzymały pięć fotografii wybitnych Polaków. Zadaniem uczestników było dopasowanie odpowiednich nazwisk do fotografii (nazwiskami prezentowanych osób są nazwane ulice w Opolu). Za zadanie można otrzymać maksymalnie 3 pkt (za odpowiednie dopasowanie pięciu nazwisk do fotografii – 3 pkt, za dopasowanie trzech nazwisk – 2 pkt, za dopasowanie dwóch nazwisk – 1 pkt).

Organizatorzy spisują czas końcowy poszczególnych grup (po wykonaniu zadania). Przyznają 2 pkt grupie, która wykonała zadania w najkrótszym czasie, 1 pkt grupie, która zajęła pod tym względem drugie miejsce. Maksymalnie za zadania w tym module można zdobyć 16 pkt, przy czym uzyskanie przez grupę 13 pkt uważa się za wynik bardzo dobry.

Moduł II. Obywatel w urzędzie

Zadania:

1. *Urząd Wojewódzki*: grupy wypisują kompetencje Urzędu Wojewódzkiego. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 3 pkt.
2. *Ratusz*: pierwszym zadaniem uczestników jest podanie imienia i nazwiska jednego z obecnie urzędujących prezydentów Opola. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 2 pkt. Następnie grupy wypisują dwa zadania własne gminy i dwa zadania zlecone gminy. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 4 pkt.
3. *Poczta Główna*: uczestnicy pobierają dowolny blankiet pocztowy i wypełniają go. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 3 pkt.

Organizatorzy spisują czas końcowy poszczególnych grup (po wykonaniu zadania). Przyznają 2 pkt grupie, która wykonała zadania w najkrótszym czasie, 1 pkt grupie, która zajęła pod tym względem drugie miejsce. Maksymalnie za zadania w tym module można zdobyć 14 pkt, przy czym uzyskanie przez grupę 11 punktów uważa się za wynik bardzo dobry.

Moduł III. Problematyka regionalna

Zadania:

1. *Instytut Śląski w Opolu*. Prowadzący wyjaśnia, iż mieszkając na Górnym Śląsku mamy codziennie styczność z dialektem śląskim, tzw. *ślonską godką*. Z tego powodu, zadaniem uczestników jest przetłumaczenie kilku słów z dialektu śląskiego na język polski ogólny. Wyrazy są podzielone w następujący sposób:

Kategoria	Dialekt śląski – ślonsko godka	Język polski ogólny	pkt
rzeczowniki	antryj	<i>przedpokój</i>	1
	lauba	<i>ganek/altana</i>	1
czasowniki	pizło	<i>uderzyło</i>	1
	rzykać	<i>modlić się</i>	1
przymiotniki	ruby	<i>gruby</i>	1
	pierziński	<i>okropny</i>	1
trudne zadanie	We antryju na bifyju stoi szolka tyju.	<i>W przedpokoju na kredensie stoi filiżanka herbaty.</i>	2

Za zadanie można otrzymać maksymalnie 8 pkt. Po wykonaniu zadania prowadzący przekazuje uczestnikom dawne zdjęcie Opola przedstawiające kolejny punkt spotkania.

2. *Ulica Krakowska od strony Rynku*. Zadanie dotyczy jednej z głównych atrakcji regionalnych Opola – Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowicach. Prowadzący wręcza uczestnikom podstawowe informacje na temat muzeum. Zadanie polega na zachęceniu napotkanego przechodnia do zwiedzenia omawianego miejsca. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 5 pkt. Po jego wykonaniu prowadzący przekazuje uczestnikom dawne zdjęcie Opola przedstawiające kolejny punkt spotkania.
3. *Ratusz w Opolu*. Z tego miejsca rozciąga się widok na Katedrę, kościół Franciszkanów oraz widoczna jest wieża Kościoła na Górcie. Zadaniem uczestników jest napisanie na kartce, pod jakim wezwaniem są przynajmniej dwa z trzech wymienionych kościołów. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 2 pkt. Jeśli zadanie sprawiałoby trudność, uczestnicy mogą skorzystać z pomocy prowadzącego, który pokazuje im zdjęcia ołtarzy w trzech wymienionych kościołach. Po wykonaniu zadania prowadzący przekazuje uczestnikom dawne zdjęcie Opola przedstawiające kolejny punkt spotkania.
4. *Ulica Książąt Opolskich od strony Rynku*. Prowadzący wyjaśnia, że ostatnie zadanie związane jest z Opolem jako stolicą polskiej piosenki. Przypomina o odbywającym się corocznie w Opolu Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki. Zadanie polega na zapisaniu nazwisk/nazw pięciu piosenkarzy lub zespołów muzycznych, których gwiazdy znajdują się na opolskiej Alei Gwiazd. W razie trudności z wykonaniem zadania uczestnicy mogą podejść do Alei Gwiazd i uzupełnić brakujące informacje. Za zadanie można otrzymać maksymalnie 5 pkt.

Organizatorzy spisują czas końcowy poszczególnych grup (po wykonaniu zadania). Przyznają 2 pkt grupie, która wykonała zadania w najkrótszym czasie, 1 pkt grupie, która zajęła pod tym względem drugie miejsce. Maksymalnie za zadania w tym module można zdobyć 22 pkt, przy czym uzyskanie przez grupę 19 pkt uważa się za wynik bardzo dobry.

PODSUMOWANIE

Po wykonaniu zadań prowadzący dziękuje uczestnikom za wzięcie udziału w grze miejskiej i prosi ich o udanie się do szkoły.

Jeśli prowadzący nauczyciel zdecydował się na realizację tylko jednego z modułów w trakcie gry miejskiej, ogłasza liczbę punktów zdobytych przez grupy, zapoznaje uczniów z poprawnymi odpowiedziami na wszystkie pytania, następnie rozdaje nagrody lub wystawia oceny.

Jeśli prowadzący nauczyciel zdecydował się na realizację wszystkich modułów, podlicza punkty zdobyte przez uczestników i przedstawia poprawne odpowiedzi na wszystkie zadania, które pojawiły się w czasie trwania gry miejskiej. Ogłasza, która z grup zdobyła najwięcej punktów, a tym samym zwyciężyła. Nauczyciel rozdaje nagrody lub wystawia oceny. Prowadzący gratuluje wszystkim udanego udziału w grze miejskiej.

**Oprac. zespół studentów historii Uniwersytetu Opolskiego
pod kierunkiem dr. Jarosława Durki**

Bibliografia:

- Caillois R., *Gry i ludzie*, Warszawa 1997.
Mańkowski R., Martynkin A., *Gry i ćwiczenia terenowe*, Warszawa 1978.
Nowakowska O., *Wszystko gra! Gry miejskie w przestrzeni Warszawy*, „Homo Ludens” 1/(3), 2011, s. 155–165.
Pluta K., *Jak przygotować grę miejską? Sześć prostych kroków*, [w:] *E-Akademia. Niezbędnik Młodego Menedżera Kultury*, [online], http://mmk.e.org.pl/eakademia/eakademia_scenariusze_gra.html, [dostęp 1.12.2015].

**Tomasz Karoń
Elżbieta Straszak**

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

SPRAWDZENIE PLANOWE W OCHRONIE DANYCH OSOBOWYCH

1. WPROWADZENIE DO TEMATYKI OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Ustawa o ochronie danych osobowych w Polsce uchwalona została 29 sierpnia 1997 r. Jej tekst jednolity z późniejszymi zmianami dostępny jest w Dzienniku Ustaw z 2015 r. pod pozycją 2135. Wymagania ustawowe są bardzo szerokie i narzucają wiele obowiązków oraz ograniczeń. Dlatego warto poznać przyczyny wdrożenia ww. prawa oraz jego problematykę.

Wraz z rozwojem technologii informacyjnych, już w latach 70. ubiegłego wieku, zaczęły powstawać pierwsze bazy, czy też banki danych. Duża ilość zgromadzonych w nich danych oraz możliwość dostępu do sieci komputerowej, prowadziły do zbierania informacji o dowolnych osobach, które nigdy nie wyraziły na to zgody.

Pierwszą ustawę o ochronie danych osobowych przyjęła w 1970 r. Hesja, jeden z landów RFN¹. W 1977 r. ustawę taką

przyjął rząd federalny Niemiec. Także w Komitecie Ministrów Rady Europy zaczęto pracować nad regulacjami prawnymi dotyczącymi ochrony prywatności osób. W efekcie wydano w latach 1973 i 1974 dwie rezolucje nr 22 i nr 29. Dotyczyły one prywatności osób, których dane przetwarzano: w sektorze prywatnym (rezolucja nr 22) i w sektorze publicznym (rezolucja nr 29). Co ważne, podkreślono już wtedy, że dane mogą być przechowywane tylko przez określony czas i w odpowiednim celu². Nie można było przechowywać danych tylko dlatego, że weszliśmy w ich posiadanie.

Parlament Europejski i Rada 24 października 1995 r. przyjęły dyrektywę 95/46/WE w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu danych³. Powyższa dyrektywa obliguje państwa członkowskie do przyjęcia odpowiedniej ustawy tak, aby cele wyznaczone w dyrektywie zostały osiągnięte. Jak już wspomniano, ustawę o och-

ronie danych osobowych przyjęliśmy 29 sierpnia 1997 r.⁴. Na podstawie przepisów delegacyjnych ustawy wydano akty wykonawcze. Najważniejszymi z punktu widzenia osób chroniących dane osobowe są: rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 kwietnia 2004 r. *w sprawie dokumentacji i przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych*⁵; rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 2008 r. *w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych*⁶; rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 r. *w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji*⁷; rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 r. *w sprawie sposobu prowadzenia przez administratora bezpieczeństwa informacji rejestru zbiorów danych*⁸; rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 10 grudnia 2014 r. *w sprawie wzorów zgłoszeń powołania i odwołania administratora bezpieczeństwa informacji*⁹.

Ważnym pojęciem z punktu widzenia ustawy jest pojęcie **administratora danych osobowych (ADO)**. Rozumie się przez to organ, jednostkę organizacyjną, podmiot lub osobę, o których mowa w art. 3 ustawy, decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych¹⁰. W szkołach i placówkach oświatowych jest to osoba pełniąca funkcję dyrektora szkoły lub placówki. Innym pojęciem, które warto poznać, są **systemy informatyczne**. Rozumie się przez to zespół współpracujących ze sobą urządzeń, programów, procedur przetwarzania informacji i narzędzi programowych zastosowanych w celu przetwarzania danych¹¹.

NIEKTÓRE ZMIANY W OCHRONIE DANYCH OSOBOWYCH WPROWADZONE Z DNIEM 1 STYCZNIA 2015 R.

Jedną z najważniejszych zmian wprowadzonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych ustawą z dnia 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej¹²

jest zmiana statusu i zadań Administratora Bezpieczeństwa Informacji (ABI) prowadząca do zachowania standardów wyznaczonych *dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych*. Zgodnie z nowymi, obowiązującymi od 1 stycznia 2015 r. przepisami, ABI jest niezależny w wykonywaniu zadań, prowadzi wewnętrzny rejestr zbiorów danych, przyznano mu także kompetencje w zakresie kontroli wewnętrznej dotyczącej przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych.

Ze względu na fakt, że artykuł skupia się na tematyce sprawdzenia planowego w ochronie danych osobowych, ostatnia kompetencja administratora bezpieczeństwa informacji będzie dokładniej rozważona. Jest ona określona w art. 36 a ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o ochronie danych osobowych. Wskazano tam, iż jednym z zadań ABI jest zapewnienie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych, między innymi poprzez sprawdzenie zgodności ich przetwarzania z przepisami o ochronie danych osobowych oraz opracowywanie w tym zakresie sprawozdania dla ADO. Zakres informacji, które powinny być umieszczone w sprawozdaniu dla ADO określono bardzo szczegółowo w art. 36 c ustawy o ochronie danych osobowych. Warto także zauważyć, że przyjęło się mówić o tych sprawdzaniach, że są realizowane dla administratora danych osobowych.

Należy stwierdzić, że ustawa o ochronie danych osobowych przewiduje także sprawdzenie zgodności przetwarzania danych osobowych realizowane na zlecenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO). Obowiązek ten określono w art. 19 b ustawy o ochronie danych osobowych.

Poglądowe informacje dotyczące sprawozdań dla ADO są zawarte w Informatorze ABI dostępnym na witrynie GIODO¹³. Dalsza konkretyzacja regulacji związanych ze sprawdzeniem następuje w rozporządzeniu Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 r. *w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji*¹⁴.

W §3 ust. 2 przytoczonego rozporządzenia określono dwa tryby sprawdzeń, którymi są:

- sprawdzenie planowe, realizowane według planu sprawdzeń,
- sprawdzenie doraźne, realizowane w przypadku powzięcia przez administratora bezpieczeństwa informacji wiadomości o naruszeniu ochrony danych osobowych lub uzasadnionego podejrzenia wystąpienia takiego naruszenia.

Jak już wspomniano, niniejszy artykuł skupia się głównie na tematyce sprawdzenia planowego. Zgodnie z regulacją zawartą w §3 ust. 2 pkt 1 *in fine* przytoczonego rozporządzenia, sprawdzenie to realizuje się według planu sprawdzeń. Regulacje związane z tym planem zawarto w ust. 3, 4, 5 i 6 paragrafu 3 ww. rozporządzenia. Zgodnie ze wskazanymi przepisami plan sprawdzeń powinien określać: przedmiot, zakres, termin przeprowadzenia poszczególnych sprawdzeń planowych oraz sposób i zakres ich dokumentowania. Warto podkreślić, że sprawdzenie planowe polega nie tylko na weryfikacji zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ochronie danych osobowych, co szczegółowo określono w punktach 1–4 ust. 4 wspomnianego rozporządzenia, ale także na dokonaniu sprawdzenia zbiorów danych osobowych oraz systemów informatycznych służących do ich przetwarzania. Jest to szczególnie ważne w związku z wymogiem określonym w §3 ust. 6 przytoczonego rozporządzenia narzucającym konieczność co najmniej jednokrotnego sprawdzenia na przestrzeni pięciu lat każdego zbioru danych i systemu informatycznego służącego do przetwarzania lub zabezpieczania danych u administratora danych osobowych.

SPRAWDZENIE PLANOWE W PRAKTYCE

Zakres, termin realizacji sprawdzenia planowego oraz sposób i zakres jego dokumentowania jest ustalony przez administratora bezpieczeństwa informacji w planie sprawdzeń przedstawionym administratorowi danych osobowych. Pracę nad tymi ustaleniami warto rozpocząć od analizy przepisów zawartych w §4 ust. 2 wymienionego wcześniej rozporządzenia. W tej jednostce redakcyjnej rozporządzenia określono bowiem otwarty katalog sposobów dokumen-

towania czynności realizowanych w toku sprawdzenia.

Należy tu szczególnie podkreślić, że realizacja dokumentowania podejmowanych czynności jest nie tylko kluczowym elementem sprawdzenia, o czym świadczą przepisy zawarte w art. 36 c pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych, lecz także elementem, który może zająć dużo czasu. Dokonanie właściwego wyboru sposobu dokumentowania czynności ma wpływ na czas realizacji samego sprawdzenia, przekłada się także na prawidłowość opisu stanu faktycznego w sprawozdaniu (por. art. 36 c pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych). Dla administratora bezpieczeństwa informacji jest to bardzo ważna informacja, gdyż na jej podstawie może on określić termin realizowanego sprawozdania planowego w taki sposób, aby nie kolidował on z innymi zadaniami realizowanymi przez instytucje oświatowe, np. egzaminami zewnętrznymi.

Pod uwagę należy wziąć także zakres realizowanego sprawdzenia. Zgodnie z przepisami zawartymi w §3 ust. 4 przytoczonego rozporządzenia przedmiotem sprawdzenia mogą być zbiory danych, ale także systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Wydaje się, że łatwiejszym organizacyjnie jest sprawdzenie dotyczące tak zwanych „papierowych” zbiorów danych osobowych, które przetwarzane są przez niewielką liczbę osób. Z tego też powodu warto zaplanować je jako pierwsze, tak, aby móc w łatwy sposób zapanować nad ewentualnymi problemami natury organizacyjnej. Nie należy jednak zapominać, jak to już wcześniej nadmieniono, że w okresie 5 lat jednokrotnym sprawdzeniem należy objąć wszystkie zbiory danych i systemy informatyczne służące do ich przetwarzania, znajdujące się u administratora danych osobowych. Płynie stąd wniosek, że kolejne sprawdzenia powinny już mieć dużo szerszy zakres.

PODSUMOWANIE

W podsumowaniu należy stwierdzić, że zmiany w ustawie o ochronie danych osobowych, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2015 r. (por. art. 41 ustawy o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej), dotyczą w dużej mierze statusu i zadań administratora bezpieczeństwa in-

formacji. Jednym z ważnych obowiązków nałożonych na osoby pełniące funkcje administratora bezpieczeństwa informacji jest realizacja tak zwanych sprawdzeń planowych dla ADO i przygotowywanie w tym zakresie sprawozdań.

Tomasz Karoń
Elżbieta Straszak

Przypisy:

- ¹ Kępa L., *Ochrona danych osobowych w praktyce*, Warszawa 2014, s. 17.
- ² Tamże, s. 17.
- ³ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, (Dz.Urz. WE L 281 z 23.11.1995 z późn. zm.).
- ⁴ Kępa L., op. cit., s. 18.
- ⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji i przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, (Dz.U. z 2004 r., nr 100, poz. 1024).
- ⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, (Dz.U. z 2008 r., nr 229, poz. 1536.).
- ⁷ Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji, (Dz.U. z 2015 r., poz. 745).
- ⁸ Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z 11 maja 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez administratora bezpieczeństwa informacji rejestru zbiorów danych, (Dz.U. z 2015 r., poz. 719).
- ⁹ Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów zgłoszeń powołania i odwołania administratora bezpieczeństwa informacji, (Dz.U. z 2014 r., poz. 1934).
- ¹⁰ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, (Dz.U. z 2015 r., poz. 2135 ze zm.).
- ¹¹ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, (Dz.U. z 2015 r., poz. 2135 ze zm.).
- ¹² Ustawa z dnia 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej, (Dz.U. z 2014 r., poz. 1662).

- ¹³ ABI – informator, [online], [dostęp 4.05.2016], dostępny w Word Wide Web, <https://abi.giodo.gov.pl/>.
- ¹⁴ Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji, (Dz.U. z 2015 r., poz. 745).

Bibliografia:

- Kępa L., *Ochrona danych osobowych w praktyce*, Warszawa 2014.
- Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, (Dz.Urz. WE L 281 z 23.11.1995 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji i przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, (Dz.U z 2004 r., nr 100, poz. 1024).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, (Dz.U. z 2008 r., nr 229, poz. 1536.).
- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji, (Dz.U. z 2015 r., poz. 745).
- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z 11 maja 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez administratora bezpieczeństwa informacji rejestru zbiorów danych, (Dz.U. z 2015 r., poz. 719).
- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów zgłoszeń powołania i odwołania administratora bezpieczeństwa informacji, (Dz.U. z 2014 r., poz. 1934).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, (Dz.U. z 2015 r., poz. 2135 ze zm.).
- Ustawa z dnia 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej, (Dz.U. z 2014 r., poz. 1662).
- ABI – informator, [online], [dostęp 4.05.2016], dostępny w Word Wide Web, <https://abi.giodo.gov.pl/>.

Barbara Kosta

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

Katarzyna Pogłodzińska

III Liceum Ogólnokształcące im. dr. W. Biegańskiego w Zespole Szkół
im. dr. W. Biegańskiego w Częstochowie

REGIONALNY FESTIWAL PIOSENKI EUROPEJSKIEJ „ŚPIEWANIE W BIEGANIE” POD HONOROWYM PATRONATEM PREZYDENTA MIASTA CZĘSTOCHOWY

*Piosenka jest dobra na wszystko.
Jeremi Przybora*

Podczas Regionalnego Festiwalu Piosenki Europejskiej, który odbył się 26 kwietnia 2016 r. w murach III LO w Częstochowie rozbrzmiewały znane i lubiane piosenki. Honorowy patronat nad Festiwalem objął Prezydent Miasta Częstochowy Krzysztof Matyjaszczyk, a patronat medialny „Częstochowski Biuletyn Oświatowy”. Przedsięwzięcie było owocem współpracy Zespołu Szkół im. dr. W. Biegańskiego w Częstochowie z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie. Jego przygotowaniem i koordynacją zajęły się: Katarzyna Pogłodzińska, nauczyciel języka angielskiego w Zespole Szkół im. dr. W. Biegańskiego w Częstochowie oraz Barbara Kosta, nauczyciel konsultant RODN „WOM” w Częstochowie.

Festiwal adresowany był do uczniów szkół gimnazjalnych uczących się języka angielskiego, francuskiego lub niemieckiego. Miał na celu promocję kultury europejskiej, popularyzację nauki języków obcych poprzez muzykę, prezentację umiejętności lingwistycznych i wokalnych młodzieży oraz integrację gimnazjalistów z Częstochowy i regionu.

Aula Zespołu Szkół im. dr. W. Biegańskiego otworzyła swoje podwoje dla uczestników, nauczycieli i zaproszonych gości, których uroczyste powitał dyrektor szkoły Jan Randak. Gośćmi festiwalu byli: Ryszard Stefaniak, zastępca prezydenta Częstochowy oraz Grażyna Bochenkiewicz, wicedyrektor ds. doskonalenia nauczycieli RODN „WOM” w Częstochowie. Zmagania konkursowe poprzedził występ wychowanków Niepublicznego Przedszkola Językowego Zgromadzenia Sióstr Córek Maryi z Pesche. Dzieci wprowadziły publiczność w atmosferę dobrej zabawy, śpiewając z zaangażowaniem,

a także wzruszającą spontanicznością piosenki w języku francuskim i angielskim.

Występujący

W Festiwalu wzięło udział 40 uczniów z 16 gimnazjów z Częstochowy i powiatów: częstochowskiego, kłobuckiego, lublinieckiego i myszkowskiego.

Zaproszeni goście

Soliści, duety, a nawet jeden tercet zaprezentowali wybrane przez siebie utwory znanych i lubianych wykonawców, między innymi: Édith Piaf, Vanessy Paradis, Zaz, Eltona Johna, Freddiego Mercurego, Stinga, Axelle Red, Adele, Rihanny, Amy Winehouse, zespołów ABBA i Queen. Klasyka przeplatała się z repertuarem współczesnym.

Przedszkolaki

Wszyscy wykonawcy zaprezentowali wysoki poziom artystyczny. Dojrzałość interpretacji, swoboda na scenie oraz muzykalność wokalistów zrobiły ogromne wrażenie zarówno na widzach jak i na jurorach, którzy w składzie: Zofia Gawryś, nauczyciel muzyki i juror konkursów wokalnych, organizator imprez i konkursów artystycznych; Maciej Maślikowski, muzyk, gitarzysta i wokalista, lider zespołu Shamboo; Barbara Kosta, nauczyciel języka francuskiego; Magdalena Mińczuk, nauczyciel języka angielskiego i Ewa Kaczmarek, nauczyciel języka niemieckiego oceniało walory wokalne i językowe, dobór repertuaru, interpretację utworu oraz ogólny wyraz artystyczny.

Jury

Podczas występu na prawdziwej scenie, przed liczną widownią wielu uczestnikom towarzyszyła trema. Dlatego koordynatorzy festiwalu wraz z nauczycielami i uczniami III LO im. dr. W. Biegańskiego zadbali o to, aby cała impreza przebiegała sprawnie, w przyjemnej atmosferze i aby dostarczyła przeżyć nie tylko dla ducha, ale i dla ciała.

Słodki poczęstunek był dla wszystkich miłym akcentem, a szczególnie dla wykonawców, którzy mogli zregenerować siły po wyczerpującym występie.

Decyzją jury laureatami Festiwalu zostali:

- I miejsce – Julia Piasecka z Zespołu Szkół w Zrębicach za interpretację utworu Adele „I Found a Boy”,
- II miejsce – Michalina Wypych z Gimnazjum nr 3 im. Armii Krajowej w Częstochowie za interpretację utworu Edith Piaf „Padam, Padam”,
- III miejsce – Anna Krzywoń z Gimnazjum im. J. Korczaka w Blachowni za interpretację utworu Birdy „Skinny Love”.
- Wyróżnienia otrzymali:
Olga Górnicka z Gimnazjum nr 12 w Częstochowie za wykonanie utworu Axelle Red „Elle danse seule”,
Marcelina Otto ze Społecznego Gimnazjum nr 2 w Częstochowie za wykonanie utworu Zaz „Si jamais j'oublie”,
Zofia Milejska z Gimnazjum nr 14 w Częstochowie za wykonanie utworu Imagine Dragons „Dream”,
Kamila Wiklińska i Wiktoria Maciejczyk z Gimnazjum nr 21 w Częstochowie za wykonanie utworu A Great Big World „Say something”.

Zwyciężczynie konkursu

Wszyscy uczestnicy Festiwalu otrzymali dyplomy i drobne upominki, natomiast laureaci zostali uhonorowani tabletami, nagrodami rzeczowymi oraz kursami gry na instrumencie i kursami nauki dowolnego języka obcego.

Wręczenie nagród

Laureaci konkursu

Gratulujemy nagrodzonym i życzymy dalszych sukcesów. Dziękujemy nauczycielom za przygotowanie uczniów do konkursu, a wszystkim uczestnikom za piękne wykonanie znanych i mniej znanych utworów. Serdeczne podziękowania kierujemy również do sponsorów. Zapraszamy do udziału w drugiej, przyszłorocznej edycji Festiwalu.

Fot. K. Topolski

**Barbara Kosta
Katarzyna Pogłodzińska**

Dorota Liberda

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

WIE KANN MAN KREATIV MIT MÄRCHENTEXTEN IM DAF-UNTERRICHT ARBEITEN? TEIL II

(AM BEISPIEL VON „BREMER STADTMUSIKANTEN” DER BRÜDER GRIMM)

Wer kennt nicht die Märchen der Brüder Grimm? Die magische Märchenwelt eignet sich sehr gut dafür, die Schüler/-innen im Fremdsprachenunterricht zu einer kreativen Arbeit zu motivieren. Einige Beispiele wurden schon im CBO-Artikel nr 4 (98) von 2015 gesammelt. In diesem Beitrag werden die nächsten Ideen für einen handlungs- und produktionsorientierten DaF-Unterricht mit Märchentexten präsentiert. Es wird empfohlen, alle Sinne der Schüler/-innen anzusprechen, d.h. sie sollten eine Möglichkeit haben, „mit Kopf, Herz und Hand” (Johann Heinrich Pestalozzi, 1746–1827) unterrichtet werden (kognitiver, affektiver und psychomotorischer Lernprozess).

Was ist eigentlich ein handlungs- und produktionsorientierter Unterricht (HPO-Unt.)?

In diesem Konzept wird es empfohlen, alle Sinne der Schüler/-innen anzusprechen, d.h. sie sollten eine Möglichkeit haben, „mit Kopf, Herz und Hand” (Johann Heinrich Pestalozzi, 1746–1827) unterrichtet werden. Der Unterricht sollte ein kognitiver, affektiver und psychomotorischer Lernprozess sein (laut Konfuzius-Prinzip „Ich höre und vergesse, ich sehe und erinnere mich, ich tue es und verstehe es”).

Einige HPO-Unterrichtsmodelle werden da erwähnt, z.B.:

a) textproduktives Verfahren (kreatives Schreiben)

Beispiele:

- eine mögliche Vorgeschichte zu einem Text (bzw. zu einer einzelnen Figur) schreiben,
- einen Text als Zeitungsbericht wiedergeben,
- für handelnde Personen zusätzliche Äußerungen erfinden,

- Briefe von und an Figuren schreiben,
- Tagebucheinträge von Figuren schreiben,
- einen inneren Monolog einer Figur schreiben (diese Aufgabe ist dem Verfassen von Tagebucheinträgen nah, z.B. mit einem Arbeitsauftrag „Stell dir vor, du bist ein Esel Schreib, was du vor dem Einbruch von Räubern gemacht hast“.).

Beim Schreiben ist es viel einfacher, Kreativität zu entfalten als beim spontanen Sprechen. Man hat mehr Zeit, um Änderungen vorzunehmen, d.h. über alles nachzudenken, etwas zu korrigieren, wegzulassen oder hinzuzufügen.

Die Sprache sollte praktisch erlebt werden. Man sollte viele Alltagssituationen simulieren, wo man die Sprache in der Praxis erfahren kann.

- b) Beispiele für szenische Gestaltungen
- eine Textsituation als lebendes Bild darstellen,
 - Figuren in Ich-Form vorstellen,
 - Interviews mit Figuren erfinden.
- c) Beispiele für visuelle Gestaltungen
- Graphisch-bildliche Darstellung von Handlungsabläufen,
 - Plakaten zu Figuren erstellen.

K O P I E R V O R L A G E

Übung 1

Gruppenarbeit: Du arbeitest für Bremer Allgemeine Zeitung und du hast vor, mit den Bremer Stadtmusikanten ein Interview zu machen. Bereite mit den Kollegen das Gespräch vor. Welche Fragen möchtet ihr stellen? Was antworten die Tiere? Spielt die Interviewsituation im Unterricht nach.

Beispiel für den Anfang:

Angela Müller: Bremer Allgemeine Zeitung. Mein Name ist Angela Müller. Ihr alle seid in ganz Deutschland bekannt. Ich hätte ein paar Fragen an euch, die uns die Facebook-Leser schicken.

Der Hahn: Hallo Frau Müller, es freut uns sehr.

Angela Müller: OK, dann fangen wir gleich an.

K O P I E R V O R L A G E

Übung 2 – So geht's weiter – Nachgeschichte

Arbeitet in Gruppen und klärt folgende Fragen:

- Wie soll das alles weitergehen?
- Wie werden die Bremer Stadtmusikanten in der Zukunft zusammen leben?
- Spielt die Szene nach.

Die Schüler/-innen sollten ihr Gruppenresultat präsentieren.

K O P I E R V O R L A G E

Übung 3 – „Mein Leben als Esel“ – Ein Blatt aus einem Tagebuch

Der Esel schreibt in sein Tagebuch über sein Leben, bevor er die anderen Tiere kennen lernte.

Die Märchentexte sind auch zur Wortschatzfestigung einzusetzen, z.B.:

KOPIERVORLAGE

Übung 4 – Tierstimmen

Welchen Laut machen die Tiere? Verbindet die passenden Teile!

1.	Der Hahn	gackert. (gack, gack)
2.	Das Huhn	wiehert. (iii, iii)
3.	Der Hund	grunzt. (oink, oink)
4.	Die Katze	kräht. (kikeriki)
5.	Das Pferd	miaut. (miau, miau)
6.	Das Schaf	blökt. (bäh, bäh)
7.	Das Schwein	bellt. (wau, wau)
8.	Der Vogel	meckert. (määääh)
9.	Die Ziege	zwitschert. (piep, piep)

Der Grammatikunterricht muss nicht langweilig sein. Wenn die Schüler/-innen im Sprachunterricht kreativ arbeiten, beherrschen sie die Grammatikregeln besser. Nachstehend finden Sie Übungen zur Wiederholung von Vergangenheitsformen der Verben in der deutschen Sprache (Präteritum).

KOPIERVORLAGE

Übung 5

Was tat jedes Tier? Markiere das passende Verb im Präteritum.

Der Esel	bellte	krähte	miaute	schrie
Der Hund	schrie	bellte	krähte	miaute
Die Katze	miaute	schrie	bellte	krähte
Der Hahn	krähte	miaute	schrie	bellte

Übung 6

Welche Präsensform ist richtig?

- Der Esel (schreien).
a) schreit b) schrie c) schreien
- Die Katze auf den Hund. (klettern)
a) kletterte b) klettert c) klettern
- Die Bremer Stadtmusikanten , Musik zu machen. (anfangen)
a) fingen an b) fangen an c) anfangen

usw.

Da wurden nur einige Beispiele für einen handlungs- und produktionsorientierten DaF-Unterricht mit dem Einsatz von Märchentexten erwähnt. Der Lernprozess ist dann viel effektiver und fördert in diesem Falle erfolgreicher den Erwerb der Lesekompetenzen.

Dorota Liberda

Bibliografia:

- G. Haas, *Handlungs- und produktionsorientierter Literaturunterricht Theorie und Praxis eines „anderen“ Literaturunterrichts für die Primär- und Sekundarstufe*, Cornelsen 1997.
- A. Lundquist-Mog, *Unterrichtsvorschläge rund um das Thema Märchen*, Goethe-Institut e.V., München 2010.
- H. Meyer, *Unterrichtsmethoden*. 2 Bände (Bd. 1: Theorieband. Bd. 2: Praxisband.). Cornelsen Scriptor, Frankfurt am Main 1987.
- G. Waldmann, *Produktiver Umgang mit Literatur im Unterricht: Grundriss einer produktiven Hermeneutik*, Schneider-Verlag 1998.
- G. Wöll, *Handeln: Lernen durch Erfahrung. Handlungsorientierung und Projektunterricht (Grundlagen der Schulpädagogik*. Bd. 23), Schneider-Verlag 1997.

Ewelina Makowska

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

MEILLEURS SOUVENIRS DE LA LUNE !

Nous entendons souvent dire que les jeunes d'aujourd'hui n'aiment pas lire... Mais ils n'arrêtent pas de lire ! Ils lisent des slogans de memes sur Internet, des posts d'amis sur Facebook, des informations sur Wikipedia, des articles... Oui, ils lisent, mais pas comme nous, leurs professeurs. La langue écrite les entoure tout autant que nous. En plus, la compréhension des textes écrits est la seule compétence que nos élèves peuvent travailler d'une façon autonome. Cela vaut la peine de les inciter à le faire.

Pour encourager nos apprenants à lire, proposons-leur des textes intéressants, amusants, utiles, motivants, parfois même provocants. Justement, je voudrais vous proposer de travailler sur un article consacré à la vente aux enchères d'une enveloppe qui a voyagé sur la Lune ! Je crois que ce texte peut intéresser les élèves parce qu'il parle d'un objet extraordinaire, des voyages dans l'Espace et d'une somme d'argent exorbitante !

Le texte sur lequel je vais travailler a été publié sur le site d'informations pour enfants <http://www.1jour1actu.com/>¹ (L'actualité à la hauteur d'enfants !) que je vous recommande fortement pour votre enseignement. C'est un site qui, via textes, vidéos et émissions radiophoniques, explique l'actualité aux jeunes. Il aborde les thèmes actuels, parfois mêmes difficiles, tels que les migrants, la liberté d'expression, les attentats... Donc, je ne crois pas qu'il soit utilisable avec les élèves très jeunes et débutants. Mais cela va être une source inépuisable pour travailler avec les adolescents et même adultes qui ont déjà atteint le niveau A2-B1.

Le texte que j'ai choisi est disponible à cette adresse-là : <http://www.1jour1actu.com/monde/meilleurs-souvenirs-de-la-lune-67887/>² et il a été publié le 6 avril 2016. Vous pouvez imprimer sa version en PDF. Déjà la version originale est accompagnée d'un quiz de 3 questions que vous pouvez réaliser avec les élèves de niveau intermédiaire. Je vais

vous proposer plus d'activités pour aborder ce thème avec les apprenants plus avancés pour une compréhension plus détaillée.

Bien évidemment, avant de travailler sur ce texte qui ne parle pas du quotidien, il y faut préparer nos élèves en leur proposant des exercices avant la lecture.

Voici mes propositions. Bien sûr, vous pouvez réaliser les deux exercices ou juste un seul, ceci dépend du niveau de votre groupe.

Avant de lire l'article, les élèves devraient acquérir ou réviser le contenu lexical et grammatical qu'ils vont rencontrer. Nous pouvons leur montrer une image/photo liée à l'espace. En bas de la page, vous allez trouver les adresses des photos gratuites trouvées sur www.pixabay.com dont vous pouvez vous servir en cours³. Distribuez les photos aux élèves divisés en quatre groupes et demandez-leur de les décrire. Ils peuvent utiliser les dictionnaires pour le faire. Votre but est d'entendre les mots suivants : espace, Lune, Terre, astronaute, navette spatiale / fusée, voyager dans l'espace.

Pour faciliter la compréhension du texte, je suggère de réaliser encore deux exercices où les apprenants travaillent avec les dictionnaires. Les voici :

Exercices avant la lecture :

Exercice 1 : Relie.

1. la vente aux enchères
2. séjourner
3. décoller
4. emporter avec soi
5. les recherches
6. stupéfait
7. se dérouler
8. l'enveloppe

- a) koperta
- b) zabrać ze sobą
- c) zdumiony
- d) aukcja
- e) toczyć się (np. o akcji)
- f) badania (np. naukowe)
- g) przebywać
- h) startować (o samolocie, staku kosmicznym)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

Exercice 2 : Associe les mots à leurs définitions.

1. énorme
 2. unique
 3. le téléspectateur
 4. en direct
 5. fasciné
- a) exceptionnel
 - b) la personne qui regarde la télévision
 - c) passionné
 - d) très grand
 - e) programme de télévision diffusé à l'instant de sa production

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Après cette partie servant d'introduction et de révision, nous pouvons passer à la lecture du texte :

Edith Marot : *Meilleurs souvenirs de la Lune* !⁴

Une lettre passée par la Lune va être vendue aux enchères le 30 avril prochain, en Italie. Pour une énorme somme.

Cette lettre, ou plutôt cette enveloppe, qui a **voyagé sur la Lune**, sera vendue aux enchères à la fin du mois, en Italie, pour au moins 50 000 euros. Son histoire est unique au monde. Le 16 avril 1972, l'astronaute Charles Duke décolle vers la Lune où **il séjourne 11 jours**, dans le cadre de la **mission Apollo 16**. Il emporte cette enveloppe avec lui.

[...]

C'est quoi, les missions Apollo ?

Cette lettre exceptionnelle témoigne aussi d'une **époque passionnante**. À partir de 1961, la NASA concentre ses recherches et ses projets de mission **sur la Lune** : c'est le programme Apollo. Le 21 juillet 1969, il y a presque 50 ans, **la mission Apollo 11**

envoie pour la première fois des astronautes sur la Lune. Presque **600 millions de téléspectateurs** ont assisté en direct, stupéfaits et fascinés, aux premiers pas de Neil Armstrong sur le satellite de la Terre.

Après la mission de 1969, des astronautes se sont posés sur la Lune **à 5 autres reprises** (au cours des missions Apollo 12, 14, 15, 16 et 17). La toute dernière mission, Apollo 17, s'est déroulée en décembre 1972.

Exercices après la lecture :

1. Qu'est-ce qu'on vend ?
 - ☐ une lettre
 - ☐ une enveloppe
2. Pourquoi cet objet est extraordinaire ?

.....
3. Quel prix peut-il atteindre ?
 - ☐ cinq mille euros
 - ☐ quinze mille euros
 - ☐ cinquante mille euros
4. Avec qui cet objet a voyagé sur la Lune ?
 - ☐ avec Charles Duke
 - ☐ avec Neil Armstrong
5. En quelle année un homme a marché sur la Lune pour la première fois ?
 - ☐ en 1961
 - ☐ en 1969
 - ☐ en 1972
6. Combien de fois les astronautes se sont posés sur la Lune ?

.....

Si les élèves semblent intéressés par ce thème, n'hésitez pas à continuer de le travailler en leur proposant d'écrire un court récit « Voudrais-tu voyager dans la Lune ? Pourquoi (pas) ? ». La même question peut bien évidemment être posée à l'oral. Voici une liste d'autres questions que vous pouvez poser également :

- À ton avis, quels sont les avantages et les inconvénients de voyager dans l'espace ?
- Si tu voyageais dans l'espace, quel objet emporterais-tu avec toi ?
- Est-ce que tu voudrais acheter l'enveloppe qui a voyagé dans la Lune ?
- Si tes amis t'offraient l'enveloppe de Charles Duke, qu'en ferais-tu ?
- Est-ce que tu possèdes des objets qui ont une grande valeur pour toi ? Lesquels ? Pourquoi ?

Vous allez retrouver ces exercices en PDF sur le site de RODN « WOM » de Częstochowa (<http://www.womczest.edu.pl/new/zasoby-educacyjne/jezyki-obce/jezyk-francuski/>) ainsi que le corrigé.

Corrigé :

Exercices avant la lecture :

Exercice 1 : 1-d ; 2-g ; 3-h ; 4-b ; 5-f ; 6-c ; 7-e ; 8-a

Exercice 2 : 1-d ; 2-a ; 3-b ; 4-e ; 5-c

Exercices après la lecture :

1. Qu'est-ce qu'on vend ? une enveloppe
2. Pourquoi cet objet est extraordinaire ? Il a voyagé sur la Lune.
3. Quel prix peut-il atteindre ? cinquante mille euros
4. Avec qui cet objet a voyagé sur la Lune ? avec Charles Duke
5. En quelle année un homme a marché sur la Lune pour la première fois ? en 1969
6. Combien de fois les astronautes se sont posés sur la Lune ? 5

J'espère que cette activité plaira à vos élèves et qu'elle ira bien avec leurs intérêts.

Ewelina Makowska

Przypisy:

- 1 Actualité à la hauteur d'enfants ! [accès 29 avril 2016]. Accessible sur : [http://www.1jour1actu.com/Marot Edith](http://www.1jour1actu.com/Marot%20Edith).
- 2 Meilleurs souvenirs de la Lune ! [en ligne]. [accès le 29 avril 2016]. Accessible sur <http://www.1jour1actu.com/monde/meilleurs-souvenirs-de-la-lune-67887/>.
- 3 Photo d'un astronaute - skeeze, CC0, [accès 29 avril 2016]. <https://pixabay.com/pl/astronauta-satelit%C4%85-iss-narz%C4%99dzia-877306/>
Photo de la Lune - Unsplash, CC0, [accès 29 avril 2016]. <https://pixabay.com/pl/ksi%C4%99%C5%B4Cyc-niebo-noc-niebieski-ciemny-731291/>
Photo de la Terre et de la Lune : Unsplash, CC0, [accès 29 avril 2016]. <https://pixabay.com/pl/ziemia-ksi%C4%99%C5%B4Cyc-b%C3%B3l-wsch%C3%B3d-s%C5%82o%C5%84ca-1388003/>
Photo d'une navette spatiale : skeeze, CC0, [accès 29 avril 2016]. <https://pixabay.com/pl/sojuz-rakiety-przestrze%C5%84-1099402/>.
- 4 Actualité à la hauteur d'enfants ! [accès 29 avril 2016]. Accessible sur : [http://www.1jour1actu.com/Marot Edith, 1 Meilleurs souvenirs de la Lune !](http://www.1jour1actu.com/Marot%20Edith%2C%201%20Meilleurs%20souvenirs%20de%20la%20Lune%20%5B%20en%20ligne%5D) [en ligne]. [accès le 29 avril 2016]. Accessible sur <http://www.1jour1actu.com/monde/meilleurs-souvenirs-de-la-lune-67887/>.

Aneta Żurek

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

INDYWIDUALNY PROGRAM EDUKACYJNO-TERAPEUTYCZNY (IPET) KOMPLEKSOWĄ OFERTĄ WSPARCIA DZIECKA, UCZNIA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Zmiany w naszym życiu są czymś powszechnym i stałym. Często budzą opór, lęk, a jednocześnie skłaniają do

refleksji i rozwoju. Mogą być także początkiem nowych, ciekawych inicjatyw i działań.

Tak jest również w sferze kształcenia uczniów z niepełnosprawnością. Zmiany w obszarze kształcenia specjalnego odbywają się stale od lat, a ich celem jest wypracowanie optymalnego modelu wsparcia uczniów z niepełnosprawnością. Ratyfikowane przez nasz kraj dokumenty, m.in. *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych*¹, zobowiązały Polskę do dostosowania prawa oświatowego do zawartych tam zapisów, m.in. zapewnienia włączającego systemu kształcenia dla uczniów z niepełnosprawnością. Te zobowiązania z kolei przełożyły się na modyfikację modelu pracy z uczniem z niepełnosprawnością.

W obszarze kształcenia uczniów z niepełnosprawnością w ostatnich latach obserwujemy liczne zmiany. Obok dopracowywania modelu kształcenia specjalnego, nastąpiły one również w modelu pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowanej w przedszkolach, szkołach i placówkach. Wszystkie te działania mają na celu maksymalne wsparcie grupy uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wprowadzana od 2010 r. nowa formuła pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wskazała uczniów z niepełnosprawnością jako potencjalnych odbiorców wsparcia realizowanego w szkole. Pojawiły się również nowe regulacje prawne zawarte w rozporządzeniach Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie:

- udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,
- warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych,
- warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach,
- rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych,
- ramowych statutów publicznych przedszkola oraz szkół publicznych,
- warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słucha-

czy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych,

- szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych,
- ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej.

Równolegle z funkcjonującym modelem udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz kształcenia specjalnego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trwają nieprzerwanie przeobrażenia w tym obszarze. Stale pojawiają się zmiany w regulacjach prawnych skutkujące modyfikacją wsparcia udzielanego bezpośrednio w przedszkolach, szkołach i placówkach uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pojawiające się zmiany w *Ustawie o systemie oświaty*² przekładają się na obowiązujące obecnie regulacje prawne zawarte w rozporządzeniach zarówno pomocy psychologiczno-pedagogicznej, jak i kształcenia specjalnego, wskazując optymalny model wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Aktualne podstawowe akty prawne w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego to:

- *Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,*
- *Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.*

Obydwa rozporządzenia nie wyczerpują wszystkich aspektów związanych z organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego w szkole. Są jednak nadrzędnymi wyznacznikami, wskazującymi, w jaki sposób wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi powinno być w szkole organizowane i realizowane. Kompleksowa pomoc dla dzieci, uczniów z niepełnosprawnością organizo-

wana i realizowana w przedszkolu, szkole, placówce powinna być zawarta w „skrojonym na miarę” indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym (IPET).

Indywidualizacja pracy z dzieckiem, uczniem z niepełnosprawnością bazuje zatem na prawidłowo opracowanym, dopasowanym do potrzeb ucznia i rodzica IPET-em, który obejmuje całość działań w stosunku do danego ucznia – od dostosowania programów, poprzez realizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej i zajęć rewalidacyjnych, po współpracę z rodziną dziecka, mającą na celu uwspólnienie oddziaływań całego otoczenia ucznia.

IPET, zgodnie z zapisami zawartymi w ww. regulacjach, ma być odpowiedzią na specjalne potrzeby dziecka, ucznia oraz całościową ofertą przedszkola, szkoły, placówki dla dziecka, ucznia, ale również dla rodzica. Program opracowuje się dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Takie orzeczenie otrzymują dzieci, uczniowie z niepełnosprawnością, uczniowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym oraz uczniowie niedostosowani społecznie³.

IPET jest dokumentem wypracowanym przez nauczycieli, specjalistów pracujących z danym dzieckiem w konkretnym przedszkolu, szkole, placówce. Jego idea zawiera się w całościowej, optymalnej, kompleksowej ofercie wsparcia dla konkretnego ucznia. Nie jest to jedynie suchy dokument, który musi być w szkole skonstruowany. Jego skrupulatne opracowanie oraz realizowanie ma pomóc w wyrównywaniu szans edukacyjnych.

Podstawą tworzenia IPET-u jest praca zespołowa. W skład zespołu dla konkretnego ucznia z niepełnosprawnością wchodzi wszyscy nauczyciele i specjaliści, którzy mają zajęcia z danym uczniem. To w zespole należy upatrywać siły. Nie można przecenić wartości pracy zespołowej, szczególnie w kontekście pracy z tak szczególną grupą uczniów, jaką są uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a szczególnie uczniowie z niepełnosprawnością. Zebranie informacji, spostrzeżeń i refleksji osób pracujących z danym dzieckiem, uczniem jest cenną wartością, którą można przełożyć na opracowanie optymalnego wsparcia dla konkretnego ucznia. Późniejsza realizacja zapi-

sów programu, zawartych w nim działań, realizowana przez każdego z członków zespołu, daje zdecydowanie większe przełożenie na funkcjonowanie konkretnego ucznia niż działania pojedynczego nauczyciela, a w końcowym etapie realizacji ewaluacja podjętych działań daje wszystkim nauczycielom informację zwrotną. Bez współpracy w zespole, wspólnie zaplanowanych i podjętych działań, wsparcie dla ucznia z niepełnosprawnością będzie z pewnością utrudnione, realizowane chaotycznie i nie da mu potrzebnej pomocy.

Regulacje prawne zawarte w rozporządzeniach Ministerstwa Edukacji Narodowej nie dają gotowej recepty, jak powinien być skonstruowany IPET. Zapisy w rozporządzeniu⁴ mówią o tym, co ma on zawierać, jakie obszary powinien określać. Jeśli chodzi jednak o konstrukcję samego dokumentu, jest tutaj dowolność. Każde przedszkole, szkoła i placówka konstruuje swoje wzory programów, dostosowując je do charakteru placówki oraz do etapu edukacyjnego. Warto pamiętać, aby tworzony IPET zawierał/określał obszary wymienione w rozporządzeniu:

„§ 6. 1. Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, o którym mowa w art. 71b ust. 1b ustawy, zwany dalej „programem”, określa:

- 1) zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych, o których mowa w art. 44b ust. 8 pkt 1 ustawy, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z dzieckiem lub uczniem;
- 2) zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem, w tym w przypadku:
 - a) dziecka lub ucznia niepełnosprawnego – działania o charakterze rewalidacyjnym,
 - b) ucznia niedostosowanego społecznie – działania o charakterze resocjalizacyjnym,
 - c) ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym – działania o charakterze socjoterapeutycznym;

- 3) formy i okres udzielania dziecku lub uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy;
- 4) działania wspierające rodziców dziecka lub ucznia oraz, w zależności od potrzeb, zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, a w przypadku przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i oddziałów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1–3 i 6–9 – również ze specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi i młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii;
- 5) zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka lub ucznia, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 4, a w przypadku ucznia gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej – także działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposób realizacji tych działań;
- 6) zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami dziecka lub ucznia w realizacji przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę lub ośrodek, o których mowa w § 2 ust.⁵.

Jeżeli przedszkole, szkoła czy placówka uznają, że program powinien zawierać więcej elementów składowych istotnych z punktu widzenia specyfiki ich pracy, to taki właśnie program powinny opracować. Jednak bezwzględnie musi on określać obszary wymienione powyżej.

Opracowując IPET warto wyszczególnić trzy etapy konstruowania i realizowania tego dokumentu:

I. Etap diagnozy i planowania działań

To bardzo ważny etap pracy. Dokonyjemy na nim głębokiego, wnikliwego rozpoznania potrzeb edukacyjnych i rozwojowych dziecka, ucznia oraz zaplanowania

działań, które będą odpowiedzią na wyłonione potrzeby. Przeprowadzając wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia⁶, dokonujemy zdiagnozowania przez zespół specjalnych potrzeb, możliwości, mocnych stron, zainteresowań ucznia. Jest to etap wymagający dużej wnikliwości i głębokiej analizy dokumentacji dotyczącej dziecka, ucznia, wytworów prac, kart zdrowia, informacji zawartych w orzeczeniach i opiniach wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, jak również obserwacji dziecka, ucznia podczas zajęć i pobytu w szkole, placówce. Od tego, jak starannie i trafnie zostanie dokonany etap diagnozy i planowania, zależy w jakim stopniu nasze działania zapisane w programie będą realną odpowiedzią na potrzeby dziecka, ucznia, rodzica oraz czy zaproponowane działania będą adekwatne do potrzeb dziecka, ucznia, rodzica. Efektem tego etapu pracy zespołu powinien być trafnie opracowany IPET, adekwatny do potrzeb konkretnego dziecka, ucznia.

II. Etap realizacji

Podczas etapu realizacji najistotniejsze jest, aby w bieżącej pracy z uczniem monitorować wykonywanie programu, dokonując refleksyjnej analizy co do zasadności, czy też trafności zaplanowanych działań. Realizując zapisy, zawarte w IPET zespół powinien spotykać się i w miarę potrzeb modyfikować program. Koordynator zespołu powołany przez dyrektora szkoły, placówki, zwołuje posiedzenia zespołu zgodnie z wyznaczonym wcześniej harmonogramem spotkań, bądź też w odpowiedzi na zgłoszoną potrzebę przez jednego z członków zespołu. Warto pamiętać, iż rodzic jest również pełnoprawnym członkiem zespołu dla swojego dziecka i zgodnie z regulacjami prawnymi ww. rozporządzenia, powinien być zawiadomiony o terminie każdego posiedzenia zespołu i o możliwości uczestniczenia w spotkaniu. Zaproponowane wsparcie dla rodziców dziecka, ucznia powinno być monitorowane, w celu sprawdzenia czy to, co zaplanowaliśmy na etapie diagnozy i planowania, odpowiada rzeczywistym potrzebom ucznia i jego rodziny. W miarę potrzeb, na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia przeprowadzanej co najmniej dwa razy w roku szkolnym, zespół dokonuje modyfikacji zapisów w IPET. Warto pamiętać,

iz IPET realizujemy na zajęciach obowiązkowych i dodatkowych. Wszystkie osoby pracujące z danym dzieckiem, uczniem powinny znaleźć się w zespole dla danego ucznia, aby na bieżąco indywidualizować pracę, uwzględniając potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka, ucznia.

III. Etap ewaluacji podjętych działań

Jeżeli na bieżąco monitorujemy i modyfikujemy IPET, podjęcie końcowej ewaluacji będzie podsumowaniem podjętych wcześniej działań. Po dokonaniu ewaluacji powinny zostać wysunięte wnioski co do dalszej edukacji dziecka, ucznia. IPET opracowujemy na taki okres, na jaki wydano orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłuższy jednak niż etap edukacyjny. Kończąc realizację programu, dziecko, uczeń znajdzie się prawdopodobnie przed kolejnym etapem edukacyjnym, a wyłonione podczas ewaluacji wnioski staną się cenną pomocą dla nauczycieli, którzy będą opracowywali IPET dla tego ucznia na kolejny etap edukacyjny. Wnioski te będą równie cenną informacją dla rodziców odnośnie możliwości edukacyjnych ich dziecka, jak i nauczycieli.

Realizując kolejne etapy opracowywania i realizowania programów, powinniśmy pamiętać o celach, jakie chcemy osiągnąć, wspierając konkretnego ucznia. Zawsze nadrzędnym celem jest przygotowanie dziecka, ucznia do samodzielności i niezależności w życiu dorosłym. Mając na względzie dobro dziecka, ucznia, będziemy podejmować działania zgodne z potrzebami jego i rodziny, zawsze z poszanowaniem godności ucznia jako osoby. Dostosowanie potrzeb edukacyjnych do potrzeb ucznia to również wybór placówki, szkoły, w której uczeń będzie realizował kształcenie specjalne. Czy będzie to placówka ogólnodostępna, integracyjna czy specjalna powinno być zgodne z tym, gdzie specjalne potrzeby tego konkretnego ucznia będą najefektywniej zaspokojone. IPET teoretycznie taki sam dla danego ucznia, lecz realizowany w różnych typach placówek, będzie miał zupełnie inny charakter.

W ostatnich miesiącach w całej Polsce odbywa się ogólnopolska debata o systemie oświaty, mająca na celu wypracowanie optymalnego kierunku oświaty w Polsce. Jednym z obszarów, nad którym pracuje grupa ekspertów Ministerstwa Edukacji Narodowej, jest kształcenie specjalne. Powinniśmy zatem być przygotowani na wprowadzanie kolejnych zmian w zakresie pracy z uczniami z niepełnosprawnością.

Aneta Żurek

Przypisy:

- ¹ Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. 2012 poz. 1169).
- ² Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz.U. 1991, nr 95, poz. 425).
- ³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. 2015, poz. 1113).
- ⁴ Tamże
- ⁵ Tamże.
- ⁶ Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Materiały szkoleniowe, cz. II, Warszawa 2010.

Bibliografia:

- Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych* sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. 2012, poz. 1169).
- Ustawa o Systemie Oświaty* z dnia 7 września 1991 r. (Dz.U. 1991, nr 95, poz. 425).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym* (Dz.U. 2015, poz. 1113).
- Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Materiały szkoleniowe, cz. II*, Warszawa 2010.
- Dziecko z niepełnosprawnością w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej – wyzwanie dla JST*, Warszawa 2015.

PUBLICZNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA RODN „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

Agata Arkabus

Anna Plusa

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

DOBRA ZMIANA W BIBLIOTECIE – OGÓLNOPOLSKA DEBATA „ROLA BIBLIOTEK SZKOLNYCH I PEDAGOGICZNYCH W SYSTEMIE OŚWIATY”

„Rola bibliotek szkolnych i pedagogicznych w systemie oświaty” to ogólnopolska konferencja odbywająca się w ramach debat oświatowych Ministerstwa Edukacji Narodowej „Uczeń. Rodzic. Nauczyciel – Dobra zmiana”. Inicjatorami i moderatorami debaty byli eksperci dobrych zmian MEN oraz nauczyciele bibliotekarze Publicznej Biblioteki Pedagogicznej Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie – Agata Arkabus i Anna Plusa.

Wydarzeniem poprzedzającym konferencję była debata „Funkcjonowanie bibliotek” zorganizowana 15 kwietnia 2016 r. w Ministerstwie Edukacji Narodowej w Warszawie z udziałem Macieja Kopcia, Podsekretarza Stanu i Bożeny Skomorowskiej, przedstawiciela Departamentu Podręczników, Programów i Innowacji. Spotkanie prowadziła Agnieszka Pietryka, przedstawiciel Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie.

6 maja 2016 r. Aula „Forum” RODN „WOM” w Częstochowie zgromadziła prawie stu nauczycieli bibliotekarzy, dyrektorów szkół i bibliotek pedagogicznych oraz przedstawicieli organizacji i towarzystw bibliotekarskich z całego kraju. W debacie wzięła udział Bożena Skomorowska, przedstawiciel Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie.

Spotkanie składało się z dwóch modułów. W pierwszej części plenarnej prelegenci zaprezentowali obecną sytuację organizacyjną bibliotek szkolnych i pedagogicznych naszego kraju. W swoich wystąpieniach odnieśli się również do problemów współczesnego bibliotekarstwa. Głos zabrali, wygłaszając referaty:

- prof. dr hab. Mariola Antczak, kierownik Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego – „Nowe wyzwania organizacyjno-edukacyjne dla bibliotekarzy bibliotek szkolnych”,
- Agnieszka Pietryka, kierownik Zespołu Informacji Pedagogicznej Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie – „Nauczycielu, nie jesteś sam! Współpraca biblioteki szkolnej i pedagogicznej warunkiem skutecznego wspierania pracy szkoły”,
- Agnieszka Miśkiewicz, prezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Krakowie – „Bibliotek szkolnych dziś i jutro”,
- Elżbieta Mieczkowska, przedstawiciel Konferencji Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych – „Biblioteka pedagogiczna – sprawdzony partner w edukacji XXI wieku”.

Część drugą debaty stanowiła dyskusja moderowana, dotycząca proponowanych zmian w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych. Moduł ten rozpoczął się omówie-

niem – przez Agatę Arkabus i Annę Plusę – wyników ankiety „Rola bibliotek szkolnych i pedagogicznych w systemie oświaty”. Zaprezentowana analiza wyników ankiety skierowanej do przedstawicieli środowisk bibliotek szkolnych i pedagogicznych była inspiracją do owocnej dyskusji uczestników spotkania.

Zmiany w zapisie Ustawy o systemie oświaty, edukacja czytelnicza i medialna w podstawie programowej, standardy pracy bibliotek szkolnych, finanse na infrastrukturę i sprzęt komputerowy bibliotek, ewidencja podręczników, współpraca biblioteki szkolnej i pedagogicznej to obszary tematyczne, które stanowiły przestrzeń merytoryczną do dyskusji dla uczestników debaty.

Zgromadzone podczas spotkania wnioski i postulaty zostały spisane. Po opracowaniu opublikowano je na stronie internetowej Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie (www.biblioteka.womczest.edu.pl) oraz przesłane do Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie.

Uczestnicy mieli możliwość obejrzenia filmu, który prezentował działania bibliotek pedagogicznych w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy z uczniem i nauczycielem. Film powstał na podstawie materiałów przygotowanych przez biblioteki pedagogiczne w Częstochowie, Toruniu i Elblągu.

Wnioski i postulaty przekazane do Ministerstwa Edukacji Narodowej:

I. BIBLIOTEKI SZKOLNE

1. Zmiana w zapisie Ustawy o systemie oświaty: biblioteka szkolna jest w każdej szkole

W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2015 r. poz. 2156 ze zm.) w art. 67 ust. 1 pkt 2 zapisano, że *do realizacji zadań statutowych szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania z biblioteki*.

Powyższy zapis umożliwia organom prowadzącym szkoły proces likwidacji bibliotek szkolnych lub ograniczanie godzin ich otwarcia. W małych miejscowościach często biblioteka szkolna jest jedynym miejscem, w którym uczeń ma możliwość wypożyczenia książek i innych opracowań. Wskazane jest, aby nowe zapisy konkretnie wskazy-

wały na obowiązek prowadzenia biblioteki szkolnej w każdej szkole.

2. Opracowanie standardów pracy biblioteki szkolnej

Od wielu lat towarzystwa i organizacje skupiające nauczycieli bibliotekarzy bibliotek szkolnych postulują do władz oświatowych o zatwierdzenie standardów pracy bibliotek szkolnych, które wyznaczyłyby konieczność uporządkowania podstaw prawnych regulujących zasady ich funkcjonowania. Standardy te określają bibliotekę szkolną jako pracownię interdyscyplinarną; precyzują warunki zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy; realizację przez nauczycieli bibliotekarzy w placówce szkolnej treści dydaktycznych; zadania i rolę nauczycieli bibliotekarzy; promocję i upowszechnianie czytelnictwa i biblioteki w środowisku lokalnym i inne¹.

3. Wprowadzenie zapisu o edukacji czytelniczej i medialnej do podstawy programowej

W obowiązującej podstawie programowej nie zostały zawarte treści z edukacji czytelniczej i medialnej, a współpraca nauczycieli różnych przedmiotów z biblioteką szkolną nie jest jasno sprecyzowana. Bibliotekarze zatrudnieni w szkołach pełnią zadania i obowiązki pedagogiczne oraz biblioteczne. Środowisko bibliotekarzy zgłasza wnioski o przywrócenie treści z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej, które umożliwią realizację zajęć dydaktycznych w szkole (ustawowo zapisane godziny dydaktyczne dla nauczycieli bibliotekarzy) oraz przyczynią się do nabycia przez uczniów umiejętności wyszukiwania i selekcji informacji, poszanowania praw autorskich oraz rozbudzania zainteresowań książką i literaturą. Wprowadzenie nowego przedmiotu: *edukacja informacyjna i czytelnicza* przyczyni się do realizacji powyższych celów.

4. Zakup sprzętu komputerowego dla bibliotek szkolnych

Rzeczywistość technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkołach wpływa na ich wykorzystanie w różnych obszarach organizacji i pracy placówki. Brak odpowiedniego wyposażenia i sprzętu komputerowego w bibliotece szkolnej wpływa negatywnie na jej odbiór przez uczniów jako nowoczesnej pracowni multimedialnej oraz wskazuje na

brak zainteresowania biblioteką jako miejscem rozwoju umiejętności z zakresu TIK. Biblioteka – centrum informacji multimedialnej powinna zachęcać dzieci i młodzież nie tylko atrakcyjnymi zbiorami, ale również nowoczesnym sprzętem i wyposażeniem.

5. Zwiększenie liczby etatów przy stałym wzroście obowiązków i zadań (np. ewidencja podręczników; realizacja rządowych programów rozwoju czytelnictwa). Ujednolicenie zasad zatrudniania nauczycieli bibliotekarzy.

Nauczyciele bibliotekarze pracujący w szkołach pełnią bardzo różne zadania i obowiązki związane z promowaniem czytelnictwa, rozbudzaniem zainteresowań książką, wykorzystywaniem TIK w pracy z uczniem. Zadania te są długoterminowe, realizowane są w różnych formach, z udziałem uczniów, nauczycieli, środowiska lokalnego. Niestety wielu bibliotekarzy pracuje na niepełnym etacie lub wykonuje swoje obowiązki w bardzo małej obsadzie, niewystarczającej w stosunku do liczby uczniów w szkole. Nowe obowiązki, związane np. z ewidencją podręczników, uniemożliwiają nauczycielom bibliotekarzom pracę dydaktyczną z uczniami. Brak jest uregulowań dotyczących norm zatrudniania nauczycieli na stanowisku bibliotekarza (liczba etatów w szkole). Ich opracowanie wpłynie na prawidłową organizację pracy biblioteki szkolnej.

6. Ograniczenie liczby zastępstw za innych nauczycieli

Nauczyciele bibliotekarze od wielu lat zmagają się z problemem nadużywania ich dyspozycyjności w kontekście zastępstw za innych nauczycieli. Zastępstwa są nieodpłatne, dezorganizują pracę biblioteki szkolnej i ograniczają do niej dostęp uczniom i nauczycielom. Liczne zastępstwa za nieobecnych nauczycieli oraz powierzanie im zadań w zastępstwie za nauczycieli innych przedmiotów powoduje okresowe zamykanie bibliotek i utrudnia czytelnikom dostęp do niej.

7. Ujednolicenie zasad stałego finansowania bibliotek

Biblioteki szkolne nie posiadają stałego finansowania, co powoduje, że księgozbiór nie jest powiększany i aktualizowany o nowe zbiory (książki, czasopisma, audiobooki, zbiory dla uczniów o specjalnych potrze-

bach edukacyjnych); w bibliotekach brak podstawowego wyposażenia (komputery, pomoce dydaktyczne, meble). Wizerunek biblioteki szkolnej, jako nowoczesnej i dobrze wyposażonej pracowni, wpłynie na pozytywny jej odbiór wśród uczniów, nauczycieli i rodziców, umożliwi nauczycielom bibliotekarzom poszerzenie oferty skierowanej do użytkowników biblioteki, a uczniom możliwość efektywnego i wartościowego spędzania wolnego czasu.

8. Zakaz łączenia bibliotek szkolnych z innymi instytucjami i jednostkami

Nauczyciele bibliotekarze wnioskuje o prawne regulacje dotyczące zakazu łączenia bibliotek szkolnych z innymi instytucjami i jednostkami oświatowo-kulturalnymi. Prawo łączenia bibliotek jest nadużywane przez samorządy, a skutki tych negatywnych zmian odczuwają przede wszystkim uczniowie i nauczyciele (w szczególności w małych miejscowościach).

II. BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNE

1. Doskonalenie kompetencji nauczycieli bibliotekarzy oraz stworzenie sformalizowanych struktur odpowiedzialnych za realizację nowych zadań, w tym procesu wspomagania szkół

W Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013 r. poz. 369) została określona nowa rola bibliotek. Jednym z głównych zadań bibliotek pedagogicznych jest organizowanie i prowadzenie wspomagania:

- a) szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej,
- b) bibliotek szkolnych, w tym w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną.

Wspomaganie jest organizowane i prowadzone z uwzględnieniem:

- a) kierunków polityki oświatowej państwa oraz zmian wprowadzanych w systemie oświaty,
- b) wymagań stawianych szkołom i placówkom, których spełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej,

zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego,

- c) realizacji podstaw programowych,
- d) wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego,
- e) wyników sprawdzianu i egzaminów,
- f) innych potrzeb wskazanych przez szkoły i placówki.

Pracownicy bibliotek pedagogicznych są wstępnie przygotowani do realizacji zadań, wynikających z kompleksowego wspomagania pracy szkoły, jednak potrzebują dalszego doskonalenia, szczególnie w zakresie metod trenerskich, pracy z dorosłymi oraz wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych i nabycia większego doświadczenia w realizacji wymienionych zadań. Istnieje także potrzeba stworzenia w związku z realizacją nowych zadań sformalizowanych struktur odpowiedzialnych za procesowe wspomaganie szkół i placówek w bibliotekach pedagogicznych.

2. Stworzenie ogólnopolskiej sieci bibliotek pedagogicznych

Obecnie biblioteki pedagogiczne nie działają w jednolitej, ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Funkcjonują w szeregu niezależnych, mniejszych sieci o zróżnicowanej strukturze lub są samodzielne. Biblioteki pedagogiczne współpracują z systemem doskonalenia nauczycieli. Zakres współpracy jest zróżnicowany. Struktury funkcjonowania bibliotek pedagogicznych w Polsce wygładają następująco:

- placówka macierzysta i jej filie,
- biblioteki powiatowe i gminne,
- biblioteki w strukturach placówki doskonalenia,
- inne struktury (np. centra, biblioteka z PP-P).

Mianem bibliotek określa się i odzwierciedla w statystyce zarówno placówki główne (nadrzędne), jak i ich filie. Są one liczone łącznie jako biblioteki, niezależnie od wielkości i stopnia samodzielności.

Stworzenie ogólnopolskiej sieci bibliotek pedagogicznych przyczyni się do zwiększenia efektywności współpracy między bibliotekami w całym kraju w zakresie dzielenia się zasobami, wymiany doświadczeń oraz promocji działań.

3. Dofinansowanie bibliotek pedagogicznych na poziomie powiatowym w podreżniki akademickie dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela

Biblioteki pedagogiczne, będąc placówkami specjalistycznymi, wspierają nie tylko pracę instytucji oświatowych, ale też poszczególnych nauczycieli, uczniów przygotowujących się do konkursów, olimpiad i egzaminów maturalnych oraz rodziców, ale w dużej mierze również studentów kierunków pedagogicznych. Nie można zapominać, że świadczą ponadto usługi wszystkim zainteresowanym kształceniem ustawicznym i podnoszeniem poziomu wiedzy w systemie pozaszkolnym. Struktura organizacyjna bibliotek pedagogicznych – placówka macierzysta w siedzibie województwa oraz filie umiejscowione w miastach powiatowych – umożliwia prowadzenie wielu spójnych działań obejmujących całe województwo. Widoczne są jednak duże braki w zakresie zasobów dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela.

4. Poszerzenie możliwości pozyskiwania środków finansowych przez biblioteki pedagogiczne o inne źródła (np. projekty unijne)

Biblioteki pedagogiczne powinny mieć możliwość pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, m.in. z funduszy unijnych. W ten sposób biblioteki mogłyby jeszcze efektywniej pracować w promowaniu narodowych programów rozwoju czytelnictwa i propagowaniu nowatorskich metod pracy z czytelnikiem.

III. BIBLIOTEKI SZKOLNE I PEDAGOGICZNE (wnioski wspólne)

1. Obligatoryjna współpraca bibliotek szkolnych z bibliotekami pedagogicznymi

Biblioteki pedagogiczne to instytucje, które wspierają nauczycieli bibliotekarzy szkolnych w realizacji zajęć z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej, organizacji i zarządzania biblioteką szkolną, doskonalenia zawodowego i podnoszenia kwalifikacji. Nauczyciele bibliotekarze współpracują ze sobą w różnych obszarach, których głównym celem jest promocja czytelnictwa, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy nauczyciela i szkoły

oraz doskonalenie warsztatu pracy. Zapisy prawne o obligatoryjnej współpracy bibliotek szkolnych z bibliotekami pedagogicznymi przyczyniają się do podniesienia jakości pracy obu instytucji.

2. Określenie sposobu przeprowadzania skontrum w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych

Dyrektorzy szkół i bibliotek pedagogicznych oraz nauczyciele bibliotekarze nie posiadają jasnych zapisów dotyczących przeprowadzania skontrum w bibliotece szkolnej i bibliotece pedagogicznej. Skontrum to sposób ewidencji materiałów bibliotecznych określony w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 205, poz. 1283). Przepisy tego rozporządzenia nie mają jednak zastosowania do bibliotek szkolnych i pedagogicznych, a jedynie do bibliotek należących do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, tj. bibliotek publicznych. Szkoły i biblioteki pedagogiczne, jako jednostki sektora finansów publicznych, powinny zatem przeprowadzać inwentaryzację zbiorów bibliotecznych jako środków trwałych, według zasad wskazanych w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 330 ze zm.). Inwentaryzacja przeprowadzana drogą spisu z natury powinna się odbywać raz na 4 lata, a nie jak skontrum raz na 5 lub raz na 10 lat. Prace związane z inwentaryzacją wpływają na dezorganizację pracy bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz wyłączenie bibliotekarzy z realizacji podstawnych zadań. W piśmie do Pani Danuty Brzezińskiej, Prezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, Ministerstwo Edukacji Narodowej odpowiada, że sposób przeprowadzania inwentaryzacji zbiorów w bibliotekach szkolnych powinien być przeprowadzony zgodnie z zapisami statutów poszczególnych szkół, które mogą w tym zakresie odwoływać się do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (Warszawa, 18 stycznia 2013 r., DKOW-WOKO-WD-509-2/12). Wskazane jest, by kwestia prowadzenia skontrum w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych została

jednoznacznie uregulowana w przepisach prawnych.

3. Powołanie w Ministerstwie Edukacji Narodowej osoby/zespołu do spraw bibliotek szkolnych i pedagogicznych z przedstawicielami w Kuratoriach Oświaty i podległych im delegaturach

Nauczyciele bibliotekarze wnioskują o powołanie w Ministerstwie Edukacji Narodowej osoby lub zespołu do spraw bibliotek szkolnych i pedagogicznych, które będą reprezentować nauczycieli bibliotekarzy, uwzględniać sugestie i opinie środowiska bibliotekarskiego, odpowiadać za sprawy związane z ich organizacją i funkcjonowaniem.

Wskazane, by przedstawiciele do spraw bibliotek działali również w Kuratoriach Oświaty i podległych im delegaturach.

4. Środki finansowe przydzielane na dodatki motywacyjne dla nauczycieli bibliotekarzy

Nauczyciele bibliotekarze wnioskują o ujednolicenie zasad wypłacania dodatku motywacyjnego. Obecnie dodatek ten jest zróżnicowany w poszczególnych województwach. W związku z powyższym dochody nauczycieli różnią się w zależności od miejsca wykonywanej pracy. Nauczyciele bibliotekarze postulują, aby dodatek motywacyjny był jednolity, a jego wysokość została ustalona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

**Agata Arkabus
Anna Piłsa**

Przypisy:

- ¹ Standardy pracy biblioteki szkolnej opracował zespół nauczycieli bibliotekarzy zrzeszonych w ZNP, TNBSP i SBP w oparciu o szerokie konsultacje środowiskowe [online], [dostęp 18.05.2016], dostępny w Internecie: <http://www.znp.edu.pl/media/files/5a7037946e6827b2a5d587d2bef37280.pdf>.

Magdalena Krzemińska

Szkola Podstawowa nr 19 im. J. Tuwima w Częstochowie

Anna Janas**Katarzyna Małasiewicz**

Szkola Podstawowa nr 11 im. M. Dąbrowskiej w Częstochowie

Joanna Resakowska

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

DYKTUŚ 2016

12 maja 2016 roku 42 uczniów klas trzecich z 21 częstochowskich szkół podstawowych przystąpiło do pisania dyktanda w ramach XIV edycji *Miejskiego konkursu ortograficznego Dyktuś*. Jak każdego roku, finał zmagania szkolnych mistrzów i wicemistrzów ortografii odbył się w Auli „Forum” Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie.

Uroczyste podsumowanie konkursu miało miejsce 24 maja br. Na uroczystość przybyli uczniowie z nauczycielami, rodzicami i dziadkami. W spotkaniu udział wzięli również zaproszeni goście: Ryszard Stefaniak, zastępca prezydenta Częstochowy, Elżbieta Szaraniec, dyrektor Zespołu Szkół nr 15 w Częstochowie i Maria Świniarska, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 11 w Częstochowie.

Uroczystość poprowadziła Renata Lipniewska, wicedyrektor ds. bibliotek pedagogicznych RODN „WOM” w Częstochowie.

W imieniu gości głos zabrał Ryszard Stefaniak, który pogratulował uczniom ogromnej wiedzy, podziękował nauczycielom za przygotowanie uczniów, a organizatorom za pracę związaną z organizacją konkursu.

Dla uczestników spotkania wystąpili uczniowie Szkoły Podstawowej nr 11 oraz zespół *Pluszowy Miś* ze Szkoły Podstawowej nr 19 w Częstochowie.

Wszyscy biorący udział w konkursie otrzymali dyplomy i drobne upominki. Dziesięciu tegorocznym laureatom wręczono nagrody książkowe ufundowane przez Krzysztofa Matyjaszczyka, Prezydenta Miasta Częstochowy, który ponownie w tym roku objął honorowy patronat nad konkursem.

*Uczniowie klas trzecich
podczas zmagania konkursowych*

Lista laureatów *Dyktusia* 2016:

- **Mistrz** – Mateusz Żeleziński, Szkoła Podstawowa nr 54 w Częstochowie
- **Wicemistrz** – Dominika Prusinowska, Szkoła Podstawowa nr 32 w Częstochowie
- **Wicemistrz** – Anna Matyjaszczyk, Szkoła Podstawowa nr 31 w Częstochowie
- **Wyróżnienia** – Karolina Zielińska, Szkoła Podstawowa nr 33 w Częstochowie; Jakub Kępa, Szkoła Podstawowa nr 48 w Częstochowie; Martyna Kowalik, Szkoła Podstawowa nr 31 w Częstochowie; Gabriela Magiera, Szkoła Podstawowa nr 54 w Częstochowie; Katarzyna Bielawska, Szkoła Podstawowa nr 21 w Częstochowie; Julia Wasiak, Szkoła Podstawowa nr 21 w Częstochowie; Przemysław Cisłowski, Szkoła Podstawowa nr 33 w Częstochowie.

Dzieciom gratulujemy wiedzy i umiejętności ortograficznych.

Wszystkim, którzy swoją pomocą wsparli nasze przedsięwzięcie, serdecznie dziękujemy.

* * *

Tekst dyktanda

„Paweł i Gawel w jednym stali domu”... wyrecytował Maciek Kozuch, znużony już dwugodzinnym wkuwaniem poezji Aleksandra Fredry. Bohaterowie wiersza uwikłani w przezabawną historię, przypominali mu relacje z niejakim Grzegorzem Ziębą, mieszkańcem wieżowca przy ulicy Księżycowej w Przemyślu. To nie kto inny jak obciety na jeża piątkoklasista, bębnił godzinami na werblach, kotłach i talerzach, doskonaląc swój wątpliwy talent. W tych zmaganiach do mistrzostwa towarzyszył mu wierny pupil, chart Hipolit. Psisko z natury pocziwe, przy łomocie instrumentów przeobrażało się w geniusza psiego wokalu. Wycie, skowyt, warczenie oraz grzmot palek po blachach tworzyły niepowtarzalną symfonię dźwięków. Wspólnota mieszkańców z Księżycowej z honorem znosiła burzliwy rozwój młodego muzyka. Jednakże Maciej, sąsiad z góry, był zdruzgotany. Jako prężny kapitan piłkarskiej drużyny młodzików „Zorza”, wracając z wyczerpujących sparingów, marzył, o relaksie w domowym zaciszu. Niestety, Grześ i jego wierny towarzysz taki stan uniemożliwiali. Upomnienia, krzyki, prośby czy

pogrożki nie robiły wrażenia na wirtuozie muzyki rozrywkowej. Nasz piłkarz wbrew rozsądkowi i na przekór męskiej logice, postanowił zaprzyjaźnić się z hałaśliwym sąsiadem. Jako że, świetnie radził sobie w kuchni, przygotował na sąsiedzkie spotkanie pizzę z bakłażanem i owocami morza, koktajl z porzeczek i jeżyn oraz ciasteczko ponczowe oprószone wiórkami z migdałów. Zaskoczony obrotem sprawy Grześ, przybył punktualnie. A że był łakomczuchem konsumował wszystko w okamgnieniu. W tak zwanym międzyczasie współpracujący z Maciem rodzice naszego wirtuoza, uruchomili ścieżkę dźwiękową z popisami syna. Hipolit wtórował również. Grzegorz, po nieoczekiwanej konfrontacji ze swoim talentem, przyrzekł profesjonalną naukę gry na perkusji już nie w mieszkaniu na Księżycowej, a w Miejskim Domu Kultury pod okiem fachowca. Z tej to powiastki morał w tym sposobie: „Jeśli ty komuś dobrze, to dobrze on tobie”.

Fot. I. Bajor

Magdalena Krzemińska
Anna Janas
Katarzyna Małasiewicz
Joanna Resakowska

Laureaci konkursu oraz Ryszard Stefaniak, zastępca prezydenta Częstochowy, Renata Lipniewska, wicedyrektor ds. bibliotek pedagogicznych RODN „WOM” w Częstochowie i organizatorzy

Marta Małek

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

WOLNO CZYTAĆ I NIE TYLKO...

II OGÓLNOPOLSKA Noc BIBLIOTEK

W PUBLICZNEJ BIBLIOTECE PEDAGOGICZNEJ RODN „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

W sobotę 4 czerwca 2016 r. w Publicznej Bibliotece Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie odbyła się II Ogólnopolska Noc Bibliotek pod hasłem *Wolno czytać*. W godzinach od 16⁰⁰ do 22⁰⁰ na uczestników tegorocznej edycji czekało wiele atrakcji i ciekawych zajęć, ponieważ w bibliotece wolno czytać, ale nie tylko...

Oficjalne rozpoczęcie nastąpiło o godzinie 16³⁰ w Auli Forum. Renata Lipniewska, wicedyrektor ds. bibliotek pedagogicznych RODN „WOM” w Częstochowie, powitała przybyłych gości. Następnie odczytany został wiersz D. Wawilów pt. *Szybko*.

Powitanie gości przez Renatę Lipniewską, wicedyrektor ds. bibliotek pedagogicznych RODN „WOM” w Częstochowie

Pierwszym punktem programu była projekcja filmu A. Maleszki *Magiczne drzewo*, po obejrzeniu którego dzieci i ich opiekunowie zostali zaproszeni do skorzystania z bogatej oferty zajęć proponowanych przez pracowników biblioteki.

W wypożyczalni można było pobrać większą niż zwykle liczbę książek.

W czytelni rodzice i opiekunowie przy „małej czarnej” wysłuchali koncertu skrzypcowego w wykonaniu Olgi Arkabus, która od wielu lat kształci się w Częstochowskiej Szkole Suzuki w klasie skrzypiec pod kierunkiem Marii Magdaleny Rogowskiej.

Najmłodsi uczestnicy Nocy Bibliotek miło spędzili czas w specjalnie przygotowanym w czytelni kąciaku malucha. Zorganizowano dla nich także zajęcia z wykorzystaniem urządzeń mobilnych: tablicy interaktywnej i tabletów – *Interaktywny maluch w bibliotece* oraz *Tworzenie interaktywnych książeczek w programie Story Jumper*.

Wszyscy, zarówno dzieci jak i dorośli, mieli okazję wziąć udział w warsztatach plastycznych pn. *Jak powstaje obraz? Od szkicu do barw...* oraz w warsztatach czytelniczo-plastycznych *Tworzenie Lapbooka*.

Zajęcia z wykorzystaniem urządzeń mobilnych

Warsztaty plastyczne

Dużą popularnością cieszył się *Teatrzyk Kamishibai*, który można było oglądać przez cały czas trwania imprezy. Teatrzyk prezentowany był przez bibliotekarki przebrane

w japońskie kimono, co dodawało czytanim bajkom magicznego charakteru.

Teatrzyk Kamishibai

Zwolennicy gier planszowych skorzystali z ich bogatej oferty prezentowanej w trakcie *Planszogrania z Bardem*.

Gry planszowe

Dla fanów filmu nauczyciele bibliotekarze zorganizowali *Wieczorne spotkanie z Panem Kleksem*. Zajęcia oparte były na ekranizacji *Akademii Pana Kleksa* J. Brzechwy. Dzieci wzięły również udział w grywalizacji i rozwiązywały zadania, które czekały na nich w różnych miejscach biblioteki. Zagadki związane były z treścią obejrzanego wcześniej filmu.

Kącik plastyczny

Nocne zwiedzanie biblioteki

Nie zabrakło również zajęć biblioterapeutycznych pt. *Kto czyta książki, żyje podwójnie*, w których udział wzięli uczniowie Zespołu Szkół nr 3 w Blachowni wraz z nauczycielami.

Noc Bibliotek zakończyła się, podobnie jak w ubiegłym roku, półmrocznym zwiedzaniem biblioteki z latarkami.

Punktem kulminacyjnym było poszukiwanie „zabłąkanego” między regałami Czerwonego Kapturka i towarzyszącego mu wilka. Dodatkową atrakcją stanowiła możliwość wykonania pamiątkowego zdjęcia z postaciami Czerwonego Kapturka i wilka.

Poszukiwanie Czerwonego Kapturka i wilka

Na zakończenie każdy uczestnik otrzymał *Certyfikat udziału w ogólnopolskiej akcji promującej czytelnictwo i biblioteki Noc Bibliotek*.

W tegorocznej Nocy Bibliotek udział wzięło ok. 100 osób. Wszystkim uczestnikom serdecznie dziękujemy i zapraszamy ponownie za rok.

Fot. I. Bajor, P. Włodarczyk

Marta Małek

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Urszula Wykurz

Publiczne Gimnazjum im. św. Franciszka z Asyżu w Poskwitowie

PROGRAM EDUKACYJNY „MOTYLE I MENUETY” DLA UCZNIÓW KLAS II–III GIMNAZJUM

Zyjemy w epoce gwałtownych przemian, spektakularnych odkryć, błyskotliwych opinii, dezynwoltury i smartfonowego przepychu. Żyjemy w rzeczywistości *instant*, w której wszystko musi być na wyciągnięcie ręki, podane błyskawicznie i z uśmiechem na twarzy zgodnie z paradygmatem konsumenckiej tabeli potrzeb. Użytkownik Facebooka i całej hipertekstowej infrastruktury otoczony jest z każdej strony bastionem emotikonów, wirtualnych szmerów, telekomunikacyjnych poszumów, reklamowej symfonii.

Nie ma ciszy, jest hałas, dużo hałasu, który tak bardzo upodobał sobie młody człowiek. Głośna muzyka, głośny śmiech, głośny płacz, głośny sprzeciw, nawet głośne ubranie. Wykorzystując różne teksty kultury: od lirycznych wyznań po ikonograficzne desygnaty, muzyczne eksploracje i filmowe odyseje, przygotowałam program edukacyjny „Motyle i menuety”. Celem programu jest kształtowanie właściwych postaw wobec osób niedosłyszających oraz zwrócenie uwagi uczniów na konieczność dbania o własny słuch. Program łączy treści profilaktyczne z tematyką zajęć realizowanych na lekcjach języka polskiego. Uczestnicy mogą dyskutować na temat kondycji młodego człowieka we współczesnym świecie dźwięków, analizując różne teksty kultury w kontekście aksjologicznym oraz w odniesieniu do zjawisk społeczno-obyczajowych zgodnie z dewizą, która głosi, że „człowiek nigdy nie

przestanie się dziwić, zastanawiać się i stawiać sobie kolejnych pytań”¹.

Uczniowie pracują także na materiałach edukacyjnych przygotowanych przez Polskie Stowarzyszenie Protetyków Słuchu w ramach organizowanej w latach 2009–2014 kampanii społecznej „Usłyszeć świat – usłysz wszystkie odcienie dźwięków”.

Program „Motyle i menuety” zakłada realizację zajęć wykorzystujących aktywizujące metody pracy z uczniem: trening twórczego myślenia, percepcję allocentryczną, przekład intersemiotyczny, identyfikację kodów muzycznych, ikonograficznych. Znając zaufanie młodych ludzi do przekazu audiowizualnego, którego niekwestionowanym reprezentantem jest kanał YouTube, należy zaprosić ich do królestwa dźwięków poprzez realizację projektu „Krzyk w muzyce, muzyka krzyku” oraz „Słuchając Rolling Stoneów”. Dydaktyczna wędrówka po labiryntach hard rocka może przynieść zaskakujące efekty w postaci cennych wniosków, mądrych konkluzji, refleksyjnych postaw. Projektując sytuacje dydaktyczne, nie należy ignorować tego, co znajduje się w centrum zainteresowań gimnazjalistów: barwnego przekazu popkultury czy wirtualnego uniwersum RPG. „Kultura popularna jest nie tylko miejscem zabawy, lecz jednocześnie przestrzenią, w której powstają i żyją współczesne mity”². Słuchać uczniów, to spoglądać w ich kierunku, uczyć się od nich, czerpać inspirację z niewyczerpanego

źródła, jakim jest wyzwolona z życiowego pragmatyzmu twórczość i autentyczność.

Należy pamiętać o tym, że „wychowanie jest jednocześnie światem w sobie i odbiciem świata. Jest podporządkowane społeczeństwu i współdziała z nim w osiąganiu jego celów”³. Warto te życiowe cele osiągać razem z młodym człowiekiem, który za chwilę sam będzie podejmować odpowiedzialne decyzje. Rozmowa na temat profilaktyki słuchu to spacer po krainie dźwięków, obrazów i metafor; to eksperymentowanie ze słowami, przedmiotami, opiniami. Dyskusja o filmowych perypetiach bohatera poprzedzona będzie malowaniem metafor krzyku i komentowaniem fryzur hard rockowych wokalistów. Zanim wybierzemy się na kolejny koncert ulubionego idola w legginsach lub ramonesce, by zobaczyć, jak wygląda popowa pirotechnika, wcielimy się w wielofunkcyjny odtwarzacz mp3. Nie da się ukryć, że „nasz stosunek do przedmiotów jest egocentryczny, czyli uwarunkowany naszymi potrzebami i użyteczną wartością przedmiotu. Percepcja allocentryczna ma być czymś przeciwnym. Chodzi w niej bowiem o spostrzeganie przedmiotu takim, jaki jest on <sam dla siebie>”⁴.

Możemy dojść również do wniosku, że życie jest wielką dyskoteką, ponieważ: otacza nas z każdej strony dźwięk, hałas, ruch i obraz, bo można poczuć się swobodnie, bo nawet na ulicy mrugają światła, bo żyjemy chwilą, bo ptaki śpiewają, bo z muzyką świat wygląda lepiej. Malowanie metafor krzyku to wykład o emocjach: miłych i ciepłych, agresywnych i niebezpiecznych. Zwieżdżając „Ogród Króla Świtu” Marka Bilińskiego, można odkryć nową jakość krzyku: krzyku pełnego ciszy, harmonii, blasku, słonecznych refleksów. Podejmowane w programie działania mają jeszcze jeden cel – ukryty i z dydaktycznego punktu widzenia niezwykle cenny: uczą odwagi w myśleniu, działaniu, komentowaniu, poszukiwaniu, uśmiechaniu się do siebie i obdarzaniu uśmiechem innych. Warto pamiętać o niezwykle sugestywnej uwadze znanego psychologa: „Odwaga jest ludziom niezbędną, aby umożliwić bycie i stawanie się. Szacunek do samego siebie i zaangażowanie są nieodzowne, jeśli «ja» ma posiadać jakąś realność”⁵. To właśnie tej odwadze zadeptykowane zostały „Motyle i menuety”.

CELE OGÓLNE:

- kształtowanie właściwych postaw wobec osób niedosłyszących,
- zwrócenie uwagi na konieczność dbania o własny słuch.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- kształtowanie postaw życzliwości, wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka,
- podjęcie profilaktyki zdrowotnej w zakresie słuchu (higiena słuchu),
- dyskusja na temat kondycji młodego człowieka we współczesnym świecie dźwięków i hałasów (analiza różnych tekstów kultury: muzyka, ikonografia, utwór literacki, analiza zjawisk społeczno-obyczajowych).

UCZESTNICY PROGRAMU:

Program adresowany jest do uczniów gimnazjum: klasa II-III i może być realizowany podczas całego roku szkolnego na godzinach z wychowawcą oraz lekcjach języka polskiego. Program wykorzystuje materiały edukacyjne przygotowane przez Polskie Stowarzyszenie Protetyków Słuchu w ramach ogólnopolskiej kampanii „Usłyszeć świat – usłysz wszystkie odcienie dźwięków”, która prowadzona była w latach 2009–2014⁶.

Prezentacja efektów działań uczniów w ramach programu powinna odbywać się cyklicznie w formie: miesięcznych podsumowań, publikacji prac uczniów w prasie szkolnej, wystąpień na forum klasy, notatek, galerii prac plastycznych, opracowań tematycznych.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ:

Przedmiot: godzina z wychowawcą

- ✓ *Słucham i słyszę*
Projekcja filmu edukacyjnego „Wiedzieć, by słyszeć”⁷, rozmowa z uczniami na temat profilaktyki słuchu, konieczności dbania o własny słuch.
- ✓ *Zostań przyjacielem ciszy*
Celem zajęć jest rozwijanie wrażliwości i empatii, zwrócenie uwagi na sytuację osób niesłyszących lub słabosłyszących w Polsce i na świecie.
- ✓ *Żyjąc w epoce hałasu*
Zwrócenie uczniom uwagi na zjawisko uszkodzenia słuchu poprzez: słuchanie

głośnej muzyki, korzystanie z odtwarzaczy typu walkman, mp3, przebywanie w środowisku o dużym natężeniu dźwięku (koncerty, dyskoteki). Przygotowanie prezentacji multimedialnej w oparciu o materiały edukacyjne Polskiego Stowarzyszenia Protetyków Słuchu: „ubytki słuchu u młodzieży”⁸; „uszy same nie obronią się przed głośną muzyką”⁹; „młodzież grupą zagrożoną”¹⁰; „kino też może zaszkodzić”¹¹; „motocykl pędzi, słuch ucieka”¹². Rozmowa na temat ubytków słuchu u młodzieży. Analiza danych dotyczących sytuacji akustycznych, w których uczestniczą młodzi ludzie. Zwrócenie uwagi na nowoczesną technikę dźwięku, która wykorzystywana jest przy realizacji wielkich, widowiskowych filmów akcji, filmów *fantasy*.

✓ *Ogród ciszy*

Przeprowadzenie ćwiczeń na koncentrację z wykorzystaniem zmysłu słuchu i dotyku.

Ćwiczenie pierwsze: *W ogrodzie muzyki*. Uczniowie słuchają fragmentów muzycznego poematu Marka Bilińskiego „Ogród Króla Świtu”: „Wśród kwiatów zapomnienia”, „Taniec w zaczarowanym gaju”¹³, a następnie opowiadają muzykę słowami. Ćwiczenie drugie: *(Nie)znane przedmioty*. Uczniowie mają zasłonięte oczy i opisują wylosowane przedmioty, próbując nadać im właściwe nazwy (np. koronkowa serweta, porcelanowy słonik, worek na buty).

Przedmiot: język polski

✓ *Kolory krzyku*

Rozwijanie twórczego myślenia poprzez tworzenie metafor, w których nośnikiem jest symbol graficzny lub znak ikoniczny (krzyk ciszy, kolory krzyku). Uzupełnianie zdań: *Życie jest wielką dyskoteką, bo...* Zaproszenie uczniów do dyskusji: młodzi ludzie – pokolenie mp3.

✓ *Krzyczę, więc jestem*

Analiza i interpretacja obrazu Edwarda Muncha „Krzyk”¹⁴. Odczytanie historii bohatera obrazu w odniesieniu do utworu Jacka Kaczmarskiego, „Krzyk”¹⁵ (załącznik nr 1: karta pracy).

✓ *Słuchając Rolling Stonesów*

Interpretacja wiersza Zbigniewa Herberta „Pan Cogito a pop”¹⁶ (załącznik nr 2: karta pracy). Analiza pojęć: *estetyka*

krzyku, estetyka hałasu. Dyskusja na temat muzyki słuchanej podczas koncertów na żywo: co czuję, jak się zachowuję, co robią inni. Próba zdefiniowania, czym jest *dotyk ciszy*. Rozmowa z uczniami o bohaterach literackich, którzy cenią sobie ciszę.

✓ *Krzyk w muzyce, muzyka krzyku*

Przygotowanie prezentacji multimedialnej poświęconej wybranym gatunkom muzycznym. Uczniowie pracują w kilkuosobowych grupach, analizując wybrany gatunek muzyczny (tematyka utworów, logo zespołu, zachowanie muzyków na scenie, wygląd zewnętrzny, sposób ubierania się, kompozycja teledysków; jaką rolę odgrywa krzyk w muzyce hard rockowej, heavy metalowej).

- Hard rock: „Can’t Stop Lovin’ You” Van Halen, „November Rain” Guns N’ Roses,
- Heavy metal: „Stairway To Heaven” Led Zeppelin, „Smoke on the water” Deep Purple, „Flight of Icarus” Iron Maiden,
- Trash metal: „Nothing else matters” Metallica,
- Glam metal: „Hysteria” Def Leppard, „The Final Countdown” Europe.

✓ *Jak to jest być kwiatem*

Projekcja filmu „W obliczu przeznaczenia”¹⁷. Rozmowa z uczniami o tym, jak wygląda świat człowieka, który nie słyszy, z jakimi problemami musi się borykać, jak otoczenie postrzega osoby niesłyszące, w jaki sposób można walczyć ze stereotypami.

✓ *Alicja w krainie popkultury*

Ćwiczenia stymulujące twórcze myślenie: jestem odtwarzaczem mp3, jak może wyglądać miasto muzyki? Redagowanie tekstów poświęconych zjawisku współczesnej popkultury: *Popowa pirotechnika*, *Być jak Beyonce*, *Błyskotliwe boysbandy*.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Karta pracy: Krzyczę, więc jestem

Część pierwsza: Wokół krzyku

Rozmowa z uczniami na temat krzyku.

- Pomyśl, jaki kolor może mieć krzyk? Wybierz kolor i podaj uzasadnienie.

- Jak myślisz, czy krzyk dziecka jest taki sam jak krzyk dorosłego?
- Zastanów się, kiedy i dlaczego ludzie krzyczą?

Część druga: Krzycząc

Spójrz na obraz Edwarda Muncha „Krzyk”, a następnie wykonaj zadania.

1. Co wykrzykuje postać stojąca na moście? Zbuduj czterozdaniowy monolog.
2. Przygotuj opis obrazu. Spróbuj wyjaśnić, jaką wymowę posiada dzieło Muncha.

Przykładowe odpowiedzi:

„Obraz przedstawia dziwną postać, która stoi na moście i zatykając sobie rękami uszy, krzyczy, a raczej otwiera szeroko usta, by krzyknąć. Postać się boi, o czym świadczą szeroko otwarte i przerażone oczy. Trudno ustalić płeć bohatera. Posiada pewne ludzkie rysy, lecz nie jest to ani kobieta, ani mężczyzna. Postać jest szczupła, ma dużą głowę i wygięty tułów. Ubrana jest w czarną niby-suknię, która ostro kontrastuje z jasną barwą ciała. Postać krzyczy z przerażenia, gdyż patrzy na coś, co znajduje się przed jej wzrokiem.”

„Za nią, na drugim planie, znajdują się dwa ludzkie cienie, równie szczupłe jak ona i równie tajemnicze. Może to świadkowie, albo zwykli spacerowicze.”

„Scena rozgrywa się na moście. Most zdaje się nie mieć początku ani końca. Pomarańczowo-żółte niebo, charakterystyczne dla zachodu słońca, dopełnia i potęguje uczucie strachu, zamknięcia, pułapki, osaczenia. Za mostem rozciąga się zatoka: czarna, leniwa i jednocześnie dziwnie niespokojna.”

„Obraz budzi grozę, niepokój. Krzycząca postać symbolizuje samotnego człowieka, zagubionego w rzeczywistości. Spacerujące sylwetki oznaczają ludzką obojętność, pogardę dla krzywdy czy jednostkowego cierpienia. W tym świecie nie ma jasnych barw. Nie ma przyjaznych gestów.”

Część trzecia: Akordy krzyku

Posłuchaj piosenki Jacka Kaczmarskiego „Krzyk” i wykonaj zadania:

1. Wyjaśnij, kto krzyczy i dlaczego?
2. Ustal, czego symbolem jest krzyk w piosence?
3. Udowodnij, że piosenka Jacka Kaczmarskiego odwołuje się do obrazu Edwarda Muncha. Zbierz odpowiednie argumenty.

ZALĄCZNIK NR 2

Karta pracy: Słuchając Rolling Stonesów

Przeczytaj wiersz Zbigniewa Herberta „Pan Cogito a pop”. Mając za przewodników piękne motyle i skoczne menuety, wejdź do królestwa myśli Pana Cogito. Udziel odpowiedzi na pytania, zapisz własne wnioski, spostrzeżenia.

Kursywą zapisane zostały przykładowe odpowiedzi przygotowane przez nauczyciela.

1. Ustal, gdzie znajduje się Pan Cogito? W tym celu określ sytuację liryczną. Zastanów się, czy Pan Cogito zachowuje się odpowiednio do sytuacji, w jakiej się znalazł?

Pan Cogito jest na koncercie muzyki pop (choć należy przypuszczać, że będzie to koncert rockowy, np. w wydaniu zespołu Rolling Stones czy Aerosmith).

Pan Cogito zamiast bawić się razem z innymi, skakać, tańczyć, klaskać, słuchać muzyki, rozmyśla, zastanawia się, układa sobie w głowie bardzo poważne refleksje dotyczące „estetyki hałasu”. Pan Cogito nie zachowuje się jak fan, lecz jak skupiony na analizie ważnego zjawiska badacz-naukowiec.

2. W pierwszej części wiersza Pan Cogito podaje zalety muzyki pop. Wypisz, do jakich wniosków dochodzi. Sformułuj argumenty, które przemawiają za siłą takiej muzyki. Podążając tropem myśli Pana Cogito, spróbuj odszyfrować poetyckie kody:

- dlaczego muzyka może być nazwana „idea pociągająca”?
- co to znaczy „być bogiem”? (weź pod uwagę kontekst muzyczny),
- kto „połyka język żywiołów”?
- do jakiego świata zaliczysz Homera i Horacego?
- co łączy muzykę pop, koncert i trzęsienie ziemi?
- dlaczego artysta „gra na czerwonym gardle”?

Zalety muzyki pop:

- *muzyka to „idea pociągająca”: głośna muzyka przyciąga jak magnes, ma wielu zwolenników, sympatyków, jest ogromnie popularna (szczególnie wśród ludzi młodych),*
- *artysta-muzyk, piosenkarz jest bogiem, gdy wychodzi na scenę i „ciska gromy”, a publiczność szaleje, zachowuje*

się jakby był w transie, muzyka hip-notyzuje, a wokalista sprawuje niepodzielną władzę nad publicznością,

- ten, kto śpiewa, kto krzyczy, czuje się tak jakby „połknął język żywiołów”: ma moc, emanuje z niego siła; widzi, w jaki sposób jego twórczość wpływa na innych,
 - ten, kto słucha koncertu również „połyka język żywiołów”: czuje się wolny, a nawet wyzwolony, oddaje się emocjom, impulsom, odrzuca paradygmat racjonalnego myślenia,
 - falujące grzywki, rozwiane włosy, przymknięte oczy to znak, że żywioły przejmują władzę nad człowiekiem,
 - ten, kto idzie na koncert, wie, że czeka go eksplozja, trzęsienie ziemi, lawina, wybuch,
 - Homer i Horacy należą do świata literatury, do świata ciszy, elegancji, kultury intelektu,
 - krzyk i głośna muzyka korespondują z instynktami: „trzewia”, „drogi pokarmu”, „drogi oddechu”, „drogi pożądania”,
 - artysta „gra na czerwonym gardle”: głośno krzyczy, za chwilę poczuje zmęczenie, bo gardło już jest czerwone od wysiłku, emocji, napięcia głosu.
3. W drugiej części wiersza Pan Cogito podaje wady muzyki pop. Wypisz, do jakich wniosków dochodzi. Sformułuj argumenty, które przemawiają za słabością, niedoskonałością takiej muzyki. Podążając tropem myśli Pana Cogito, spróbuj odszyfrować poetyckie kody:
- co oznacza sformułowanie „krzyk wymyka się formie”?
 - dlaczego Pan Cogito sądzi, że krzyk „jest uboższy od głosu”? (weź pod uwagę wskazówkę: „wnosi się i opada”),
 - ustal, kiedy muzyk „dotyka ciszy”, czy jest to cisza: piękna/elegancka, zamierzona?
 - wyjaśnij, jaką naturę posiada krzyk, jaki ma kształt i dlaczego odrzuca humor, żart, śmiech?
 - dlaczego krzyk „modli się o śmierć gwałtowną”?

Wady muzyki pop:

- krzyk nie posiada jednego, ustalonego kształtu, jest chaosem, energią, siłą, której nie można jasno i precyzyjnie zdefiniować; krzyk nie chce posiadać formy, bo to oznacza reguły, zasady

„od do”, a krzyk to wolność, zerwanie z regułami; dla Pana Cogito to, co posiada formę, jest piękne, harmonijne, precyzyjne,

- pomimo swej władzy i siły, krzyk ma poważne ograniczenia: nie można krzyczeć w nieskończoność, krzyk kiedyś opadnie, skończy się, przejdzie w chrypkę, a wtedy zatryumfuje cisza,
- muzyk „dotyka ciszy” w chwili, gdy jego gardło, struny głosowe odmawiają posłuszeństwa, to jest ten moment, gdy musi zaprzyjaźnić się z ciszą, jest to cisza niezamierzona, lecz wymuszona,
- krzyk ma naturę kapryśną; przypomina popłatane linie o bardzo mocnych, agresywnych kolorach; krzyk odrzuca humor, żart, wesołość, bo one karmią się intelektem, uśmiechem i ciszą,
- gwałtowną śmiercią dla krzyku jest ten moment, w którym piosenkarz nie może już dalej krzyczeć, wydaje ostatni, szybki, poszarpany dźwięk.

Urszula Wykurz

Przypisy:

- ¹ E. Fromm, *Niech się stanie człowiek*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 50.
- ² W. Jakubowski, *Edukacja w świecie kultury popularnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2006, s. 157.
- ³ *Uczyć się, aby być*, red. E. Faure, PWN, Warszawa 1975, s. 134.
- ⁴ E. Nęcka, *Trening twórczości*, GWP, Gdańsk 2005, s. 126.
- ⁵ R. May, *Odwaga tworzenia*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1994, s. 9.
- ⁶ Materiały edukacyjne znajdują się na oficjalnej stronie kampanii „Usłyszeć świat – usłysz wszystkie odcienie dźwięków”, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Word Wide Web, www.slyszymy.pl.
- ⁷ *Wiedzieć, by słyszeć*, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, <http://www.slyszymy.pl/aktualnosci/film-edukacyjny-wiedziec-by-slyszec.html>.
- ⁸ *Ubytki słuchu u młodzieży*, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, <http://www.slyszymy.pl/ubytki-sluchu-u-mlodziezy.html>.
- ⁹ *Uszy same nie obronią się przed głośną muzyką*, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, <http://www.slyszymy.pl/uszy-same-nie-obronia-sie-przed-glosna-muzyka.html>.
- ¹⁰ *Młodzież grupą zagrożoną*, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie,

- <http://www.slyszymy.pl/mlodziez-grupa-zagrozona.html>.
- ¹¹ *Kino też może zaszkodzić*, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, <http://www.slyszymy.pl/kino-tez-moze-zaszkodzić.html>.
- ¹² *Motocykl pędzi, słuch ucieka*, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, <http://www.slyszymy.pl/motocykl-pedzi-sluch-ucieka.html>.
- ¹³ Por. oficjalna strona internetowa Marka Bilińskiego, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępna w Internecie, <http://bilinski.pl/discograsy>. Utwory pochodzące z poematu Ogród Króla Świtu, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępne w Internecie, <http://www.generator.pl/p/marek-bilinski-ogrod-krola-switu,2030.html>.
- ¹⁴ E. Munch, *Krzyk*, [w:] *Historia sztuki świata*, red. A. Gogut, Muza SA, Warszawa 1998, s. 356–357.
- ¹⁵ J. Kaczmarek, *Krzyk*, tekstowo.pl, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, http://www.tekstowo.pl/piosenka,jacek_kaczmarek,krzyk.html.
- ¹⁶ Z. Herbert, *Pan Cogito a pop*, [w:] tegoż: *Pan Cogito*, Wydawnictwo a5, Kraków 2008, s. 45–46.
- ¹⁷ *W obliczu przeznaczenia*, [film], dramat obyczajowy, 2009, reż. David Hollander, kinoman, [online], [dostęp 15.12.2015], dostępny w Internecie, <http://kinoman-online.pl/film-online/2393-w-obliczu-przeznaczenia-personal-effects-2009>.

Bibliografia:

- Fromm E., *Niech się stanie człowiek*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- Herbert Z., *Pan Cogito a pop*, [w:] tegoż: *Pan Cogito*, Wydawnictwo a5, Kraków 2008.
- Historia sztuki świata*, red. A. Gogut, Muza SA, Warszawa 1998.
- Jakubowski W., *Edukacja w świecie kultury popularnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2006.
- May R., *Odwaga tworzenia*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1994.
- Necka E., *Trening twórczości*, GWP, Gdańsk 2005.
- Uczyć się, aby być*, red. E. Faure, PWN, Warszawa 1975.

EDUKACJA KULTURALNA

Agata Jałowiecka-Frania

Bożena Golachowska

Szkoła Podstawowa nr 52 im. Małego Powstańca w Częstochowie

„TEATR 52” JAKO SZKOLNA INSTYTUCJA KULTURY

Jednym z najważniejszych zadań współczesnej szkoły jest wszechstronny rozwój młodego człowieka. Odbывается on poprzez podejmowanie wielu projektów, do których należy m.in. edukacja kulturalna, tj. stwarzanie możliwości zapoznania się z dziełami sztuki – w tym filmami czy przedstawieniami teatralnymi – dostosowanymi do indywidualnych zdolności percepcyjnych dzieci i młodzieży. Tzw. „wyjścia” do kina lub teatru są niezwykle lubiane przez uczniów, albowiem oprócz korzyści stricte poznawczych przynoszą integrację zespołów uczniowskich, owocują nawiązywaniem lub

umacnianiem już istniejących więzi interpersonalnych w grupie rówieśniczej.

Na znaczenie sztuki w życiu dziecka zwraca uwagę m.in. Kinga Dziedzic w artykule *Kontakt dziecka ze sztuką determinantem jego umiejętności szkolnych*¹. Choć autorka ogranicza swoje rozważania do działań plastycznych, niemniej tytuł przywołanej pracy znakomicie definiuje wartość wszelkich wysiłków szkoły nakierowanych na przyswojenie i odbiór „obiektów” artystycznych przez uczniów.

W pracy *Edukacyjna i wychowawcza – rola teatru* Anna Pawluczuk wskazuje na wieloaspektowy wpływ teatru na młodych adeptów tej formy artystycznego wyrazu, uwypatniając przede wszystkim wartości kształtujące, wychowawcze i profilaktyczno-terapeutyczne, jakie niesie ze sobą dynamika fenomenu teatru tworzonego także w wymiarze nieprofesjonalnym: „Teatr w jakiegokolwiek formie oddziałuje w niezwykle i wszechstronny sposób na ucznia – biernego widza czy aktywnego uczestnika działań teatralnych. Warto raz jeszcze podkreślić, że zarówno kształci, jak i wychowuje, a nawet pełni funkcję profilaktyczną, terapeutyczną. Pomaga w ten sposób uczniowi zrozumieć siebie i innych ludzi oraz rzeczywistość, zaistniałe sytuacje w społeczeństwie. [...] Każdy nosi w sobie pragnienie, by być kimś innym, przeżywać coś innego, nowego, móc uczestniczyć w wielu wydarzeniach, być w kilku, ba – w kilkunastu miejscach równocześnie, zwielokrotnić samego siebie czy poczuć się szczęśliwym”².

Natomiast Elżbieta Śnieżkowska-Bielak w tekście *Teatr szkolny i jego rola* opisuje następujące korzyści: „Dziecko czuje się podmiotem i buduje w sobie poczucie własnej wartości. [...] Obcowanie ze sztuką słowa rozbudza wrażliwość, wyobraźnię, uczy pięknej dykcji. [...] Młody człowiek, obcując z tekstami literackimi, uczy się ich interpretacji, jest niejako mobilizowany do podejmowania prób wyborów postaw moralnych, społecznych, rodzinnych. Uczy się wyciągać wnioski, wartościować problemy i podejmować decyzje”³.

W przypadku edukacji filmowej czy teatralnej możemy bez wątplenia mówić o uczestnictwie (odbiór wymaga przecież pewnego zaangażowania ciała i duszy). Aby ukazać głębię aktywności teatralnej i zmobilizować dzieci do rozwoju psychofizycznego, w 2010 roku z inicjatywy Bożeny Golachowskiej, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 52 im. Małego Powstańca w Częstochowie powołano do życia szkolną instytucję kultury – „Teatr 52”. Pomysł zrodził się nieco wcześniej w związku z sukcesem przedstawienia „Mały Powstaniec” wystawionego w 2008 roku z okazji nadania Szkole Podstawowej nr 52 imienia Małego Powstańca. Inscenizację zaprezentowano także 29 maja 2009 roku w Halach Jasnogórskich w Częstochowie na zaproszenie Katolickiego Stowarzyszenia Civitas Christiana i Zakonu Ojców Pau-

linów. W dokumentacji szkoły znajduje się notatka, potwierdzająca emocjonalną reakcję widzów uczestniczących w wydarzeniu. Niezwykle znacząca była wypowiedź p. Andrzeja Rumianka, jednego z nielicznych żyjących uczestników powstania warszawskiego – podziękował on młodym aktorom, którzy w niezwykle sugestywny sposób potrafili oddać obraz jakże bolesnych dni. Uczniowie naszej szkoły swym występem złożyli hołd wszystkim uczestnikom powstania: zarówno poległym – tym małym, bezimiennym, tym wielkim jak K.K. Baczyński, jak również tym, którym dane było przeżyć, aby obecnie mogli być żywymi świadkami historii.

Dotychczas „Teatr 52” przygotował 7 spektakli, zachowując zasadę jednej premiery rocznie, która odbywa się zwykle w marcu lub maju. W pierwszym roku działalności zaprezentowano: *Kopciuszka* (data premiery: 13 lutego 2010 r.), a w latach następnych: *Małego Księcia* (26 marca 2011 r.), *Dzwonnika z Notre Dame* (24 marca 2012 r.), *Tajemniczy ogród* (18 maja 2013 r.), *Dwie Dorożki* (22 marca 2014 r.), *Królową Śnieżkę* (16 maja 2015 r.), *Kota w butach* (21 maja 2016 r.).

„Dzwonnik z Notre Dame”

Każde przedstawienie wystawiane było trzy razy: oprócz premiery, dwa kolejne skierowane są do uczniów Gimnazjum nr 21 w Częstochowie (z którym Szkoła Podstawowa nr 52 dzieli budynek), dzieci z Miejskiego Przedszkola nr 30 w Częstochowie oraz uczniów częstochowskich szkół podstawowych.

Na premiery zapraszani są przedstawiciele władz miasta Częstochowy, kuratorium oświaty i instytucji współpracujących ze szkołą, a także środowisk lokalnych.

„Dwie Dorotki”

Widzowie z uznaniem odnoszą się do omawianej inicjatywy teatralnej, co potwierdzają wpisy w Kronice szkolnej: „Wzruszające przedstawienie; Dziękuję za wspaniałe przedstawienie; Wszystko co najlepsze w teatrze szkolnym pokazali Ci, którzy przygotowali przedstawienie i Ci, którzy byli jego wykonawcami. Gratuluję; Serdecznie dziękuję za niezapomniane wzruszenia, których dostarczyło mi przedstawienie szkolne; Serdecznie podziękowania za wzruszenia, jakich dostarczył nam piękny spektakl. Gratulujemy uzdolnionych uczniów i nauczycieli pracujących z tak dużym zaangażowaniem; Dziękujemy za zaproszenie na piękny spektakl pełen radości, tańca, muzyki oraz efektów specjalnych; Serdecznie dziękujemy za potężną dawkę pozytywnych emocji i inspiracji. Jesteśmy oczarowane. Dziękujemy!; Z całego serca dziękujemy za zaproszenie! Gratulujemy! Jesteśmy zachwycone i czekamy na kolejne przedstawienie; Przedstawienie „Kot w butach” tegoroczne: zabawne, kolorowe, pełne talentów aktorskich; taniec, muzyka, śpiew; wyraźnie artykułowane role, odwaga, brak tremy, jak co roku dopracowane w szczegółach; Słowa ogromnego podziwu i uznania dla wspaniałych młodych artystów „Teatru 52” oraz podziękowanie dla nauczycieli, rodziców i tych wszystkich, którzy przyczynili się do stworzenia tego wspaniałego widowiska; Gratuluję tak wspaniałych Nauczycieli i Młodzieży, w zawodzie nauczycielskim przepracowałam 38 lat, ale tak wspaniałej uroczystości nie widziałam i nie przeżyłam”.

Stymulacją do działań artystycznych były utwory ze światowego dziedzictwa literackiego: *Kopciuszek* Jana Brzechwy, *Mały Książę* Antoine’a de Saint-Exupéry’ego, *Dzwonnik z Notre Dame* Wiktora Hugo, *Tajemniczy ogród* Frances Hodgson Burnett,

Królowna Śnieżka braci Grimm, *Kot w butach* Charlesa Perraulta, *Dwie Dorotki* Janiny Porazińskiej. Wybór tekstów stanowiących kanwę sztuk nie był dziełem przypadku. Decydującą rolę odgrywała aktualność poruszanych w utworach problemów (przesłanie). Ich myśli przewodnie ujęlibyśmy następująco: opowieść o skromności i pyśle, nagrodzie i karze (*Kopciuszek*); baśń skłaniająca do przemyśleń nad rzeczami prostymi oraz zmianą postaw życiowych (*Mały Książę*); opowieść, w której prawdziwe piękno i szlachetność są nieraz ukryte pod maską brzydoty (*Dzwonnik z Notre Dame*); wzruszająca historia o przyjaźni trojga dzieci, uzdrawiającej sile natury, przemianie dokonującej się w ludzkich sercach, o radości wynikającej z czynienia dobra oraz dostrzegania piękna otaczającego świata i każdego zwyczajnego dnia (*Tajemniczy ogród*); klasyczna baśń, gdzie dobro, pracowitość, serdeczność i współczucie zostają nagrodzone (*Dwie Dorotki*); opowieść o niszczycielskiej konsekwencji zazdrości, ale i mocy przyjaźni, o ogromnej sile miłości sięgającej po niemożliwe (*Królowna Śnieżka*); bajka o prawdomówności, na której należy opierać szczęście i przyszłość (*Kot w butach*).

„Tajemniczy ogród”

Marcin Drzazga w artykule *Przeżywanie i przeżywanie teatru dzieci i młodzieży* wskazuje na wagę właściwego [skutecznego] doboru bazy literackiej; książka jawi się jako stymulator wrażliwości dziecka: „Grać na scenie nie oznacza mówić tekst. [...] Grać nie oznacza mówić czy interpretować tekst. Grać oznacza działać. Więcej – grać oznacza działać się. Tekst staje się inspiracją, pozwala zaistnieć działaniu, a ono pogłębia tekst. Odkrywa jego trójwymiarowość”⁴.

Każdy spektakl jest wyzwaniem artystyczno-organizacyjnym, choć właśnie atrakcyjność zadań inscenizacyjnych, drzemających w poddanych selekcji dziełach, tym

mocniej ogniskuje uczniów wokół idei wspólnej kreacji. Projekty były podejmowane z pozytywnym nastawieniem i myślą o końcowym rezultacie zarówno przez uczniów, nauczycieli, jak i oddanych przyjaciół szkoły, na których bezinteresowną pomoc placówka zawsze mogła liczyć.

Wyniki pracy w postaci produkcji pokazały, że razem można osiągnąć rozwiązania niedostępne działającym w pojedynkę. O liczbie zaangażowanych osób i ilości wykorzystanych środków i materiałów niech świadczy spektakl *Dzwonnik z Notre Dame*: 33 uczniów; 14 nauczycieli; 2 tony dekoracji, którą montowały 23 osoby w ciągu 2 dni; ok. 60 m materiału na kostiumy; 12 mikrofonów; ok. 200 m² kotar; 1 000 gwoździ; oświetlenie sceny o mocy 15 000 W; 250 żarówek służących do rozświetlenia dwumetrowej rozety. To tylko statystyka, ale dobitnie odzwierciedlająca skalę naszego skądinąd amatorskiego, podejmowanego własnymi siłami, przedsięwzięcia artystycznego.

Działalność „Teatru 52” została wysoko oceniona przez Urszulę Giżyńską w tekście *Szkoła z misją*, który ukazał się w „Gazecie Częstochowskiej”⁵. W zacytowanej przez dziennikarkę wypowiedzi dyrektor szkoły, odnajdziemy zarówno autopromocję, jak też podkreślenie wagi inicjatywy opartej na wspólnym dążeniu do celu: „Produkcja spektaklu przyjmuje wymiar prawdziwego teatru, gdzie wszyscy są ważni. Artyści, twórcy scenografii, programów teatralnych, bileterzy, kasjerzy, osoby odpowiedzialne za promocję. Zawsze powstaje piękna i kunsztowna scenografia (często nawet po kilka odsłon do jednego spektaklu), oryginalne stroje, kurtyna, widownia, a nawet kasy, w których sprzedawane są bilety. W pracy pomagają nam nauczyciele i rodzice, ich wsparcie jest nieocenione”.

Przygotowanie poszczególnych sztuk teatralnych stanowi znakomitą okazję do zmanifestowania przez młodych wykonawców skrywanych dotąd, bądź nieodkrytych wcześniej, zdolności. Jak czytamy w programie *Kota w butach*: „Występ na deskach naszego szkolnego teatru jest dla początkujących aktorów wspaniałą okazją do zaprezentowania swoich talentów, które są odkrywane i szlifowane przez nauczycieli naszej szkoły, a także uczy osiągania sukcesów poprzez pracę”.

Marcin Drzazga dokonał następującej oceny tego rodzaju sztuki teatralnej z per-

spektywy widza: „Możliwe, że istnieją akto-ry-amatorzy. Ale nie ma dzieci amatorów. Każde dziecko jest dzieckiem w pełni profesjonalnie. Dotyczy to także sceny”⁶.

Rolą nauczyciela jest dostrzeżenie w podopiecznych predyspozycji i nienachalne czuwanie nad rozwijaniem kielkujących talentów, a zespołowa praca przynosi dodatkowo szansę na wypromowanie „szkolnych gwiazd”, umacniając w nich poczucie własnej wartości. Zauważmy, że młodzi artyści byli nie tylko aktorami, ale również tancerzami i zasilali zespoły wokalne. Niejednokrotnie łączyło się to z przełamywaniem nieśmiałości przed publicznymi występami.

Anna Wypych-Gawrońska w szkicu *Teatr i drama dla dzieci w perspektywie komunikacji kulturowej* uwypukla kwestię „doświadczeń kulturalnych”, których „wykorzystywanie i nabywanie [...] w przypadku teatru dla dzieci jest niejako oczywiste – dzieci uczą się ról, opracowują tekst literacki, sięgają w czasie pracy nad przedstawieniem do wiedzy na temat epoki, twórcy itd.”⁷.

Chcąc przybliżyć miejsce zjawiska pod nazwą „Teatr 52” w życiu społeczności szkolnej, podkreślmy udział osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy widowisk.

Rolę producenta wykonawczego oraz koordynatora wszystkich działań pełni dyrektor szkoły Bożena Golachowska. Warto przywołać cytowanego już Marcina Drzazgę, stwierdzającego w formie postulatycznej, że „prowadzący grupę teatralną jest (powinien być) przede wszystkim wychowawcą, trenerem twórczości – reżyserem staje się tylko w wybranych momentach. I myślę, że staje się reżyserem ekspresji dziecięcej”⁸. Za reżyserię *Kopciuszka* i *Małego Księcia* odpowiadały: Marzena Jałocha, Małgorzata Piekarczyk i Renata Rakus. Funkcję reżysera *Tajemniczego ogrodu* sprawowała Małgorzata Piekarczyk, która z Renatą Rakus współreżyserowała *Dzwonnika z Notre Dame*, natomiast z Iwoną Orman – *Królewnę Śnieżkę* i *Kota w butach*. Z kolei Iwona Orman tworzyła tandem reżyserski z Jolantą Lichotą-Aboud przy spektaklu *Dwie Dorotki*. Scenariusz *Tajemniczego ogrodu* napisała Renata Rakus, adaptację scenariusza *Dwóch Dorotek* przygotowała Iwona Orman, natomiast *Kota w butach* Małgorzata Piekarczyk. Ważnym składnikiem przedstawień jest scenografia i dekoracja, którą projektowali: *Kopciuszek* i *Mały Książę* – Urszula Bednarek, w pierwszej sztuce

wraz z Anetą Oparą, *Dzwonnik z Notre Dame* – Katarzyna Górniak i Iwona Orman; *Tajemniczy ogród*, *Dwie Dorotki*, *Królewna Śnieżka* i *Kot w butach* – Agnieszka Krętuś, Małgorzata Skubała, Katarzyna Górniak. Panie w każdym z przedstawień zostały wsparte przez Piotra Bińczyka. Ustawienie i montaż dekoracji były efektem pracy nauczycieli: Sławomira Fujarskiego, Piotra Bińczyka, Tomasza Konieckiego, pracowników obsługi: Jarosława Mądrzyka, Jerzego Woźniaka, Wiesława Kowala, Andrzeja Tkaczyka, Andrzeja Gendka, Henryka Trzepizura, a także rodziców i przyjaciół szkoły. Opracowania układów tanecznych i choreografii stały się specjalnością Małgorzaty Grajcar i Lidii Knaś-Wróbel, które stanowiły pomoc reżysera przy dwóch spektaklach: *Dwie Dorotki* (obie panie) i *Tajemniczy ogród* (pierwsza z nauczycielek). Oprawa, opracowanie muzyczne oraz przygotowanie wokalistów to działania Lidii Jeziorowskiej, będącej również autorką słów piosenki finałowej w *Tajemniczym ogrodzie*. Za stronę muzyczną *Kopciuszka* odpowiadała Monika Itczak. Uczniowie występowali w oryginalnych kostiumach szytych przez nauczycieli, pracowników placówki czy osoby wspierające: *Dzwonnik z Notre Dame* – Katarzyna Górniak, *Dwie Dorotki* – Agnieszka Krętuś, Katarzyna Górniak, Małgorzata Grajcar, *Królewna Śnieżka* – Elżbieta Garus, Agnieszka Imiolczyk i Agata Orman. Pomocy w kompletowaniu kostiumów do *Tajemniczego ogrodu* udzieliły Ewa Malicka-Skóra i Katarzyna Górniak. *Kot w butach* natomiast ukazał aktorów w strojach przygotowanych przez Elżbietę Garus oraz rodziny uczniów: mamę Mai Imiolczyk, babcię: Weroniki Musialik, Alana Górniaka, Zuzanny Rumik i Martyny Pinkosz. Impresariatem zajmuje się Barbara Rusinek-Nowak, którą przy *Kopciusku* wspomagał Michał Jarząbek. Projektowanie zaproszeń, afiszy teatralnych, biletów wstępu oraz kolportaż biletów to zadania Klubu Mola Książkowego.

Działalność „Teatru 52”, wpisując się w strategię Szkoły Podstawowej nr 52 im. Małego Powstańca jako lokalnego centrum kultury w częstochowskiej dzielnicy Dźbów, aktywizuje wszystkie środowiska biorące udział w procesie dydaktyczno-wychowawczym: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Agata Jałowiecka-Frania
Bożena Golachowska

Przypisy:

- 1 K. Dziedzic, *Kontakt dziecka ze sztuką determinantem jego umiejętności szkolnych*, [w:] *Dziecko – uczeń w systemie edukacyjnym. Teraźniejszość i przyszłość*, pod red. I. Adamek i B. Muchackiej, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2010.
- 2 A. Pawluczuk, *Edukacyjna i wychowawcza – rola teatru*, [online], [dostęp 19.05.2016], http://www.sosw.torun.pl/start_pliki/publikacje_pliki/ANNA%20PAWLUCZUK%20rola%20teatru.pdf.
- 3 E. Śnieżkowska-Bielak, *Teatr szkolny i jego rola*, [online], [dostęp 19.05.2016], <http://www.eksperciwoswiacie.pl/dla-nauczycieli/szkoly-dla-nauczycieli/edukacja-wczesnoszkolna-/art,23,teatr-szkolny-i-jego-rola.html#.Vz31gE9J1G8>.
- 4 M. Drzazga, *Przeżywanie i przeczuwanie teatru dzieci i młodzieży*, [w:] *Ekspresja twórcza dziecka. Konteksty – inspiracje – obszary realizacji*, pod red. K. Krasoń i B. Mazepy-Domały, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hłonda w Mysłowicach oraz Librus, Katowice 2004, s. 228.
- 5 U. Giżyńska, *Szkoła z misją*, „Gazeta Częstochowska” 2013, edycja 6–19 czerwca, s. 13.
- 6 M. Drzazga, dz. cyt., s. 222.
- 7 A. Wypych-Gawrońska, *Teatr i drama dla dzieci w perspektywie komunikacji kulturowej*, [w:] *Współczesne problemy i wyzwania edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, pod red. C. Langier, Kolegium Nauczycielskie w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2012, s. 138.
- 8 M. Drzazga, dz. cyt., s. 227.

Bibliografia:

- Drzazga M., *Przeżywanie i przeczuwanie teatru dzieci i młodzieży*, [w:] *Ekspresja twórcza dziecka. Konteksty – inspiracje – obszary realizacji*, pod red. K. Krasoń i B. Mazepy-Domały, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hłonda w Mysłowicach oraz Librus, Katowice 2004.
- Dziedzic K., *Kontakt dziecka ze sztuką determinantem jego umiejętności szkolnych*, [w:] *Dziecko – uczeń w systemie edukacyjnym. Teraźniejszość i przyszłość*, pod red. I. Adamek i B. Muchackiej, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2010.
- Giżyńska U., *Szkoła z misją*, „Gazeta Częstochowska” 2013, edycja 6–19 czerwca.
- Pawluczuk A., *Edukacyjna i wychowawcza – rola teatru*, [online], [dostęp 19.05.2016], http://www.sosw.torun.pl/start_pliki/publikacje_pliki/ANNA%20PAWLUCZUK%20rola%20teatru.pdf.
- Śnieżkowska-Bielak E., *Teatr szkolny i jego rola*, [online], [dostęp 19.05.2016], <http://www.eksperciwoswiacie.pl/dla->

nauczycieli/szkoly-dla-nauczycieli/edukacja-wczesnoszkolna-/art,23,teatr-szkolny-i-jego-rola.html#.Vz31gE9J1G8.

Wypych-Gawrońska A., *Teatr i drama dla dzieci w perspektywie komunikacji kulturowej*,

[w:] *Współczesne problemy i wyzwania edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, pod red. C. Langier, Kolegium Nauczycielskie w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2012.

„Kot w butach”

EDUKACJA INFORMACYJNA

dr Elżbieta Napora

Instytut Filozofii, Socjologii, Psychologii
Akademia im. J. Długosza w Częstochowie

WIRTUALNY ŚWIAT – KORZYŚCI I ZAGROŻENIA ROZWOJU DZIECKA¹

Wirtualna rzeczywistość jest przeciwieństwem realności i stanowi rzeczywistość zastępczą. Potocznie „wirtualny” oznacza tyle samo co „nierealny”. Pojęcie *Virtual Reality* (ang.), zostało w 1989 roku stworzone przez Jarona Zepela Lanię, programistę, który dokonał sprzężenia istniejących rodzajów symulatorów, znajdujących się w wielu ośrodkach badań i wykazał, że poprzez ich połączenie można uzyskać przestrzeń komputerową, zwiększającą możliwości działania człowieka. Całość wirtualnego świata to Internet jako środowisko nierealnej rzeczywistości. W opracowaniach nauk społecznych fascynację „rzeczywistością wirtualną” zawdzięcza się w dużej mierze pomieszanemu owych znaczeń.

W potocznym ujęciu termin „wirtualność” zakłada materialne spełnienie, namacalną obecność. Jawi się jako tajemnicza sztuczka kuglarska. Sądzi się, że jakaś rzecz powinna

być albo rzeczywista, albo wirtualna i nie może posiadać równocześnie tych dwóch właściwości. Rzeczywistość wirtualna stała się już nieodłącznym elementem życia wielu osób i jest integralną częścią aktywności coraz większej rzeszy ludzi. Dziecku stwarza nieograniczone możliwości korzystania z niej, a łatwość, przystępność i niewyczerpane dostępne nowości najszybciej dają początki fascynacji wirtualnością, która może doprowadzić do zagubienia i zatracenia poczucia swojego „ja”.

JAKIE DAJE KORZYŚCI

Każde zjawisko ma swoich zwolenników i przeciwników. W odniesieniu do uniwersalnego urządzenia pozwalającego na pracę, naukę, komunikację oraz rozrywkę mogą jeszcze pojawiać się głosy sprzeciwu i pytanie o to, dokąd może nas ono zaprowadzić. W przypadku medium, jakim jest e-świat oraz kreowana przez niego rzeczy-

wistość wirtualna, zwraca się uwagę na możliwości pozytywne i negatywne oraz na konsekwencje wynikające z nieumiarkowanego korzystania. Można twierdzić, że wirtualna rzeczywistość jest źródłem zaspokajania i rekompensowania potrzeb psychicznych, które w codzienności nie znajdują miejsca i sposobności na zredukowanie. Chodzi o potrzebę uznania ze strony innych, sławy, wolności. Ograniczenie ich prowadzi do wytworzenia się braku poczucia wartości jednostki. Na gruncie nauk społecznych ten aspekt zaspokojenia potrzeb jest bardzo silnie akcentowany i podnoszony przez różnych autorów.

Komunikacja internetowa wyróżnia się zaskakującą szybkością, rozszerzeniem w dostępie do źródeł wiedzy, bez poruszania się z miejsca, bez upominania się o uwagę ze strony najbliższych. E-inni są obecni i otwarci, niezapracowani, bez złych nastrojów. Posiadają przy tym zdolność skupiania się na cudzych problemach, są od dowartościowania tych, którzy czasami znajdują się po drugiej stronie kuli ziemskiej. W zaciszu własnego pokoju, z twarzą przyklejoną do monitora, można otrzymać wsparcie i rozładować nagromadzoną frustrację. Takim internetowym środowiskiem są fora dyskusyjne, z których w dowolnej chwili można się wycofać, jak również w dowolnym momencie do nich dołączyć. Możemy zamieszczać własne posty i czytać to, co inni mają do powiedzenia, prowadzić dyskusje na tematy, które toczą się wolno i mogą się ciągnąć nawet przez kilka dni lub tygodni. Do grup przynależą ludzie o podobnych zainteresowaniach, poglądach bez względu na to, w jakiej części świata przebywają i czy znają się z prawdziwego życia, czy też nie (Wallace 2003). Kontakt z innymi ułatwia względna równość użytkowników, którzy wchodzą ze sobą w wirtualne interakcje na identycznych zasadach, w małym stopniu zdeterminowanych rasą, brzmieniem głosu, statusem ekonomicznym czy płcią. To co się naprawdę liczy w drugim człowieku, jest wówczas lepiej widoczne, nieprzesłonięte pozorami pierwszego wrażenia (Lasoń 2000).

Rzeczywistość wirtualna ułatwia pomaganie innym w sytuacjach stresowych, realizowanie siebie w roli słuchacza i odrywanie się od uczuć. Często chroni też przed generowaniem silnych doznań emocjonalnych. W rzeczywistości tej występują ano-

nimowi użytkownicy, którzy mogą być sobą – zamiast zakładać maskę, zdejmują ją i objawiają innym swoje prawdziwe oblicze. Zapewnia to anonimowość i elastyczność tożsamości, a niepożądane emocje, które pojawiają się w kontaktach z realnymi ludźmi, są dzięki temu znacznie zredukowane.

Badania psychologów dowodzą, że tworzenie własnego obrazu w Internecie może być polem treningowym do poznawania własnej osobowości i miejscem do testowania ról społecznych. Można także odgrywać różne role i zachowywać się w sposób zupełnie odmienny, prezentując cały wachlarz opinii i postaw, aby zaobserwować, jak nasze postępowanie odbierają inni. Wyzwaniem jest zachowanie pewnego umiaru i integracji, ciągłości w przekonaniu, że to wciąż jestem „ja”. Okazuje się, że lepiej oceniamy rozmówców z Internetu niż tych, z którymi widzimy się twarzą w twarz (Parzuchowski 2003). Teoretycy i praktycy podkreślają szanse, jakie płyną dla jednostki, która wreszcie może przystąpić do nieskrępowanego konstruowania samego siebie.

Zdaniem wielu ekspertów zajmujących się badaniem cyberprzestrzeni, Internet coraz częściej staje się alternatywą w każdym obszarze funkcjonowania dla młodego pokolenia. Doprowadziło to do pojawienia się pokolenia Generacji Y, które charakteryzuje się niesłabnącą potrzebą odbierania nowych bodźców, życiem dla bieżącej chwili, preferuje konsumpcyjny tryb życia, nie ufa innym (Cwalina 2001). Jakkolwiek, wirtualna rzeczywistość daje możliwość dostępu do informacji; kształcenia się bez wychodzenia z domu; szybkiej komunikacji ułatwiającej kontakt pomiędzy ludźmi; możliwości dokonywania zakupów; nawiązywania znajomości zwłaszcza przez osoby nieśmiałe, niepełnosprawne; organizowania grup wsparcia; udział w grach komputerowych (por. Braun-Galkowska 2003).

JAKIE RODZI ZAGROŻENIA

W ponowoczesnym świecie zagubieni w gąszczu możliwych dróg, moralnie jeszcze nieukształtowani młodzi ludzie próbują się odnaleźć i korzystają ze ślepych uliczek oferowanych przez e-świat. Aby snuć refleksje o jednostce we współczesnym społeczeństwie, trzeba poznać jej świat. Nie da się ukryć, że przestrzenią dla wzrastającego w coraz większym stopniu i coraz częściej człowieka, staje się cyberprzestrzeń.

Z. Bauman (2001) pisze, że bez wychodzenia z domu można dzisiaj doświadczyć światowości i wykorzenienia. Lokalność traci swoją autonomiczną agorę, zdolność usensowiania (...). Sygnały, wyobrażenia, wzory do naśladowania i idee do wyznawania przybywają z oddali, a mówiąc ściślej znikąd. Choć sami ludzie wciąż jeszcze mają jakieś adresy, to źródła, z jakich czerpią informację, wartości, pragnienia są bez adresu.

W kontakcie z wirtualnym odbiorcą daje się zastosować najbardziej racjonalny mechanizm obronny, jakim jest substytucja, polegający na zastępowaniu celów, których nie można osiągnąć łatwiejszymi celami. Następuje zatem zmiana obiektu, na który skierowany jest popęd. Substytucja występuje w dwóch formach: kompensacji i sublimacji. Pierwszy jest szczególnie częstym mechanizmem obrony przed lękiem. Stosująca go jednostka skierowuje swoją aktywność na cele podobne do tych, których nie udało się wcześniej osiągnąć. Druga forma sprowadza się do wyrażania swoich nieakceptowanych popędów i dążeń w formie, która zyskuje uznanie społeczne. Sublimacja jest ucieczką w świat fantazji (Kozielecki 1996). Wirtualna rzeczywistość pozwala na wykorzystywanie owych form obrony.

Literatura przedmiotu akcentuje fakty stające się przyczyną ucieczki w wirtualny kontakt z innymi. Pokazuje, że ten rodzaj uzależnienia częściej dopada osoby pogrążone w kłopotach, niepewne, zagubione i przestraszone, nierzadko chcące uwolnić się od odpowiedzialności i poczuć większą swobodę bycia i działania. Wirtualny świat staje się dodatkowym sposobem osiągania odmiennych stanów świadomości. Jednym z poważniejszych syndromów uzależnienia od jego możliwości jest odrealnienie. Obserwacje pokazują, że korzystanie z iluzji, jaką niesie ze sobą e-świat sprawia, iż człowiek czuje się jeszcze bardziej samotny, niezrozumiany i nieakceptowany; zamiast go promować pogłębia osamotnienie. Łatwo odwraca uwagę od rzeczywistości i przesłania kłopoty. Preferuje życiową bierność, umniejsza wagę prawdziwych przeżyć, zabija kreatywność. W miejsce autentycznego przeżycia emocjonalnego instalujemy jego namiastkę. „Kłopot z informacją nie polega na tym, że trudno ją znaleźć w jej ilości, ale na tym, że wdziera się ona w nasze życie bez naszej wiedzy i zgody” (Wiatrów 2003).

CO WIĘCEJ....

Wyniki pokazują że wśród osób, które używają Internetu zmniejsza się zaangażowanie w kontakty z rodziną i bliskimi, jak również satysfakcja związana z bezpośrednim uczestnictwem w kontaktach społecznych. Częste kontakty przy użyciu sieci indukują poczucie wyobcowania oraz wywołują liczne stany depresyjne (Kraut 1998).

Warto w tym miejscu zreferować wyniki badań własnych przeprowadzonych w ramach seminarium magisterskiego, poświęconego problematyce: *Relacje dziecka z ojcem*, realizowanego przez Zakład Psychologii na Wydziale Pedagogicznym Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie². Celem projektu było uchwycenie związku pomiędzy jakością kontaktu ojca z dorastającym dzieckiem a jego skłonnością do uzależnień od sieci. W badaniach zdiagnozowano 120 gimnazjalistów za pomocą skali Osgooda według instrukcji *Ja i mój ojciec* oraz kwestionariusza ankiety dotyczącego siecioholizmu. W ankiecie młodzież podkreślała ilość charakterystycznych dla uzależnienia kryteriów i w oparciu o co najmniej trzy cechy mierzono uzależnienie od cyberprzestrzeni. Kryteria sprowadzały się do: utraty kontroli nad czasem w sieci; zaniedbywania zainteresowań i obowiązków szkolnych; potrzeby zwiększania czasu w sieci, by być zadowolonym; ciągłego myślenia o tym, co dzieje się w Internecie; okłamywania najbliższych, aby ukryć czas przebywania w wirtualności (Young 1998). W oparciu o subiektywne odczuwanie przymusu korzystania z Internetu rozróżniono trzy typy uzależnienia: osoby uzależnione, zagrożone uzależnieniem oraz bez uzależnienia. Relacje ojca z dzieckiem sprowadzono do trzech rodzajów:

1. satysfakcjonującej, opartej na bliskości i otwartości – wskazywało na nią 70% badanych,
2. niewystarczającej, ujętej jako „z niedoborem kontaktu i bliskości” – odczuwało ją 15% młodzieży,
3. zerwaną, którą sprowadzono do fizycznej obecności ojca w domu i brakiem kontaktu pomiędzy nim a dzieckiem – wskazywało 15% dorastających.

Grupa odbierająca kontakt z ojcem w kategorii relacji satysfakcjonującej wysoko wartościuje jego dobroć i sprawiedliwość, jako osoby dającej poczucie bezpieczeństwa oraz docenia jego aktywność. Badani z zer-

waną relacją postrzegają ojca jako agresywnego, krzykliwego, nieobecnego, biernego. Te dwa skrajne portrety ojca wyraźnie różnią się między sobą, pierwszy – akcentuje dostępność ojca dla dziecka, drugi – podkreśla jego niechęć wchodzenia w relacje z dorastającym. Dodatkowo, badania zilustrowały, że 20% młodzieży spostrzega siebie jako osoby uzależnione od cyberprzestrzeni i tyle samo badanych jako zagrożonych sieciodolizmem. Najczęstszym powodem ucieczki w wirtualną rzeczywistość są dostrzegane problemy, a wraz z nimi odczuwane przygnębienie i rozdrażnienie. Młodzież określająca w trojaki sposób relację z ojcem, w różnym stopniu zaangażowana jest w wirtualną rzeczywistość. Pośród tych, którzy określają relację z ojcem jako satysfakcjonującą najwięcej jest osób nieuzależnionych, natomiast najmniej takich, które oceniają swój kontakt z ojcem jako zerwany. Również tę drugą kategorię relacji upatrywano jako przyczynę prowadzącą w konsekwencji do uzależnienia. Najwięcej młodzieży uzależnionej od cyberprzestrzeni było z relacją odczuwaną jako niedobór kontaktu i bliskości z ojcem, określonej jako niewystarczającej. Dorastający poszukują obecności ojca w innych osobach obecnych w sieci. Młodzież realizuje siebie w roli odbiorcy i nadawcy, a sieć często chroni ją przed generowaniem silnych doznań emocjonalnych. Daje sposobność bycia sobą – zamiast zakładać maskę i udawać, zdejmują ją i objawiają innym swoje prawdziwe oblicze, często zagubione i samotne. Jest to sposób na rekompensowanie swoich braków i niedostatków, zyskiwanie uznania i szacunku, akceptacji i podziwu. Tworzą swoją nową tożsamość, niezgodną z cechami charakteru. Uciekając w e-świat mogą otrzymać wsparcie i rozładować nagromadzone napięcie emocjonalne. Szukają środowisk dyskusyjnych, które dają iluzyjne poczucie bezpieczeństwa i wsparcia.

CO DALEJ...

Rzeczywistość wirtualna staje się nieodłącznym elementem życia i integralną częścią aktywności młodych ludzi. Choć można mówić o symulacji realności, rodem z powieści i filmów fantastycznonaukowych, to jednak jest ona całkowitą alternatywą dla realnej rzeczywistości. Młodzi ludzie nie wiedzą, że wchodząc w kontakt z wirtualnym odbiorcą, stosują najbardziej racjonalny mechanizm obronny, którym zastępują cele

nieosiągalne celami łatwiejszymi. Następuje zmiana obiektu, na który skierowane było dążenie. Wykorzystują tutaj zarówno formę kompensacji jak i sublimacji. Pierwsza jest szczególnie częstym mechanizmem obrony przed lękiem. Realna rzeczywistość funkcjonuje na odmiennych zasadach. Czas, przestrzeń i bodźce płyną w określonym i logicznym porządku, natomiast w sieci panuje chaos i zmienność. Tak więc i w tym przypadku schodzimy na płaszczyznę snu, która ma swoje plusy, ale również niesie ze sobą nieznane dotąd zagrożenia (Lasoń 2000).

Zachowanie złotego środka w korzystaniu z możliwości wirtualnej rzeczywistości jest kluczem do przyszłości w rozwoju człowieka.

E-świat sprawia, że dziecko odczuwa zwiększoną samotność, niezrozumienie i brak akceptacji. Łatwo odwraca uwagę od rzeczywistości i przesłania jego problemy. Zaczyna preferować życiową bierność, umniejszać wagę prawdziwych przeżyć, tłumić kreatywność. W miejsce autentycznego przeżycia emocjonalnego instaluje sobie jej namiastkę. Doświadcza, że nawiązane kontakty z innymi nie uczą bycia z ludźmi, eliminują bezpośrednią obecność i prowadzą do aspołecznego zachowania – nasilają konflikty, trudności, izolację od życia codziennego.

Stworzona wirtualna rzeczywistość miała być nadzieją na znalezienie nowoczesności, a okazuje się nowym problemem. Nowy rodzaj kontaktów miał być źródłem wsparcia, pewności, poczucia bezpieczeństwa, a stał się zagrożeniem dla dziecka, powodem pogłębiającego się lęku przed bliskością i nawiązywaniem autentycznych relacji z innymi.

Elżbieta Napora

Przypisy:

- ¹ Fragmenty opracowania ukazały się w zbiorze pod red. A. Woźniak-Krakowian, E. Napory, I. Gomółki-Walasze, *Problemy marginalizacji dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza, Częstochowa 2009.
- ² Anegdotyczne przesłanki pozwalają wnioskować, że aktualnie niewiele uległo zmianie w tym zakresie. Przeciwnie – rozszerzył się dostęp do technologii ułatwiających dziecku przenoszenie się w świat wirtualny. Stąd, zamierza się powtórzyć badania, aby porównać wyniki pomiędzy sobą.

Bibliografia:

- Bauman Z., *Tożsamość, jaka była, jest i po co?* [w:] A. Jawłowska (red.), *Wokół problemów tożsamości*, Wydawnictwo LTW, Warszawa 2001.
- Braun-Gałkowska M., *Oddziaływanie Internetu na psychikę dzieci i młodzieży*, „Edukacja Medialna” 2003, nr 3.
- Cwalina W., *Generacja Y – ponury mit czy obiecująca rzeczywistość*, [w:] T. Zasępa (red.), *Fenomen społeczeństwa informacyjnego*, Wyd. Edycja św. Pawła, Częstochowa 2001.
- Kozielecki J., *O człowieku wielowymiarowym. Eseje psychologiczne*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1996.
- Kraut R., Patterson M., Lundmark V., Kiesler S., Mukhopadhyay T., Scherlis W., *Internet paradox. A social technology that reduces social involvement and psychological well – being?* „American Psychologist” 1998, nr 53 (9).
- Lasoń P., *Psychologia Internetu*, Wydawnictwo Rebis, Poznań 2000.
- Parzuchowski M., *Bal maskowy w cyberprzestrzeni*, „Wiedza i Życie” 2003, nr 9.
- Wallace P., *Psychologia Internetu*, Wydawnictwo Rebis, Poznań 2001.
- Young K.S., *The relationship between depression and Internet addiction*, [online], [dostęp 12.06.2016], dostępny w Internecie: <http://www.netaddiction.com/articles/cyberpsychology>.
- Wiatrów M., *„Ja” na ekranie monitora*, [online], [dostęp 12.06.2016], dostępny w Internecie: <http://cyberbadacz.republika.pl/janaserwerze.html>.
- Woźniak-Krakowian A., Napora E., Gomółka-Walaszek I., (red.), *Problemy marginalizacji dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Akademii im. J. Długosza, Częstochowa 2009.

EDUKACJA EUROPEJSKA**Edyta Ciesielska**

Szkoła Podstawowa nr 13 im. K. Makuszyńskiego w Częstochowie

DEMOKRACJA W SZKOLE, CZYLI MOTYWOWANIE ZAMIAST FORMALNEGO OCENIANIA – ANGIELSKA SZKOŁA OKIEM POLSKIEGO NAUCZYCIELA

Dwoje nauczycieli języka angielskiego ze Szkoły Podstawowej nr 13 im. K. Makuszyńskiego w Częstochowie miało możliwość odbycia praktyk zawodowych w szkole brytyjskiej na południu Anglii, w nadmorskiej miejscowości Bournemouth. Trwająca dwa tygodnie wizyta okazała się niezwykle owocna, a wszystko za sprawą gościnności gospodarzy, którzy chętnie dzielili się swoimi osiągnięciami i doświadczeniem, a także zdradzili tajemnice swojego sukcesu.

Pokesdown Community Primary School to miejsce niezwykle przyjazne uczniom, także tym pochodzącym z różnych krajów Europy. Dużą grupę stanowią dzieci polskich emigrantów, którzy przyjechali tam w poszukiwaniu pracy. Taka różnorodność kulturowa oraz sytuacja socjalna rodzin sprawia, iż działania szkoły muszą być poszerzone o dodatkowe wartości wychowaw-

cze, innowacyjne metody nauczania dostosowane do możliwości uczniów wywodzących się z różnych środowisk oraz o nowatorski system oceniania i pomoc dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przed sześciu laty dyrektor szkoły wraz z gronem pedagogicznym postanowił zrewolucjonizować szkołę, wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska oraz chcąc podnieść standardy nauczania i wychowania. Do najważniejszych spośród wprowadzonych zmian należały: odejście od tradycyjnego sposobu realizacji narodowego programu nauczania na rzecz międzyprzedmiotowych projektów edukacyjnych, zniesienie tradycyjnych ocen i zastąpienie ich systemem wyznaczania i osiągania celów edukacyjnych, samooceną dokonywaną przez uczniów oraz prezentacją ich osiągnięć na forum szkoły. Ważną zmianą było także wypracowanie systemu nagród, który często jest bardziej skuteczny niż system kar.

Wszystkie zmiany, obok tradycji kultywowanych w renomowanych szkołach angielskich, tj. mundurek szkolny, czy codzienny apel integrujący społeczność szkolną, pozwoliły na poprawienie wyników egzaminów oraz statusu szkoły. Obecnie jest ona jedną z najlepiej ocenianych szkół w okolicy, do której chętnie uczęszczają także uczniowie z odległych dzielnic.

Pierwsze wrażenia, jakich doświadcza obserwator wkraczający w progi budynku to cisza, dyscyplina i poczucie bezpieczeństwa. Cisza, ponieważ uczniowie spędzają przerwy na zewnątrz, gdzie mają zagospodarowany teren do gier i zabaw. Poczucie bezpieczeństwa zapewnia zamknięta brama szkolna oraz system kontroli osób wchodzących i wychodzących z placówki. Panująca dyscyplina to osiągnięcie konsekwentnie wypracowywanych przez lata zasad w oparciu o poszanowanie przestrzeni osobistej, prywatnej własności i tolerancji oraz reguł obowiązujących w szkole.

Często słyszymy opinie, iż dawniej w szkole było mniej niepożądanych zachowań. Deprecjonowanie wartości wychowawczych i liberalizacja regulaminów uczniowskich to długi proces, który następował równolegle z wprowadzaną w Polsce demokracją. Wielka Brytania to kraj o głęboko zakorzenionej demokracji i wolności obywatelskiej, a jednak w każdej renomowanej szkole mundurek jest obowiązkowy. Dress code – modne ostatnio wyrażenie oznacza, że strój jest odzwierciedleniem naszej kultury osobistej, taktu i okazywanego szacunku do innych oraz dostosowania do określonego miejsca i sytuacji. Podświadomie ma wpływ na nasze zachowanie, ponieważ jest kojarzony z daną sytuacją. Dlaczego nie wykorzystać tego rozwiązania w edukacji młodego pokolenia? Czyż różnice w stroju, posiadanych gadżetach nie są często powodem do izolacji, wyśmiewania, czy rozpraszania uwagi? W angielskiej szkole uczniowie mają takie same plecaki szkolne i piórniki z wyposażeniem, nie mogą przynosić do szkoły żadnych urządzeń elektronicznych, w tym telefonów, ponieważ w dobie eskalacji cyberprzemocy używanie ich przez najmłodszych musi być kontrolowane.

Jeszcze jedna wartość wychowawcza podpatrzona w angielskiej szkole zasługuje na uwagę i zaadaptowanie na naszym gruncie. Jest to poszanowanie cudzej przestrzeni

i własności, nie tylko materialnej, ale przede wszystkim intelektualnej. W funkcjonowaniu społeczności szkolnej, gdzie konsekwentnie podkreśla się tę wartość, można zauważyć, że dzieci nie przepychają się, potrafią czekać w kolejce, spokojnie wyjść z klasy, nie wyrywają sobie przedmiotów i nigdy nie próbują „ściągać”. Zgodnie ze szkolnym mottem mają świadomość, że cały trud włożony w naukę to podwaliny ich własnej przyszłości. Nie uczą się dla oceny, nie szukają sposobów na oszukiwanie nauczycieli w trakcie prac pisemnych i nie boją się poinformować rodziców o zebraniu, bo rodzic sam ma prawo wpisania, czy wyznaczony cel edukacyjny został osiągnięty, a nauczyciel podaje tylko informację zwrotną o postępach dziecka. Tak jak pieniądze nie powinny być celem naszego życia, tak ocena nie może być celem uczenia się. Ważny jest sam proces rozwoju intelektualnego, emocjonalnego, społecznego i nabywanie umiejętności temu towarzyszących. Samodzielny uczeń to taki, który umie się uczyć, organizować swój czas, zna własne możliwości i efektywne metody, wie gdzie i jak szukać informacji, ale przede wszystkim aktywnie uczestniczy w procesie planowania i osiągania celów, biorąc na siebie świadomą odpowiedzialność za rozwój. W obecnych czasach często możemy zauważyć nadopiekuńczość niektórych rodziców, którzy w imię złe rozumianej troski rozwiązują problemy społeczne swoich dzieci, wykonują zadania za swoje pociechy, odrabiają prace domowe lub szukają korepetytora w przypadku pojawiających się, najdrobniejszych trudności z danego przedmiotu. Skutkiem takich poczynań jest brak umiejętności samoorganizacji u dzieci, nieumiejętność radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych między rówieśnikami oraz spadek motywacji do nauki. Pojawia się pytanie: czy chcąc pomóc młodemu człowiekowi w edukacji i wychowaniu do życia w społeczeństwie jako niezależnie funkcjonującej, kreatywnej jednostki nie lepiej jest od początku „wypożyczyć go w wędkę i nauczyć łowić”, zamiast „podawać przyrządzoną rybę”, za każdym razem gdy pojawia się potrzeba. Pozwólmy młodym ludziom doświadczać, popełniać błędy, eksperymentować i stopniowo przejmować odpowiedzialność za swoją przyszłość. Nauczanie poprzez realizację projektów pozwala na ugruntowanie umiejętności współpracy w grupie, ale także na większą indy-

widualizację nauczania. W szkole angielskiej ta innowacja została wprowadzona wraz z zatrudnieniem nauczycieli asystentów w każdej z klas. Dodatkowo uczniowie ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi mogą liczyć na indywidualną pomoc nauczycieli – specjalistów, którzy dysponują dodatkowymi godzinami pracy, a władze finansują wszelkie formy pomocy udzielanej przez szkołę.

Kolejnym elementem zmodyfikowanego programu wychowawczego są codzienne apele poświęcone propagowanym wartościom, prezentacjom projektów i osiągnięć uczniów oraz sprawom bieżącym. Co tydzień każdy uczeń ma szansę otrzymania tytułu „gwiazdora” ortografii, czytania, rysunku, sportu, zachowania lub frekwencji i wystąpienia na apelu przed społecznością szkolną. Jest to forma nagradzania, wdrażania zdrowej rywalizacji i osławiania z sytuacjami autoprezentacji na szerszym forum. Niezwykle ciekawą nagrodą jest też czas na koniec każdego dnia w szkole nazywany „hot chocolate”, kiedy dzieci mogą decydować, na co go wykorzystają. Daje im to poczucie demokracji i jest motywacją do dobrego zachowania, gdyż za niewłaściwą postawę można zostać pozbawionym tej nagrody.

Lekcje kończą się codziennie o godzinie 15²⁵, więc praca domowa nie jest stałym i obowiązkowym elementem edukacji. Dla chętnych uczniów przygotowuje się listy

zadań projektowych, które mogą być wykonane w domu w różnych formach: literackich, plastycznych, prezentacji multimedialnych itp. Obowiązkowym dla wszystkich jest „Reading Diary”, czyli „Pamiętnik czytelnika”, w którym wszyscy zainteresowani: uczeń, rodzic i nauczyciel systematycznie odznaczają osiągnięcie wytyczonych celów.

Nasi uczniowie z pewnością przyjąliby z entuzjazmem większość wymienionych innowacji z angielskiej szkoły, a my życzylibyśmy sobie, aby wzrosła ich motywacja do nauki nie dla oceny, ale dla budowania fundamentów swojej przyszłości.

Nasza praktyka w Pokesdown to nieoceniony zasób doświadczeń i innowacji. I choć niemożliwe jest przeniesienie ich wszystkich na rodzimy grunt, to mamy nadzieję, że będą one inspiracją dla wszystkich, którzy dostrzegają brak zasadności niektórych reform wprowadzanych w naszym szkolnictwie, a jednocześnie są świadomi potrzeby zmian w funkcjonowaniu polskiego systemu edukacji.

Dzielenie się dobrą praktyką to podstawowe założenie programu Erasmus+. Dzięki temu programowi mamy nieograniczone możliwości w poszukiwaniu inspiracji wśród rozwiązań szkół europejskich oraz w nawiązywaniu współpracy.

Edyta Ciesielska

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Marlena Kalinowska

Wioletta Drózd

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Częstochowie

WOJEWÓDZKI KONKURS „MŁODY MISTRZ BUDOWNICTWA”

**POD HONOROWYM PATRONATEM PREZYDENTA MIASTA CZĘSTOCHOWY
I ŚLĄSKIEGO KURATORA OŚWIATY**

Zwycięstwem uczniów Zespołu Szkół Budowlano-Ceramicznych z Gliwic zakończył się Wojewódzki Konkurs „Młody Mistrz Budownictwa” zorganizowany

przez Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Częstochowie przy współpracy Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej.

Konkurs odbył się 15 kwietnia 2016 roku i adresowany był do uczniów szkół technicznych z województwa śląskiego, które prowadzą kształcenie w zawodzie technik budownictwa na podbudowie kwalifikacji B.18. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich.

Podczas części oficjalnej konkursu mieliśmy przyjemność gościć: Andrzeja Sko-rego z Biura Szymona Giżyńskiego Posła na Sejm RP, Wojciecha Kulawiaka z Biura Konrada Głębockiego Posła na Sejm RP, Mirosława Soboraka, zastępcę prezydenta Częstochowy. Swoją obecnością zaszczylili nas również: Małgorzata Deska, dyrektor Delegatury w Częstochowie Kuratorium Oświaty w Katowicach, Zdzisław Wolski, przewodniczący Rady Miasta Częstochowy, dr hab. inż. prof. nadzw. Lucjan Kurzak, dziekan Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej, Agnieszka Pilawska-Blaut w zastępstwie Magdaleny Dębskiej, naczelnik Wydziału Edukacji, Piotr Grzybowski, naczelnik Wydziału Funduszy Europejskich i Rozwoju, Paweł Iżyński, kierownik referatu Centrum Obsługi Inwestora, Dariusz Jadczyk, przewodniczący Regionalnej Organizacji Pracodawców, Anetta Ranoż, nadinspektor Państwowej Inspekcji Pracy, Krzysztof Presz, ekspert egzaminów zawodowych branży budowlanej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie, który pochwalił ideę konkursu oraz przygotowanie imprezy w tak dużym wymiarze, Piotr Krawczyk, dyrektor Filii Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Częstochowie, Ewa Mucha, zastępca dyrektora Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Centrum Informacji Zawodowej, Karol Kaczmarek, dyrektor Technicznych Zakładów Naukowych w Częstochowie, Dariusz Rataj, dyrektor Zespołu Szkół im. B. Prusa w Częstochowie, Waldemar Szleper, wiceprzewodniczący Rady Śląskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa, Dorota Kaczmarek, przewodnicząca Sekcji

Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, Daniel Borcz, doradca techniczny w Zakładzie Produkcyjnym i Składzie Firmowym Wienerberger Gnaszyn, Marcin Szczechła, właściciel PPHU Frezmet s.c., Wojciech Stanior, właściciel Biura Ubezpieczeń Lider, Grzegorz Więciorkowski, właściciel Centrum Pomp Ciepła Wentylacji i Klimatyzacji DOM-EKO.

Celem konkursu było stworzenie możliwości zaprezentowania swoich praktycznych umiejętności zdobytych podczas nauki zawodu, poznanie oferty edukacyjnej oraz dostępnej infrastruktury Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej, podniesienie rangi zawodu murarz-tynkarz i technik budownictwa, integracja środowiska zawodowego oraz wymiana doświadczeń między uczniami, nauczycielami zawodu i szkołami oraz rozwijanie umiejętności posługiwania się dokumentacją projektową, zdobywanie umiejętności pracy w zespole i współzawodnictwo „fair play”.

Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem. Do rywalizacji stanęło 9 szkół z województwa śląskiego. Każda placówka mogła zgłosić do konkursu jedną trzyosobową drużynę. Zgodnie z regulaminem konkurs przebiegł w dwóch etapach. Zadanie projektowe trwało 120 min i polegało na wykonaniu przez jedną osobę z drużyny dokumentacji projektowej według załączonych wytycznych. Zadanie praktyczne również trwało 120 min i polegało na wykonaniu przez dwuosobowy zespół robót murarskich na stanowisku roboczym według załączonej dokumentacji. Drużyna musiała wykazać się znajomością wiedzy teoretycznej z zakresu budownictwa oraz umiejętnościami praktycznymi w obszarze murarstwa. Do zmagania konkursowych przystąpiło 27 uczestników z 9 szkół województwa śląskiego:

- Barbara Pająk, Krystian Madyda, Łukasz Walkarz z Technikum nr 2 w Zespole Szkół Budowlano-Drzewnych im. Armii Krajowej w Żywcu. Opiekun – Dariusz Steczek.
- Daniel Rozpotyński, Michał Filipowski, Daniel Woźnicki z Technikum nr 2 Architektoniczno-Budowlanego w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Sosnowcu. Opiekun – Swietłana Koniuszewska.

- Maciej Głowczyk, Rafał Golik, Dawid Gapiński z Technikum Budowlanego w Zespole Szkół Budowlanych im. K.K. Baczyńskiego w Chorzowie. Opiekun – Marzena Pecyna.
- Aleksandra Nawrocka, Tomasz Dziubanski, Adam Kowal z Technikum nr 2 w Państwowych Szkołach Budownictwa – Zespół Szkół im. Powstańców Śląskich w Bytomiu. Opiekun – Roman Osadnik.
- Jakub Broda, Tomasz Jaworski, Robert Kochutek z Technikum nr 4 w Zespole Szkół Budowlanych im. gen. S. Grota-Roweckiego w Cieszynie. Opiekun – Jolanta Bąk.
- Dawid Długosz, Kamil Śmigła, Jakub Wojciechowski z Technikum nr 1 w Zespole Szkół Budowlanych im. Powstańców Śląskich w Katowicach. Opiekun – Ewa Bierca.
- Łukasz Bieniek, Marcin Wycisk, Mateusz Kwaśniok z Technikum nr 4 w Zespole Szkół Budowlano-Ceramicznych w Gliwicach. Opiekun – Zuzanna Masłoń.
- Paweł Głowacki, Patryk Szyda, Konrad Kozanecki z Technikum nr 6 w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. S. Żeromskiego w Częstochowie. Opiekun – Zbigniew Gajda.
- Patryk Kompała, Kamil Strzyż, Krzysztof Skiba z Technikum nr 2 w Zespole Szkół Ogólnokształcąco-Technicznych w Lublińcu. Opiekun – Daniel Łodziński.

Współzawodnictwo przebiegało równocześnie w dwóch częściach. W części projektowej, odbywającej się na Wydziale Budownictwa, drużyny musiały rozwiązać zadanie projektowe polegające na wykonaniu przedmiaru prac, obliczeniu nakładów robocizny, materiałów, sporządzeniu zapotrzebowania materiałowego oraz przedstawieniu w formie graficznej harmonogramu robót. W tej części uczniowie musieli wykazać się wiedzą z zakresu sporządzania kosztorysów i harmonogramów budowlanych. Równocześnie w hali budowlanej Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego odbywała się część praktyczna konkursu. Uczestnicy zmierzali się z wymurowaniem kilku warstw ścianki działowej wraz z nadprożem łukowym. W zadaniu praktycznym uczniowie wykazali się profesjonalizmem i wysokimi umiejętnościami. W tej konkurencji liczył

się nie tylko czas, ale również dokładność wykonania zadania. Suma zdobytych punktów z części projektowej oraz praktycznej wyłoniła najlepszą szkołę budowlaną w województwie śląskim.

Zmagania uczniów w części praktycznej konkursu

Efekt pracy uczestników

Obrady komisji dot. części praktycznej

W trakcie trwania imprezy uczestnicy mieli okazję wziąć udział w pokazie murowania systemem Porotherm DRYFIX prowadzonym przez Zakład Produkcyjny i Skład Firmowy Wienerberger Gnaszyn, zwiedzić Laboratorium Fizyki Budowli Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej, zapoznać się ze sprzętem oraz metodami pomiarowym (m.in. pomiary termowizyjne, stacja meteorologiczna), wysłuchać dwóch wykładów: „Budownictwo energooszczędne – potrzeba współczesności”, który wygłosił mgr inż. Jakub Jura oraz „IBA Hamburg 2013 – energia odnawialna w przestrzeni miasta” zaprezentowanego przez mgr. inż. arch. Henryka Katowicza-Kowalewskiego.

*Pokaz murowania systemem Porotherm DRYFIX
– Zakład Produkcyjny i Skład Firmowy
Wienerberger Gnaszyn*

Ofertę dydaktyczną Wydziału Budownictwa dla przyszłych kandydatów chcących doskonalić się w nietłumym zawodzie inżyniera budownictwa przedstawiła mgr inż. Anna Śpiewak.

Druga odsłona części oficjalnej konkursu rozpoczęła się reportażem z jego przebiegu, gdzie „oko kamery” zarejestrowało zmagania uczestników i najciekawsze momenty spotkania.

Konkurs oceniał jury w składzie:

Część projektowa:

- mgr inż. Renata Caban, przewodnicząca, nauczyciel CKZiU w Częstochowie,
- mgr inż. Marlena Kalinowska, nauczyciel CKZiU w Częstochowie,
- mgr inż. Paweł Helbrych, z Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej.

Część praktyczna:

- mgr inż. Marek Atłasik, przewodniczący, nauczyciel CKZiU w Częstochowie,
- mgr Marek Kasprzyk, nauczyciel CKZiU w Częstochowie,

- dr inż. Zbigniew Respondek z Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej,
- inż. Daniel Borcz, doradca techniczny z Zakładu Produkcyjnego i Składu Firmowego Wienerberger Gnaszyn.

Decyzją jury przyznano:

I miejsce – Technikum nr 4 w Zespole Szkół Budowlano-Ceramicznych w Gliwicach

II miejsce – Technikum nr 6 w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. S. Żeromskiego w Częstochowie

III miejsce – Technikum nr 2 w Zespole Szkół Budowlano-Drzewnych im. Armii Krajowej w Żywcu

Wyróżnienie Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej za najlepiej wykonane zadanie projektowe otrzymał Tomasz Jaworski z Technikum nr 4 w Zespole Szkół Budowlanych im. gen. S. Grot-Ro-weckiego w Cieszynie

Wyróżnienie Śląskiego Stowarzyszenia Dyrektorów Centrów Kształcenia Ustawicznego i Centrów Kształcenia Praktycznego za najlepiej wykonane zadanie praktyczne otrzymali: Patryk Kompała oraz Kamil Strzyż z Technikum nr 2 w Zespole Szkół Ogólnokształcąco-Technicznych w Lublińcu.

Podczas uroczystości laureatom konkursu wręczone zostały statuetki i atrakcyjne nagrody. Pozostali uczestnicy otrzymali dyplomy uczestnictwa. Opiekunom wręczono drobne upominki. Po rozdaniu dyplomów i nagród, dyrektor CKZiU Dariusz Humaj podziękował wszystkim obecnym i zaprosił na kolejną edycję konkursu w przyszłym roku.

*Gratulacje składane zwycięskiej drużynie przez
Dariusza Humaję, dyrektora CKZiU*

Dziękujemy opiekunom za bardzo dobre przygotowanie uczestników oraz sponsorom za przekazanie materiałów, narzędzi, środków pieniężnych, ufundowanie nagród rzeczowych. Szczególne podziękowania kierujemy do głównego sponsora – Zakładu Produkcyjnego i Składu Firmowego Wienerberger Gnaszyn, który został wyróżniony tytułem Przedsiębiorcy Przyjaznego Edukacji.

Zachęcamy do obejrzenia filmowego zapisu z konkursu oraz reportażu Telewizji Orion dostępnego na stronie www.ckziu.eu.

Fot. T. Nita, A. Psykała

**Marlena Kalinowska
Wioletta Drózd**

*Laureaci konkursu
wraz z dyrektorem CKZiU i honorowymi gośćmi*

*Laureaci, goście, organizatorzy
oraz pozostali uczestnicy
Wojewódzkiego Konkursu „Młody Mistrz Budownictwa”*

Urszula Mielczarek

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI GWARANCJĄ SUKCESU WYCHOWAWCZEGO

10 marca 2016 roku w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie w ramach projektu Akademia Wychowawcy odbyła się konferencja pt. „Współpraca z rodzicami gwarancją sukcesu wychowawczego” skierowana do nauczycieli wszystkich typów szkół, placówek oświatowych, wychowawców klas, pedagogów i psychologów szkolnych.

*Urszula Mielczarek, nauczyciel konsultant
RODN „WOM” w Częstochowie*

Celem konferencji było poszukiwanie skutecznych form współpracy środowiska szkolnego z rodzicami. Konferencję otworzyła Grażyna Bochenkiewicz, wicedyrektor ds. doskonalenia nauczycieli RODN „WOM” w Częstochowie, która podkreśliła wagę podjętego tematu, tj. partnerstwa i dialogu we współpracy szkoły z rodzicami uczniów.

Podczas konferencji prelegenci podjęli następujące tematy:

- „Warunki dobrej współpracy środowiska szkolnego z rodzinnym” – Urszula Mielczarek, nauczyciel konsultant Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie.
- „Czynniki wspomagające poznawanie siebie na przykładzie badań dzieci” – dr Elżbieta Napora, adiunkt Akademii im. J. Długosza w Częstochowie.
- „Skuteczna współpraca nauczycieli z rodzicami – umiejętność komunikowania się” – dr Elżbieta Kornacka-Skwara, adiunkt Akademii im. J. Długosza w Częstochowie.
- „Jak przekazywać rodzicom negatywne informacje o zachowaniu ich dzieci” – Mariola Szczepanik, psycholog, Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny.

Uczestnicy konferencji zapoznali się z warunkami dobrej współpracy środowisk szkolnego i rodzinnego. Rodzina i szkoła mają największy wpływ na wychowanie, kształcenie i wspieranie rozwoju dzieci. Zachodzi więc potrzeba współdziałania, szukania płaszczyzny porozumienia w celu budowania optymalnych warunków niezbędnych do pełnego rozwoju dzieci.

*Dr Elżbieta Napora,
adiunkt Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*

Koordinacja wzajemnych oddziaływań jest wskazana dla dobra rodziców, nauczycieli, a przede wszystkim dzieci. Taka współpraca

może stanowić gwarancję kreowania działalności szkoły w wymiarze wychowawczym. Możliwość współpracy rodziców ze szkołą daje tym pierwszym poczucie prawdziwego wpływu na to, co dzieje się z ich dziećmi, jak są uczone i wychowywane.

*Dr Elżbieta Kornacka-Skwara,
adiunkt Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*

Współpraca powinna być prowadzona w sposób profesjonalny, przebiegać w pozytywnym dialogu na wielu płaszczyznach. Nawiązanie dobrego kontaktu z rodzicami zależy w dużym stopniu od postawy nauczyciela. To on powinien wykazać się otwartością i kreatywnością w inicjowaniu efektywnej współpracy, przynoszącej korzyści obu stronom. Warto przy tym kierować się następującymi zasadami:

- wykonać pierwszy ruch w kierunku dobrej współpracy,
- odrzucić uprzedzenia i być gotowym do kontaktu ze wszystkimi rodzicami,
- przyznać wszystkim rodzicom jednakowe prawa,
- stworzyć przyjazną, spokojną atmosferę do współpracy, rozmowy,
- angażować do współpracy wszystkich rodziców,
- przyjmować i spokojnie analizować ewentualną krytykę,
- być otwartym na nowe propozycje rozwiązań,
- wykazywać chęć komunikacji z rodzicami,
- umiejętnie komunikować negatywne informacje o zachowaniu ucznia,
- pamiętać o tym, że efektywność współpracy zależy od obu stron.

Każdy nauczyciel w zależności od celów współpracy, tradycji szkoły, indywidualnych doświadczeń, preferencji i możliwości posia-

da wypracowany własny system współpracy z rodzicami. W bogatym katalogu różnych działań znajdują się m.in.: spotkania integracyjne, warsztaty dla rodziców, pokój spotkań z rodzicami, gablotę informacyjną dla rodziców, bibliotekę dla rodziców, rodzinną spartakiadę, spotkania sportowe, teatr rodzinny, wspólne zabawy rodzinne, chór składający się z rodziców i dzieci, rodzinne pikniki, wyjścia do teatru, majówki, listy do rodziców, pochwały, podziękowania, tworzenie wspólnego programu wychowawczego i profilaktyki – rodzice w roli ekspertów – warsztaty, pogadanki, wspólne porządkowanie szkoły, wystawy prac dzieci, aukcje itp.

*Mariola Szczepanik, psycholog,
Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny*

Nadrzędnym celem współpracy nauczycieli i rodziców jest dobro dziecka, młodego człowieka. Należy uświadamiać rodziców, że rozwój ucznia zależy od wspólnie realizowanych działań, od właściwej atmosfery wychowawczej zarówno w szkole jak i w domu. Mówiąc o współpracy, należy pamiętać, że obie strony powinien łączyć jeden front wychowawczy. Współpraca szkoły z domem rodzinnym powinna opierać się na czterech podstawowych zasadach:

- pozytywnej motywacji w działaniach na rzecz dziecka, która dotyczy dobrowolnego udziału we współdziałaniu,
- partnerstwa, w którym obie strony tworzą rodzaj wspólnoty, razem podejmują decyzje, ponoszą odpowiedzialność za wprowadzenie ich w życie,
- wielostronnego przepływu informacji, czyli zastosowania różnych kanałów porozumiewania, wymiany informacji między nauczycielami i rodzicami.
- aktywnego i systematycznego współdziałania, które polega na czynnym udziale w wykonywaniu podejmowanych wspólnie działań; współpraca będzie efektyw-

na, jeżeli zostaną stworzone odpowiednie warunki.

Realizacja zasad pozwoli budować wspólną przyjazną atmosferę wychowawczą sprzyjającą rozwojowi dzieci, a także zbliżyć rodziców do aktywności na rzecz szkoły. Dobra i przyjazna atmosfera jest niezbędna do realizacji działań wychowawczych oraz dydaktycznych szkoły. Wspólne oddziaływania wychowawcze wymagają prawidłowego kontaktu z rodzicami, czyli dobrej woli, otwartości, autentyczności, szacunku, sympatii, uczciwości oraz dyskrecji.

W procesie budowania kontaktu ważne jest wykonanie kilku kroków:

- przeprowadzenie diagnozy przedmiotu wzajemnych relacji,
- uzgodnienie oczekiwań,
- ustalenie jasnych zasad współpracy.

Nie ma jednej recepty na osiągnięcie sukcesu wychowawczego. Można i należy podchodzić do sprawy w sposób poważny, ale można też z humorem, np. zalecając stronom dialogu żartobliwą receptę/przepis

na dobrą współpracę, która powinna zawierać następujące składniki: 1 nauczyciela, ok. 30 rodziców, ok. 15 ławek, ok. 30 krzeseł, 1 kg dobrych chęci, 0,5 kg uśmiechu, 0,5 kg wyrozumiałości, 1 kg otwartości i spontaniczności.

Jedno jest pewne, żeby osiągnąć sukces wychowawczy potrzebna jest współpraca rodziców z nauczycielami. Tylko partnerstwo i dialog mogą być gwarancją powodzenia.

Urszula Mielczarek

Bibliografia:

- Bąbel P., Trusz S., *Rodzina i szkoła. Nowe perspektywy współpracy. Nauczanie początkowe, kształcenie zintegrowane*, Kielce 2004, nr 2.
- Babiuch M., *Jak współpracować z rodzicami „trudnych” uczniów?* WSiP, Warszawa 2002.
- Nowak A., *Spotkania z rodzicami. Jak uatrakcyjnić tradycyjną wywiadówkę*, G&P, Poznań 2000.

Poniżej publikujemy teksty prelegentów.

dr Elżbieta Kornacka-Skwara

Zespół Badawczy Psychologii Stosowanej
Akademia im. J. Długosza w Częstochowie

SKUTECZNA WSPÓŁPRACA NAUCZYCIELI Z RODZICAMI W KONTEKŚCIE PROCESÓW KOMUNIKOWANIA

Szkoła jest miejscem życia i rozwoju – podobnie jak rodzina. Te dwa obszary funkcjonowania dzieci i dorosłych warunkują się i uzupełniają. Silne wpływy rodzinne stają się wzorcami realizo-

wanymi w środowisku szkolnym – zarówno przez uczniów, nauczycieli jak i rodziców. Szczególne znaczenie dla powstawania wzorców funkcjonowania mają wartości i postawy nabyte i nabywane w procesie wycho-

wania, socjalizacji, zaczerpnięte i internalizowane w ciągu zdobywanego doświadczenia życiowego.

Rozważając zagadnienie skutecznej współpracy środowiska rodzinnego i szkolnego, warto zadać pytanie, jaka jest charakterystyka tych dwóch systemów oraz jak przebiegają procesy komunikowania w obydwu obszarach?

ŚRODOWISKO RODZINNE

W definicjach rodziny podkreśla się fakt, że jest ona podstawą życia społecznego. Jednocześnie – w tym kontekście zwraca się uwagę na specyfikę życia rodzinnego – jest to struktura oparta na głębokich więzach miłości, wierności i zaufania. Tak funkcjonująca rodzina jest wzorem dla pozostałych społeczności, instytucji i organizacji. Współczesne rodziny mają do zrealizowania niezmiennie te same cele: tworzyć przez osoby dojrzałe uczuciowo i charakterologicznie wspólnoty oparte na wierności, ofiarności, dużej kulturze oraz wzajemnym głębokim zaufaniu i miłości (Wielgus, 2001, s. 16).

Mimo odrębności poszczególnych członków rodziny, „świat” danej rodziny jest najbardziej jednorodny; zróżnicowanie jest coraz większe, jeśli porównamy „światy” różnych rodzin, „światy” społeczności, „światy” narodów, kultur itd. Największą siłę oddziaływania w środowisku naturalnym człowieka ma rodzina. Środowisko rodzinne w znacznej mierze kształtuje osobowość dzieci, ich zainteresowania, upodobania, nawyki i przyzwyczajenia, postawy społeczne i moralne przekonania oraz światopogląd.

Wpływ rodziny, początkowo olbrzymi, w miarę rozszerzania się kontaktów dziecka ze światem stopniowo maleje. Proces ten staje się wyraźnie dostrzegalny w okresie dorastania. Stosunek młodzieży do rodziny ulega stopniowym przeobrażeniom. Dorastając spędzają coraz więcej czasu z rówieśnikami, a coraz mniej w towarzystwie rodziców. W okresie dorastania, jak wskazuje M. Kielar-Turska (2000, s. 316), zachodzą istotne zmiany w relacji dorastającego z dorosłymi. Konflikty z dorosłymi mogą być typowe dla tego okresu. Zjawisko to uwarunkowane jest z jednej strony wzrastającym krytycyzmem dorastających, z drugiej zaś – bardziej restrykcyjnym zachowaniem rodziców, którzy chcą opóźnić wkroczenie swojego dziecka w świat dorosłych. W okre-

sie dorastania rodzina zaspokaja nadal podstawowe potrzeby dziecka – materialne, uczuciowe i społeczne – oraz stanowi dla niego źródło nieustannych doświadczeń i wiedzy o życiu.

ŚRODOWISKO SZKOLNE

Na środowisko szkolne składa się wiele elementów, wśród nich najistotniejsze: organizacja w szkole – organizacja życia szkoły, funkcjonowanie dyrekcji szkoły, pozostałych pracowników szkoły, psychologa/pedagoga szkolnego, nauczycieli, ale również niezwykle ważna jest rola zespołu rozumianego jako całość kadry dydaktyczno-wychowawczej oraz rodziców i uczniów. Rodzic nie jest „elementem zewnętrznym szkoły” – jest członkiem systemu szkolnego, jest w szkole, a nie poza szkołą oraz jest współodpowiedzialny za powstające relacje.

Środowisko szkolne, złożone i niejednorodne pod względem struktury organizacyjnej oraz jakości społeczno-wychowawczej, odgrywa doniosłą rolę w rozwoju dziecka. K. Pospiszyl uważa szkołę za główny, obok rodziny, czynnik kształtowania osobowości jednostki; szkoła wprowadza dziecko w rzeczowe stosunki między ludźmi, zapoznaje je z pracą i odpowiedzialnością. Jednakże bywa także ogniwem w procesie patologizacji, miejscem porażek i niepowodzeń (Pospiszyl, Żabczyńska, 1986). Z chwilą rozpoczęcia przez dziecko nauki w szkole sfera kontaktów społecznych w jego życiu ulega intensywnemu rozszerzeniu i wzbogaceniu. Wpływająca z potrzeby emocjonalnej chęć przebywania w grupie i zyskiwania akceptacji w jej ramach jest jedną z najsilniejszych potrzeb psychicznych dziecka.

Proces przystosowania się, jak pisze Brzezińska (1991, s. 10), rozumiany jako proces poszukiwania swojego miejsca w każdym nowym środowisku, także w szkole, zależy od tego, na ile zachowana jest równowaga pomiędzy społecznymi oczekiwaniami i naciskami, możliwościami dziecka oraz jego dążeniami. Im większa jest równowaga, im bardziej wymagania zewnętrzne respektują naturę dziecka i są zgodne z jego własnymi dążeniami – tym szybciej następuje proces przystosowania się, tym łagodniej przebiega i tym lepszymi kończy się rezultatami.

UWARUNKOWANIA PROCESU KOMUNIKOWANIA

Fakt, iż musimy się komunikować, wskazuje na nasze wyposażenie niezależne od nas (wrodzone), umożliwiające nam podjęcie procesu komunikowania. Fakt, iż różnimy się w zakresie skuteczności komunikowania wskazuje, że możemy uczyć się komunikowania. Nie wystarczy mieć język, żeby mówić, a uszy, żeby słyszeć – innymi słowy niezbędne wyposażenie, z którym się rodzimy to początek naszej przygody z komunikowaniem.

Rozwijanie możliwości komunikowania odbywa się przez całe życie, najintensywniej w okresie dzieciństwa, a to oznacza, że rozwija się w kontakcie z osobami znaczącymi, którymi są najczęściej ojciec i matka. Podstawą naszego uczenia się jest doświadczenie, w którym mieliśmy swój udział (celowo lub przypadkiem, świadomie lub nie itp.). W rodzinie – jako jedynym środowisku życia człowieka, jest możliwość funkcjonowania w relatywnie jednolitym środowisku. Oznacza to, że dziecko wzrastając w rodzinie ma szansę „zanurzyć się” w wspólnym przekazie pochodzącym od jego rodziny. Innymi słowy, rodzina jest potencjalnie jedyną spójną i wyodrębnioną przestrzenią, w której kształtują się kolejne pokolenia. „Bardzo ważne w procesie komunikacji jest to, że środowiska partnerów interakcji w pewnym zakresie się pokrywają. (...) Wspólne doświadczenia – to kwestia życia w tym samym otoczeniu, w małej grupie społecznej (np. rodzinie), w tej samej społeczności czy tej samej kulturze. Im mniej tych wspólnych punktów, tym mniejszy zakres pokrywania się środowisk. Ponieważ owe środowiska w poważnej mierze determinują proces kodowania i dekodowania, zatem, im w mniejszym stopniu pokrywają się ze sobą, tym większa możliwość nieporozumień w komunikowaniu” (Domachowski, 1991, s. 132).

W rodzinie występuje jeszcze jeden ważny czynnik wpływający na procesy komunikowania. Jest nim czas oddziaływania. Dziecko od samego początku, jeszcze przed urodzeniem, komunikuje się zgodnie z wzorcami, regułami i stylami panującymi w danej rodzinie. Jeśli przyjmiemy, że w warunkach polskich dzieci przebywają w rodzinie do co najmniej 18. roku życia to nie możemy jednocześnie przypuszczać, że na dziecko oddziałują sposoby komunikowania się rodziny tylko przez kilka pierwszych lat.

Z pewnością zmienia się intensywność wzajemnych wpływów członków rodziny, ale nie zmienia się środowisko rodzinne tych wpływów. W ciągu życia zmieniamy środowiska związane z instytucjonalną opieką i kształceniem (to najistotniejsze płaszczyzny pozarodzinnego funkcjonowania), przechodzimy z instytucji przedszkolnych, poprzez szkołę podstawową, gimnazjum, szkołę średnią – ale przez cały ten okres wychodzimy i wracamy do tej samej rodziny (choć nie identycznie przez kilkanaście lat funkcjonującej). Będąc pod wpływem instytucji pozarodzinnych, również widzimy ich pewną zmienność (np. zmienia się skład osobowy wewnątrz instytucji lub w kolejnych instytucjach, zmienia się ich miejsce, zmieniają się w nich osoby znaczące, role i reguły). W przypadku rzeczywistości rodzinnej większość zmian nie ma miejsca, a istnieją te, których zadaniem jest utrzymanie trwałości systemu rodzinnego. Dzięki trwałości środowiska rodzinnego jego oddziaływanie ma specyficzny charakter.

Rodzina jest podstawowym miejscem, w którym uczymy się komunikowania. Sposób komunikowania się jest wskaźnikiem tego, jak funkcjonuje rodzina, jaka jest w niej atmosfera, a przede wszystkim, jak przebiegają w niej procesy wychowawcze. Stąd też pełni ona podstawową rolę w przekazie międzypokoleniowym postaw, norm i wartości.

W procesie komunikowania wszystkie wymienione elementy odgrywają rolę w zrozumieniu komunikatów i wzajemnym porozumieniu się osób. Sposób porozumiewania się w rodzinie jest podstawową charakterystyką każdego systemu rodzinnego. Odzwierciedla specyficzne właściwości rodziny, ponieważ każda rodzina ma swoje cechy komunikacji i czynniki warunkujące jej skuteczność. „Każdy z nich inaczej przejawia się u poszczególnych członków rodziny i ma swój wpływ na ostateczny kształt komunikacji w rodzinie, dlatego nie ma dwóch tak samo komunikujących się systemów rodzinnych” (Grygielski, 1994, s. 68). Swoistość komunikacji w rodzinie jest szczególnie widoczna, gdy uwzględnimy fakt, że w rodzinie przede wszystkim komunikujemy uczucia i relacje z bliskimi. Członkowie rodziny to połączone ze sobą, na swój sposób podobne, choć nie identyczne światy. Każdy z nas „żyje jakoby w swoim świecie. Przez pryzmat własnego świata każdy patrzy na

drugiego człowieka, na jego zachowanie, wypowiedzi. Ten świat chce przekazać innym” (Ryś, 1998, s. 136). To, jak członkowie rodziny czują się w swoim otoczeniu, wpływa na ich chęć utrzymywania kontaktów i zacieśniania więzów lub przeciwnie – na chęć izolacji lub dystansu.

KOMUNIKOWANIE NAUCZYCIELE – RODZICE I USPRAWNIANIE RELACJI

W szerokim znaczeniu – komunikowanie to wymiana energii (np. informacji, postaw, emocji, idei) z uwzględnieniem wszystkich narządów zmysłów, bądź przekazywanie i odbiór informacji między osobami uczestniczącymi w tym procesie nawet jeśli odbiór informacji był inny niż intencja nadawcy. Można też przyjąć, że ludzie komunikują się zawsze. Ze względu na rodzaj nośnika informacji możemy podzielić komunikaty na słowne (słowa w formie mówionej, pisanej) i bezsłowne (mimika, gesty, postawa ciała, dystans, ubiór, milczenie, obrazy, dźwięki czy też sygnały elektryczne albo fale radiowe). Jeśli chodzi o komunikaty słowne informacja przekazana jest za pomocą treści wypowiedzi (dobór wyrazów, trafność nazewnictwa, czytelność słów, poprawność pisowni, składni, oprawa graficzna), jak również za pomocą sposobu mówienia (ton, tempo, akcent, przerwy, modulacja).

Komunikowanie się jest rzeczywistością ludzką w znaczeniu nie tyle wymiany informacji, ile wymiany myśli, wartości i swojej podmiotowości. „(...) grupa ludzi, społeczeństwo lub kultura są podmiotami komunikującymi się ze sobą” (Cherry, 1978, s. 4; za: Domachowski, 1991, s. 129). Komunikowanie się jest warunkiem naszego życia – nie można żyć, nie komunikując się. (...) Satysfakcjonujące komunikowanie jest niezbędne dla naszego zdrowia nie tylko psychicznego, ale i fizycznego (Domachowski, 1991, s. 129).

Filtrem dla generowanych i odbieranych komunikatów są również intencje, oczekiwania, stereotypy, wyobrażenia i postawy stron w procesie komunikowania. W relacji między rodzicami a nauczycielami daje się zauważyć rozbieżne postawy wyjściowe. Nauczyciele postrzegają często rodziców jako mało zaangażowanych w życie szkoły, przejawiających postawę roszczeniową, biernych w czasie spotkań i niezaangażowanych w proces dydaktyczny. Ponadto zarzucają

rodzicom przenoszenie odpowiedzialności za proces wychowawczy dziecka na nauczyciela, nieumiejętność motywowania swoich dzieci oraz zbyt późne reakcje na coraz gorsze postawy dziecka. Często nauczyciele zauważają kwestionowanie przez rodziców wymagań i działań wychowawczych podejmowanych przez nauczyciela. Z kolei rodzice mają poczucie niesymetrycznej relacji z nauczycielami (na swoją niekorzyść): obawiają się stosowania odwetu przez nauczyciela, stąd postawa bierna rodziców (niechęć do wyrażania swoich opinii i własnego zdania), zauważają nieliczenie się nauczyciela z opinią i możliwościami rodzica, wyrażanie przez nauczycieli bezdyskusyjnych opinii i sądów, bez wglądu w aktualną sytuację rodziny oraz brak delikatności i empatii ze strony nauczycieli w przekazywaniu informacji o dziecku. Rodzice zwracają również uwagę na pouczający ton, jakim nauczyciele zwracają się do nich, brak odpowiedniego klimatu i miejsca do spotkań nauczycieli z rodzicami a także niedecyzyjność nauczyciela („zasłanianie się brakiem uprawnień”, „tchórzostwo nauczycieli”).

Nie ma gotowych scenariuszy, które gwarantowałyby budowanie wzajemnych, pozytywnych relacji nauczyciel – rodzic. Są natomiast czynniki sprzyjające budowaniu dobrych relacji oraz obniżające ryzyko porażki. Nauczyciel musi wykazać się inicjatywą (chęcią), pomysłowością, empatią i inteligencją.

Aby budować relacje, należy zadbać o fundamenty wzajemnych stosunków:

1. Każdy, podejmując się wychowywania drugiego człowieka musi unikać pułapki tzw. „wychowania neutralnego światopoglądowo” (ono nie istnieje, zawsze wychowujemy do wartości, czy wiemy do jakich?). Nie jest możliwe wychowanie do jakiegokolwiek wartości, jeżeli nie przyjmujemy jej za swoją. Wychowawca – nauczyciel, musi pamiętać, że zawsze prowadzi swoich wychowanków ku temu, czym sam żyje, nawet jeśli tego sobie nie uświadamia.
2. Być przygotowanym na cierpliwe czekanie na rezultaty oraz wiedzieć, że możemy ich nie zobaczyć. Jest to związane ze zgodą na to, że być może nie będzie się oglądać dojrzałych wyników swojej pracy.
3. Wypracować własną etyczną postawę, ponieważ nauczyciel w szkole jest osobą

ważną dla dziecka; nie można zapominać o tym, że nauczyciel w szkole – podobnie jak rodzic w domu – czy chce, czy nie chce – jest osobą ważną dla rodzica (tzn. że dziecko lub rodzice będą odnosili się do wypowiedzi, postaw, poglądów nauczyciela na różne sposoby – akceptując, kwestionując, kopiując, stosując odwrotne do prezentowanego przez nauczyciela zachowania itp.).

Wydaje się, że aby kontakty z rodzicami były najmniej narażone na ryzyko porażki, powinny być spełnione przez nauczycieli co najmniej trzy warunki:

1. Nauczyciel musi być ekspertem w tym, czego naucza, kompetentny w swojej dziedzinie. Jest to warunek wydawałoby się oczywisty, jednak nie zawsze spełniany.
2. Nauczyciel musi posługiwać się jasnymi zasadami (w konsekwencji dotrzymywać słowa). W warunku tym jest zawarte założenie, że nauczyciel staje się wzorcem osobowym i czynnościowym w procesach naśladownictwa, modelowania oraz identyfikacji.
3. Nauczyciel ma obowiązek wiedzieć jak się porozumiewa i jak mógłby porozumiewać się lepiej (w tym celu warto odpowiedzieć na pytania: Jakie mam nawyki związane z porozumiewaniem? Jaka jest moja mowa niewerbalna? Jaka jest moja wiedza psychologiczna i pedagogiczna, np. dotycząca rozwoju ucznia, prawidłowości procesów psychicznych, psychologii nauczania i oceniania, prawidłowości związanych z funkcjonowaniem grupy i ról grupowych? Czy doskonale umiejętności słuchania, aktywnego słuchania, radzenia sobie z agresją, wyrażania własnego zdania?).

ZAKOŃCZENIE

Aby współpraca między nauczycielami i rodzicami była jak najbardziej owocna, nie wystarczy „wyuczyć się technik komunikowania”. Należy rozpocząć od analizy siebie w roli nauczyciela (zadać pytanie, jakie są moje wartości, normy, postawy etyczne i nastawienia, zasoby, kompetencje w zakresie nauczanego przedmiotu, braki?). Zadaniem nauczyciela jest również budowanie świadomości znaczenia własnej osoby dla uczniów i rodziców, rozpoznawanie rze-

czywistości, współpraca w całym systemie – współpraca z innymi. Uświadomienie sobie, że skuteczność wychowania zależy w dużym stopniu od osoby wychowującej i że często, aby móc oczekiwać poprawy kontaktów, należy zacząć od siebie, może być pierwszym krokiem do skutecznej współpracy nauczycieli z rodzicami.

Procesy komunikowania się są istotnymi wyznacznikami tzw. kompetencji społecznych; mogą one być traktowane jako przejaw behawioralnego aspektu kompetencji społecznych (por. Smółka, 2008), rozumianych jako umiejętność sprawnego zarządzania sobą i będących warunkiem wysokiej skuteczności interpersonalnej (Smółka, 2008, s. 15). Sama skuteczność kompetencji społecznych zależy nie tylko od treningu, ale i od cech osobowości, temperamentalnych (wpływających na poziom motywacji) oraz inteligencji (por. Matczak, 2001, s. 32). Kompetencje te są ważne w miejscu pracy, w kontaktach w zróżnicowanych organizacjach oraz wszystkich zachowaniach społecznych. Kompetencje społeczne to zdolność do generowania zachowań społecznych, które umożliwiają i ułatwiają inicjowanie i podtrzymanie pozytywnych kontaktów interpersonalnych (Smółka, 2008, s. 27). Poziom tych umiejętności zależy od rodzaju intensywności i efektywności treningu społecznego, rozumianego jako przebywanie w naturalnym środowisku, w codziennych sytuacjach w rodzinie, szkole, pracy, jak również, jako oparty na specjalnych oddziaływaniach szkoleniowych (Smółka, 2008, s. 37).

Wszyscy uczestnicy procesów komunikowania (ze środowiska szkolnego i ze środowiska rodzinnego) powinni pamiętać, że skuteczna współpraca może mieć miejsce tylko wówczas, jeżeli opiera się na ściśle określonym systemie wartości oraz o tym, że wzmacnianie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu to baza do jak najlepszych relacji między szkołą a rodziną.

Elżbieta Kornacka-Skwara

Bibliografia:

- Bee H., *Psychologia rozwoju człowieka*, Zysk i S-ka, Poznań 2004.
 Brzezińska A., Czub T., *Trudności w adaptacji do nowego środowiska – trudności wychowawcze*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1991/2.

Domachowski W., *Interakcyjny model funkcjonowania społecznego*, [w:] H. Sęk, *Spoleczna psychologia kliniczna*, WN PWN, Warszawa 1991.

Grygielski M., *Style komunikacji rodzicielskiej a identyfikacja dziecka z rodzicami*, TN KUL, Lublin 1994.

Kielar-Turska M., *Rozwój człowieka w pełnym cyklu życia*, [w:] J. Strelau, (red.), *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. 1, GWP, Gdańsk 2000.

Pospiszyl K., Żabczyńska E., *Psychologia dziecka niedostosowanego społecznie*, PWN Warszawa 1986.

Ryś M., *O miłości, małżeństwie i rodzinie*, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1998.

Smółka P., *Kompetencje społeczne. Metody pomiaru i doskonalenia umiejętności interpersonalnych*, Oficyna Wolters Kluwer Business, Kraków 2008.

Wielgus S., *Rodzina wobec współczesnych zagrożeń*, [w:] D. Kornas-Biela, (red.), *Rodzina: źródło życia i szkoła miłości*, TN KUL, Lublin 2001.

Mariola Szczepanik

Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny

JAK PRZEKAZYWAĆ RODZICOM NEGATYWNE INFORMACJE O ZACHOWANIU ICH DZIECI

Każdemu z nauczycieli dużo łatwiej przychodzi komunikowanie się z rodzicami w sytuacjach, gdy dziecko dobrze się uczy i nie sprawia problemów wychowawczych. Przyjemnie jest pochwalić ucznia, powiedzieć jego rodzicom: „Pana syn osiąga bardzo dobre wyniki w nauce, naprawdę świetnie radzi sobie z matematyką”, „Pana córka ma wybitne osiągnięcia sportowe” czy też „Pani córka ma wysoko rozwinięte kompetencje społeczne, jest bardzo koleżeńska, wszyscy darzą ją sympatią, nikomu nie odmówi pomocy”. Jednak w pracy pedagoga zdarzają się i takie sytuacje, gdy musi on przekazać rodzicom negatywne informacje na temat ich dziecka, powiedzieć o różnego rodzaju trudnościach np. w przyswajaniu wiedzy lub w dostosowaniu się do zasad współżycia społecznego. Zachodzi wówczas konieczność poinformowania rodziców o problemie w celu ustalenia wspólnej strategii zaradzenia trudnościom i podjęcia odpowiednich kroków. Trudności ucznia mogą mieć wiele źródeł, od przyczyn tkwiących w środowisku rodzinnym (mogą to być jakieś zmiany zachodzące w rodzinie, rozstanie rodziców, rozwód, separacja, narodziny kolejnego dziecka, ale także dysfunkcje systemu rodzinnego – przemoc, uzależnienia, bezrad-

ność opiekuńczo-wychowawcza rodziców), poprzez presję grupy rówieśniczej, uleganie wpływom, okres dojrzewania, aż po przyczyny tkwiące w samym dziecku (niższa sprawność funkcji procesów poznawczych, deficyt uwagi i koncentracji, uszkodzenia centralnego układu nerwowego, jak to ma miejsce np. w alkoholowym zespole płodowym, gdy dziecko z powodu uszkodzeń mózgu wynikających z używania przez matkę alkoholu w czasie ciąży, nigdy nie osiągnie takiego poziomu rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego jak jego rówieśnicy).

Samo przekazanie rodzicom negatywnych informacji na temat ich dziecka nie stanowi zwykle dużego problemu dla doświadczonych pedagogów. O wiele większym wyzwaniem może być stworzenie wspólnego frontu z rodzicami ukierunkowanego na działania w imię dobra dziecka. Nauczyciel, niezależnie od reakcji rodzica na negatywne informacje dotyczące jego dziecka, powinien tak poprowadzić rozmowę, aby rodzic zechciał współpracować. Doświadczenia pedagogów pokazują, że reakcje rodziców bywają skrajnie różne. Są rodzice, którzy zawsze chętnie współpracują i zgadzają się z sugestiami nauczyciela. Bywają też tacy, którzy przyjmują pozycje atakujące, wykazują

stanowiska roszczeniowe. Jest również grupa rodziców, która nie angażuje się i unika rozmów z nauczycielami. Pedagog nie powinien czekać z nawiązaniem kontaktu, aż pojawią się trudności. Należy pamiętać o tym, że nawiązując kontakt z rodzicami od samego początku podjęcia przez ich dziecko nauki w szkole, a później informując ich na bieżąco o postępach ucznia, przyzwyczajamy rodziców, przyuczamy ich do kontaktu ze szkołą, wdramy we współpracę, dajemy odczuć, że są dla nas ważni, że ich zdanie się liczy. Postępując w ten sposób, mamy dużą szansę na to, że w sytuacji, gdy pojawią się trudności, rodzice chętniej nawiążą współpracę z nauczycielem.

Warto też pamiętać, iż obawy i niepokoje rodziców towarzyszą im przez cały okres nauki dziecka w szkole. Każdy rok przynosi bowiem zmiany, których rodzice się obawiają. Nawet, jeśli dziecko radzi sobie w szkole bardzo dobrze, a rodzice mają pozytywne doświadczenia z kontaktów z nauczycielem, to i tak często dręczy ich niepokój, czy ich pociecha sprosta kolejnym, wyższym wymaganiom, czy nie spadnie jej motywacja do nauki, nie pogorszy się zachowanie itd. Jeszcze trudniejsza jest sytuacja rodziców, których dzieci mają trudności w szkole, nie nadążają za tokiem nauczania, mają kłopoty z niektórymi przedmiotami lub zachowują się źle. Dla tych rodziców kontakt z nauczycielem łączy się zwykle z przykrymi przeżyciami.

Nie jest odkryciem stwierdzenie, że rodzina i szkoła są środowiskami, które mają największy wpływ na rozwój dziecka. Środowiska te powinny współdziałać ze sobą, aby dzieci mogły się w pełni rozwijać. Rodzice stanowią dla nauczyciela bogate źródło wiedzy o uczniu, o jego potrzebach, zainteresowaniach, mocnych i słabych stronach. Dzięki rodzicom nauczyciel ma szansę spojrzeć na ucznia z szerszej perspektywy. Niezwykle ważna jest też ich rola w samym procesie nauczania. Rodzice mogą wspierać pracę nauczyciela, kontrolując postępy dziecka, motywując je do pracy, wytwarzając jego pozytywne nastawienie do nauki, nauczycieli i szkoły.

Z punktu widzenia rodziców kontakt z nauczycielami także może być niezwykle korzystny i owocny. Wiedza na temat szkolnego funkcjonowania dziecka pozwala rodzicom lepiej poznać jego rzeczywiste możliwości i dzięki temu formułować bardziej

adekwatne wymagania i oczekiwania wobec niego. Możliwość współpracy ze szkołą może też dawać rodzicom poczucie wpływu na to, co się dzieje z ich dzieckiem, czego i w jaki sposób jest uczone, jak jest traktowane.

Pomimo wielu korzyści płynących ze wzajemnej współpracy, nie zawsze udaje się działać wspólnie dla dobra dziecka. Wielu nauczycieli uważa kontakty z rodzicami za najtrudniejszą część swojej pracy. Można spotkać się nawet ze stwierdzeniem, że to nie dzieci są trudne, lecz ich rodzice. W opinii wielu badaczy dużą przeszkodą w nawiązaniu efektywnej współpracy jest brak zaufania, a nawet wzajemna niechęć i wrogość w relacjach pomiędzy nauczycielami a rodzicami. Nie najlepsze wzajemne relacje między rodzicami a nauczycielami mają wiele przyczyn: stereotypy i uprzedzenia (postrzeganie siebie nawzajem bardziej jako cenzorów i sędziów niż partnerów do współpracy, obawa przed krytyką, oceną i obarczaniem winą za niepowodzenia szkolne uczniów), obronne nastawienie wynikające z wcześniejszych doświadczeń rodziców z nauczycielami (swoich własnych i dzieci) oraz pedagogów z rodzicami.

Trzeba pamiętać, że jakaś część rodziców przeżywała w szkole rozmaite trudności i dlatego na edukację swojego dziecka patrzy przez pryzmat własnych doświadczeń. Dzisiejsi rodzice są często wykształceni, mają rozległą wiedzę o tym, jak powinno wyglądać kształcenie, są wymagający i świadomi, mają dobry dostęp do informacji, sami bywają pedagogami, psychologami. Jednak oprócz wymienionych cech są też o wiele bardziej zestresowani i pełni obaw. Świat jest obecnie miejscem pełnym czynników wywołujących wrogość i niekontrolowane zachowania. Wiele osób prowadzi życie wypełnione napiętymi planami, niekończącymi się rozmowami telefonicznymi, pracą od rana do wieczora. Nauczyciele również czasem (bezwiednie lub intencjonalnie) robią rzeczy, które wywołują niezadowolone rodziców. Lista powodów wywołujących stres u rodziców jest długa. Brak komunikacji, nieinformowanie o ważnych zmianach i brak możliwości współdecydowania o nich, obietnice bez pokrycia, niepodjęcie działań, brak szacunku, kierowanie się stereotypami i „przyklejanie rodzicom etykietek”, nadużywanie władzy – to tylko niektóre z nich. Rodzice ponadto, tak jak wszyscy ludzie, mogą zmagać się

z problemami osobistymi i nie muszą być one bezpośrednio związane z dziećmi czy szkołą, to jednak mogą wpływać na możliwość osiągnięcia sukcesu edukacyjnego przez dzieci.

Nauczyciel powinien zawsze zadbać o spełnienie kilku koniecznych warunków, ażeby rozmowa była efektywna i przyniosła spodziewane rezultaty. Po pierwsze należy odpowiednio zorganizować przestrzeń do rozmowy – dostosować właściwe miejsce i czas. Powinno się unikać wrażenia przypadkowości rozmowy, a także tworzenia fizycznych barier (np. siedzenie po przeciwnych stronach biurka). Kolejna zasada dotyczy uważnego słuchania rodzica, utrzymywania z nim kontaktu wzrokowego, potwierdzania tego, że słuchamy.

Ważne jest stosowanie parafrazy, która pozwala upewnić się, że dobrze zrozumieliśmy wypowiedź rodzica. Koniecznie należy na bieżąco wyjaśniać wszelkie wątpliwości, prosić o doprecyzowanie, powtórzenie. Aby rozmowa miała odpowiedni rytm, należy zadawać pytania otwarte lub zamknięte, w zależności od informacji, które chcemy uzyskać. Niezwykle przydatna jest umiejętność odzwierciedlania uczuć, która pokazuje rodzicowi, że empatycznie go rozumiemy i akceptujemy jego przeżycia emocjonalne. Warto w tym miejscu dzielić się też własnymi odczuciami, stosując komunikat „ja”, a także próbować w rodzicu wzbudzić myślenie o uczuciach dziecka w danej sytuacji. Każda rozmowa powinna zakończyć się zwięzłym podsumowaniem najważniejszych informacji i ustaleń, jakie poczyniliśmy.

O czym jeszcze powinniśmy pamiętać rozmawiając z rodzicami? Nie zapominajmy o udzielaniu konkretnych wskazówek i rad, nad czym i w jaki sposób pracować z dzieckiem w domu. Każdą rozmowę powinniśmy zaczynać i kończyć pozytywną informacją na temat dziecka, mówić o konkretach, a nie o ogólnikach, starać się poznać i zrozumieć (często trudną) sytuację rodzinną i zawodową rodziny ucznia. Nie obarczajmy rodzica winą za niepowodzenia dziecka. W razie poważniejszych zaburzeń, trudności występujących u dziecka, odsyłajmy do specjalistów (nie w sposób dyrektywny, ale

zachęcający, wskazując pozytywne tego posunięcia).

W każdej rozmowie z rodzicami, nawet jeśli będzie ona profesjonalnie poprowadzona, nauczyciel może spotkać się z różnymi formami niechęci i oporu wobec współpracy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji. Najczęstsze z nich to reagowanie agresją na sygnalizowanie problemu, stawianie biernego oporu, domaganie się od nauczyciela cudownych rozwiązań i gotowych recept, przesadne okazywanie emocji lub braku zaufania w stosunku do nauczyciela. Takie sytuacje są szczególnie trudne. Nauczyciel może podczas rozmowy wpaść w różne psychologiczne pułapki. Angażuje się wtedy w interpersonalne zmagania z rodzicem i traci z pola widzenia problem, który jest właściwym powodem spotkania. W literaturze można znaleźć różne wskazówki pomocne w rozmowach z rodzicami agresywnymi, biernymi, roszczeniowymi czy dwulicowymi. Zachęcam do autoedukacji w tym zakresie.

Nauczyciele powinni wiedzieć też, że rodzice szczególnie pamiętają sytuacje, gdy nauczyciel okazał osobiste zainteresowanie ich dziećmi, reagował na problemy z zainteresowaniem i zrozumieniem, oferował dodatkową pomoc i czas, a także te sytuacje, kiedy tego wszystkiego nie zrobił. Zatem, niech we współpracy z rodzicami przyświeca nam maksyma Henry'ego Forda „Połączenie sił to początek, pozostanie razem to postęp, wspólna praca to sukces”.

Mariola Szczepanik

Bibliografia:

- MacEwan E.K., *Jak sobie radzić z rodzicami, którzy są źli, zmęczeni, bezradni lub po prostu stuknięci*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2008.
- Jankowska A., *Rozmowy z rodzicami: poradnik dla nauczyciela*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 2012.
- Frackowiak M., *Gdy rodzic staje się roszczeniowy: poradnik dla nauczycieli*, Wydawnictwo eMPI² Mariana Pietraszewskiego s.c., Poznań 2011.

Bernarda Śmigielska

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

„CZĘSTOCHOWSKI BIULETYN OŚWIATOWY” 25 LAT ISTNIENIA – RYS HISTORYCZNY

POWSTANIE PISMA

Kurator Oświaty i Wychowania w Częstochowie Włodzimierz Kolman zarządzeniem z dnia 1 września 1991 roku powołał do życia „Częstochowski Biuletyn Oświatowy”. Pierwszy numer pisma datowany był na listopad 1991 roku. Wcześniej, 20 sierpnia, ukazał się numer sygnałny. „Częstochowski Biuletyn Oświatowy” był wówczas jedynym czasopismem oświatowym w regionie częstochowskim.

WYDAWCA

Początkowo pismo wydawało Kuratorium Oświaty w Częstochowie, od 1995 roku wspólnie z naszym Ośrodkiem, który wówczas nosił nazwę Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Częstochowie. Po wznowieniu wydawania czasopisma, od 2002 roku Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie jest jego samodzielnym wydawcą.

REDAKCJA

W pierwszych latach istnienia pismo redagowało Kolegium Redakcyjne. W 1997 roku Kurator Oświaty w Częstochowie powołał Radę Programowo-Opiniodawczą, złożoną z przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Częstochowie, Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Częstochowie, Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie i Centrum Informacji Zawodowej w Częstochowie. Na przestrzeni lat skład Rady Programowej zmieniał się, ale zawsze skupiał przedstawicieli środowiska naukowego wraz z redakcją i pracownikami naszego Ośrodka.

Obecnie Przewodniczącą Rady Programowej jest Pani Katarzyna Wilk – dyrektor RODN „WOM” w Częstochowie. W skład Rady wchodzi: Pani prof. zw. dr hab. Maria Nowicka-Skowron, Pani prof. nadzw. dr hab. Jolanta Karbowniczek, ks. dr Roman Ceglarek, Pan dr Jarosław Durka, Pan dr Juliusz Sętowski, Pani Renata Lipniewska. Komitet Redakcyjny stanowią nauczyciele-konsultanci RODN „WOM” w Częstochowie i nauczyciele-bibliotekarze PBP RODN „WOM” w Częstochowie.

W początkowym okresie Kolegium Redakcyjnemu przewodniczył Pan Karol Świerczyński (1991–1996), a redaktorem prowadzącym był Pan Marek Śliwiński (1991–1994). W latach 1995–2005 redaktorem naczelnym „Częstochowskiego Biuletynu Oświatowego” była Pani Halina Żwirska, a od 2006 roku funkcję tę pełni Pani Grażyna Bochenkiewicz. Zastępcą redaktora naczelnego od 2014 roku jest Pani Iwona Kmiecik. Członkami redakcji są: Pani Jolanta Czarnota, Pan Paweł Włodarczyk, Pan Mariusz Trenda.

POLITYKA OŚWIATOWA

Na łamach CBO prześledzić można historię reform oświatowych wprowadzanych w Polsce po 1989 roku. Powstanie pisma zbiegło się w czasie z ukazaniem się *Ustawy o systemie oświaty*, która weszła w życie w październiku 1991 roku. Numer 1(1991) otwierał *Zarys generalnej koncepcji kształcenia ogólnego*. W numerze 39(1/1998) zamieszczono materiał *Reforma systemu edukacji. Koncepcja wstępna*. W numerze 73(3/2009) znalazło się opracowanie *Sys-*

temowe wdrażanie nowej podstawy programowej.

REGIONALNOŚĆ

W założeniu Biuletyn miał być pismem oświatowo-informacyjnym adresowanym do dyrektorów szkół i nauczycieli województwa częstochowskiego. Od początku na jego łamach prezentowano szkoły i placówki oświatowe regionu, publikowano materiały będące tzw. przykładami dobrej praktyki, przekazywane przez nauczycieli i pedagogów związanych z lokalnym środowiskiem oświatowym.

CZĘSTOTLIWOŚĆ

W zamierzeniu wydawcy Biuletyn miał być miesięcznikiem, ale w praktyce tej częstotliwości nie udawało się utrzymać. W latach 1991–1996 pismo ukazywało się jako miesięcznik, ale często były to numery łączone, podwójne lub nawet potrójne. W latach 1997–1998 ukazywały się 4 numery rocznie. Po wznowieniu pisma w 2002 roku przez okres dwuletni wychodziły trzy numery rocznie. Od 2004 roku ostatecznie ustaliła się częstotliwość kwartalna. Pismo ukazuje się cztery razy w roku.

ZAWIESZENIE CBO

W 1999 roku ukazał się tylko jeden numer, pożegnalny, z oficjalną informacją o zakończeniu edycji Biuletynu. Potem nastąpiła dwuletnia przerwa w jego wydawaniu.

WZNOWIENIE CBO

W 2001 roku podjęto decyzję o reaktywowaniu pisma. W marcu tego samego roku wyszło wydanie specjalne zapowiadające wznowienie publikowania „Częstochowskiego Biuletynu Oświatowego”. Jak można przeczytać w artykule wstępnym wydania, autorstwa redaktor naczelnej i ówczesnego dyrektora WOM w Częstochowie, nie miało to być pismo naukowe, ale tworzone przez nauczycieli – dla nauczycieli. I ten charakter Biuletyn zachował do dziś.

TEMATYKA PRZEWODNIA

W 2002 roku, po wznowieniu wydawania Biuletynu, zdecydowano, że każdy kolejny numer poświęcony będzie innemu zagadnieniu. Pierwszy dedykowany był edukacji regionalnej. Ta zasada w kolejnych latach nie była konsekwentnie przestrzegana, nie-

mniej w poszczególnych wydaniach zaznaczyły się tzw. tematy wiodące, takie jak: Edukacja prozdrowotna, Edukacja europejska, Rok Przedszkolaka, 70. rocznica wybuchu II wojny światowej, 70. rocznica Zbrodni Katyńskiej, Rok Odkrywania Talentów, Rok Szkoły z Pasją, Rok Szkoły w Ruchu, Rok Szkoły Zawodowców, Rok Pamięci Ofiar Tragedii Górnośląskiej 1945.

Jubileuszowy, 50. numer pisma (3/2003), zawierał opracowanie monograficzne na temat wydawcy – Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie oraz znajdujących się w jego strukturach: Publicznej Biblioteki Pedagogicznej, Wydawnictwa i Ośrodka Szkoleniowego w Złotym Potoku.

UKŁAD PISMA

Najważniejsze działy w pierwszych latach istnienia Biuletynu to: Tendencje polityki oświatowej, KOiW w Częstochowie informuje, Nowatorstwo i doskonalenie zawodowe, Wychowanie i opieka.

Rubryki zmieniały się na przestrzeni lat. Ostatecznie, po około dziesięciu latach ukazywania się pisma, ukształtowały się następujące działy: Wychowanie i opieka, Dziełmy się doświadczeniami, Prezentacje, Z życia szkoły, Projekty, programy, scenariusze.

W 1995 roku pojawiła się rubryka Warto przeczytać, prezentująca nowości wydawnicze. W 2002 roku, po wznowieniu pisma, zaczęto publikować materiały w wyspecjalizowanych rubrykach, takich jak: Edukacja regionalna, Edukacja europejska, Edukacja ekologiczna, Edukacja artystyczna, Edukacja obywatelska, Edukacja konsumencka, Akademia Wychowawcy.

W 2006 roku pojawiło się Forum Bibliotek i Bibliotekarzy – cztery lata później Forum Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Od 2014 roku funkcjonuje także Forum Nauczycieli Konsultantów.

W 2014 roku nastąpiła kolejna częściowa reorganizacja układu pisma, powstała rubryka Przykłady dobrej praktyki. Powrócił dział Edukacja w teorii i praktyce, który skupił w sobie poszczególne „edukacje”. Nowością była również rubryka Razem z Legalną Kulturą, redagowana wspólnie z Fundacją Legalna Kultura, poświęcona promocji ochrony własności intelektualnej.

Obecnie w Biuletynie dominują następujące działy: Przykłady dobrej praktyki, Forum nauczycieli konsultantów, Forum bibliotek i bibliotekarzy, Forum poradni psychologiczno-pedagogicznych, Akademia Wychowawcy, Projekty, programy, scenariusze, Z życia szkół i placówek oświatowych, Pedagodzy pasjonaci i ich działania, Razem z Legalną Kulturą, Informacje i komunikaty oraz Edukacja w teorii i praktyce zawierająca rubryki: Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna, Edukacja polonistyczna, Edukacja językowa, Edukacja kulturalna, Edukacja historyczna i obywatelska, Edukacja matematyczno-przyrodnicza, Edukacja informacyjna, Edukacja zdrowotna, Edukacja regionalna, Edukacja europejska, Wychowanie i opieka, Wychowanie do życia w rodzinie, Kształcenie zawodowe, Rubryka szkolnych specjalistów.

WYDANIA SPECJALNE

Na przestrzeni lat ukazało się kilka numerów specjalnych pisma. Były to numery: 3/1992 – Konkursy na stanowiska dyrektorów szkół i placówek oświatowych, 9/1992 – Jednolity tekst Karty Nauczyciela, 3/1998 – 80. rocznica odzyskania niepodległości, 4/1998 – Regionalna Konferencja Wychowanie w Szkole, 1999 – Numer pożegnalny, zbiorcza publikacja nadesłanych materiałów, 44(1/2001) – Wydanie specjalne z informacją o reaktywowaniu pisma plus dwa dodatki – Spis treści archiwalnych numerów „Częstochowskiego Biuletynu Oświatowego” 1991–1999 oraz Zestawienie bibliograficzne „Drogi do niepodległości Polski w XX wieku”, 2002 – Spis treści „Częstochowskiego Biuletynu Oświatowego” 1991–2002, 55(1/2005) – Edukacja Europejska. Socrates Comenius.

SZATA GRAFICZNA

Autorką projektu grafiki, którą można oglądać na okładce pierwszych roczników

pisma, była Aleksandra Kowalska, wówczas uczennica PLSP w Częstochowie. W zeszytach z rocznika 1998 na okładce pojawiały się prace plastyczne uczniów. Od 2002 roku zamieszczane są zdjęcia, ilustrujące temat przewodni numeru, motywy przyrodnicze lub zrealizowane przedsięwzięcia edukacyjne. Od numeru 100 Biuletyn otrzymał nowo zaprojektowaną okładkę.

FORMA

„Częstochowski Biuletyn Oświatowy” ukazuje się w formie drukowanej i elektronicznej. Równolegle z wersją pierwotną czasopisma, którą jest wersja papierowa, od numeru 95(1/2015) Biuletyn publikowany jest także w wersji elektronicznej jako plik PDF na stronie internetowej Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie.

NAKLAD

Początkowo czasopismo ukazywało się w nakładzie 1300 egz. Po wznowieniu publikacji zmniejszono nakład do 800 egz. Obecnie wynosi on ok. 200 egz.

DYSTRYBUCJA

„Częstochowski Biuletyn Oświatowy” jest pismem bezpłatnym, dostępnym dla szkół i placówek oświatowych regionu częstochowskiego

DRUK

Drukowaniem pisma zajmuje się Wydawnictwo RODN „WOM” w Częstochowie.

Bernarda Śmigielska

OŚRODEK SZKOLENIOWY W ŻŁOTYM POTOKU

42-253 Janów, Żłoty Potok, ul. Kościuszki 99
tel./faks: 34 327 82 62; kierownik: 34 327 81 24
zlotypotok@womczest.edu.pl
osrodek.womczest.edu.pl

SZKOLENIA I WYPOCZYNEK ZAPRASZAMY PAŃSTWA DO KORZYSTANIA

BAZA HOTELOWO-SZKOLENIOWA

- 24 pokoje hotelowe dla 49 osób
- 2 sale konferencyjne dla 45 i 30 osób
- nowoczesna przestronna jadalnia
- sala bankietowa z kominkiem dla 50 osób

OFERTA REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWA

- organizacja szkoleń, konferencji, rad pedagogicznych
- zielone szkoły, kolonie, obozy, wycieczki
- imprezy firmowe, bankiety, przyjęcia okolicznościowe

Istnieje możliwość wzbogacenia oferty o dodatkowe atrakcje, np. pikniki plenerowe, biesiady przy ognisku/grillu, dyskoteki, rozbudowane menu.

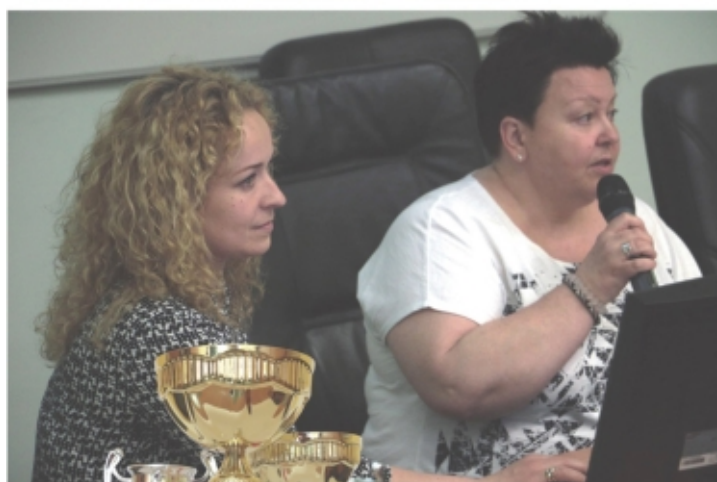
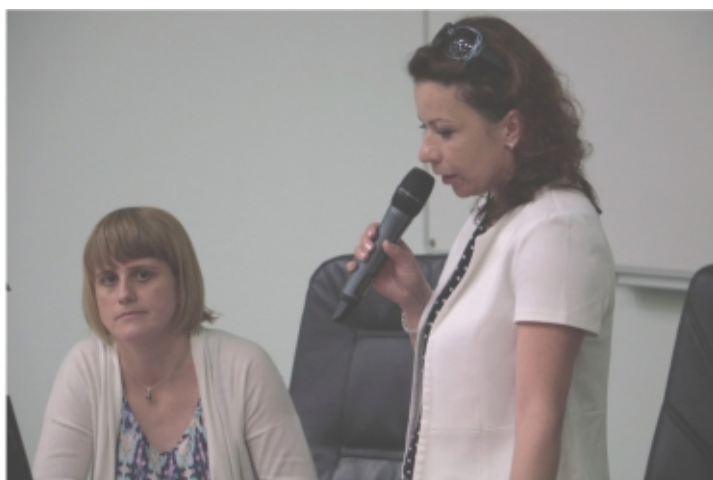
ATRAKCJE TURYSTYCZNO-KRAJOBRAZOWE

- Jura Krakowsko-Częstochowska
- muzeum dworek Krasińskich
- pałac Raczyńskich
- ruiny zamku Ostreżnik
- rezerwat przyrody
- ostańce skalne
- źródła
- jaskinie
- stawy

Zapraszamy do zapoznania się szerzej z naszą ofertą na stronie
womczest.edu.pl

Konkurs o tytuł Regionalnego Lidera Otwartej Szkoły/Placówki

Zdjęcia z uroczystego podsumowania
Konkursu o tytuł Regionalnego Lidera
Otwartej Szkoły/Placówki zorganizowanego
przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
„WOM” w Częstochowie, 30 maja 2016 r.